

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН ЗА ПЕРИОДА 2014-2023 Г.

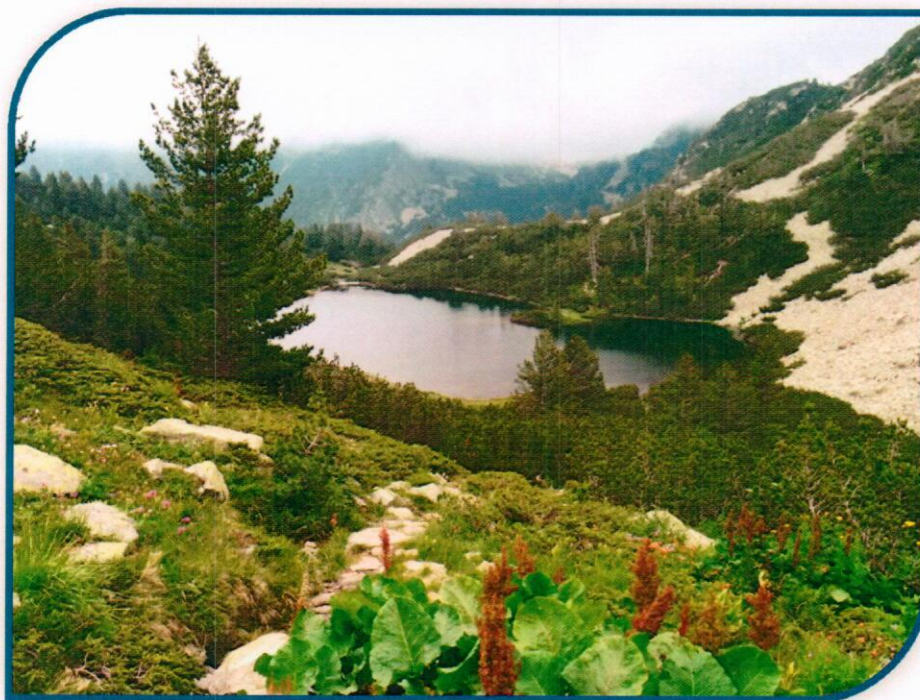
Изпълнение на Договор № УР-051/29. 01. 2014 г

Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

ПРОЕКТ НА ПЛАНА ЗА УПРАВЛЕНИЕ

ЧАСТ 0: ВЪВЕДЕНИЕ И ЧАСТ 1: ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПАРКА (от т. 1.0. до т. 1.20. вкл.)

ТОМ 2 (от т. 1.12. до т. 1.20. вкл.)

01.08.2014 г.

Заглавие на проекта:	Идентификационен номер на договора:
„Разработване на План за управление на Национален парк Пирин за периода 2014-2023г.“	№ УР-051/29.01.2014г.
Номер на договора за услуга:	Стойност на договора:
УР-051/29.01.2014 г.	1 399 000 лв.
Начална дата на договора:	Дата на приключване на договора:
29.01.2014 г.	29.08.2015 г.
Бенефициент / Възложител:	Лице за контакт:
Дирекция „Национален парк Пирин“, гр.Банско-2770, ул. „България“ 4, Р. България; За: Страхил Христов. Web адрес: www.pirin.bg	Страхил Христов тел.: 0749 88203, факс: 0749 88202 e-mail: pirin_np@abv.bg
Изпълнител:	Лице за контакт:
„Пролес Инженеринг“ ООД 1303 София, ул. „Пиротска“ №64 Тел: + 359 2 986 7002, Факс: +359 2 986 6781 e-mail: info@proles.bg www.pu-pirin.com	Антоний Стефанов, Управител и Ръководител на екипа за изработка на ПУ тел.: +359 888 383 654

Дата на доклада: 01.08.2014 г.

Изготвил:
Ръководител на Екипа

Съгласувал:
Ръководител на проекта

Одобрил:
Възложител – Директор на ДНП „Пирин“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

БИОЛОГИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ (МЕСТООБИТАНИЯ)

1.12.1. Обзор на проучванията на растителността и природните местообитания в НП Пирин

Растителността на Пирин планина е изследвана във връзка с различни екологични и стопански аспекти. Първите бележки върху растителността на Пирин са от началото на XX век (Байкушев, 1897; Стоянов и Стефанов, 1922). Сведения се срещат в съчинението на Adamovic (1900).

През следващите 2-3 десетилетия сведенията за растителността на планината и в частност за територията, върху която е разположен днес Националният парк, са по-оскъдни. Те са главно от общо-лесовъдски характер и касаят предимно горските формации. При това сведенията са представени във форма, носеща повече стопанска и по-малко геоботанична и фитоценологична информация. Такава е монографията на Т. Димитров (1922) за бялата мура. Пасков (1932) представя общото разпространение на черната мура в Пирин, а Георгиев (1939) публикува по-обща характеристика за горите на Пирин. Повече с лесовъдско значение са и сборниците от проведените в бивша Югославия в началото на 70-те години симпозиуми за бялата и черната мура (Зборник от симпозиумот за моликата, Скопје, 1970 ; Symposium o munici, Decani, Kosovo, 1971). В някои доклади от тези симпозиуми се съдържа интересна информация за видовете и техните екосистеми като цяло, вкл. и синтаксономична информация. Последната е интересна, но не касае конкретно екосистемите на тези видове в Пирин. Докладите от сборниците не са обект на подробен коментар, но въпреки това заслужават да бъдат препоръчани за информация на бъдещите изследователи на Пиринските флора, растителност и горски екосистеми.

99

Според Апостолова, Славова (1997) растителността на Пирин е по-слабо изследвана в сравнение с тази на другите наши по-високи планини – Рила, Витоша, Западните Родопи. Това мнение може да се приеме с известна условност, тъй като независимо, че “чистите” синтаксономични изследвания на Пирин са по-малко от тези напр. на Рила, в Пирин са осъществени значителни екологични изследвания, които са важен принос за проучване на функциите на екосистемите. Обект на особено внимание са двата ендемични вида бор – бялата и черната мура. Особено в съобществата на бялата мура много подробно и задълбочено е проучен микроклиматът (Велчев, Русакова, 1981; Русакова, Велчев, 1984), както и кръговратът на елементите и тяхното разпределение в различните части и компоненти на екосистемата (Велчев, Русакова, 1981, 1985, 1990; Велчев и др., 1981, 1982, 1983ab, 1984, 1985; Русакова и др., 1983, 1987; Русакова и др., 1987; Юркова, Велчев, 1986, 1987; Юркова и др., 1985, 1987).

Подобни екологични изследвания са проведени и за други съобщества, главно доминирани от дървесни и храстови видове, като черната мура (Велчев, Вълчев, 1985; Вълчев и др., 1985), клека и сибирската хвойна (Качаунова, 1995, 2001) и др.

Тъй като в Пирин се срещат значителен брой ендемични видове, а някои от тях участват като доминанти или съдоминанти в съобществата, тези съобщества са обект на специално внимание. Такива са напр. фитоценозите с участие на *Festuca valida*, *Chamaecytisus absinthioides*, *Festuca riloensis*, *Poa pirinica* и др. Велчев и Бондев (1984) представят подробен анализ на тези съобщества, макар и в по-общ контекст за цялата територия на България. Обект на нарочно изследване са съобществата на *Kentranthus* (*Centranthus*) *kellereri* в района на вр. “Дуниното куче” (Велчев, Василев, 1970). Авторите подчертават

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

доброто състояние на находището на вида и дори го препоръчват за укрепване на ерозирани участъци на варовити планински терени.

През последните десетилетия растителността на Пирин е изследвана подробно във връзка с мащабния проект за картиране на растителността на България (Бондев, 1991). Най-голям интерес са предизвикали съобществата на двата ендемични вида бор – бялата и черната мура, както и алпийските и субалпийските пасища (Велчев, Русакова, 1981; Русакова, Велчев, 1984). Описани са голям брой растителни асоциации, главно на базата на доминантния метод, като е предложена и структура на главните формации (вж. Бондев, 1991, за детайли). Описаните асоциации са няколко десетки

Голямото болшинство разработки у нас са проведени по т.нар. “доминантен” метод (Апостолова, Славова, 1997) – т.е. характеризират растителните съобщества според доминиращите видове в едификаторния и по-ниските етажи. Едва в последните десетина години започва по-целенасочена работа за приложение на флористичния метод (наричан още “сигматичен”, “метод на Браун-Бланке”), който се смята за по-подходящ за условия като тези у нас и в частност в Пирин – разнообразен релеф, изложения, неравномерно разпределение на растителните съобщества.

Първите резултати за класификация на пиринската растителност по този метод се съдържат в работата на Simon (1958), както и в обобщената разработка на Horvat et al. (1974), но последната касае растителността в Югоизточна Европа като цяло. Целенасочено изследване на Пиринската растителност е представено в работите на Mucina et al. (1986). Авторите описват синтаксоните във високата част на планината – по скалните пукнатини и тераси, край снежните преспи и по плитките скелетни почви в най-високите райони. Установените от тях синтаксони се вметват в следната йерархична класификация:

100

Клас *Salicetea herbaceae* Br.-Bl. 1947

Разред *Salicetalia herbaceae* Br.-Bl. 1926

Съюз *Salicion herbaceae* Br.-Bl. 1926

Асоциации:

Soldanello pusillae-Plantaginetum gentianoidis Boscaiu 1971

Ligustico-Plantaginetum gentianoidis Fagaras

Omalotheco-Alopecuretum gerardii Mucina et al. 1990

Субасоциации:

plantaginetosum gentianoidis Mucina et al 1990

typicum Mucina et al 1990

euphrasietosum minimae Mucina et al 1990

Разред *Arabidetalia caeruleae* Rubel 1933

Съюз *Salicion retusae* Horvat 1949

Асоциации:

Gentiano-Plantaginetum atratae Mucina et al 1990

Bartsio-Salicetum reticulatae Mucina et al 1990

Клас *Thlaspietea rotundifolii*

Съюз: *Silenion marginatae* Lakusic 1970

Асоциации:

Bromo lacmonices – Geranietum macrorrhizii Mucina et al 90

Съюз: *Veronico-Papaverion degenii* Mucina et al 1990

Асоциации:

Papaveri degenii – Armerietum alpinae Mucina et al 1990

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Субасоциации:

typicum Mucina et al 1990

festucetosum riloensis Mucina et al 1990

Veronico kellereri – Silenetum prostratae Mucina et al 1990

Клас *Asplenietea trichomanis*

Разред *Potentilletalia caulescentis*

Съюз *Ramondion nathaliae*

Асоциации:

Hieracio pannosi – Caricetum kitaibelianae Mucina et al 1990

Leontopodio – Potentilletum stojanovii Simon 1958

Подробен синтаксономичен анализ на черномуровите съобщества е представен в работата на Vulchev (2000), който описва следните асоциации: *Festuco-Pinetum heldreichii*, *Pinus heldreichii & Sesleria comosa group*, *Brachypodio-Pinetum heldreichii* и *Geranio-Pinetum heldreichii*. Посочени са диагностичните и диференциращите видове за съответните асоциации. Тези разработки представляват само началото на изследването на Пирин планина по сигматичния метод. Пълното и цялостно изследване на Парка и на планината тепърва предстои.

1.12.1.1.Класификационна схема на растителността и местообитанията в НП „Пирин“

В разработената класификационна схема на растителността и местообитанията са отразени установените взаимовръзки между картируемите единици по Бондев (1991), природните местообитания по Приложение 1 към Закона за биологично разнообразие, 101 класификацията на растителността и класификацията на местообитанията в План‘04

АЛПИЙСКИ ПОЯС

1.Ацидофилни психрофитни тревни формации – *Cariceta curvulae*, *Seslerieta comosae*, *Junceta trifidi*, *Festuceta airoides*, *Agrostideta rupestris* и др.По Бондев (1991) - 1

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 6150 Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества Pal. Class. 36.324, 36.3941, 36.39421, 36.3943, 36.3944, 36.3945; По ПУ на НПП (2004): Растителност

Съобщества на *Carex curvula*

1. *Carex curvula* + *Agrostis capillaris* – *Campanula alpine*;
2. *Carex curvula* – *Juncus trifidus*;
3. *Carex curvula* – *Agrostis rupestris*

Съобщества на *Sesleria comosa*

1. *Sesleria comosa*;
2. *Sesleria comosa* – *Nardus stricta*;
3. *Sesleria comosa* – *Agrostis rupestris* + *Juncus trifidus*;
4. *Sesleria comosa* – *Agrostis rupestris* + *Campanula alpine*;
5. *Sesleria comosa* – *Nardus stricta* + *Agrostis rupestris*;
6. *Sesleria comosa* – *Agrostis rupestris*;
7. *Sesleria comosa* – *Festuca riloensis* + *Dianthus microlepis*;
8. *Sesleria comosa* – *Festuca riloensis* + *Nardus stricta*;
9. *Sesleria comosa* – *mixtoherbosa*;
10. *Sesleria comosa* – *Agrostis rupestris* + *Carex curvula*

Съобщества на *Juncus trifidus*

1. *Juncus trifidus* – *Hieracium hoppeanum* + *Primula minima*;
2. *Juncus trifidus* – *Carex curvula*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Съобщества на *Festuca airoides*

1. *Festuca airoides* – *Sesleria comosa* + *Juncus trifidus*;
2. *Festuca airoides* – *Agrostis rupestris*;
3. *Festuca airoides* – *Sesleria comosa* + *Nardus stricta*;
4. *Festuca airoides* – *Sesleria comosa* – *Potentilla ternate*;
5. *Festuca airoides* – *Sesleria comosa*;
6. *Festuca airoides* + *Sesleria comosa* – *Primula minima*;
7. *Festuca airoides* + *Carex sempervirens* – *Potentilla ternate*;
8. *Festuca airoides* + *Carex curvula* – *Potentilla ternate*;
9. *Festuca airoides* – *Carex curvula* + *Sesleria comosa*

Съобщества на *Agrostis rupestris*

1. *Agrostis rupestris* – *Festuca airoides*;
2. *Agrostis rupestris* – *Juncus trifidus*;
3. *Agrostis rupestris* – *Festuca pirinica*;
4. *Agrostis rupestris* – *Festuca riloensis*;
5. *Agrostis rupestris* – *Sesleria comosa*

2. Калцефилни криофитни тревни формации – *Kobresia myosuroides*, *Cariceta kitaibeliana*, *Sesleria korabensis* и др.; 2а. **Калцефилни храстчеви формации** – *Dryas octopetala*, *Saliceta retusae* и др. По Бондев (1991) - 2; **Местообитание по Приложение 1 към ЗБР** – 6170 Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества Pal. Class. 36.41 – Затворени калцефилни тревни съобщества използвани като пасища, доминирани от туфести житни растения развиващи се върху сравнително добре развит почвен субстрат. Като доминанти най-често участвуват *Festuca penzesii* (*Festuca pungens* gr.), *Sesleria coeruleans*, *Festuca pirinensis* (*Festuca bosniaca* ssp. *Piricensis*); 36.42 – Относително затворени острицови съобщества формирани на ветровити местообитания. Като доминанти най-често участвуват *Kobresia myosuroides* и *Carex rupestris*; 36.43 – Ксеро-термофилни остепнени калцефилни тревни съобщества на ерозирани почви. Като доминанти най-често участвуват *Sesleria klasterski*, *Festucopsis sancta*, *Festuca dalmatica* ssp. *Stojanovii*, *Festuca balcanica* ssp. *Neicevii*, *Carex kitaibeliana*; **По ПУ на НПП (2004): Растителност**

102

Съобщества на *Dryas octopetala*

1. *Dryas octopetala* – *Sesleria coeruleans*;
2. *Dryas octopetala* – *Festuca pirinica* + *Potentilla apenina*

СУБАЛПИЙСКИ ПОЯС

3. Клекова формация (*Pineta mugi*) в комбинация с коренни храстови формации (*Alnetum viridis*, *Saliceta waldsteiniana* и др), с производни храстови формации (*Junipereta sibirica*, *Vaccineta vitis-idaea*) и тревни формации (*Nardeta strictae*, *Festuceta validae* и др.) По Бондев (1991) - 3

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 4070 Храстови съобщества с *Pinus mugo* Pal. Class. 31.5 ; **По ПУ на НПП (2004): Растителност**

Съобщества на *Pinus mugo*

1. *Pinus mugo* – *Vaccinium myrtillus*;
2. *Pinus mugo* – *Juniperus sibirica* + *Vaccinium myrtillus*;
3. *Pinus mugo* – *Sesleria comosa*;
4. *Pinus mugo* – *Juniperus sibirica* + *Nardus stricta*;
5. *Pinus mugo* – *Juniperus sibirica* + *Vaccinium uliginosum*;
6. *Pinus mugo* – *Vaccinium myrtillus* + *Vaccinium uliginosum*;
7. *Pinus mugo* – *Sesleria comosa* + *Nardus stricta*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

8. *Pinus mugo* – *Sesleria comosa* + *Carex curvula*;
9. *Pinus mugo* – *Sesleria coerulans* + *Agrostis rupestris*;
10. *Pinus mugo* – *Vaccinium myrtillus* + *Luzula sylvatica* – листни мъхове;
11. *Pinus mugo* – *Vaccinium myrtillus* – зелени мъхове;
12. *Pinus mugo* – *Vaccinium uliginosum*

4. Хигропсихрофилни торфищни формации (*Cariceta acutae*, *Cariceta echinatae*, *Cariceta astratae*, *Sphagneta ssp.*, *Saliceta laponi*, *Hygronardeta*) - **Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 7140** Преходни блата и плаващи подвижни торфища - Pal. Class. 54.5; По Бондев (1991) -5

5. Блата и подвижни торфища

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 7140 Преходни блата и подвижни торфища Pal. Class. – 54.5; По ПУ на НПП (2004), Карта на местообитанията - № 42

6. Комбинации от формации на сибирска хвойна (*Junipereta sibiricae*), зановец (*Chamaecytiseta absinthioides*), ерикоидни формации (*Vaccineta myrtilli*, *Vaccineta vitis idaeae* и др.) и тревни формации (*Nardeta strictae*, *Festuceta validae* и др.) По Бондев (1991) - 1, 3, 4, 6, 7, 9, 25; **Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 4060** Алпийски и бореални ерикоидни съобщества Pal. Class. 31.41, 31.44, 31.44, 31.46, 31.47, 31.49, 31.4A, 31.48.; По ПУ на НПП (2004): Растителност

Съобщества на *Juniperus sibirica*

1. *Juniperus sibirica* – *Festuca valida* + *Centaurea kotschyana*;
2. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium myrtillus*;
3. *Juniperus sibirica* – *Nardus stricta*;
4. *Juniperus sibirica* + *Chamaecytisus absinthioides* – *Festuca valida* + *Nardus stricta*;
5. *Juniperus sibirica* – *Festuca valida*;
6. *Juniperus sibirica* – *Sesleria comosa*;
7. *Juniperus sibirica* – *Festuca valida* + *Lerchenfeldia flexuosa* + *Nardus stricta*;
8. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium myrtillus* + *Lerchenfeldia flexuosa*;
9. *Juniperus sibirica* – *Festuca nigrescens* + *Agrostis capillaris* + *Nardus stricta*;
10. *Juniperus sibirica* – *Agrostis capillaris* + *Nardus stricta*;
11. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium myrtillus* + *Vaccinium uliginosum*;
12. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium uliginosum* + *Luzula sudetica*;
13. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium uliginosum*;
14. *Juniperus sibirica* – *Festuca nigrescens*;
15. *Juniperus sibirica* – *Rubus idaeus* + *Senecio nemorensis*;
16. *Juniperus sibirica* – *Chamaecytisus absinthioides*;
17. *Juniperus sibirica* – *Sesleria coerulans*;
18. *Juniperus sibirica* – *Vaccinium myrtillus* + *Festuca valida*;
19. *Juniperus sibirica* + *Chamaecytisus absinthioides* – *Dactylis glomerata*

Съобщества на *Chamaecytisus absinthioides*

1. *Chamaecytisus absinthioides*;
2. *Chamaecytisus absinthioides* – *Calamagrostis arundinacea* + *Deschampsia caespitosa*;
3. *Chamaecytisus absinthioides* – *Calamagrostis arundinacea* + *Festuca valida*;
4. *Chamaecytisus absinthioides* – *Festuca nigrescens* + *Agrostis capillaris*;
5. *Chamaecytisus absinthioides* – *Festuca valida*

Съобщества на ерикоидни храстчета (*Vaccinium*)

1. *Vaccinium myrtillus*;
2. *Vaccinium myrtillus* – *Bruckenthalia spiculifolia*;
3. *Vaccinium uliginosum* – *Bruckenthalia spiculifolia*;
4. *Vaccinium uliginosum* + *Vaccinium vitis-idea* – *Juncus trifidus*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

5. *Vaccinium uliginosum* – *Juncus trifidus* + *Sesleria comosa*;

6. *Vaccinium uliginosum* – *Vaccinium myrtillus*;

7. *Vaccinium myrtillus* – *Vaccinium uliginosum*

6. Ацидофилни психрофитни тревни екосистеми – диагностични признаци: формации *Festuceta validae*, *Bellardiochloeta violaceae*, *Agrostideta capillaris*

По Бондев (1991) – картируема единица 8

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 62 D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества; Pal. Class. – 36.391 до 36.393; Съобществата най-често са доминирани от видовете *Festuca paniculata* (36.391), *Festuca valida* (36.3921), *Festuca balcanica ssp. balcanica* (36.3922), *Poa violacea* (*Bellardiochloa violacea*) (36.393); **По ПУ на НПП (2004):** Растителност

Съобщества на *Festuca valida*

1. *Festuca valida*;

2. *Festuca valida* – *Juncus trifidus* + *Jovibarba heuffelii*;

3. *Festuca valida* – *Lerchenfeldia flexuosa*;

4. *Festuca valida* – *Carex sempervirens*;

5. *Festuca valida* – *Nardus stricta*;

6. *Festuca valida* – *Potentilla ternata* + *Primula minima*;

7. *Festuca valida* – *Festuca airoides* + *Carex sempervirens*

Съобщества на *Agrostis capillaris*

1. *Agrostis capillaris*;

2. *Agrostis capillaris* – *Nardus stricta*;

3. *Agrostis capillaris* – *Festuca heterophylla*;

4. *Agrostis capillaris* – *Festuca nigrescens* + *Galium verum*;

5. *Agrostis capillaris* – *Rhinanthus wagneri*

7. Калцефилни храстови, храстчеви и тревни екосистеми – диагностични признаци: формации *Junipereta sibiricae*, *Astragaleta angustifoliae*, *Seslerieta korabensis*, *Festuceta penzesii*, *Dryeta octopetalae*; По Бондев (1991) – картируеми единици 2 и 9

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 6170 Алпийски и субалпийски варовикови тревни и храстови съобщества; 4070 Храстови съобщества с *Pinus tugo* - Към тази група може да се отнесе и Местообитание 4090 Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета, ако се установят съществуващи находища. Това местообитание не е включено в Стандартния формуляр на ЗЗ и не е картирано досега на територията на НППирин, но в Ръководството за определяне на местообитанията от европейска значимост в България (2009) са посочени находища в Пирин (върховете Вихрен и Орелек). **По ПУ на НПП (2004):** Растителност

Съобщества на *Dryas octopetala*

1. *Dryas octopetala* – *Sesleria coerulans*;

2. *Dryas octopetala* – *Festuca pirinica* + *Potentilla apenina*

8. Фрагменти от тревни екосистеми на Силикатни сипеи

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР - 8110 Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс – разред *Androsacetalia alpinae*; Pal. Class. – 61.1; **По ПУ на НПП (2004),** Карта на местообитанията - № 521

9. Фрагменти от тревни екосистеми на Варовикови сипеи - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 8120 Сипеи върху варовити терени и калциеви шисти във високите планини – съюз *Thlaspiion rotundifolii*, съюз *Veronico-Papaverion degenii*; Pal. Class. – 61.2; **По ПУ на НПП (2004),** Карта на местообитанията - № 522

10. Фрагменти от тревни екосистеми на Варовикови скални склонове - По Бондев (1991) – 2 и 9; Ме Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 8210 Хазмофитна

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

растителност по варовикови скални склонове – клас *Asplenietea trichomanis*; Pal. Class. – 62.1; По ПУ на НПП (2004), Карта на местообитанията - № 512

11. Фрагменти от тревни екосистеми на Силикатни скални склонове - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 8220 Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове – съюз *Silenion lerchenfeldianae* и разред *Androsacetalia vandellii*; Pal. Class. – 62.252; По ПУ на НПП (2004), Карта на местообитанията - № 511

12. Олиготрофни до мезотрофни екосистеми в планинските езера - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 3130 Олиготрофни до мезотрофни стоящи води с растителност от типа *Littorelletea uniflorae* и/или *Isoeto-Nanojuncetea*; Pal. Class. – 22.12 X 22.31

13. Екосистеми в Дистрофни езера - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 3160 Естествени дистрофни езера – разред *Utricularietalia*; Pal. Class. – 22.14

14. Екосистеми в планински реки - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 3260 Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculion fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*

Pal. Class. – 24.4 - Местообитанието е включено в Стандартния формуляр на 33 Пирин, но не е установено по проект „Картиране на местообитанията и определяни на ПС на природни местообитания и видове – 1 фаза“ По ПУ на НПП (2004), Карта на местообитанията - № 111

15. Тревни екосистеми с преобладаване на картълови съобщества върху силикатни почви - диагностични признаци: Формация *Nardeta strictae*; По Бондев (1991) - картируеми единици 3,6,26,44; Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 6230 Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините – съюз *Potentillo-Nardion*; Pal. Class. – 36.31; По ПУ на НПП (2004): Растителност

Съобщества на *Nardus stricta*

1. *Nardus stricta*;
2. *Nardus stricta* – *Festuca airoides*;
3. *Nardus stricta* – *Sesleria comosa* ;
4. *Nardus stricta* – *Agrostis rupestris*;
5. *Nardus stricta* – *Carex curvula* + *Sesleria comosa*

105

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ В ИГЛОЛИСТНИЯ ГОРСКИ ПОЯС С МЕЗОФИТНА И КСЕРОМЕЗОФИТНА РАСТИТЕЛНОСТ

17. Бялмурови екосистеми – диагностични признаци: формации *Pineta peuceis* на места примесени с фитоценози от клек (*Pineta mugi*); По Бондев (1991) - картируеми единица 10

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 95A0 Гори от бяла и черна мура

Pal. Class. – 42.723, 42.724, 42.725, Гори от бяла мура; По ПУ на НПП-2004: Растителност

Съобщества на *Pinus peuce*

Моноедификаторни съобщества

1. *Pinus peuce* – *Pinus mugo* – *Vaccinium myrtillus*;
2. *Pinus peuce* – *Pinus mugo* – *Juniperus sibirica* + *Vaccinium myrtillus*;
3. *Pinus peuce* – *Juniperus sibirica* + *Vaccinium myrtillus*;
4. *Pinus peuce* – *Juniperus sibirica* + *Festuca valida*;
5. *Pinus peuce* – *Juniperus sibirica* + *Calamagrostis arundinacea* + *Vaccinium myrtillus*;
6. *Pinus peuce* – *Moehringia pendula*;
7. *Pinus peuce* – *subnudum*;
8. *Pinus peuce* – *Geranium macrorrhizum*;
9. *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus*;
10. *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus* + *Luzula luzuloides* + *Moehringia pendula*;
11. *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus* + *Calamagrostis arundinacea*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

12. *Pinus peuce – Vaccinium myrtillus + Luzula sylvatica*;

13. *Pinus peuce – Vaccinium myrtillus + Luzula sylvatica + Calamagrostis arundinacea*

18. Смесени иглолистни екосистеми с преобладаване на бяла мура - По Бондев (1991) - картируеми единици 11,13; **Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 95A0 Гори от бяла и черна мура**; Pal. Class. – 42.723, 42.724, 42.725, Гори от бяла мура; **По ПУ на НПП-2004: Растителност**

Полиедификаторни и съобщества

14. *Pinus peuce + Pinus sylvestris – Calamagrostis arundinacea + Vaccinium myrtillus*;

15. *Pinus peuce + Pinus sylvestris + Picea abies – Vaccinium myrtillus*;

16. *Pinus peuce + Pinus sylvestris – subnudum*;

17. *Pinus peuce + Pinus sylvestris + Picea abies – Vaccinium myrtillus + Luzula sylvatica*;

18. *Pinus peuce + Pinus sylvestris – Vaccinium myrtillus + Luzula sylvatica*;

19. *Pinus peuce + Pinus sylvestris + Picea abies – Calamagrostis arundinacea*;

20. *Pinus peuce + Picea abies – Vaccinium myrtillus – зелени мъхове*;

21. *Pinus peuce + Picea abies – Moehringia pendula*;

22. *Pinus peuce + Picea abies – Vaccinium myrtillus*;

23. *Pinus peuce + Picea abies – Calamagrostis arundinacea + Vaccinium myrtillus*;

24. *Pinus peuce + Picea abies – subnudum*;

25. *Pinus peuce + Picea abies – Vaccinium myrtillus + Luzula sylvatica*;

26. *Pinus peuce + Picea abies + Abies alba – Vaccinium myrtillus*;

27. *Pinus peuce + Picea abies + Pinus sylvestris – Vaccinium myrtillus + Luzula luzuloides*;

28. *Pinus peuce + Picea abies + Pinus sylvestris – Vaccinium myrtillus + Poa nemoralis*;

29. *Pinus peuce + Picea abies – Luzula sylvatica*;

30. *Pinus peuce + Picea abies – Vaccinium myrtillus + Hylocomium splendens*;

31. *Pinus peuce + Picea abies + Pinus heldreichii – mixtoherbosa*;

32. *Pinus peuce + Fagus sylvatica – Vaccinium myrtillus + Luzula luzuloides*;

33. *Pinus peuce + Fagus sylvatica – Poa nemoralis + Oxalis acetosella*;

34. *Pinus peuce + Pinus heldreichii – Festica penzesii*;

35. *Pinus peuce + Abies alba – Vaccinium myrtillus*;

36. *Pinus peuce + Pinus heldreichii + Picea abies – Calamagrostis arundinacea + Sesleria coerulans*

19. Смърчови екосистеми - диагностични признаци: формация (*Picea abietis*) на места примесени с фитоценози от клек (*Pineta mugi*); По Бондев (1991) - картируема единица 12; **Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 9410 Ацидофилни гори от Picea в планинския до алпийския пояс** - съюз *Eu-Piceion*; Pal. Class. – 42.21, до 42.23, 42.24; **По ПУ на НПП-2004: Растителност**

Съобщества на *Picea abies*

Моноедификаторни съобщества

1. *Picea abies – subnudum*;

2. *Picea abies – Calamagrostis arundinacea + Luzula sylvatica + Vaccinium myrtillus*;

3. *Picea abies – Luzula sylvatica + Vaccinium myrtillus*;

4. *Picea abies – Vaccinium myrtillus*

20. Смесени горски екосистеми с преобладаване на смърч; По Бондев (1991) – картируеми единици 14, 15,16; **По ПУ на НПП-2004: Растителност**

Полиедификаторни съобщества

5. *Picea abies + Pinus sylvestris – Vaccinium myrtillus*;

6. *Picea abies + Pinus sylvestris – Calamagrostis arundinacea + Vaccinium myrtillus*;

7. *Picea abies + Pinus sylvestris + Pinus peuce – Vaccinium myrtillus*;

8. *Picea abies + Pinus sylvestris – Calamagrostis arundinacea + Luzula sylvatica*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

9. *Picea abies* + *Pinus sylvestris* + *Abies alba* – *Vaccinium myrtillus* + *Luzula sylvatica*;
10. *Picea abies* + *Pinus peuce* – *subnudum*;
11. *Picea abies* + *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus*;
12. *Picea abies* + *Pinus peuce* – *Luzula sylvatica* + *Vaccinium myrtillus*;
13. *Picea abies* + *Pinus peuce* – *Juniperus sibirica* + *Vaccinium myrtillus*;
14. *Picea abies* + *Pinus peuce* + *Pinus sylvestris* – *Vaccinium myrtillus* + *Luzula sylvatica*;
15. *Picea abies* + *Pinus peuce* + *Abies alba* – *Vaccinium myrtillus* + *Geranium macrorrhizum*;
16. *Picea abies* + *Fagus sylvatica* + *Abies alba* – *Luzula sylvatica* + *Oxalis acetosella*;
17. *Picea abies* + *Fagus sylvatica* – *Galium odoratum*;
18. *Picea abies* + *Abies alba* + *Pinus sylvestris* – *Galium odoratum*;
19. *Picea abies* + *Abies alba* + *Pinus sylvestris* – *mixtoherbosa*;
20. *Picea abies* + *Abies alba* – *Luzula sylvatica* – *Sanicula europaea*;
21. *Picea abies* + *Pinus heldreichii* – *mixtoherbosa*

21. Бялборови екосистеми - формация *Pineta sylvestris* - По Бондев (1991) - картируема единица 18; Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 91СА Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори, Pal. Class. – 42.5C; По ПУ на НПП-2004: Растителност Съобщества на *Pinus sylvestris*

Моноедификаторни съобщества

1. *Pinus sylvestris* – *Calamagrostis arundinacea* + *Vaccinium myrtillus*;
2. *Pinus sylvestris* – *Calamagrostis arundinacea* + *Pteridium aquilinum*;
3. *Pinus sylvestris* – *Calamagrostis arundinacea*;
4. *Pinus sylvestris* – *Vaccinium myrtillus*;
5. *Pinus sylvestris* – *Juniperus sibirica* + *Festuca valida*;
6. *Pinus sylvestris* – *Chamaecytisus absinthioides* + *Vaccinium myrtillus*;
7. *Pinus sylvestris* – *Brachypodium pinnatum* + *Calamagrostis arundinacea*;
8. *Pinus sylvestris* – *Festuca heterophylla*;
9. *Pinus sylvestris* – *mixtoherbosa*

107

22. Смесени иглолистни горски екосистеми с преобладаване на бял бор - По Бондев (1991) - картируеми единици 19,20,21 - Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 91СА Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори - подтип А; По ПУ на НПП-2004: Растителност

Полиедификаторни съобщества

10. *Pinus sylvestris* + *Pinus peuce* + *Picea abies* – *Luzula sylvatica*;
11. *Pinus sylvestris* + *Pinus peuce* + *Abies alba* – *Vaccinium myrtillus*;
12. *Pinus sylvestris* + *Pinus peuce* – *Calamagrostis arundinacea*;
13. *Pinus sylvestris* + *Pinus peuce* – *Luzula sylvatica*;
14. *Pinus sylvestris* + *Picea abies* – *Vaccinium myrtillus*;
15. *Pinus sylvestris* + *Picea abies* – *mixtoherbosa*;
16. *Pinus sylvestris* + *Picea abies* + *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus* + *Calamagrostis arundinacea*;
17. *Pinus sylvestris* + *Picea abies* + *Abies alba* – *Luzula sylvatica*;
18. *Pinus sylvestris* + *Fagus sylvatica* – *Poa nemoralis*;
19. *Pinus sylvestris* + *Abies alba* + *Picea abies* – *Vaccinium myrtillus* + *Luzula sylvatica*;
20. *Pinus sylvestris* + *Abies alba* – *Festuca heterophylla*;
21. *Pinus sylvestris* + *Pinus nigra* – *Calamagrostis arundinacea*

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 91СА Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори – подтип Б; По ПУ на НПП-2004: Растителност; Полиедификаторни съобщества

22. *Pinus sylvestris* + *Pinus nigra* – *mixtoherbosa*;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

23. *Pinus sylvestris* + *Pinus heldreichii* - *Festuca penzesii*

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ В ПОЯСА НА СЕВЕРНОПРИСРЕДИЗЕМНОМОРСКА КСЕРОМЕЗОФИТНА РАСТИТЕЛНОСТ

23. Черенмурови екосистеми – диагностични признаци: формация *Pineta heldreichii*

По Бондев (1991) - картируема единица 30

Местообитание по Приложение 1 към ЗБР – 95А0 Гори от бяла и черна мура – тип Б

Pal. Class. – 42.716, Ксерофилни гори от черна мура развиващи се предимно на варовикови субстрати; По ПУ на НПП-2004: Растителност

Моноедификаторни съобщества

1. *Pinus heldreichii* – *Festuca penzesii* + *Sesleria coerulans*;
2. *Pinus heldreichii* – *Festuca penzesii* + *Brachipodium pinnatum*;
3. *Pinus heldreichii* – *Chamaecytisus absinthioides* + *Calamagrostis arundinacea*;
4. *Pinus heldreichii* – *Luzula luzuloides*;
5. *Pinus heldreichii* – *Pinus mugo* – *Sesleria coerulans*;
6. *Pinus heldreichii* – *Festuca penzesii*;
7. *Pinus heldreichii* – *Calamagrostis arundinacea*;

Полиедификаторни съобщества

8. *Pinus heldreichii* + *Picea abies* – *Calamagrostis arundinacea*;
9. *Pinus heldreichii* + *Pinus sylvestris* – *Geranium macrorrhizum*;
10. *Pinus heldreichii* + *Pinus sylvestris* – *Festuca penzesii* + *Carex kitaibelliana*;
11. *Pinus heldreichii* + *Pinus nigra* – *Festuca penzesii*;
12. *Pinus heldreichii* + *Pinus peuce* – *Geranium macrorrhizum*;
13. *Pinus heldreichii* + *Pinus peuce* – *Vaccinium myrtillus*;
14. *Pinus heldreichii* + *Abies alba* – *Calamagrostis arundinacea*

108

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕКОСИСТЕМИ И МЕСТООБИТАНИЯ В БУКОВИЯ ГОРСКИ ПОЯС С МЕЗОФИТНА МИКРОТЕРМНА РАСТИТЕЛНОСТ

24. Мезофитни букови екосистеми - формация *Fageta sylvaticae* - По Бондев (1991) - картируеми единици 32-35; Местообитания по Приложение 1 към ЗБР:

24А. Ацидофилни букови екосистеми – 9110 Букови гори от типа *Luzulo-Fagetum* - Pal. Class. 41.11, 41.19 - Разпространени са на кисели бедни, сухи до свежи почви. Формират чисти букови и смесени съобщества с участие на *Abies alba* и *Picea abies*. **Характерни видове** в тревния етаж: *Luzula luzuloides*, *Lerchenfeldia flexuosa*, *Calamagrostis arundinacea*, *Vaccinium myrtillus*, *Pteridium aquilinum*,

24Б. Мезофилни букови екосистеми – 9130 Букови гори от типа *Asperulo-Fagetum*, Pal. Class. 41.13, 41.19 - Разпространени са на неутрални или слабо кисели средно богати до богати почви. Формират чисти букови и на по-големи надморски височини смесени съобщества с участие на *Abies alba* и *Picea abies*. Като доминиращи видове в тревния етаж най-често участвуват – *Anemone nemorosa*, *Galium odoratum*, *Lamium galeobdolon*, *Cardamine bulbifera*, *Aremonia agrimonoides*, *Melica uniflora*. В рамките на този тип се разграничават няколко подтипа, които са свързани с определен набор индикаторни видове.

Подтип типични мезофитни букови гори - Асоциация *Asperulo-Fagetum*

Подтип мезофитни букови гори на сравнително бедни почви – Асоциация *Festuco drymejae-Fagetum*

Подтип букови гори с горска светлика – група *Luzula sylvatica* – *Fagus sylvatica*

Подтип смесени елово-букови и смърчово-букови гори

Подтип хигромезофилни и мезохигрофилни букови гори – асоциация *Umbilico erecti-Fagetum*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

По ПУ на НПП-2004: Растителност

Съобщества на *Fagus sylvatica*

Моноедификаторни съобщества

1. *Fagus sylvatica* – *subnudum*
2. *Fagus sylvatica* – *Luzula sylvatica*
3. *Fagus sylvatica* – *Poa nemoralis*
4. *Fagus sylvatica* – *Poa nemoralis* + *Festuca heterophylla*
5. *Fagus sylvatica* – *Luzula sylvatica* + *Poa nemoralis*
6. *Fagus sylvatica* – *Sanicula europea* + *Oxalis acetosella*

Полиедификаторни съобщества

7. *Fagus sylvatica* + *Pinus peuce* – *Luzula luzuloides* + *Geranium macrorrhizum*
8. *Fagus sylvatica* + *Pinus peuce* + *Picea abies* – *subnudum*
9. *Fagus sylvatica* + *Pinus peuce* + *Picea abies* – *mixtoherbosa*
10. *Fagus sylvatica* + *Pinus peuce* – *Luzula sylvatica*
11. *Fagus sylvatica* + *Pinus sylvestris* – *subnudum*
12. *Fagus sylvatica* + *Pinus sylvestris* – *Luzula luzuloides* – *Festuca heterophylla*
13. *Fagus sylvatica* + *Pinus sylvestris* – *mixtoherbosa*
14. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Picea abies* – *subnudum*
15. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* – *Luzula luzuloides* + *Poa nemoralis*
16. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Picea abies* – *Luzula luzuloides*
17. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* – *Festuca heterophylla* + *Luzula luzuloides*
18. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Picea abies* – *Poa nemoralis* + *Galium odoratum*
19. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* – *Poa nemoralis* + *Sanicula europaea*
20. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Pinus peuce* – *Luzula luzuloides* + *Poa nemoralis*
21. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Pinus sylvestris* – *Calamagrostis arundinacea* + *Luzula luzuloides*
22. *Fagus sylvatica* + *Abies alba* + *Picea abies* – *Sanicula europea*
23. *Fagus sylvatica* + *Picea abies* – *Poa nemoralis*
24. *Fagus sylvatica* + *Picea abies* – *Luzula luzuloides* + *Galium odoratum*

109

Определяне на букови екосистеми и местообитания в пояса на Северно присредиземноморска растителност - Ксерофилни букови екосистеми, развиващи се върху варовик - По Бондев (1991) - картируеми единици 46, 48. **Местообитания по Приложение 1 към ЗБР:** 9150 Термофилни букови гори (Cephalanthero-Fagion), Pal. Class. 41.16 - Калцефилните букови гори се отнасят към асоциацията *Galio-pseudoaristati-Fagetum sylvaticae*. В състава на дървесния етаж участвуват *Tilia cordata*, *Tilia tomentosa*, *Carpinus betulus*, *Carpinus orientalis*, *Pinus nigra*. В храстовия етаж е формиран от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Ligustrum vulgare*, *Fraxinus ornus*. Характерни видове за тревния етаж са *Physospermum cornubiense*, *Lathyrus niger*, *Lathyrus laxiflorus*, *Galium pseudoaristatum*, *Mycelis muralis*, *Carex sylvatica*, *Brachypodium pinatum* и редица видове от *Orchidaceae* (*Cephalanthera ssp.*, *Epipactis ssp.*, *Neotia nidus avis* и др.). Това местообитание не е установено на територията на парка при изпълнение на проекта „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза 1“

24Г. Чисти и смесени широколистни екосистеми с преобладаване на бук – диагностични признаци: Формация *Fageta moesiaca*, По Бондев (1991) - картируеми единици 47-50; **Местообитания по Приложение 1 към ЗБР:** 91W0 Мизийски букови гори, Pal. Class. 41.191, 41.193, 41.194- Този тип местообитание не е посочено в Стандартния формуляр на ЗП Пирин, но се прогнозира наличие на потенциални находища в НП „Пирин“. В дървесния етаж на смесените широколистни съобщества с преобладаване на бук

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

разположени в горната част на габърво-горуновия пояс най-често участват *Carpinus betulus* и *Quercus dalechampii*. Характерни видове в тревния етаж са *Melica uniflora*, *Luzula forsteri*, *Cardamine forsteri*, *Sanicula europaea*, *Euphorbia amygdaloides*, *Aremonia agrimonoides*, *Potentilla micrantha*, *Lamiastrum galeobdolon* и ефемероиди формиращи пролетния цветен аспект на приземните синузии. Прогнозира се наличие на находища от термофилния подтип мизийски букови гори от асоциацията *Galio pseudoaristati* – Fagetum, като за разлика от типа 9150 Термофилни букови гори (*Cephalanthero-Fagion*), в съобществата не участвуват характерните за него видове от *Orchidaceae*.

25. Вторични горски екосистеми формирани след създадени горски култури

- Култури от ела (*Abies alba*)
- Култури от бял бор (*Pinus sylvestris*)
- Култури от смърч (*Picea abies*)
- Култури от бяла мура (*Pinus peuce*)
- Култури от черен бор (*Pinus nigra*)
- Култури от черна мура (*Pinus heldreichii*)
- Култури от атласки кедър (*Cedrus*)
- Култури от дугласка (*Pseudotsuga*)
- Култури от топола (*Populus*)
- Култури от бреза (*Betula*)
- Култури от бук (*Fagus sylvatica*)

26. Антропогенно преобразувани екосистеми и местообитания – просеки, ски писти, сечища

4. Природозащитно състояние на местообитанията в НП Пирин - на база предварителна информация за: 1) площ по дедуктивен модел, 2) референтна стойност в стандартния формуляр, 3) стойност в резултат на картирането по НАТУРА 2000 (2011-2012 г.) и оценка на природозащитното състояние в резултат на картирането.

110

Местообитание (код)	Площ по предварителен дедуктивен модел (ха)	Референтна стойност в стандартния формуляр	Стойност в резултат на картирането	Природозащитно състояние определено в резултат на картирането по НАТУРА 2000
3130		61.34112		
3160		16.1424		
3260		10.49256		
4060	4577.14	4504.94028	3802.09	Неблагоприятно – незадоволително състояние
4070	4827.64	2701.43064	4788.70	Благоприятно състояние
6150	1052.49	1005.67152	1091.05	Благоприятно състояние
6170	1036.35	1150.54956	1027.55	Неблагоприятно - лошо състояние
6230	1667.10	1652.98176	2167.80	Благоприятно състояние
62D0	3842.45	3612.66912	2696.88	Неблагоприятно - лошо състояние
6430	0.0	152.94924	8.88	Неблагоприятно - лошо

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opec.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

				състояние
6510	0.0	-	1.76	Благоприятно състояние
7140	46.78	117.83952	46.92	Неблагоприятно - лошо състояние
8110	1794.92	1725.62256	1809.59	Благоприятно състояние
8120	478.49	887.832	428.82	Неблагоприятно - лошо състояние
8210	88.60	1058.13432	864.11	Неблагоприятно - лошо състояние
8220	2355.54	2182.45248	2324.29	Благоприятно състояние
9110	0.0	14.03	14.03	Благоприятно състояние
9130	226.90	226.80072	421.72	Благоприятно състояние
9150				Не е установено
91D0	0.00	0.524628	0.79	Благоприятно състояние
91BA	43.70	68.2	63.73	Благоприятно състояние
91CA	3202.87	3208.3	3519.82	Благоприятно състояние
9410	967.05	1093.24	541.46	Неблагоприятно - лошо състояние
9530	49.44	57.30552	56.73	Благоприятно състояние
95A0	1296.13	3082.35	881.33	Неблагоприятно - лошо състояние

111

НП Пирин включва в себе си най-оригиналната и най-специфична част на Пирин планина. Тази част е представена от разнообразни релефни форми, изложения, основна скала, надморска височина, влажностни режими и др., които обуславят голямото разнообразие от условия и съответно високото биологично разнообразие.

Разнообразието от местообитания в НП Пирин включва 25 природни местообитания, приоритетни за ЕС. Три от тях се отнасят към Сладководните местообитания и са представени по-ограничено в Парка.

Две от местообитанията са от групата на Умереноконтиненталните ерикоидни храсталаци. Местообитание 4060 – Алпийски и бореални ерикоидни съобщества според картирането на местообитанията на НАТУРА 2000, извършено през 2011-2012 г. е намалило площта си и поради това състоянието му е определено като неблагоприятно-незадоволително. Все пак, трябва да се има предвид, че тук попадат няколко подтипа и разликата в площите може да се дължи първо, на недостатъчно точното картиране и второ – на унищожаване на части от местообитанието в безлесната част, най-често поради антропогенната дейност и в частност животновъдството. Вторият хабитат – 4070 Храстови съобщества с *Pinus mugo* – е с благоприятно природозащитно състояние. Пирин е едната от двете наши планини, в които *Pinus mugo* образува обособен пояс в диапазона приблизително от 2000 до 2500 m н.в. и благоприятното състояние показва, че съобществата на този вид се опазват пълноценно.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

В групата на Естествените и полуестествени тревни формации в НП Пирин са обособени шест местообитания. От тях три са с благоприятно състояние и три – с неблагоприятно – лошо състояние, заради несъответствие в площите между референтните стойности в стандартния формуляр и стойностите, получени в резултат на картирането. В такива случаи тези местообитания заслужават внимание, но винаги следва да се има предвид, че разминавания поради различната точност на картирането са възможни, така, че състоянието на тези местообитания трябва да бъде проверено. С неблагоприятно състояние са местообитанията 6170 Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества, 62D0 Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества и 6430 Хидрофилни съобщества от високи тревни в равнините и в планинския до алпийския пояс.

В следващата група Преовлажнени тресавища, калища и мочурища попада едно местообитание - 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища. Както и повечето местообитания, свързани с вода и водни басейни и това местообитание е с лошо природозащитно състояние.

В групата на скалните местообитания попадат четири типа, като две от тях са с благоприятно природозащитно състояние и две – с неблагоприятно-лошо. С неблагоприятно състояние са двата типа хазмофитна растителност – върху варовити и върху силикатни скали.

Най-многобройна е групата на горските местообитания - девет. Тук не е установено едно местообитание – 9150 Букови гори от типа *Cephalanthero-fagion*, шест местообитания са с благоприятно природозащитно състояние и две – с неблагоприятно. Последните включват смърчовите и муровите гори и поне във втория случай природозащитното състояние се нуждае от проверка, която най-лесно може да бъде направена при лесоустройственото проектиране.

Като обобщение може да се отбележи, че от 25 местообитания в НП Пирин осем са с природозащитно състояние неблагоприятно-лошо, едно е с природозащитно състояние неблагоприятно-незадоволително и останалите са с благоприятно природозащитно състояние. На повечето местообитания се налага проверка на състоянието, главно по отношение на площите, поради факта, че са възможни неточности при съществуващите модели и методи на картиране. Такава проверка може по-лесно да бъде направена за всички горски местообитания, а за останалите групи – само там, където е установено неблагоприятно природозащитно състояние. На допълнителна проверка подлежи и неустановеното местообитание.

112

1.13.2. Характеристика на горскодървесната растителност

1.13.2.1. Изходна информация за характеристика на горско-дървесната растителност

Съгласно Заповед No РД-395 от 15.10.1999 г. на МОСВ, НП „Пирин“ обхваща територия с обща площ 40332,4 ха. В исторически план границите и размерът на националния парк са претърпели редица промени. Към момента, преди инвентаризацията – 2014 г, площта на Национален парк „Пирин“ е **40356,0 ха** и тя е със статут „изключителна държавна собственост“.

За изходна база за характеристиката на горскодървесната растителност се вземат данните от извършената инвентаризация на горските територии в парка. След приключване, данните ще бъдат обработени и ще се изготви характеристика на горите на базата на установените типове местообитания, съгласно разработената и приета от Възложителя „Методика за извършване на инвентаризация на горските територии в границите на НП „Пирин“, по възприетия с Наредба 6 (ДВ 27*2004 г) метод за изготвяне на таксационна характеристика на горските насаждения.

- След получаване на актуализираните данни от инвентаризацията в План'14 в СВИТЪК ПРИЛОЖЕНИЯ ще се представят следните таблици за характеристика
- ✓ разпределение на дървесните видове по площи и процентното им съотношение;
 - ✓ разпределение на дървесните видове по класове на възраст по площ и процентното им съотношение;
 - ✓ разпределение на дървесните видове по произход, вкл. неместни и чуждоземни и процентното им съотношение.

В пълен обем данните от инвентаризацията на горите ще бъдат представени в отделен сборник „Гори“.

След завършване на инвентаризацията на горите /ландшафтната таксация/ и картирането им, за Парка ще се изработят следните **картни слоеве в ГИС**:

Нова основа (с фиксирани външни граници на Парка) съдържаща информацията от пълната инвентаризация на горите (в подходящ формат и мащаб М 1: 10 000), като ще се приложат още и актуализирани карти на горите със следното съдържание:

Карта на типовете горски месторастения ;

Карта на горските насаждения по дървесни видове;

Карта на горите по отдели и подотдели и по паркови райони;

Карта на горите по подотдели и зони определени с ПУ.

1.13.2.2. Специални функции на горските територии в националния парк

Ще се опише разпределението на горските територии в НП Пирин по водеща (основна) функция на насажденията и откритите площи 113

1.13.2.3 Проучвания за здравословното състояние на горите. Механични повреди, здравословно състояние

В Д НП Пирин в срок до 30 юни всяка година, се прави инвентаризация на фитосанитарното състояние на горските насаждения по отдели, подотдели и зони, съгласно функционалното зонироване въведено с Плана за управление на НП „Пирин“, след което се изготвя план-извлечение, което се съгласува с МОСВ – Дирекция „НСЗП“.

Механичните повреди в горите, предизвикани от ветроломи, ветровали, снеголоми, снеговали, лавини, кални свлачища и срутища, са докладвани своевременно по етапния ред. По-големи такива събития са били напр. голямата лавина в ПУ Синаница, м.Черната вода през 2011-12 г.

- ✓ *Водена борба с болести и вредители, противопожарни и други мероприятия.*
Нарушения.

През последните 4 години (в периода 2010- 2013 година), макар и съвсем в ограничени размери (в малка част от насажденията на НП „Пирин“), се наблюдават нападения от коренова гъба, корояди и борова професионка.

През м.Ноември-2013г. по предписания на експертна група от Института за гората при БАН бяха заложени около 50 броя ловни дървета в ПУ „Вихрен“, отдел 139 подотдел „З“, отдел 148 подотдел „Д“, отдел 148 подотдел „Е“, отдел 149 подотдел „Б“, отдел 150 подотдел „Б“ и отдел 186 подотдел „Д“, с цел привличане на корояди и последващо им унищожаване .

Подробна информация за актуалното здравословно и санитарно състояние на горите, ще се направи с инвентаризацията на горските територии.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Съгласно приетата *Методика за инвентаризация на горските територии в НП „Пирин“*, се извършва инвентаризация и на мъртвата стояща и лежаща дървесина, което освен като фактор за потенциална заплаха за санитарното и здравословно състояние на насажденията, се разглежда като незаменим ресурс за опазване на биологичното разнообразие и като фактор за съхраняване на въглерода.

✓ Възобновяване, смяна на дървесните видове

Условията на месторастене на територията на НП Пирин са изключително благоприятни за протичане на естествените възобновителни процеси на типичните за района дървесни и храстови видове.

Аналитичната част, заедно с отчетите за изследвания и проучвания, събраната и обобщена информация и др. продукти и документи по т. 1.13.2 ще се представят към Сборник „Гори“

1.14. ФЛОРА

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Водорасли

114

Първите изследвания на Пирин планина в алгологичен план са свързани с името на акад. Стефан Петков. В основната си работа за Пирин (Петков, 1925) авторът описва 208 водораслови таксона от Езерата на р. Бъндерица (Голямото Бъндеришко езеро и езерото Равнако) с торфно-мочурните находища между тях, както и дълбоките разливи под Папаз-гьолското езеро и слабо наклонените тераси (търсища) наляво от последните. За 38 водораслови местообитания, намиращи се в и около езерата - Бъндеришко, Влахинско, Василашко, Превалско, Тевно, Валявишко и Папаз-гьолско Roubal (1947) публикува 181 таксона дезмидиеви водорасли. За района на връх Вихрен Kol (1956) публикува 16 синьозелени и зелени нивални водорасли. От торфища, блата и езера на Пирин планина Воденичаров (1958 а, б, 1960 а, б, в, г) съобщава 154 водораслови таксона. Списък на някои най-често срещани водорасли (от всички групи) в нашите ледникови езера е направен от Иванов и др. (1964). В него обаче не са разграничени онези водорасловите видове, разновидности и форми, които са характерни за пиринските езера от ледников тип. Rot & Pernegger (1994) работят върху епилитни и епифитни синьозелени водорасли от Горно и Долно Кременско езеро. Kristiansen & Stoyneva (1998) разработват пирински материали от езерата Окото на Тодора, Рибно езеро, Бъндеришко езеро и от временен водоем до х. Вихрен като съобщават 9 водораслови таксона. В резултат на изследванията направени в Резерват „Тисата“, местността „Яворова поляна“, „Казаните“, районът на хижите „Вихрен“ и „Демяница“, връх Вихрен, циркусите Разлошки суходол, Поповоезерния циркус и Безбожкия циркус Узунов (2005, 2009) установява 210 водораслови таксона. Последната публикация свързана с водорасловата флора на Пирин планина се отнася само до един рядък вид водорасли, съобщен от Stoyneva & Uzunov (2013).

Голяма част от направените досега основни алгологични изследвания в Национален парк „Пирин“ са откъслечни и са отпреди повече от 50 години. Почти всички от публикуваните по-нови, а също и не малка част от по-старите публикации, включват информация само за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

определена водораслова група. Никога не е правено пълно изследване на алгофлората на Национален парк „Пирин“. Дори и в предишния план за управление на парка не е приведена актуална информация касаеща водорасловия състав в разнообразните водни местообитания в НП „Пирин“, с изключение на данните за някои групи планктонни водорасли във връзка с хидробиологичната характеристика, а посоченият видов списък е отпреди 80 г. и не е в съответствия с целите на плана.

В първия шестмесечен период от изпълнението на Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014-2023 г.“ екипът ни направи преглед и оценка на всички източници на информация за водорасли на територията на НП „Пирин“ и *определи пунктове за теренни проучвания на водорасли – разнообразни водни местообитания. Проведено бе едно полево посещение за събиране на информация и уточняване на методи и начин на работа.* Извършеното пробонабиране на водорасли от езера, потоци, торфища и мочурливи места беше направено в района на р. Бъндерица и езерата – Дългото, Рибното, Жабешкото, Окото, както и циркуса на Влахините езера, но поради нестабилно време, дъжд и гръмотевици във високата част на планината по време на командировката не бе изпълнен целия план за теренна работа.

След лабораторна обработка на първоначално събраните 34 водораслови проби от разнообразни водни местообитания и субстрати започна и таксономичната работа по определянето на част от водорасловите таксони в пробите.

Направен бе преглед и оценка на всички източници на информация за водорасли на територията на НП „Пирин“. *Определени са пунктове за теренни проучвания на водорасли – разнообразни водни местообитания. Проведено е едно полево посещение за събиране на информация и уточняване на методи и начин на работа.* Определени са част от таксоните водорасли в пробите.

115

Установените до момента водораслови таксони са 103. Това са:

Phylum Cyanoprokaryota (Cyanophyta)

Anabaena sp. ster.

Aphanocapsa sp.

Aphanothece sp.

Chroococcidiopsis sp. 1

Chroococcidiopsis sp. 2

Chroococcus limneticus Lemmermann

Chroococcus minimus (Keissler) Lemm.

Chroococcus minutus (Kütz.) Näg.

Chroococcus turgidus (Kütz.) Näg.

Chroococcus sp.

Cyanothece aeruginosa (Näg.) Komárek

Gloeocapsa sp. 1

Gloeocapsa sp. 2

Gloeocapsopsis magma (Breb.) Komárek &

Anagnostidis

Lyngbya contorta Lemm.

Lyngbya sp.

Nostoc verrucosum Vaucher ex Bornet & Flahault

Nostoc zetterstedtii Areschoug ex Bornet & Flahault

Nostoc sp. 1

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Nostoc sp. 2

Oscillatoria tenuis (C. Ag.) Gomont

Phormidium favosum Gomont

Rhabdogloea linearis (Geitler) Komárek

Romeria sp.

Schizothrix laradacea f. *diplosiphon* (Hollerbach)

Elenkin

Scytonema mirabile (Dillwyn) Bornet

Stigonema ocellatum (Dillwyn) Thuret

Phylum Euglenophyta

Euglena spirogyra Ehr.

Euglena cf. *tripteris* (Duj.) Klebs

Trachelomonas dybowskii Dres.

Trachelomonas cf. *klebsii* Defl.

Trachelomonas hispida (Perty) F. Stein emend.

Deflandre

Trachelomonas hispida var. *volicensis* Drez.

Phylum Pyrrophyta (Dinophyta)

Peridinium sp. 1

Peridinium sp. 2

Peridinium sp. 3

Phylum Ochrophyta

Classis Chrysophyceae

Mallomonas sp.

Phaeoschizochlamys mucosa Lemm.

Classis Xanthophyceae (Tribophyceae)

Myxochloris sp. 1

Myxochloris sp. 2

Myxochrysis sp.

Ophiocytium parvulum (Perty) A. Br.

Classis Eustigmatophyceae

Eustigmatus magnus (J. B. Petersen) Hibberd

Phylum Chlorophyta

Chlamydomonas sp. 1

Chlamydomonas sp. 2

Coccomyxa sp.

Coelastrella aeroterrestrica Tscheikner, Gärtner & Kofler

Chlorella luteoviridis Chodat in Conrad & Kufferath

Eremosphaera viridis de Bary

Eremosphaera sp.

Kirchneriella kontorta (Schmidle) Bohl.

Microspora amoena (Kützing) Rabenhorst

Microspora crassior (Hansgirg) Hazen

Microspora quadrata Hazen

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Microspora pachyderma (Wille) Lagerheim
Microspora palustris Wichmann
Microspora palustris var. *minor* Wichmann
Microspora sp. 1
Microspora sp. 2
Monoraphidium contortum (Thuret) Komárková-
Legnerová
Nephrocytium agardhianum Näg.
Oedogonium sp. ster. 1
Oedogonium sp. ster. 2
Oedogonium sp. ster. 3
Oedogonium sp. ster. 4
Planktococcus sphaerocystiformis Korsh.
Pleurocapsa minor Hansgirg
Pseudokirchneriella danubiana Hind.
Scenedesmus aculeolatus Reinsch
Scenedesmus cf *obliquus* (Turpin) Kütz.
Scenedesmus brevispina (G. M. Smith) Shodat
Scenedesmus quadricauda var. *abundans* Kirchn.
Scenedesmus sp.
Siderocellis irregularis Hind.
Stichococcus bacillaris Näg.
Tetraspora gelatinosa (Vaucher) Desvaux
Ulothrix zonata (Weber & Mohr) Kützing
Phylum Streptophyta
Actinotaenium cucurbitinum (Breb.) Teil
Closterium abruptum W. West
Closterium leibleinii Kützing ex Ralfs
Closterium nilssonii Borge
Cosmarium punctulatum Breb.
Cosmarium reniforme (Ralfs) Arch.
Cosmarium venustum var. *minus* (Wille) Krieger &
Gerloff
Cylindrocystis brebissonii (Ralfs) de Bary
Euastrum ansatum Ralfs
Euastrum humerosum Ralfs
Euastrum subalpinum Messik.
Euastrum verrucosum Ehr. ex Ralfs
Klebsormidium dissectum (F. Gay) Ettl & Gärtner
Mougeotia sp. ster. 1
Mougeotia sp. ster. 2
Mougeotia sp. ster. 3
Netrium digitus (Ehr. ex Rals) Itzigsohn & Rothe
Spirogyra sp. ster. 1
Spirogyra sp. ster. 2
Staurostrum capitulum Breb.

117

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Stauroastrum muticum (Breb.) Ralfs
Stauroastrum subscabrum Nordst.
Stauroastrum tohopekaligense Wolle
Xanthidium alpinum Schmidle
Zygnema sp. ster. 1
Zygnema sp. ster. 2

Проблем за работата създава липсата на актуална достоверна информация за водорасловата флора на Пирин и НП „Пирин“. Основните данни са отпреди 80-90 години.

1.14.1.2. Гъби

Богатство на таксони

До този момент на територията на НП „Пирин“ са установени 279 вида макромицети, съобщени в 45 научни труда, 19 от които са съвременни – публикувани след 2000 г.

Данни за 271 вида макромицети от 3 отдела (Ascomycota – торбести гъби, Basidiomycota – базидиални гъби и Mucormycota – лигави гъби), 3 класа, 28 разряда, 67 семейства и 117 рода се съдържат в Плана за управление на НП „Пирин“ от 2004г. Таксономичната структура на гъбите, списък на 71 нови видове за парка, регистрирани по време на теренните изследвания по проекта през 2001-2002 г. и списък на 15 вида макромицети със статус на застрашеност по Gyosheva et al. (2000) са дадени в Приложенията – Свитък I, т.4.3, 4.4, 4.5 и др.

Цялата съществуваща информация за видовото богатство на макромицетите в НП „Пирин“ до 2000 г. допълнена с данните, получени по време на микологичните проучвания при изготвяне на плана за управление се съдържа в публикацията на Denchev et al. (2007).

В последните години за територията на парка са съобщени само 8 нови видове макромицети (3 с консервационно значение), публикувани в 6 научни труда (Димитрова, 2010; Assyov, 2012; Assyov & Gyosheva, 2010; Assyov et al. 2010, 2012; Dimitrova & Assyov, 2004).

Микологичните изследвания в НП „Пирин“ са провеждани изключително в иглолистните гори в района на х. „Бъндерица“, х. „Яворов“, х. „Пирин“, в местностите Икрище и Бетуловото. От резерватната зона на парка сведения за макромицетите има само за резерват „Баюви дупки – Джинджирица“ (Друмева-Димчева, Гьошева-Богоева, 1993; Denchev et al. 2007).

Два вида праханови гъби са публикувани от резерват „Тисата“ (Стойчев, 1982, 1990; Пеев и др., 2011, 2012).

От направения анализ се вижда, че като цяло територията на НП „Пирин“ не е добре проучена по отношение на макромицетите. След изготвяне на Плана за управление на парка през 2004 г. има публикувани много малко нови видове гъби. Липсата на реализиран проект, касаещ изследване и мониторинг на гъбното разнообразие в парка е една от основните причини за това.

Консервационно значими видове гъби

На територията на НП „Пирин“ до този момент са установени 21 консервационно значими видове макромицети от Червения списък на гъбите в България (Gyosheva et al., 2006).

Петнадесет вида от категориите Критично Застрашен (CR), Застрашен (EN) и Уязвим (VU) са включени в Червената Книга на България (Пеев и др., 2011).

Два вида – *Phylloporus pelletieri* и *Suillus sibiricus* са включени в Приложение 2а, чл. 35а на ЗБР (ДВ, бр. 94, 2007).

Три вида макромицети (*Gomphus clavatus*, *Sparassis crispa* и *S. sibiricus*) включени в НСМБР са с находища в НП „Пирин“.

118

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Четири вида – *G. clavatus*, *Ph. pelletieri*, *S. sibiricus* и *Tricholoma colossus* са с Европейски статус за застрашеност (Критерий Aii според IUCN). Те са посочени за Важното място за растенията (ВМР) Пирин, което включва и територията на НП „Пирин“ (Пеев и др., 2012).

Консервационно значими видове гъби са публикувани изключително от териториите на парка в Северен Пирин – над гр. Банско и гр. Разлог.

Два вида – *Antrodia juniperina* и *Pyrofomes demidoffii*, включени в Червената Книга на България (с категория Застрашен) са съобщени от резерват „Тисата“ – ВМР Кресненски пролом. Развиват се на дървесина от *Juniperus excelsa* (Пеев и др., 2011, 2012).

От изложената информация се вижда, че НП „Пирин“ е защитена територия с изключителна висока консервационна значимост по отношение на гъбите. Необходими са обаче, сериозни проучвания и мониторинг на видовете гъби от Червения списък и Червената Книга на България.

Икономически важни ядливи гъби

В научната литература (Denchev et al., 2007 и др.) и в Плана за управление – т.1.14.1.3. са посочени 9 вида ядливи гъби, които се събират от населението в парка за лични нужди и търговски цели. В Първа оценка от плана (т.1.21. – Екологическа оценка) е направена констатацията, че безконтролното събиране е довело до намаляване на популациите на някои стопански ценни видове, например манатарки, пачи крак и др.

С цел създаване на правилна стратегия за устойчиво ползване и опазване на гъбните ресурси е предложен следният проект (209 стр.): „Гъбното разнообразие в НП „Пирин“ – възможности за рационалното му използване като природен ресурс“. Като очаквани резултати са посочени: Създаване на регионален списък на гъбите със статус на застрашеност. Оценка на антропогенното натоварване на стопански важните видове гъби и възможностите им за възпроизвеждане. В рамките на изтеклия 10 годишен План за управление на НП „Пирин“ не е направено абсолютно нищо в тази насока.

При теренните проучвания са установени 20 вида гъби, от които 1 консервационно значим – *Suillus sibiricus* (сибирска масловка) – застрашен, включен в Червената книга на България – находища над х. Яворов и в резерват „Баюви дупки-Джинджерица“.

119

1.14.1.3. Лишеи

Богатство на таксони лишеи в НП „Пирин“

Таксономичното богатство на лишеите установени при изготвянето на плана за управление на НП "Пирин" от 2004 г. възлиза на 367 вида, отнасящи се към 101 рода, 36 семейства и осем разряда, предимно от клас Ascolichenes. След критичен анализ на съществуващите литературни данни до 2004 год. и някои публикации излезли след това, както и при теренните проучвания, към списъка на видовете лишеи, срещащи се на територията на парка бяха добавени още 57 вида.

В излезлия през 2005 г. **Catalogue of the lichenized and lichenicolous fungi in Bulgaria** (Mayrhofer и др.) се обобщават известните данни за лишеите в България до този момент и списъкът на българските лишеи се увеличава до 893 вида. Значителен е приносът към списъка на лишеите на флористичен район Пирин и в т.ч. и на парка.

През 2010 г. Иванов публикува **Checklist of the lichens and lichenicolous fungi from the Pirin Mountains in Bulgaria**, където за Пирин се съобщават 509 вида лишеи (71 от тях са нови за Пирин), от които по-голямата част се срещат в границите на НП Пирин.

Принос за обогатяване на данните за лишеите на НП Пирин имат и публикациите на Otte, V. (2005) и на Vondrak and Slavikova-Bayerova (2006). В първата (Noteworthy lichen records

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

for Bulgaria) се документират за първи път за България или за определен флористичен регион 66 вида лишей, като 15 вида са нови за флористичен район Пирин, от които 10 се срещат на територията на парка. В статията на Vondrak J., Slavikova-Bayerova S. (2006) **Contribution to the lichenized and lichenicolous fungi in Bulgaria. II. The genus *Caloplaca***, чийто списък на лишей от р. *Caloplaca* е основно от Родопите и по Черноморието, се посочват и видове в Пирин.

До 2004 г. са установени 367 лишейни вида за НП „Пирин“, които принадлежат към 101 рода, 36 семейства, 8 разряда, предимно от клас Ascolichenes. Възможно е да има *неизвестни за нас публикации, които не са реферирани и поради това са недостъпни за ползване*. Започнало е провеждането на теренни проучвания върху състава и разпространението на видовете лишей в НП „Пирин“. Снети са GPS-координати на находищата на консервационно значими видове лишей. Списъкът на видовете в НП е актуализиран на база първоначални теренни проучвания. При актуализацията на списъка от теренни данни и литературни източници са установени до момента **57 нови** за НП „Пирин“ лишейни вида. Идентификацията на видовете изисква голяма по обем лабораторна микроскопска работа. Поради малкия размер на някои от лихенизираните гъби съществува риск от неоткриване на някои представители на терена.

През следващите месеци ще продължат теренните проучвания и камералната обработка на материалите, в резултат на което ще бъде проведена последваща актуализация на списъка на лишейните видове в НП „Пирин“. Особено внимание ще бъде обърнато на консервационно значимите видове.

В СВИТЪК: ПРИЛОЖЕНИЯ е включено Приложение 1.14.1.4. Списък на видовете лишей в Национален парк "Пирин" към юли 2014 г. 120

Приложение: 1.14.1.4.

1. *Acarospora cervina* Mass.
2. *Acarospora fuscata* (Schröd.) Th. Fr.
3. *Acarospora glaucocarpa* (Hepp.) Bagl.
4. *Acarospora heppii* (Naeg.) Naeg.
5. *Acarospora impressula* Th. Fr.
6. *Acarospora macrospora* (Hepp.) Bagl.
7. *Acarospora scabra* (Pers.) Th. Fr.
8. *Acarospora sulphurata* (Arnold) Arnold
9. *Ainoa mooreana* (Carroll) Lumbsch & I. Schmitt
10. *Alectoria sarmentosa* (Ach.) Ach.
11. *Amandinea punctata* (Hoffm.) Coppins &
12. *Anaptychia ciliaris* (L.) Mass.
13. *Anaptychia kaspica* Gyeln.
14. *Arthonia calcicola* Nyl.
15. *Arthonia radiata* (Pers.) Ach.
16. *Arthopyrenia punctiformis* (Pers.) Mass.
17. *Arthruraphis citrinella* (Ach.) Poelt *
18. *Aspicilia caesiocinerea* (Nyl.) Arn.
19. *Aspicilia calcarea* (L.) Mudd.
20. *Aspicilia cinerea* (L.) Koerb.
21. *Aspicilia contorta* (Hoffm.) Kremppl.
22. *Aspicilia farinosa* Arn.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

23. *Aspicilia intermutans* (Nyl.) Arn.
24. *Bacidia bagliettoana* (A.Massal. & De Not.) Jatta
25. *Bacidia fraxinea* Lönnr.
26. *Bacidia rubella* (Hofm.) Mass.
27. *Baeomyces carneus* Flk.
28. *Baeomyces rufus* (Huds.) Rebent.
29. *Bagliettoa limborioides* Mass.
30. *Bellemerea alpina* (Sommerf.) Clauzade & Cl.
31. *Bellemerea cinereorufescens* (Ach.) Clauzade & Cl.Roux
32. *Bilimbia lobulata* (Sommerf.) Hafellner & Coppins
33. *Bilimbia sabuletorum* (Schreb.) Arnold
34. *Brodoa intestiniformis* (Vill.) Goward
35. *Bryoria capillaris* (Ach.) Brodo et Hawksw.
36. *Bryoria chlybeiformis* (L.) Brodo et Hawksw.
37. *Bryoria fuscescens* (Gyeln.) Brodo et Hawksw.
38. *Bryoria nadvornikiana* (Gyeln.) Brodo & D.Hawksw.
39. *Bryoria subcana* (Nyl.) Brodo et Hawksw.
40. *Buellia disciformis* (Fr.) Mudd.
41. *Buellia erubescens* Arn.
42. *Calicium glaucellum* Ach.
43. *Calicium salicinum* Pers.
44. *Calicium viride* Pers.
45. *Caloplaca albopruinosa* (Arnold) H.Olivier
46. *Caloplaca aurea* (Schaer.) Zahlbr.
47. *Caloplaca cerina* (Ehrh.) Th. Fr.
48. *Caloplaca cerina* var. *chloroleuca*
49. *Caloplaca chlorina* (Flot.) H.Olivier
50. *Caloplaca cirrochroa* (Ach.) Th. Fr.
51. *Caloplaca citrina* (Hoffm.) Th. Fr.
52. *Caloplaca crenularia* (With.) J. R. Laundon
53. *Caloplaca ferruginea* (Huds.) Th. Fr.
54. *Caloplaca flavorubescens* (Huds.) Laund.
55. *Caloplaca granulosa* (Mull. Arg.) Jatta
56. *Caloplaca herbidella* (Hue) H. Magn.
57. *Caloplaca holocarpa* (Hoffm.) Wade
58. *Caloplaca hungarica* H. Magn.
59. *Caloplaca lactea* (Mass.) Zahlbr.
60. *Caloplaca lobulata* (Flörke) Hellb.
61. *Caloplaca oasis* (Mass.) Szat.
62. *Caloplaca ochracea* (Schaer.) Flag.
63. *Caloplaca pellodella* (Nyl.) Hasse
64. *Caloplaca percrocata* (Arn.) Stein.
65. *Caloplaca saxicola* (Hoffm.) Nord.
66. *Caloplaca saxifragarum* Poelt
67. *Caloplaca schistidii* (Anzi) Zahlbr.
68. *Caloplaca tirolensis* Zahlbr.
69. *Caloplaca variabilis* (Pers.) Mull. Arg.
70. *Caloplaca viridirufa* (Ach.) Zahlbr.
71. *Calvitimela armeniaca* (DC.) Hafellner

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

72. *Candelariella aurella* (Hoffm.) Zahlbr.
73. *Candelariella vitellina* (Ehrh.) Mull. Arg.
74. *Candelariella xanthostigma* Letau
75. *Carbonea atronivea* (Arn.) Hert.
76. *Carbonea vitellinaria* (Nyl.) Hert.
77. *Carbonea vorticosa* (Flk.) Hert.
78. *Catapyrenium cinereum* (Pers.) Koerb.
79. *Catillaria erysiboides* (Nyl.) Th. Fr.
80. *Cetraria aculeata* (Schreb.) Fr.
81. *Cetraria ericetorum* Opiz
82. *Cetraria hepaticum* (Ach.) Vain.
83. *Cetraria islandica* (L.) Ach.
84. *Cetraria sepinicola* (Ehrh.) Ach.
85. *Cetrelia cetrarioides* (Del.) Culb. et Culb.
86. *Cetrelia olivetorum* (Nyl.) Culb. et Culb.
87. *Chaenotheca chrysocephala* (Ach.) Th. Fr.
88. *Chaenotheca furfuracea* (L.) Tibell
89. *Chaenotheca trichialis* (Ach.) Th. Fr.
90. *Chaenothecopsis pusila* (Flk.) Schmidt.
91. *Cladonia arbuscula* (Wallr.) Flot.
92. *Cladonia cenotea* (Ach.) Schaer.
93. *Cladonia chlorophaea* (Flk.) Spreng.
94. *Cladonia coccifera* (L.) Willd.
95. *Cladonia coniocraea* (Flörke) Spreng.
96. *Cladonia convoluta* (Lam.) Anders
97. *Cladonia crispata* (Ach.) Flot.
98. *Cladonia deformis* (L.) Hoffm.
99. *Cladonia digitata* (L.) Hoffm.
100. *Cladonia ecmocina* Leight.
101. *Cladonia fimbriata* (L.) Fr.
102. *Cladonia foliacea* (Huds.) Willd.
103. *Cladonia furcata* (Huds.) Schrad.
104. *Cladonia gracilis* (L.) Willd.
105. *Cladonia macroceras* (Flk.) Ahti
106. *Cladonia macrophyllodes* Nyl.
107. *Cladonia ochrochlora* Flk.
108. *Cladonia pocillum* (Ach.) O.J. Rich.
109. *Cladonia pyxidata* (L.) Hoffm.
110. *Cladonia rangiferina* (L.) F.H. Wigg.
111. *Cladonia rangiformis* Hoffm.
112. *Cladonia squamosa* (Scop.) Hoffm.
113. *Cladonia subrangiformis* Sandst. -
114. *Cladonia subulata* (L.) Wigg.
115. *Cladonia uncialis* (L.) Web.
116. *Cladonia verticillata* (Hoffm.) Schaer.
117. *Clauzadea immersa* (Weber) Hafellner & Bellem
118. *Clauzadea monticola* (Schaer.) Hafellner & Bellem
119. *Collema auriforme* (With.) Coppins & J. R. Laundon
120. *Collema cristatum* (L.) Web.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

121. *Collema fasciculare* (L.) F.H. Wigg.
122. *Collema flacidum* (Ach.) Ach.
123. *Collema furfuraceum* (Arnold) Du Rietz
124. *Collema fuscovirens* (With.) J. R. Laundon
125. *Collema multipartitum* Sm.
126. *Collema nigrescens* (Huds.) DC.
127. *Collema polycarpon* Hoffm.
128. *Collema tenax* (Sw.) Ach.
129. *Collema undulatum* Laur. ex Flot.
130. *Cornicularia normoerica* (Gunn.) Du Rietz
131. *Cyphelium tigillare* (Ach.) Ach. * *
132. *Dermatocarpon luridum* (With.) J. R. Laundon
133. *Dermatocarpon miniatum* (L.) Mann.
134. *Dermatocarpon rivulorum* (Arnold) Dalla Torre & Sarnth.
135. *Dimelaena oreina* (Ach.) Norm.
136. *Diploschistes diacapsis* (Ach.) Lumbsch
137. *Diploschistes muscorum* (Scop.) R. Sant.
138. *Diploschistes ocellatus* (Vill.) Norm.
139. *Diploschistes scruposus* (Schreb.) Norm.
140. *Diplotomma chlorophaeum* (Leight.) Szatala
141. *Endocarpon pusillum* Hedw.
142. *Evernia divaricata* (L.) Ach.
143. *Evernia prunastri* (L.) Ach. Дъбов лишей
144. *Farnoldia jurana* (Schaer.) Hert.
145. *Flavocetraria cucullata* (Bellardi) Kärnefelt & Thell –
146. *Flavocetraria nivalis* (L.) Kärnefelt & Thell –
147. *Flavoparmelia caperata* (L.) Hale
148. *Fulgensia bracteata* (Hoffm.) Ras.
149. *Fulgensia fulgens* (Sw.) Elenkin
150. *Fuscidea kochiana* (Hepp.) Wirth. et Vezda
151. *Fuscidea molis* (Wahl.) Wirth. et Vezda
152. *Fuscopannaria leucophaea* (Vahl) M. Jörg.
153. *Graphis scripta* (L.) Ach.
154. *Gyalecta jenensis* (Batsch.) Zahlbr.
155. *Haematomma ochroleucum* (Neck.) J. R.
156. *Hypogymnia farinacea* Zopf
157. *Hypogymnia physodes* (L.) Nyl.
158. *Hypogymnia tubulosa* (Schaer.) Hav.
159. *Imshaugia aleurites* (Ach.) S. L. F. Mey.
160. *Ionaspis lacustris* (With.) Lutzoni
161. *Lasalia pustulata* (L.) Merat
162. *Lecania erysibe* (Ach.) Mudd.
163. *Lecania naegeli* (Hepp) Dieder. & v.d. Boom
164. *Lecanora albescens* (Hoffm.) Brauth. et Rostr.
165. *Lecanora allophana* (Ach.) Nyl.
166. *Lecanora argentata* (Ach.) Malme -
167. *Lecanora argopholis* (Ach.) Ach.
168. *Lecanora bicincta* Ramond
169. *Lecanora carpinea* (L.) Vain.

123

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

170. *Lecanora cenisia* Ach.
171. *Lecanora chlorotera* Nyl.
172. *Lecanora circumborealis* Brodo et Vitik.
173. *Lecanora dispersa* (Pers.) Somerf.
174. *Lecanora epibryon* (Ach.) Ach.
175. *Lecanora frustulosa* (Dicks.) Ach.
176. *Lecanora intricata* (Ach.) Ach.
177. *Lecanora intumescens* (Rabent.) Rabh.
178. *Lecanora leptyroides* (Nyl.) Nills.
179. *Lecanora marginata* (Schaer.) Hert. et Ramb.
180. *Lecanora mugicola* Nyl.
181. *Lecanora polytropa* (Hoffm.) Rabh.
182. *Lecanora pulicaris* (Pers.) Ach.
183. *Lecanora rupicola* (L.) Zahlbr.
184. *Lecanora salina* H.Magn.
185. *Lecanora sulphurea* (Hoffm.) Ach.
186. *Lecanora swartzii* (Ach.) Ach.
187. *Lecanora varia* (Hoffm.) Ach.
188. *Lecidea atrobrunea* (Ram.) Schaer.
189. *Lecidea confluens* (Web.) Ach.
190. *Lecidea lapicida* (Ach.) Ach.
191. *Lecidea lithophyla* (Ach.) Ach.
192. *Lecidea plana* (Lahm.) Nyl
193. *Lecidea promiscua* Nyl.
194. *Lecidella carpatica* Koerb.
195. *Lecidella elaeochroma* (Ach.) Choisy
196. *Lecidella stigmatia* (Ach.) Hert. et Leuck.
197. *Lecidoma demissum* (Rutst.) Schneid. et Hert.
198. *Lepraria alpina* (de Lesd.) Treliach & Baruffo
199. *Lepraria crassissima* (Hue) Lettau
200. *Lepraria membranacea* (Dickson) Vainio
201. *Lepraria neglecta* (Nyl.) Erichs.
202. *Leprocaulon microscopicum* (Vill.) Gams.
203. *Leptogium gelatinosum* (With.) J. R. Laundon
204. *Leptogium hildenbrandii* (Garov.) Nyl.
205. *Leptogium lichenoides* (L.) Zahlbr.
206. *Leptogium saturninum* (Dicks.) Nyl.
207. *Leptogium subtile* (Schrader) Torss.
208. *Leptogium tenuissimum* (Dicks.) Körb.
209. *Letharia vulpina* (L.) Hue
210. *Lobaria pulmonaria* (L.) Hoffm.
211. *Lobaria scrobiculata* (Scop.) DC
212. *Lobothallia melanaspis* (Ach.) Hafellner
213. *Lobothallia radiosa* (Hoffm.) Hafellner
214. *Massalongia carnosus* (Dicks.) Körb.
215. *Megaspora verrucosa* (Ach.) Hafellner & V. Wirth
216. *Melanelia commixta* (Nyl.) Thell
217. *Melanelia hepaticum* (Ach.) Thell
218. *Melanelia olivacea* (L.) Essl.

124

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

219. *Melanelixia stygia* (L.) Essl.
220. *Melanelixia fuliginosa* (Duby) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
221. *Melanelixia glabra* (Schaer.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
222. *Melanelixia subargentifera* (Nyl.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
223. *Melanelixia subaurifera* (Nyl.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
224. *Melanohalea exasperata* (De Not.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
225. *Melanohalea exasperatula* (Nyl.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
226. *Melanohalea infumata* (Nyl.) O. Blanco, A. Crespo, Divakar, Essl., D. Hawksw. & Lumbsch
227. *Micarea denigrata* (Fr.) Hedl.
228. *Micarea nitchkeana* (Rabh.) Harn.
229. *Micarea sylvicola* (Flot.) Vezda et Wirth.
230. *Miriquidium garovaglii* (Schaer.) Hert. et Ramb.
231. *Mycobilimbia lurida* (Ach.) Hafellner & Türk
232. *Mycocalicium subtile* (Pers.) Szat.
233. *Nephroma laevigatum* Ach.
234. *Nephroma parile* Ach
235. *Nephroma resupinatum* (L.) Ach.
236. *Ochrolechia alboflavescens* (Wulf.) Zahlbr.
237. *Ochrolechia palescens* (L.) Mass.
238. *Ochrolechia parella* (L.) Mass.
239. *Opegrapha atra* Pers.
240. *Opegrapha varia* Pers.
241. *Ophioparma ventosa* (L.) Norman
242. *Orphniospora mosigii* (Körb.) Hertel & Rambold
243. *Pannaria conoplea* (Ach.) Bory
244. *Parmelia ernstiae* Feuerer & Thell
245. *Parmelia omphalodes* (L.) Ach.
246. *Parmelia saxatilis* (L.) Ach.
247. *Parmelia submontana* Hale
248. *Parmelia sulcata* Tayl.
249. *Parmeliella triptophylla* (Ach.) Müll.Arg.
250. *Parmelina carporrhizans* (Taylor) Poelt & Vezda
251. *Parmelina quercina* (Willd.) Hale
252. *Parmelina tiliacea* (Hoffm.) Hale
253. *Parmeliopsis ambigua* (Wulfen) Nyl.
254. *Parmeliopsis hyperopta* (Ach.) Arn.
255. *Peltigera aphtosa* Willd.
256. *Peltigera canina* (L.) Willd.
257. *Peltigera collina* (Ach.) Schrad.
258. *Peltigera didactyla* (With.) J. R. Laundon
259. *Peltigera horizontalis* (Huds.) Baumg.
260. *Peltigera leucophlebia* (Nyl.) Gyeln.
261. *Peltigera malacea* (Ach.) Tunck.
262. *Peltigera membranacea* (Ach.) Nyl.

125

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

263. *Peltigera polydactyla* (Neck.) Hoffm.
264. *Peltigera praetextata* (Flk.) Nyl.
265. *Peltigera rufescens* (Weis.) Humb.
266. *Peltigera venosa* (L.) Baumg.
267. *Pertusaria albescens* (Huds.) Choisy et Wern.
268. *Pertusaria amara* (Ach.) Nyl.
269. *Pertusaria aspergilla* (Ach.) J. R. Laundon
270. *Pertusaria coccodes* (Ach.) Nyl.
271. *Pertusaria hemisphaerica* (Flk.) Erichs.
272. *Pertusaria lactea* (L.) Arn.
273. *Pertusaria leioplaca* (Ach.) DC.
274. *Pertusaria pertusa* (L.) Tuck.
275. *Phaeophyscia ciliata* (Hoffm.) Mob.
276. *Phaeophyscia endococcina* (Koerb.) Mob.
277. *Phaeophyscia nigricans* (Flk.) Mob.
278. *Phaeophyscia orbicularis* (Neck.) Mob.
279. *Phlyctis argena* (Spreng.) Flot.
280. *Physcia adscendens* (Fr.) Oliv.
281. *Physcia aipolia* (Ehrh.) Furn.
282. *Physcia albinea* (Ach.) Nyl.
283. *Physcia caesia* (Hoffm.) Furn.
284. *Physcia dimidiata* (Arnold) Nyl.
285. *Physcia dubia* (Hoffm.) Lett.
286. *Physcia magnussonii* Frey
287. *Physcia stelarior* (L.) Nyl.
288. *Physcia tenella* (Scop.) DC.
289. *Physcia tribacia* (Ach.) Nyl.
290. *Physconia detorsa* (Nyl.) Poelt
291. *Physconia distorta* (With.) Laund.
292. *Physconia enteroxantha* (Nyl.) Poelt
293. *Physconia grisea* (Lam.) Poelt
294. *Physconia perisidiosa* (Erichsen) Moberg
295. *Physconia servitii* (Nádv.) Poelt
296. *Physconia venusta* (Ach.) Poelt
297. *Placidium lachneum* (Ach.) de Lesd.
298. *Placynthiella uliginosa* (Schrader) Coppins & P. James
299. *Placynthium nigrum* (Huds.) Gray
300. *Platismatia glauca* (L.) Culb. et Culb.
301. *Pleopsidium flavum* (Bellardi) Körb.
302. *Pleurosticta acetabulum* (Neck.) Elix & Lumbsch
303. *Polysporina cyclocarpa* (Anzi) Vezda
304. *Polysporina simplex* (Dav.) Vezda
305. *Porpidia cinereoatra* (Ach.) Hert. et Knoph
306. *Porpidia crustulata* (Ach.) Hertel & Knoph
307. *Porpidia macrocarpa* (DC.) Hert. et Schwab.
308. *Porpidia speirea* (Ach.) Kremlh.
309. *Protoblastenia calva* (Dicks.) Zahlbr.
310. *Protoblastenia cyclospora* (Körb.) Poelt
311. *Protoblastenia incrustans* (DC.) Stein.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

312. *Protoblastenia rupestris* (Scop.) Stein.
313. *Protomicarea limosa* (Ach.) Hafellner
314. *Protopannaria pezizoides* (Weber) M.Jørg. & S.Ekman
315. *Protoparmelia badia* (Hoffm.) Hafellner
316. *Protoparmeliopsis bolcana* (Pollini) § (Syn. *Lecanora bolcana* (Pollini) Poelt)
317. *Protoparmeliopsis muralis* (Schreb.) M.Choisy
318. *Pseudephebe minuscula* (Arnold) Brodo & D.
319. *Pseudephebe pubescens* (L.) M. Choisy
320. *Pseudevernia furfuracea* (L.) Zopf
321. *Pseudosagedia aenea* (Wallr.) Hafellner & Kalb
322. *Psora decipiens* (Hedw.) Hoffm.
323. *Psoroma hypnorum* (Vahl.) S. Gray
324. *Psorotichia schaereri* (A.Massal.) Arnold
325. *Pycnora xanthococca* (Sommerf.) Hafellner
326. *Pycnothelia papillaria* (Ehrh.) Duf.
327. *Pyrenula nitida* (Weig.) Ach.
328. *Ramalina calicaris* (L.) Fr.
329. *Ramalina capitata* (Ach.) Nyl.
330. *Ramalina farinacea* (L.) Ach.
331. *Ramalina fastigiata* (Pers.) Ach.
332. *Ramalina fraxinea* (L.) Ach.
333. *Ramalina pollinaria* (Westr.) Ach.
334. *Ramalina thrausta* (Ach.) Nyl.
335. *Rhizocarpon alpicola* (Anzi) Rabh.
336. *Rhizocarpon badioatrum* (Flk.) Th. Fr.
337. *Rhizocarpon distinctum* Th.Fr.
338. *Rhizocarpon eupetrium* (Nyl.) Arn.
339. *Rhizocarpon geminatum* Körb.
340. *Rhizocarpon geographicum* (L.) DC.
341. *Rhizocarpon lecanorinum* And.
342. *Rhizocarpon petraeum* (Wulfen) A. Massal.
343. *Rhizocarpon pusillum* Runemark
344. *Rhizocarpon reductum* Th.Fr.
345. *Rhizoplaca chrysoleuca* (Sm.) Zopf
346. *Rhizoplaca melanophthalma* (Ram.) Leuck. et Poelt
347. *Rhizoplaca peltata* (Ram.) Leuck. et Poelt
348. *Rinodina archaea* (Ach.) Arn.
349. *Rinodina bischoffii* (Hepp.) Mass.
350. *Rinodina gennarii* Bagl.
351. *Rinodina immersa* (Koerb.) Zahlbr.
352. *Rinodina milvina* (Wahlb.) Th. Fr.
353. *Rinodina pyrina* (Ach.) Arn.
354. *Rinodina sophodes* (Ach.) Mass.
355. *Rinodina turfacea* (Wahlb.) Koerb.
356. *Sarcogyne regularis* Körb.
357. *Scoliciosporium umbrinum* (Ach.) Arn.
358. *Scoliciosporium chlorococcum* (Stenh.) Vězda
359. *Seiophora contortuplicata* (Ach.) Frödén
360. *Solorina bispore* Nyl.

127

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

361. *Solorina crocea* (L.) Ach.
362. *Solorina saccata* (L.) Ach.
363. *Solorina spongiosa* (Sm.) Anzi
364. *Sporastatia polyspora* (Nyl.) Grumm.
365. *Sporastatia testudinea* (Ach.) Mass.
366. *Squamarina cartilaginea* (With.) James
367. *Staurothele clopimoides* Strn.
368. *Staurothele fissa* (Tayl.) Zw.
369. *Staurothele frustulenta* Vain. (Syn. *Staurothele catalepta* (Koerb.) Blomb.)
370. *Stereocaulon alpinum* Laurer
371. *Stereocaulon paschale* (L.) Hoffm.
372. *Sticta sylvatica* (Huds.) Ach.
373. *Tephromela atra* (Huds.) Haffeln.
374. *Tetramelas insignis* (Hepp) Kalb
375. *Thamnomia vermicularis* (Sw.) Schaer. v. *vermicularis*
376. *Thamnomia vermicularis* v. *subuliformis* (Ehrh.) Schaer.
377. *Thelidium absconditum* (Hepp.) Rabh.
378. *Thelidium incarvatum* Mudd.
379. *Thelidium papulare* (Fr.) Arn.
380. *Thelidium pyrenophorum* (Ach.) Mudd.
381. *Toninia candida* (Web.) Th. Fr.
382. *Toninia rosulata* (Anzi) Oliv.
383. *Toninia sedifolia* (Scop.) Timdal
384. *Toninia squalida* (Ach.) A.Massal.
385. *Toninia tristis* (Th. Fr.) Th. Fr.
386. *Trapeleopsis granulosa* (Hoffm.) Lumbach.
387. *Trapelia atronivea* (Arn.) Hert.
388. *Trapelia coarctata* (Sm.) Choisy
389. *Trapeliopsis granulosa* (Hoffm.) Lumbach.
390. *Tuckermannopsis chlorophylla* (Willd.) Hale
391. *Umbilicaria crustulosa* (Ach.) Frey
392. *Umbilicaria cylindrica* (L.) Del.
393. *Umbilicaria decussata* (Vill.) Zahlbr.
394. *Umbilicaria deusta* (L.) Baumg.
395. *Umbilicaria laevis* (Schaer.) Frey
396. *Umbilicaria leiocarpa* DC.
397. *Umbilicaria nylanderiana* (Zahlbr.) H.Magn. (Syn. *Umbilicaria corrugata* (DC.) Nyl.)
398. *Umbilicaria proboscidea* (L.) Schrad.
399. *Umbilicaria subglabra* (Nyl.) Harm.
400. *Usnea cavernosa* Tuck.
401. *Usnea chaetophora* Stirton
402. *Usnea filipendula* Stirt.
403. *Usnea florida* (L.) Wigg.
404. *Usnea glabrescens* (Nyl. ex Vain.) Vain.
405. *Usnea hirta* (L.) Wigg.
406. *Usnea intermedia* (A. Massal.) Jatta
407. *Usnea lapponica* Vainio
408. *Usnea scabrata* Nyl.
409. *Verrucaria calciseda* DC.

128

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

410. *Verrucaria cyanea* Mass.
411. *Verrucaria dufourii* DC.
412. *Verrucaria marmorea* (Scop.) Arn.
413. *Verrucaria nigrescens* (Ach.) Pers.
414. *Vulpicida pinastri* (Scop.) Mattson & Lai
415. *Xanthoparmelia conspersa* (Ach.) Hale
416. *Xanthoparmelia pulla* (Ach.) O.Blanco, A.Crespo, Elix, D.Hawksw. & Lumbsch
417. *Xanthoparmelia stenophylla* (Ach.) Ahti & D.Hawksw.
418. *Xanthoparmelia tinctoria* (Maheu & A. Gillet) Hale
419. *Xanthoparmelia verruculifera* (Nyl.) Essl. O.Blanco, A.Crespo, Elix, D.Hawksw. & Lumbsch
420. *Xanthoria candelaria* (L.) Arn.
421. *Xanthoria elegans* (Link.) Th. Fr.
422. *Xanthoria falax* (Hepp.) Arn.
423. *Xanthoria parietina* (L.) Th. Fr.
424. *Xylographa parallela* (Ach.: Fr.) Behlen & Desberger

1.14.2. Виши растения.

Първите данни за флората и растителността на Пирин датират от първата половина на 19 век, когато известният Гьотингенски ботаник August Grisebach публикува своите съчинения „Reise durch Rumelien“ (1843) и „Spicilegium Florae Rumelicae et Bithynicae“ (1843). В тях той съобщава голям брой видове, установени по време на неговото пътешествие из Балканския полуостров, между тях и новоописаният от него от планината Пелистер вид *Pinus peuce* (бяла мура). По късни сведения представя Janka (1872-1873). Сведения за флората на Пирин се появяват и в първата българска флора (Velenovsky, 1891) и в нейното допълнение (Velenovsky, 1898). Сведения за флората на Пирин се съдържат в доклада на Байкушев (1900), където освен сведения за горите се съдържа и информация за голям брой планински растения, събрани от Johann Kellerer.

129

В началото на 20 век ценни сведения за флората на Пирин са публикувани отново от Velenovsky (1910), Degen (1911) и Урумов (1923), а също кратки съобщения, които касаят отделни видове са публикувани и от други ботаници. Тези работи почти изчерпват сведенията за флората и растителността на Пирин до този момент.

От началото на 20-те години на 20-ти век започва интензивната работа на Н. Стоянов и Б. Стефанов за разработването на Флора на България. Сведения за флората на Пирин се съдържат в техните разработки за житните и бобовите растения на България (Стоянов и Стефанов, 1921ab, 1922a) и в тяхната по-обобщена работа „Фитогеографска и флористична характеристика на Пирин планина“ (Стоянов и Стефанов, 1922b). В тази разработка авторите представят най-характерните особености на пиринската флора, като коментират най-характерните моменти съобразно екологичните условия, обусловени главно от надморската височина и характера на основната скала.

В издадената от Стоянов и Стефанов Флора на България (1924-1925) са посочени всички установени дотогава растителни видове на Пирин. За момента тази информация за флората на планината е била най-пълна. Особено положителен момент при написването на Флора на България е било привличането на чуждестранни ботаници като неофициални консултанти за някои от по-критичните родове, като Zahn за *Hieracium*, Becker за *Viola* и др. (Станев, 2001), което е позволило равностойна разработка на отделните родове. Поради това сведенията за флората на Пирин от Флора на България са възможно най-пълни за момента на написването на Флората.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

От този период е и съчинението за водорасловата флора на Пирин (Петков, 1925). Авторът представя подробен списък на установените от него до този момент видове водорасли на планината, а по-късно допълва списъка на водораслите с някои нови видове (Петков, 1929). Написването на Флора на България дава мощен тласък на флористичните изследвания у нас и през следващите десетилетия са съобщени много нови видове за планината. Описани са и редица видове, нови за науката, като *Arabis ferdinandi-coburgii* Kell. et Sund., *Saxifraga ferdinandi-coburgii* Kell. et Sund., *Arenaria pirinica* Stoj. и ред други ендемични растения. Нови данни за флората се съдържат в работите на Achtaroff (1938), Hermann et al. (1929, 1931), Zahn et al. (1931), Цан и Георгиев (1934), Т. Георгиев (1934). Последните три разработки касаят главно род *Hieracium*, но в други разработки се съобщават други нови и редки видове за Пирин Stojanoff (1932, 1941)..

Принос към флората на България и в частност към тази на Пирин са разработките на Pawlowski (1952, 1953) за род *Alchemilla*. Същият автор описва и един ендемичен таксон – *Erigeron vichrenensis* Pawl., който през последните десетилетия претърпява различни номенклатурни промени, като по-често се цитира като подвид.

През периода на 50-те до 70-те години за Пирин е публикувана главно флористична информация – находища на нови и редки за планината растения (Йорданов, Китанов, 1951; Велчев и др., 1962, 1966, 1973; Панов, Панова, 1973; Кожухаров и др., 1983; Чешмеджиев, 1977; Денчев и Кожухаров, 1987). Тези публикации съобщават новонамерени на Пирин растителни таксони, като *Athyrium alpestre*, *Avena scheuzeri*, *Bromus ramosus*, *Alium melanatherum*, *Gladiolus illyricus*, *Rumex scutatus*, *Silene heuffelii*, *Ribes petraeum*, *Astragalus australis*, *Callitriche hamulata*, *Gentiana nivalis*, *Orobancha rapum-gemnistae*, *Ligularia sibirica*, *Digitalis laevigata*, *Campanula foliosa*, *Coralorrhiza trifida*, *Aegilops triuncialis*, *Anthyllis vulneraria* ssp. *polyphylla*, *Brachypodium pinnatum* ssp. *rupestre*, *Campanula grosekii*, *Campanula velebitica* ssp. *velebitica*, *Dianthus pelviformis*, *Ostrya carpinifolia*, *Rorippa lipizensis*, *Trifolium michelianum*, *Verbascum formanekii*, *Centaurea immanuelis-loewii* и др. Някои от тези видове днес са известни със синонимни названия, или са променили таксономичния си ранг, поради което не са отбелязани в списъка на флората. Обобщение на флората на Пирин е направено от Китанов и Китанов (1990). Независимо, че според желанието на авторите тяхната „Флора на Пирин“ има научно-популярно характер и е насочена към широк кръг ползватели, в нея се съдържа ценна информация за разпространените в Парка таксони. Тя може да се ползва като ориентиращ източник, но трябва да се има предвид, че известна немалка част от таксоните са претърпели номенклатурни промени и не се покриват с тези от „Флора на Пирин“, а също, че книгата касае цялата планина, а не само Парка.

130

С развитието на биосистематичното направление в българската ботаника започват разработки на отделни родове и семейства. Тези разработки не са специално насочени към Пирин планина, но в повечето от тях попадат пирински видове. Такива са трудовете на Кузманов (1984) за сем. Asteraceae, на Кожухаров (1985) за сем. Роасеае, на Пеев (1974) за род *Veronica*, на Анчев (1975, 1982) за род *Galium*, на Петрова (1979) за род *Linum*, на Маркова (1973) за родовете *Rubus* и *Potentilla* и др., които не е възможно да бъдат изброени, но които засягат в по-малка или по-голяма степен представители на Пиринската флора.

Масшабно проучване на флората на планината и в частност на НП Пирин е осъществено в края на 70-те и през 80-те години от Н. Андреев. Той прави подробен анализ на флората на резерват „Баюви дупки-Джинджирица“ и на Парка и установява около 1100 вида висши растения. Андреев прави и за първи път подробен флористичен анализ на Парка. Резултатите му са публикувани в няколко разработки (Андреев, 1979, 1981, 1988, 1991, 1993, Пеев, Андреев, 1984). Окончателното обобщение е представено в паркоустройствения

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

проект (1993), но не е публикувано в специализираната литература, поради преждевременната смърт на автора през 1994 г.

Върху състава на висшата високопланинска флора в Пирин са публикувани данни в редица таксономични и флористични статии (Урумов, 1909; Виходцевски, 1963; Баев, 1947; Попов и др. 2005; Спиридонов и др. 2012 и др.) и преди всичко в публикуваните флори „Флора на България“ (Стоянов, Стефанов 1924; 1933; 1948; Стоянов, Стефанов, Китанов, 1966/67); Флора на НР България т. 1-IX (1963-1989); Определител на висшите растения в България (1992) и др. През последните десетилетия данни за нови находища на таксони на територията на НП Пирин могат да се открият във Phytologia Balcanica (2007-2014).

В природозащитен аспект данни за високопланинската растителност и флора на Пирин се съдържат в Червена книга на България (1984, 2003), Бисерков (2011); Пеев (2011); Атлас на ендемичните растения в България (1991), Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1993), Велчев, Василев (1988) и др.

По литературни и хербарни данни, висшата флора на НП „Пирин“ към момента е представена от 1343 вида, които са разпределени в 109 семейства, или около 33% от видовете и 60% от семействата висши растения в България.

Резултати

През месеците юни и юли 2014 бяха извършени посещения във варовитата и силикатната части на НП „Пирин“, както и във високопланинските части на парка, разположени над горната граница на гората. В резултат на това е извършено пълно фитоценотично описание на съобществата на 17 видове висши растения от списъка на Д „НП „Пирин“. Установени са нови локалитети за *Artemisia eriantha* Ten., *Empetrum nigrum* L., *Erigeron vihrensii* Pawl., *Festuca pirinica* Horvat.ex Markgr.-Dannenb., *Oxytropis urumovii* Jav., *Papaver degenii* (Urum. et Jav.) Kuzmanov, *Thymus perinicus* (Velen.) Stoj. & Stef.

131

Ново находище на консервационно значимия вид *Trollius europaeus* L. е установено под циркус Малък Казан.

Продължава и камералната работа по определяне на събрания растителен материал. През следващите месеци ще бъде продължено изследването на някои трудно достъпни циркуси и върхове в НП „Пирин“.

В резултат на литературни и хербарни справки и/или авторски сборове на терена е актуализиран списък на видовете в парка (Приложение 1). Латинските наименования на таксоните в списъка са актуализирани в съответствие със съвременния им таксономичен статус. На базата на новите данни е съставен чек-лист за улесняване на теренната работа.

Нови таксони във флористичния списък на НП „Пирин“ към 31.07.2014:

сем. Anthericaceae

Anthericum liliago L.

сем. Aspletiaceae

Asplenium viride Hudson

сем. Asteraceae

Hieracium alpicola Tausch

Hieracium caespitosum Dumort.

Hieracium erythrocarpum Peter – нов вид за Пирин (досега само в Славянка – Консп. 2012 – стр. 223, Bal-OT)

сем. Brassicaceae

Alyssum orbelicum Ančev & Uzunov локален ендемит за Пирин (Консп. 2012 – стр. 64, Bul)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Barbarea balcana Panč. – Балкански ендемит – *Bal*

Draba lasiocarpa Roch.

Erysimum pseudoatticum Ančev & Polatschek, Ann. Naturhist. Mus. Wien, B, 100 (1998):726. (syn. *Erysimum pusillum* Gillies ex Hook. & Arn. (Ančev *Phytologia Balcanica* 13 (2): 153–178, Sofia, 2007

– *E. pusillum* subsp. *parnassi* var. *atticum* p.p., auct. Hayek, Prodr. Fl. Penins. Balc. 1 (1925) 380, non Heldr. & Sart. ex Boiss., l.c.

– *E. pusillum* subsp. *parnassi* p.p., auct. Assenov in Jordanov, Fl. RP Bulg. 4 (1970) 357, non (Boiss. & Heldr.) Hayek, l.c. – Български ендемит, нов вид за Пирин (Консп. 2012 – стр. 185, *Bul*)

Thlaspi ochroleucum Boiss. & Heldr.

сем. Campanulaceae

Phyteuma confusum Kern. – нов вид за Пирин, ако е определен точно! (Консп. 2012 – стр. 314)

сем. Caryophyllaceae

Cerastium moesiaticum Friv. – Балкански ендемит – *Bal* – нов вид за Пирин (Консп. 2012 – стр. 134)

сем. Cyperaceae

Eriophorum angustifolium Roth

сем. Droseraceae

Drosera rotundifolia L. – нов вид за Пирин, защитен от ЗБР (2007)

сем. Fabaceae

Anthyllis aurea Welden – Балкански ендемит *Bal*, защитен от ЗБР (2007)

Onobrychis lasiostachya Boiss. *Bal-Anat*

Trifolium hybridum L.

сем. Fumariaceae

Corydalis solida (L.) Clairv.

сем. Gentianaceae

Gentianella germanica (Willd.) Börner

сем. Menyanthaceae

Menyanthes trifoliata L. защитен от ЗБР (2007)

сем. Orchidaceae

Orchis mascula (L.) L. – нов вид за Пирин, конв. CITES

Pseudorchis frivaldii (Hampe ex Griseb.) P.F.Hunt (syn. *Gymnadenia frivaldii* Hampe ex Griseb. – конв. CITES

сем. Orobanchaceae *

Orobanche gracilis Sm.

O. laserpitii-sileris Reut.

O. reticulata Wallr.

сем. Poaceae

Festuca spectabilis Jan. – нов вид за флората на Пирин планина и парка!

сем. Polygonaceae

Rumex arifolius All.

Rumex obtusifolius L.

сем. Rosaceae

Potentilla palustris (L.) Scop. – нов вид за Пирин, защитен от ЗБР (2007)

сем. Rubiaceae

Asperula suberosa Sibth. et Sm. – Балкански ендемит *Bal*

сем. Scrophulariaceae

132

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Euphrasia salisburgensis Funck ex Horpe

сем. Valerianaceae

Valeriana montana L. – в ЧКБ (2011)

Valeriana simplicifolia (Rchb.) Kabath. – защитен от ЗБР (2007)

*Видът *Orobancha teucrii* Holand. е посочван за парка погрешно вместо *O. alba* Rchb.

В таблица 1 е представено разпределението на видовете от висшата флора на НП „Пирин“ по семейства, по брой таксони и флористично богатство.

Таблица 1. Разпределение на семействата висши растения, по брой таксони и флористично богатство.

Семейство	брой таксони		богатство %	
	родове	видове	родове	видове
Aceraceae	1	5	100	55
Adoxaceae	1	1	100	100
Alliaceae	1	11	50	24
Amaryllidaceae	1	2	20	22
Anthericaceae	1	2	100	100
Apiaceae	29	42	45	27
Araceae	1	1	33	14
Araliaceae	1	1	100	100
Aristolochiaceae	1	1	100	100
Asclepiadaceae	1	1	20	14
Asparagaceae	1	1	50	12
Aspidiaceae	3	9	100	100
Aspleniaceae	3	9	100	81
Asteraceae	55	150	55	31
Athyriaceae	1	2	50	50
Balsaminaceae	1	1	100	20
Berberidaceae	1	1	25	20
Betulaceae	2	2	100	50
Boraginaceae	13	31	61	33
Brassicaceae	28	79	47	41
Callitrichaceae	1	2	100	40
Campanulaceae	6	27	66	81
Cannabaceae	1	1	50	50
Caprifoliaceae	1	3	100	33
Caryophyllaceae	22	83	78	31
Celastraceae	1	3	50	75
Chenopodiaceae	2	4	13	8
Cistaceae	3	4	60	36
Convallariaceae	2	5	100	100
Convolvulaceae	2	4	50	30
Cornaceae	1	2	100	66
Corylaceae	3	4	100	66
Crassulaceae	4	15	66	35
Cryptogrammaceae	1	1	100	100

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

ae				
Cupressaceae	1	3	100	42
Cuscutaceae	1	2	100	40
Cyperaceae	7	39	43	37
Dipsacaceae	4	11	57	100
Droseraceae	1	1	50	50
Empetraceae	1	1	100	100
Equisetaceae	1	4	100	57
Ericaceae	2	4	28	33
Euphorbiaceae	2	7	66	21
Fabaceae	17	77	35	26
Fagaceae	2	2	66	9
Fumariaceae	2	3	100	23
Gentianaceae	4	12	80	46
Geraniaceae	2	10	100	37
Globulariaceae	1	2	100	100
Grossulariaceae	1	2	100	33
Hyacinthaceae	4	9	80	39
Hypericaceae	1	8	100	36
Hypolepidaceae	1	1	100	100
Iridaceae	2	3	50	11
Isoetaceae	1	1	100	100
Juglandaceae	1	1	100	100
Juncaceae	2	16	100	48
Lamiaceae	21	65	70	51
Lentibulariaceae	2	2	100	50
Liliaceae	3	8	42	26
Linaceae	1	5	100	20
Loranthaceae	1	1	100	100
Lycopodiaceae	2	2	66	50
Lythraceae	1	1	25	10
Malvaceae	3	3	42	18
Melanthiaceae	2	2	50	16
Menyanthaceae	1	1	50	50
Monotropaceae	1	1	100	100
Oleaceae	2	3	40	27
Onagraceae	2	7	33	36
Ophioglossaceae	1	1	50	50
Orchidaceae	13	27	54	39
Orobanchaceae	1	4	50	16
Oxalidaceae	1	1	100	20
Papaveraceae	2	3	50	21
Parnassiaceae	1	1	100	100
Pinaceae	3	7	100	88
Plantaginaceae	1	7	100	44
Plumbaginaceae	2	3	50	23

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Poaceae	44	112	46	37
Polygalaceae	1	7	100	47
Polygonaceae	6	17	67	35
Polypodiaceae	1	1	100	50
Primulaceae	6	14	55	47
Pyrolaceae	3	3	100	60
Ranunculaceae	16	36	89	37
Resedaceae	1	2	100	67
Rhamnaceae	1	1	33	14
Rosaceae	20	79	67	38
Rubiaceae	4	20	67	33
Salicaceae	2	10	100	40
Sambucaceae	1	3	100	60
Santalaceae	1	3	33	33
Saxifragaceae	2	21	100	88
Scrophulariaceae	16	63	59	39
Selaginellaceae	2	2	100	100
Solanaceae	4	5	80	23
Sparganiaceae	1	1	100	25
Taxaceae	1	1	100	100
Thelypteridaceae	1	1	50	50
Thymelaeaceae	1	3	50	33
Tiliaceae	1	3	100	75
Trilliaceae	1	1	100	100
Typhaceae	1	2	100	40
Urticaceae	2	3	100	50
Valerianaceae	3	9	100	41
Viburnaceae	1	2	100	100
Violaceae	1	19	100	56
Viscaceae	1	1	50	50

135

Консервационна значимост на висшата флора на НП „Пирин“.

На основата на използване на национални и международни референтни документи бяха съставени различни таблици и списъци, визиращи ендемичния елемент на флората, участието на видовете в различни Червени книги, списъци и т. н. Представени са и защитените от Закона за биоразнообразието (2002, 2007) видове от флората на парка.

Таблица 2. Списък на балканските ендемити, установени в НП „Пирин“.

	Таксон	Ендем.	Кат.застр.	ЗБР
1	<i>Abies borisii-regis</i> Mattf.	Bal		
2	<i>Achillea ageratifolia</i> (Sm.)Boiss.	Bal		
3	<i>Achillea clypeolata</i> Sm.	Bal		
4	<i>Achillea pseudopectinata</i> Janka	Bal		
5	<i>Alchemilla bulgarica</i> Rothm.	Bal	VU	
6	<i>Alchemilla catachnoa</i> Rothm.	Bal		
7	<i>Alchemilla gracilima</i> Rothm.	Bal		

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

8	<i>Alchemilla heterophylla</i> Rothm.	Bal		
9	<i>Alchemilla pirinica</i> Pawl.	Bal		+
10	<i>Alchemilla viridiflora</i> Rothm.	Bal		
11	<i>Alkanna graeca</i> Boiss. & Sprun.	Bal		
12	<i>Alkanna primuliflora</i> Griseb.	Bal		
13	<i>Allium melanantherum</i> Pancic	Bal		
14	<i>Anemone narcissiflora</i> L.	Bal	NT	+
15	<i>Anemonesylvestris</i> L.	Bal		
16	<i>Angelica panicicii</i> Vandas	Bal		
17	<i>Arabis ferdinandi-coburgii</i> Kellerer & Sund.	Bal	EN	+
18	<i>Arenaria pirinica</i> Stoj.	Bal	EN	+
19	<i>Armeria rumelica</i> Boiss.	Bal		
20	<i>Astragalus spruneri</i> Boiss.	Bal		
21	<i>Aubrieta gracilis</i> Sprun.ex Boiss.Bal	Bal	VU	+
22	<i>Barbarea balcana</i> Pancic	Bal		
24	<i>Bromus lacmonicus</i> Hausskn.	Bal		
25	<i>Campanula jordanovii</i> Ancev & Kovanda	Bal	VU	+
26	<i>Campanula orphanidea</i> Boiss.	Bal	EN	+
27	<i>Campanulascutellata</i> Griseb.	Bal		
28	<i>Campanula sparsa</i> Friv.	Bal		
29	<i>Campanula velebitica</i> Borbas	Bal		
30	<i>Centaurea cuneifolia</i> Sm.	Bal		
31	<i>C.orbelica</i> Velen.	Bal		
32	<i>Centaurea tuberosa</i> Vis.	Bal		
33	<i>Cephalaria flava</i> (Sm.)Szabo	Bal		
34	<i>Cerastium decalvans</i> Schloss.	Bal		
35	<i>Cerastium petricola</i> Pancic	Bal		
36	<i>Chamaecytisus absinthioides</i> (Janka) Kuzmanov	Bal		
37	<i>Chamaecytisus jankae</i> (Velen.) Rothm.	Bal		
38	<i>Cirsium appendiculatum</i> Griseb.	Bal		
39	<i>Corothismus agnipilus</i> (Velen.) Klask.	Bal		
40	<i>Corothismus rectipilosus</i> (Adamovic)Skalicka Bal	Bal		
41	<i>Crepis bithynica</i> Boiss.	Bal		
42	<i>Dactylorhiza baumanniana</i> Holz. & Kunkele	Bal		
43	<i>Dianthus cruentus</i> Griseb.	Bal		
44	<i>Dianthus gracilis</i> Sm.	Bal		
45	<i>Dianthus microlepis</i> Boiss.	Bal	LC	
46	<i>Dianthus moesiacus</i> Vis. & Pancic	Bal		
47	<i>Dianthus pelviformis</i> Heuff.	Bal		
48	<i>Dianthus tristis</i> Velen.	Bal		
49	<i>Digitalis laevigata</i> Waldst. & Kit. Bal	Bal	EN	+
50	<i>Digitalis viridiflora</i> Lindl.	Bal		

136

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

51	<i>Draba korabensis</i> Kumm.& Degen ex Jav.	Bal	EN	+
52	<i>Echinops oxyodontus</i> Bornm & Diels	Bal		
53	<i>Erysimum pirinicum</i> Ancev & Polatschek	Bal		
54	<i>Festuca macedonica</i> Vetter	Bal		
55	<i>Festuca penzesii</i> (Acht.) Markgr.-Dann. Bal	Bal		
56	<i>Festuca valida</i> (Uechtr.) Penzes	Bal		
57	<i>Galium macedonicum</i> Krendl	Bal		
58	<i>Genista rumelica</i> Velen.	Bal		
59	<i>Genista subcapitata</i> Pancic	Bal		
60	<i>Heracleum verticillatum</i> Pancic	Bal		
61	<i>Herniaria nigrimontium</i> Herm.	Bal		
62	<i>Hieracium pannosum</i> Boiss.	Bal		
63	<i>Hieracium pilosissimum</i> Friv.	Bal		
64	<i>Hieracium scardicum</i> Bornm.& Zahn	Bal		
65	<i>Hieracium sericophyllum</i> Nejceff	Bal		
66	<i>Knautia ambigua</i> (Friv.) Boiss. & Orph.	Bal		
67	<i>Knautia macedonica</i> Griseb.	Bal		
68	<i>Knautia midzorensis</i> Formanek	Bal		
69	<i>Koeleria simonkaii</i> Adamovic	Bal		
70	<i>Melampyrum scardicum</i> Wettst.	Bal		
71	<i>Micromeria dalmatica</i> Benth.	Bal		
72	<i>Minuartia bosniaca</i> (Beck.) K.Maly	Bal		
73	<i>Minuartia rhodopaea</i> (Degen) Kozuharov & Kuzmanov	Bal		
74	<i>Onobrychis pindicola</i> Hausskn.	Bal		
75	<i>Pastinaca hirsuta</i> Pancic	Bal		
76	<i>Pedicularis hoermanniana</i> K.Maly	Bal		
77	<i>Pedicularis orthantha</i> Griseb.	Bal		
78	<i>Petrorhagia tessala</i> (Boiss.) P.W.Ball & Heywood	Bal	EN	+
79	<i>Peucedanum oligophyllum</i> (Griseb.) Vandas	Bal		
80	<i>Pinguicula balcanica</i> Casper	Bal		
81	<i>Pinus peuce</i> Griseb.	Bal		
82	<i>Polygala acarnanica</i> (Chodat) Kozuharov & Petrova	Bal	DD	+
83	<i>Polygala rhodopea</i> (Velen.) Janch.	Bal		
84	<i>Potentilla regis-borisii</i> Stoj.	Bal		
85	<i>Ranunculus incomparabilis</i> Janka	Bal		
86	<i>Saxifraga ferdinandi-coburgi</i> Kellerer & Sund.	Bal		
87	<i>Saxifraga spruneri</i> Boiss.	Bal		
88	<i>Saxifraga stribrnyi</i> (Velen.) Podp.	Bal		
89	<i>Scabiosa triniifolia</i> Friv.	Bal		
90	<i>Scabiosa webbiana</i> D.Don	Bal		
91	<i>Scrophularia aestivalis</i> Griseb.	Bal		

137

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

92	<i>Sempervivum erythraeum</i> Velen.	Bal		
93	<i>Senecio macedonicus</i> Griseb.	Bal		
94	<i>Senecio pancicii</i> Degen	Bal		
95	<i>Sesleria comosa</i> Velen.	Bal		
96	<i>Sesleria korabensis</i> ((Kumm. & Jav.) Deyl	Bal		
97	<i>Sesleria latifolia</i> (Adamovic) Degen	Bal		
98	<i>Silene frivaldszkyana</i> Hampe	Bal		
99	<i>Silene gigantea</i> L.	Bal		
100	<i>Silene roemerii</i> Friv.	Bal		
101	<i>Silene waldsteinii</i> Griseb.	Bal		
102	<i>Soldanella rhodopaea</i> F.K.Mey.	Bal		
103	<i>Stipa balcanica</i> (Martinovsky) Kozuharov	Bal		
104	<i>Swerta perennis</i> L.	Bal	EN	
105	<i>Thalictrum foetidum</i> L.	Bal		+
106	<i>Thlaspi bellidifolium</i> Griseb.	Bal		
107	<i>Thymus comptus</i> Friv.	Bal		
108	<i>Trachelium rumelianum</i> Hampe	Bal	VU	+
109	<i>Trifolium heldreichianum</i> Hausskn.	Bal		
110	<i>Trifolium trichopterum</i> Pancic	Bal		
111	<i>Trifolium velenovskyi</i> Vandas	Bal		
112	<i>Viola aetolica</i> Boiss.& Heldr.	Bal		
113	<i>Viola grisebachiana</i> Vis.	Bal	EN	+
114	<i>Viola macedonica</i> Boiss. & Heldr.	Bal		
115	<i>Viola perinensis</i> Becker	Bal	EN	+

138

Таблица 3. Списък на българските ендемити, установени в НП „Пирин“.

	Таксон	Ендем.	Кат.застр.	ЗБР
1	<i>Alchemilla damianicensis</i> Pawl.	Bul		
2	<i>Carex bulgarica</i> (Domin)Lazare	Bul		
3	<i>Centaurea moesiaca</i> Urum.& H.Wagner	Bul		
4	<i>Festuca pirinica</i> Horv.ex Markgr.-Dann.Bul	Bul		
5	<i>Festuca pirinensis</i> (Acht.) Acht.	Bul	VU	
6	<i>Hieracium ferdinandii-regis</i> Zahn Bul	Bul		
7	<i>Hieracium mattfeldianum</i> Zahn	Bul		
8	<i>Hieracium naegelianum</i> Pancic	Bul		
9	<i>Hieracium nipholasum</i> T.Georg.& Zahn	Bul		
10	<i>Hieracium stefanoffii</i> Zahn	Bul		
11	<i>Jasione bulgarica</i> Stoj.& Stef.	Bul	NT	+
12	<i>Leontodon rilaensis</i> Hayek	Bul		
13	<i>Myosotis orbelica</i> (Velen.) Peev & Andreev	Bul		
14	<i>Pirinia koenigii</i> M. Kral	Bul		
15	<i>Poa macedonica</i> (Acht.) Stoeva & Kozuharov	Bul		

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

16	<i>Scrophularia bulgarica</i> (Stoj.) Peev	Bul		
17	<i>Sedum kostovii</i> Stef.	Bul	VU	+
18	<i>Sempervivum leucanthum</i> Pancic	Bul		
19	<i>Thymus perinicus</i> (Velen.) Janka	Bul		+
20	<i>Thymus stojanovii</i> Degen	Bul		
21	<i>Verbascum formanekii</i> Borbas ex Formanek	Bul		
22	<i>Veronica krumovii</i> (Peev) Peev	Bul		
23	<i>Viola crinita</i> (Delip.) Delip.	Bul		
24	<i>Viola orbelica</i> Pancic	Bul	VU	

Таблица 4. Списък на българските локални ендемити, установени в НП „Пирин“.

	Таксон	Ендем.	Кат.застр.	ЗБР
1	<i>Alchemilla bandericensis</i> Pawl.	Loc	CR	+
2	<i>Alyssum orbelicum</i> Ancev & Uzunov	Loc	CR	
3	<i>Alyssum pirinicum</i> (Stoj. & Acht.) Ancev Loc	Loc	EN	+
4	<i>Anthyllis aurea</i> Welden	Loc	VU	
5	<i>Aquilegia aurea</i> Janka	Loc	NT	+
6	<i>Brassica jordanoffii</i> Ancev & Kovanda Loc	Loc	VU	+
7	<i>Erigeron uniflorus</i> L. ssp. <i>vichrensis</i> Pawl.	Loc		+
8	<i>Heracleum angustisectum</i> (Stoj. & Acht.) Peev	Loc		
9	<i>Hieracium pirinicola</i> T.Georg. & Zahn	Loc		
10	<i>Oxytropis kozuharovii</i> D.Pavlova, D. Dimitrov & M. Nikolova	Loc	CR	
11	<i>Oxytropis urumovii</i> Jav.	Loc	VU	
12	<i>Papaver degenii</i> (Urum. & Jav.) Kuzmanov	Loc	VU	+
13	<i>Poa pirinica</i> Stoj. & Acht.	Loc	VU	
14	<i>Rhinanthus javorkae</i> Soo	Loc		
15	<i>Verbascum davidovii</i> Velen.	Loc	CR	+
16	<i>Veronica orbelica</i> (Peev) Peev	Loc		

139

В Червените списъци на висшите растения в България са включени 35 таксона, разпространени на територията на НП „Пирин“:

1. *Alchemilla bandericensis*
2. *Alchemilla catachloa*
3. *Alchemilla heterophylla*
4. *Alyssum cuneifolium* subsp. *pirinicum* (= *A. pirinicum*)
5. *Arabis collina*
6. *Arabis ferdinandi-coburgii*
7. *Arenaria pirinica*
8. *Artemisia eriantha*
9. *Asperula suberosa* (= *Asperula aristata* var. *pirinica*)
10. *Aubrieta columnae* subsp. *pirinica*
11. *Centaurea achтарovii* (= *Cyanus achтарovii*)
12. *Campanula cochlearifolia*
13. *Centaurea immanuelis-loevii*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

14. *Carex limosa*
15. *Crepis bithynica*
16. *Campanula transsilvanica*
17. *Cerastium moesiacum*
18. *Daphne cneorum*
19. *Draba korabensis*
20. *Draba siliquosa* (= *D. carinthiaca*)
21. *Empetrum nigrum*
22. *Rhodiola rosea*
23. *Fallopia convolvulus* (= *Bylderdickia convolvulus*)
24. *Gentiana frigida*
25. *Gentiana lutea*
26. *Gentiana punctata*
27. *Isoetes lacustris*
28. *Delphinium balcanicum*
29. *Kobresia myosuroides*
30. *Leontopodium alpinum*
31. *Laserpitium archangelica*
32. *Ligularia sibirica*
33. *Thymus stojanovii*
34. *Verbascum davidoffii*
35. *Viola palustris*

Защитените от Закона видове са 67 – включени в Прил. 3 на ЗБР (2007). В Червената книга на Р България, том 1, Растения и гъби, са включени 57 от видовете, разпространени в НП „Пирин“. 140

Към световно застрашените видове се отнасят:

с категория „критично застрашен“ – 9 вида:

1. *Alchemilla bandericensis*
2. *Asperula suberosa* (syn. *Asperula aristata* var. *pirinica*)
3. *Crepis bithynica*
4. *Rhodiola rosea*
5. *Laserpitium archangelica*
6. *Ligularia sibirica*
7. *Thymus stojanovii*
8. *Verbascum davidoffii*
9. *Viola palustris*

с категория „уязвим“ – 26 вида:

1. *Alchemilla catachloa*
2. *Alchemilla heterophylla*
3. *Alyssum cuneifolium* subsp. *pirinicum* (= *A. pirinicum*)
4. *Arabis collina*
5. *Arabis ferdinandi-coburgii*
6. *Arenaria pirinica*
7. *Artemisia eriantha*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

8. *Aubrieta columnae* subsp. *pirinica*
9. *Centaurea achтарovii* (= *Cyanus achтарovii*)
10. *Campanula cochlearifolia*
11. *Centaurea immanuelis-loevii*
12. *Carex limosa*
13. *Campanula transsilvanica*
14. *Cerastium moesiaticum*
15. *Daphne cneorum*
16. *Draba korabensis*
17. *Draba siliquosa* (= *D. carinthiaca*)
18. *Empetrum nigrum*
19. *Fallopia convolvulus* (= *Bylderdickia convolvulus*)
20. *Gentiana frigida*
21. *Gentiana lutea*
22. *Gentiana punctata*
23. *Isoetes lacustris*
24. *Delphinium balcanicum*
25. *Kobresia myosuroides*
26. *Leontopodium alpinum*

При бъдещата теренна работа е необходимо събиране на хербарни материали от критични в таксономично отношение родове и видове, за изясняване на таксономичната им принадлежност (напр. видове от критичните родове *Hieracium*, *Rubus*, *Centaurea*, *Alchemilla* и др.).

141

Установено е, че разнообразието на видовете в тревните съобщества е тясно свързано с антропогенната дейност. В установените егредни съобщества доминиращо участие има *Rumex alpinus*, срещат се *Urtica dioica*, *Veratrum lobelianum*, *Polygonum aviculare*, *Chenopodium bonus-henricus*, *Epilobium angustifolium*, *Verbascum longifolium*, *Lepidium ruderae* и *Taraxacum officinale*.

Най-ниско видово разнообразие е регистрирано по пистите на „Шилигарника“, където ерозията е особено силна. Това се вижда най-добре в трасето на най-стръмната писта, която е прокарана в горските подотдели 130:в и 130:д. В нея е извършено подсяване с *Lotus corniculatus* и *Dactylis glomerata*. Наред с тях растат *Cirsium arvense*, *Rumex acetosella*, *Verbascum longifolium*, *Poa annua* и *Senecio vernalis*, които са типични за ерозирали и рудерални места.

Кратка характеристика на проучените тревни и храстови съобщества е представена в таблица 5, а описанието на заложените в тях трансекти е представено в таблица 6.

Таблица 5. Характеристика на тревните и храстовите съобщества. Типове местообитания от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС.

код	pal. class.	описание	по Бондев
4060	31.4: 31.41, 31.44, 31.46, 31.47, 31.49, 31.4A, 31.48	Алпийски и бореални ерикоидни съобщества	1, 3, 4, 6, 7, 9, 25.
4070	31.5	Храстови съобщества с клек (<i>Pinus mugo</i>)	3
6150	36.324, 26.39	Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества	1
6170	36.41, 36.42, 36.43	Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества	2

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

6230	36.31	Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините	3, 6, 26, 44.
62D0	36.391 36.393	Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества	8
6410	37.31	Ливади с <i>Molinia</i> на карбонатни, торфени или глинести почви (<i>Molinion caeruleae</i>)	3, 5, 8, 26
6430	37.71, 37.8	Хидрофилни съобщества в планинския до алпийския пояс	
6510	38.2	Низинни сенокосни ливади (със силно ограничено разпространение - южно от Попово езеро).	148
7140	54.5	Преходни блата и плаващи подвижни торфища	5
8110	61.1	Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс	
8120	61.2	Сипеи върху варовити терени и калциеви шисти във високите планини	
8210	62.1	Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове	
8220	62.252	Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове	

Таблица 6. Списък на трансектите.

№	кратко описание	номера на подотдели	кодове на тревни и клекови местообитания	формации по Бондев (1991) (предварителна справка)
1	х. Бъндерица – х. Вихрен – Муратово езеро – ез. Окото – Кабата	1066:1, 1071:a, 1072:1, 1074:1, 1075:1, 1076:a, 1077:1, 1078:a, 1079:1, 116:e, 116:5, 116:6, 119:5, 122:2, 123:a, 125:1, 126:ж, 126:3	4060, 4070, 6170, 6230, 62D0, 6430, 8110	2,3,9
2	х. Вихрен – Рибно Бъндеришко езеро – Жабешко Бъндеришко езеро – връх Малка Тодорка	119:2, 119:5, 119:12, 119:19, 119:a, 125:1, 161:a, 1075:1, 1076:a, 1079:1, 1081:1, 1082:a, 1083:a, 1095:1, 1104:1, 1999:1	4060, 4070, 62D0, 6430, 8220	2,3,8
3	Бъндеришка поляна – Котвите – Шилегарника	130:4, 130:в, 131:2, 130:д, 133:4, 139:3, 140:3	4060	10
4	х. Вихрен – Спано поле	116:5, 116:6, 116:e, 117:1, 117:2, 117:3, 117:a, 1078:a, 1079:1, 1302:1, 1322:1, 1325:1	4070, 6230, 62D0, 8110	3, 8, 13
5	Демянишка поляна – х. Демяница – Василяшки езера – Тодорини очи	156:4, 157:a, 158:2, 159:6, 159:7, 169:1, 1109:1, 1131:1, 1399:1, 1400:a	4060, 6230, 62D0, 8220	3, 8, 10
6	х. Гоце Делчев – х. Бъндерица – Попово	246:1, 248:a, 249:2, 260:1, 260:2, 260:a, 261:3, 262:a,	4060, 4070, 6230, 62D0,	1, 3,

142

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

езеро	262:2, 262:3, 263:2, 263:3, 263:4, 263:5, 263:a, 263:b, 272:1, 272:2, 272:3, 272:a, 273:1, 273:3, 273:a, 294:1, 295:2, 298:1, 1213:1,	7140, 8110, 8220	
-------	---	---------------------	--

Информацията и пълният списък на растенията в тревните съобщества от високопланинските части на Пирин са в процес на попълване. До момента са валидирани 293 вида висши растения. След завършване на вегетационния сезон и теренните проучвания във всички части на Парка, ще бъде изготвен пълен списък с установени висши растения и разпределението им по групи.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1. ДОПЪЛНЕН И КОРИГИРАН СИСТЕМАТИЧЕН СПИСЪК НА ВИСШАТА ФЛОРА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК „ПИРИН“ КЪМ 31.07.2014 Г.

LYCOPODOPHYTA

Isoetaceae

1. *Isoetes lacustris* L.

Lycopodiaceae

2. *Diphasiastrum alpinum* (L.) Holub
3. *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Marl.

Selaginellaceae

4. *Selaginella helvetica* (L.) Spring.
5. *S. selaginoides* (L.) Link.

143

EQUISETOPHYTA

Equisetaceae

6. *Equisetum arvense* L.
7. *E. hyemale* L.
8. *E. palustre* L.
9. *E. ramosissimum* Desf.

POLYPODIOPHYTA

Aspidaceae

10. *Dryopteris cartusiana* (Vill.) H. P. Fuchs
11. *D. expansa* (C. Presl.) Fraser-Jenkins et Jermy
12. *D. filix-mas* (L.) Shott.
13. *D. pallida* (Bory) Maire et Petitm.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

14. *D. dilatata* (Hoffm.) A. Gray
15. *D. villarii* (Bell.) Woyne, ex Schinz. et Thell. – с това име се замества *Dryopteris pallida* (Bory) Maire et Petitm. в списъка! – **защитен от Закона вид!**
16. *Gymnocarpium dryopteris* (L.) Newm.
17. *G. robertianum* (Hoffm.) Newm.
18. *Polystichum aculeanum* (L.) Roth.
19. *P. lonchitis* (L.) Roth.

Aspleniaceae

20. *Asplenium adiantum-nigrum* L.
21. *A. fissum* Kit. ex Willd.
22. *A. onopteris* L.
23. *A. ruta-muraria* L.
24. *A. septentrionale* L.
25. *A. trichomanes* L.
26. *A. viride* Huds.
27. *Ceterach officinarum* D. C.
28. *Phyllitis scolopendrium* (L.) Newm.

Athyriaceae

29. *Athyrium alpestre* (Hoppe) Rylands = включва се в списъка под името *Athyrium distentifolium* Taush ex Opiz
30. *A. filix-femina* (L.) Roth
31. *Cystopteris alpina* (Lam.) DC.(?) – да се включи в списъка на целия Пирин, но под въпрос!!!
32. *C. fragilis* (L.) Brehn.

144

Cyprographaceae

33. *Cyprographa crispa* (L.) R. Br.

Hypolepidaceae

34. *Pteridium aquilinum* (L.) Kuhn

Ophioglossaceae

35. *Botrychium lunaria* (L.) Schwartz

Polypodiaceae

36. *Polypodium vulgare* L.

Thelypteridaceae

37. *Thelypteris phegopteris* (L.) Sloss.

PINOPHYTA

Cupressaceae

38. *Juniperus communis* L. ssp. *communis*
39. *J. deltoidea* R. Adams.
40. *J. sibirica* Burgsd.

Pinaceae

41. *Abies alba* Mill. ssp. *alba*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

42. *A. alba* Mill. ssp. *borisii-regis* (Mattf.) Koz. et Andr.
43. *Picea abies* (L.) Karsten
44. *Pinus heldreichii* Christ.
45. *P. mugo* Turra
46. *P. nigra* Arnold
47. *P. peuce* Griseb.
48. *P. sylvestris* L.

Taxaceae

49. *Taxus baccata* L.

MAGNOLIOPHYTA

Aceraceae

50. *Acer campestre* L.
51. *A. hyrcanum* E. M.
52. *A. platanoides* L.
53. *A. pseudoplatanus* L.

Adoxaceae

54. *Adoxa moschatellina* L.

Apiaceae

55. *Aegopodium podagraria* L.
56. *Angelica pančićii* Vand.
57. *A. sylvestris* L.
58. *Anthriscus sylvestris* (L.) Hoffm.
59. *A. cerefolium* (L.) Hoffm.
60. *Astrantia major* L.
61. *Berula erecta* (Muts.) Coville
62. *Bifora radians* M. B.
63. *Bupleurum falcatum* L.
64. *B. rotundifolium* L.
65. *B. sibthorpiianum* Sm.
66. *Carum graecum* Boiss. et Heldr.
67. *Caucalis platycarpus* L.
68. *Chaerophyllum aureum* L.
69. *Ch. hirsutum* L.
70. *Ch. temulentum* L.
71. *Conium maculatum* L.
72. *Daucus carota* L.
73. *Eryngium campestre* L.
74. *Heracleum angustisectum* (Stoj. et Acht.) Peev
75. *H. sibiricum* L.
76. *H. verticillatum* Panč.
77. *Laser trilobum* (L.) Borkh.
78. *Laserpitium archangelica* Wulf.
79. *L. siler* L.

145

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

80. *Ligusticum mutellina* (L.) Crantz
81. *Oenanthe fistulosa* L.
82. *Orlaya grandiflora* (L.) Hoffm.
83. *Pastinaca hirsuta* Panč.
84. *P. sativa* L.
85. *Peucedanum austriacum* (Jacq.) Koch
86. *P. oligophyllum* (Griseb.) Vand.
87. *Physospermum cornubiense* (L.) DC.
88. *Pimpinella saxifraga* L.
89. *P. tragiun* Vill.
90. *Sanicula europaea* L.
91. *Seseli libanotis* (L.) Koch
92. *S. rigidum* W. et K.
93. *Scandix pecten-veneris* L.
94. *Smiranium perfoliatum* L.
95. *Torilis japonica* (Houtt.) DC.
96. *Trinia glauca* (L.) Dum.

Araliaceae

97. *Hedera helix* L.

Aristolochiaceae

98. *Asarum europaeum* L.

146

Asclepiadaceae

99. *Vincetoxicum hirundinaria* Medic.

Asteraceae

100. *Achillea ageratifolia* (S. et S.) Boiss.
101. *A. chrysocoma* Friv.
102. *A. clusiana* Tausch да се включи под името *Achillea multifida* (DC.) Griseb.
103. *A. clypeolata* S. S.
104. *A. coarctata* Poir.
105. *A. grandifolia* Friv.
106. *A. lingulata* W. et K.
107. *A. millefolium* L.
108. *Antennaria dioica* (L.) Gaertn.
109. *Anthemis arvensis* L.
110. *A. auriculata* Boiss.
111. *A. austriaca* Jacq.
112. *A. carpatica* Willd.
113. *A. cretica* L.
114. *A. orbelica* Panc.
115. *A. tinctoria* L.
116. *Arctium lappa* L.
117. *A. minus* Brenh.
118. *Artemisia absinthium* L.
119. *A. annua* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

120. *A. campestris* L.
121. *A. eriantha* Ten.
122. *A. scoparia* W. et K.
123. *A. vulgaris* L.
124. *Aster alpinus* L.
125. *A. amellus* L.
126. *Bellis perennis* L.
127. *Bidens cernua* L.
128. *Bombicylaena erecta* (L.) Smoli
129. *Carduus acanthoides* L.
130. *C. kernerii* Simk.
131. *C. nutans* L.
132. *C. personata* (L.) Jacq.
133. *Carlina acanthifolia* All.
134. *C. vulgaris* L.
135. *Centaurea achтарovii* Urum.
136. *C. biebersteinii* DC.
137. *C. cyanus* L.
138. *C. immanuelis-loevii* Deg.
139. *C. jacea* L.
140. *C. kernerana* Janka. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
141. *C. kotschyana* Heuff. ex Koch
142. *C. mannagettae* Podp. ssp. *pirinica* (D. Jord.) Kosch.
143. *C. napulifera* Rochel – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
144. *C. solstitialis* L.
145. *C. triumfettii* All.
146. *C. uniflora* Turra ssp. *nervosa* (Willd.) Bonn. et Layens
147. *Chondrilla juncea* L.
148. *C. urumoffii* Deg.
149. *Cicerbita alpina* Wallr.
150. *Cichorium intybus* L.
151. *Cirsium appendiculatum* Grsb.
152. *C. arvense* (L.) Scop.
153. *C. canum* (L.) All.
154. *C. ligulare* Boiss.
155. *Crepis biennis* L.
156. *C. bithynica* Boiss.
157. *C. foetida* L.
158. *C. mollis* (Jacq.) Asch.
159. *C. paludosa* (L.) Moench
160. *C. setosa* Hall. f.
161. *Doronicum austriacum* Jacq.
162. *D. columnae* Ten.
163. *D. hungaricum* Rchb.
164. *Echinops microcephallus* S. S.
165. *Erigeron acer* L.
166. *E. alpinus* L.
167. *E. atticus* Vill.

147

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

168. *E. vichrensis* Pawl. – да се включи в списъка под името *Erigeron uniflorus* subsp. *vichrensis* Pawl. – локален Пирински ендемит, защитен от ЗБР (2007)
169. *Eupatorium cannabinum* L.
170. *Filaginella uliginosa* (L.) Opiz
171. *Filago vulgaris* Lam.
172. *Galinsoga parviflora* Cav.
173. *Gnaphalium uliginosum* L. – да се включи в списъка под името *Filaginella uliginosa* (L.) Opiz
174. *Hieracium alpicola* Schleich. ex Gaudin – нов вид за парка – да се включи в списъка на парка
175. *Hieracium auranthiacum* L.
176. *H. caespitosum* Dumort. – нов вид за парка – да се включи в списъка на парка
177. *H. cymosum* L.
178. *H. echioides* Lumn.
179. *H. erythrocarpum* Peter – **нов вид за Пирин** (досега само в Славянка – Консп. 2012 – стр. 223, **Bal-OT**) – да се включи в списъка на парка и на Пирин!
180. *H. florentinum* All. – да се включи в списъка под името *Hieracium piloselloides* Vill. ssp. *piloselloides*
181. *H. hoppeanum* Shult.
182. *H. lactucella* Wallr. – syn. *H. laevigatum* Willd. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
183. *H. murorum* L. – да се включи в списъка под името *Hieracium gentile* Jord. ex Boreau
184. *H. pilosella* L.
185. *H. piloselloides* Vill.
186. *H. pseudopilosella* Ten.
187. *H. racemosum* W. et K.
188. *H. sparsum* Friv.
189. *H. stefanoffii* Zahn
190. *H. umbellatum* L.
191. *Homogyne alpina* (L.) Cass.
192. *Hypochaeris maculata* L.
193. *Jurinea mollis* (L.) Rhb.
194. *Inula britannica* L.
195. *I. germanica* L.
196. *I. hellenium* L. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
197. *Lactuca quercina* L.
198. *L. serriola* L.
199. *Lapsana communis* L.
200. *Leontodon autumnalis* L.
201. *L. crispus* Vill.
202. *L. hispidus* L.
203. *L. rilaensis* Hay.
204. *Leontopodium alpinum* (L.) Cass.
205. *Leucanthemum vulgare* Lam.
206. *Ligularia sibirica* (L.) Cass.
207. *Logfia arvensis* (L.) I. Holub
208. *Matricaria caucasica* (Willd.) Poir.
209. *M. chamomilla* L.
210. *Mycelis muralis* (L.) Dum.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

211. *Omalotheca norvegica* (Gunn.) Schultz-Bip. ex F. Schultz
212. *O. supina* (L.) DC.
213. *O. sylvatica* (L.) Schultz-Bip. et F. Schultz
214. *Onopordum acanthium* L.
215. *Petasites albus* (L.) Gaertn.
216. *P. hybridus* (L.) Gaertn.
217. *P. kablickianus* Tausch. ex Berch.
218. *Picris hieracioides* L.
219. *P. sprengerana* (L.) Poir. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
220. *Prenanthes purpurea* L.
221. *Pulicaria dysenterica* (L.) Bernh.
222. *Scolymus hispanicus* L. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
223. *Scorzonera cana* (C. A. M.) Hoffm.
224. *S. hispanica* L.
225. *S. purpurea* L.
226. *Senecio abrotanifolius* L. ssp. *carpathicus* (Herb.) Nym.
227. *S. doronicum* (L.) L.
228. *S. erucifolius* L.
229. *S. glaberrimus* (Roch) Simc. – да се включи в списъка под името *Senecio doronicum* (L.) L. subsp. *transylvanicus* Boiss..
230. *S. jacobaea* L.
231. *S. macedonicus* Griseb.
232. *S. nemorensis* L.
233. *S. pančičii* Deg.
234. *S. rupestris* W. et K.
235. *S. sylvaticus* L.
236. *S. vernalis* W. et K.
237. *S. viscosus* L.
238. *S. vulgaris* L.
239. *Solidago virga-aurea* L. – да се включи в списъка под името *Solidago virgaurea* L.
240. *Tanacetum corymbosum* (L.) Schultz-Bip.
241. *T. macrophyllum* (Waldst. et Kit.) Schultz-Bip.
242. *T. parthenium* (L.) Schultz-Bip.
243. *T. vulgare* L.
244. *Taraxacum apenninum* (Ten.) Ten.
245. *T. bithynicum* D.C.
246. *T. erythrospermum* Andrzej. ex Bess.
247. *T. hoppeanum* Griseb. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
248. *T. megalorrhizon* (Frsk.) Hnd.-Mazz. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
249. *T. officinale* Web
250. *Telekia speciosa* (Schreb.) Baumg.
251. *Tragopon pratensis* L.
252. *Tussilago farfara* L.
253. *Xanthium spinosum* L.
254. *Xeranthemum annuum* L.

Balsaminaceae

255. *Impatiens noli-tangere* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Berberidaceae

256. *Berberis vulgaris* L.

Betulaceae

257. *Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.
258. *Betula pendula* Roth
259. *Carpinus betulus* L.
260. *C. orientalis* Mill.
261. *Corylus avellana* L.
262. *Ostrya carpinifolia* Scop. – да се включи в двата списъка – намерена е!

Boraginaceae

263. *Anchusa officinalis* L.
264. *Asperugo procumbens* L.
265. *Buglossoides arvensis* (L.) Jonst.
266. *B. purpureocaerulea* (L.) I. M. Jonston
267. *Cerinthe glabra* Mill.
268. *C. minor* L.
269. *Cynoglossum hungaricum* Smk. – да се включи в списъка под името *Cynoglossum montanum* L.
270. *Echium italicum* L.
271. *E. vulgare* L.
272. *Heliotropium europaeum* L.
273. *Lappula squarosa* (Retz.) Dum.
274. *Lithospermum officinale* L.
275. *Myosotis alpestris* F. W. Schmidt
276. *M. arvensis* (L.) Hill.
277. *M. cadmea* Boiss.
278. *M. cyanea* (Boiss. et Heldr.) D. Peev et N. Andr.
279. *M. nemorosa* Besser
280. *M. olympica* Boiss.
281. *M. orbelica* (Vel.) Peev et N. Andr.
282. *M. ramosissima* Roch
283. *M. sparsiflora* Mik. ex Pohl.
284. *M. suaveolens* Waldst. et Kit.
285. *M. sylvatica* Ehrh. ex Hal.
286. *Onosma echioides* L.
287. *O. heterophylla* Griseb.
288. *Pulmonaria officinalis* L.
289. *P. rubra* Schott.
290. *Symphytum officinale* L.
291. *S. ottomanum* Friv.
292. *S. tuberosum* L.

150

Brassicaceae

293. *Aethionema saxatile* (L.) R.Br.
294. *Alliaria petiolata* (Bip.) Cav. et Grande
295. *Alyssoides utriculata* (L.) Moench. ssp. *utriculata*

296. *Alyssum alyssoides* L.
297. *A. cuneifolium* Ten. ssp. *pirinicum* Stoj. et Acht.
298. *A. minutum* Schlecht ex DC. – да се включи в списъка под името *Alyssum turkestanicum* Regel & Schmalh.
299. *A. montanum* L.
300. *A. murale* W. et K.
301. *A. orbelicum* Ancev et Uzunov
302. *A. saxatile* L.
303. *A. trichostachyum* Rupr.
304. *Arabidopsis thaliana* (L.) Heyh.
305. *Arabis alpina* L. ssp. *flavescens* (Griseb.) Hayek
306. *A. collina* Ten.
307. *A. ferdinandi-coburgii* Kell. et Sund.
308. *A. hirsuta* (L.) Scop.
309. *A. muralis* Bertol. – да се включи в списъка под името *Arabis collina* Ten. – Защитен вид от ЗБР (2007)
310. *A. recta* Vill. – да се включи в списъка под името *Arabis auriculata* Lam.
311. *A. sagittata* (Bertol.) DC. – да се включи в списъка!
312. *A. turrita* L.
313. *Aubrieta gracilis* Sprun. ex Boiss.
314. *Barbarea balcana* Panč.
315. *B. bracteosa* Guss.
316. *B. vulgaris* R. Br.
317. *Berteroa incana* (L.) DC.
318. *Brassica jordanoffii* O.E. Schulz = *Brassica nivalis* Boiss. et Heldr. ssp. *jordanoffii* (O.E. Schulz) Akeroyd et Leadlay
319. *B. rapa* L.
320. *Camelina sativa* (L.) Crantz – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
321. *Capsella bursa-pastoris* (L.) Medic.
322. *Cardamine amara* L.
323. *C. barbaraeoides* Hal. – да се включи в списъка под името *Cardamine amara* L. subsp. *balcanica* Marhold
324. *C. bulbifera* (L.) Crantz
325. *C. glauca* Spreng.
326. *C. hirsuta* L.
327. *C. pectinata* Pall. ex DC.
328. *C. resedifolia* L.
329. *C. rivularis* Schur.
330. *Cardaria draba* (L.) Desv.
331. *Coronopus procumbens* Gilib. – да се включи в списъка под името *Lepidium squamatum* Forssk.
332. *Descurainia sophia* (L.) W да се включи в списъка под името *ebb* ex Prantl
333. *Diplotaxis tenuifolia* (L.) DC. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
334. *Draba aizoides* L. – да се включи в списъка под името *Draba lasiocarpa* Rochel
335. *D. athoa* (Griseb.) Boiss. – да се включи в списъка под името *Draba lasiocarpa* Rochel
336. *D. carinthiaca* Hoppe– да се включи в списъка под името *Draba siliquosa* M. Bieb.,
337. *D. korabensis* Kumm. et Deg.
338. *D. lasiocarpa* Roch.
339. *D. muralis* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

340. *Erysimum cuspidatum* (Bieb.) DC.
341. *E. diffusum* Ehrh.
342. *E. drenovsky* Deg.
343. *E. pusillum* Gillies ex Hook. & Arn. – да се включи в списъка под името *Erysimum pseudoatticum* Ančev & Polatschek – **Български ендемит, нов вид за Пирин (Консп. 2012 – стр. 185, Bul)**
344. *E. slavjankae* Ančev & Polatschek
345. *Erophylla verna* (L.) Schevall. – да се включи в списъка под името *Erophila verna* (L.) Chevall. – грешно изписано в списъка!
346. *Iberis saxatilis* L.
347. *I. sempervirens* L.
348. *Kernera saxatilis* (L.) Rchb.
349. *Lepidium perfoliatum* L.
350. *L. ruderales* L.
351. *Lunaria rediviva* L.
352. *Myagrum perfoliatum* L.
353. *Nasturtium officinale* R. Br.
354. *Neslia paniculata* (L.) Desv.
355. *Raphanus raphanistrum* L.
356. *Rorippa pyrenaica* Rchb.
357. *R. sylvestris* (L.) Bess.
358. *Sinapis arvensis* L.
359. *Sisymbrium altissimum* L.
360. *S. officinale* (L.) Scop.
361. *Subularia aquatica* L.
362. *Thlaspi bellidifolium* Grsb.
363. *Th. kovatsii* Heuff.
364. *Th. ochroleucum* Boiss. & Heldr.
365. *Th. praecox* Wulf.
366. *Turritis glabra* L. – да се включи в списъка под името *Arabis glabra* (L.) Bernh.

152

Callitrichaceae

367. *Callitriche cophocarpa* Senth.
368. *C. palustris* L.

Campanulaceae

369. *Asyneuma canescens* (W. et K.) Grsb. et Schenk
370. *A. limonifolium* (L.) Janch.ssp. *kellerianum* (Stef.) Koz. et Andr.
371. *A. pichleri* (Vis.) D. Lakušić & F. Conti
372. *Campanula abietina* Grsb. – да се включи в списъка под името *Campanula patula* subsp. *abietina*
373. *C. alpina* Jacq.
374. *C. bononiensis* L.
375. *C. cervicaria* L.
376. *C. cochlearifolia* Lam.
377. *C. epigea* Janka – видът се въвежда под същото име в двата списъка – на Пирин и на парка – Балкански ендемит (ФРБ, том 11, стр.124)
378. *C. glomerata* L.
379. *C. jordanovii* Ančev et Kovanda

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

380. *C. lingulata* W. et K.
381. *C. moesiaca* Vel.
382. *C. patula* L.
383. *C. persicifolia* L.
384. *C. rapunculoides* L.
385. *C. rapunculus* L.
386. *C. rotundifolia* L. – отпада от списъка като несъществуващ вид в България (ФРБ, том 11, стр.113)
387. *C. sparsa* Friv.
388. *C. trachelium* L.
389. *C. transylvanica* Schur ex Andrac.
390. *C. velebitica* Borb.
391. *Jasione bulgarica* Stoj. et Stef.
392. *J. heldreichii* Boiss. et Orph.
393. *J. laevis* Lam. ssp. *orbelica* (Grseb. ex Vel.) Tutin
394. *Legouzia speculum-vaeneris* (L.) Chaix.
395. *Trachelim rumelianum* Hampe

Cannabinaceae

396. *Humulus lupulus* L.

Caprifoliaceae

397. *Lonicera caerulea* L.
398. *L. nigra* L.
399. *L. xylosteum* L.
400. *Sambucus ebulus* L.
401. *S. nigra* L.
402. *S. racemosa* L.
403. *Viburnum lantana* L.
404. *V. opulus* L.

Caryophyllaceae

405. *Arenaria biflora* L.
406. *A. pirinica* Stoj.
407. *A. rotundifolia* Bieb.
408. *A. serpyllifolia* L.
409. *Cerastium alpinum* L.
410. *C. alpinum* L. ssp. *lanatum* (Lam.) A. et G.
411. *C. arvense* L.
412. *C. banaticum* (Roch.) Heuff.
413. *C. cerastoides* (L.) Britton
414. *C. decalvans* Schloss et Vuk.
415. *C. fontanum* Baumg.
416. *Cerastium moesiicum* Friv. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
417. *C. petricola* Panč.
418. *C. rectum* Friv.
419. *Cucubalus baccifer* L.
420. *Dianthus armeria* L.

153

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

421. *D. campestris* M. B. – дори със всички синоними не се посочва за Пирин (*D. roseo-luteus*, *D. aridus*, *D. pallidiflorus*)
422. *D. corymbosus* S. S. – да се включи в списъка под името *Dianthus barbatus* L.
423. *D. cruentus* Griseb.
424. *D. gracilis* S. S.
425. *D. giganteus* D'Urv.
426. *D. microlepis* Boiss.
427. *D. moesiacus* Vis. et Panč.
428. *D. petraeus* W. et K.
429. *D. pinifolius* S. S.
430. *D. superbis* W. et K.
431. *D. tristis* Vel.
432. *Gypsophila muralis* L.
433. *Herniaria glabra* L.
434. *H. hirsuta* L.
435. *H. nigrimontium* Herm.
436. *Holosteum umbellatum* L.
437. *Lychnis coronaria* (L.) Desv.
438. *L. flos-cuculi* L.
439. *Moehringia muscosa* L.
440. *M. pendula* (W. et K.) Fenzl.
441. *M. trinervia* (L.) Clairv.
442. *Minuartia glomerata* (M. B.) Deg.
443. *M. recurva* (All.) Schinz. et Thell ssp. *orbelica* (Vel.) Kož. et Kuzm.
444. *M. setacea* (Thuill) Hay. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
445. *M. verna* (L.) Hiern.
446. *Myosoton aquaticum* (L.) Moench.
447. *Paronychia capella* (Hack.) Kern. – да се включи под името *Paronychia kapella* (Hack.) A. Kern. – грешка в изписването!
448. *P. cephalotes* (Bieb.) Bess.
449. *Petrorhagia alpina* (Habl.) Ball. et Heywood
450. *P. illyrica* Ball. et Heywood
451. *P. prolifera* Ball. et Heywood
452. *P. saxifraga* (L.) Link
453. *P. thessala* (Boiss.) Ball et Heywood
454. *Pirinia koenigii* M. Kral.
455. *Sagina procumbens* L.
456. *S. saginoides* (L.) Karst.
457. *Saponaria bellidifolia* Sm.
458. *S. officinalis* L.
459. *Scleranthus annuus* L.
460. *S. neglectus* Roch
461. *S. perennis* L.
462. *Silene acaulis* (L.) Jacq. ssp. *norica* (Vierh.) Jacq.
463. *S. alba* (Mill.) E. Krause
464. *S. armeria* L.
465. *S. bupleurioides* (L.) Chater et Walters
466. *S. conica* L.
467. *S. ciliata* Pourn.

154

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

468. *S. frivaldszkyana* Hampe
469. *S. gigantea* L.
470. *S. heuffelii* Soo
471. *S. italica* (L.) Pers.
472. *S. lerchenfeldiana* Baumg.
473. *S. otites* (L.) Wibel.
474. *S. pusilla* W. et K.
475. *S. roemerii* Friv.
476. *S. saxifraga* L. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
477. *S. velenovskyana* D. Jord. et P. Pan.
478. *S. viridiflora* L.
479. *S. vulgaris* (Moench.) Garcke
480. *S. waldsteinii* Grsb.
481. *Spergula arvensis* L.
482. *Spergularia rubra* (L.) G. et C. Presl.
483. *Stellaria graminea* L.
484. *S. holostea* L.
485. *S. media* (L.) Vill.
486. *S. nemorum* L.
487. *Velezia rigida* L.
488. *Viscaria vulgaris* Rohl. ssp. *atropurpurea* (Grsb.) Stoj.

Celastraceae

155

489. *Evonymus europaeus* L.
490. *E. latifolius* (L.) Mill.
491. *E. verrucosus* Scop.

Chenopodiaceae

492. *Atriplex nitens* Schkurk
493. *A. rosea* L.
494. *Chenopodium bonus-henricus* L.
495. *Ch. botrys* L.

Cistaceae

496. *Fumana procumbens* (Dunal) Gren. et Godr.
497. *Helianthemum nummularium* (L.) Mill.
498. *Rhodax alpestris* (Jacq.) Fuss.
499. *R. canus* (L.) Fuss.

Convolvulaceae

500. *Convolvulus arvensis* L.
501. *C. cantabrica* L.
502. *Calystegia sepium* (L.) R. Br.
503. *C. sylvatica* (Kit.) Griseb.

Cornaceae

504. *Cornus mas* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

505. *C. sanguinea* L.

Crassulaceae

- 506. *Jovibarba heuffelii* (Schott) A. et D. Löve
- 507. *Rhodiola rosea* L.
- 508. *Sedum acre* L.
- 509. *S. album* L.
- 510. *S. alpestre* Vill.
- 511. *S. annuum* L.
- 512. *S. atratum* L.
- 513. *S. cepaea* L.
- 514. *S. hispanicum* L.
- 515. *S. kostovii* Stef.
- 516. *S. ochroleucum* Chaix. – да се включи под името *Sedum anopetalum* DC.
- 517. *Sempervivum erythraeum* Vel.
- 518. *S. leucantum* Panč.
- 519. *S. marmoreum* Griseb.

Cuscutaceae

- 520. *Cuscuta campestris* Yunck.
- 521. *C. europaea* L.

Dipsacaceae

- 522. *Dipsacus fullonum* L.
- 523. *D. laciniatus* L.
- 524. *D. pilosus* L.
- 525. *Knautia arvensis* (L.) Cornel
- 526. *K. integrifolia* (L.) Bertol.
- 527. *K. midzorensis* Form.
- 528. *Scabiosa balcanica* Velen. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
- 529. *S. columbaria* L.
- 530. *S. ochroleuca* L.
- 531. *S. triniifolia* Friv.
- 532. *S. webbiana* D. Don
- 533. *Succisa pratensis* Moench.

156

Droseraceae – да се добави към двата списъка – **ново семейство за Пирин**

- 534. *Drosera rotundifolia* L. – да се добави към двата списъка – **нов вид за Пирин, защитен от ЗБР (2007)!**

Empetraceae

- 535. *Empetrum nigrum* L. – да се включи под името *Empetrum hermaphroditum* Hagerup – **защитен от ЗБР (2007)!**

Ericaceae

- 536. *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spr.
- 537. *Bruckenthalia spiculifolia* (Salisb.) Rhb.
- 538. *Vaccinium myrtillus* L.
- 539. *V. uliginosum* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

540. *V. vitis-idaea* L.

Euphorbiaceae

- 541. *Euphorbia amygdaloides* L.
- 542. *E. chamaesyce* L.
- 543. *E. cyparissias* L.
- 544. *E. ničičiana* Borb.
- 545. *E. salicifolia* Host.
- 546. *E. taurinensis* All.
- 547. *Mercurialis perennis* L.

Fabaceae

- 548. *Anthyllis aurea* Welden
- 549. *A. montana* L.
- 550. *A. vulneraria* L.
- 551. *Astragalus angustifolius* Lam.
- 552. *A. australis* (L.) Lam.
- 553. *A. cicer* L.
- 554. *A. depressus* L.
- 555. *A. glycyphyllos* L.
- 556. *A. glycyphylloides* DC.
- 557. *A. monspessulanus* L.
- 558. *A. onobrychis* L.
- 559. *Chamaecytisus absinthoides* (Janka) Kuzm.
- 560. *Ch. glaber* (L.f.) Rothm.
- 561. *Ch. hirsutus* (L.) Link
- 562. *Ch. jankae* (Vel.) Rothm.
- 563. *Chamaespartium sagittale* (L.) Gilib.
- 564. *Coronilla varia* L.
- 565. *Corothismus agniphilus* (Vel.) Klask.
- 566. *C. rectipilosus* (Adam.) Skalicka
- 567. *Dorycnium herbaceum* Vill.
- 568. *Galega officinalis* L.
- 569. *Genista depressa* Bieb.
- 570. *G. ovata* W. et K.
- 571. *G. rumelica* Vel.
- 572. *G. subcapitata* Panč.
- 573. *Glycyrrhiza echinata* L. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
- 574. *Lathyrus aphaca* L.
- 575. *L. cicera* L.
- 576. *L. niger* (L.) Bernh.
- 577. *L. nissolia* L.
- 578. *L. laxiflorus* (Desv.) O. Kunze
- 579. *L. pratensis* L.
- 580. *L. sylvestris* L.
- 581. *L. vernus* (L.) Bernh.
- 582. *Lotus aegaeus* (Griseb.) Boiss.
- 583. *L. corniculatus* L.
- 584. *Medicago arabica* Huds.

157

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

585. *M. falcata* L.
586. *M. minima* L.
587. *M. orbicularis* (L.) Bertol
588. *Melilotus albus* Medic.
589. *M. officinalis* (L.) Pal.
590. *Onobrychis alba* (W. et K.) Desv. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
591. *O. arenaria* (Kit.) DC.
592. *O. caput-galli* (L.) Lam.
593. *O. gracilis* Bess.
594. *O. montana* DC.
595. *O. pindicola* Hauskn.
596. *Onobrychis lasiostachya* Boiss.
597. *Onobrychis scardica* Halácsy – да отпадне – това е синоним на *O. montana* DC. ssp. *scardica* – 595-ти вид
598. *Ononis arvensis* L.
599. *Oxytropis campestris* (L.) DC. – да се добави в списъка за парка
600. *O. kozuharovii* Pavlova, Dimitrov et Nikolova – да се добави в списъка за парка
601. *O. urumovii* Jav. Да се добави в списъка за парка
602. *Trifolium alpestre* L.
603. *T. angustifolium* L. – отпада от списъка защото не се посочва за Пирин!
604. *T. arvense* L.
605. *T. aureum* Pall.
606. *T. badium* Schreb.
607. *T. campestre* Schreb.
608. *T. dubium* Sibth.
609. *Trifolium hybridum* L.
610. *T. hirtum* All.
611. *T. medium* L.
612. *T. michelianum* Savi
613. *T. montanum* L.
614. *T. patens* Schreb.
615. *T. pratense* L.
616. *T. purpureum* L.
617. *T. repens* L.
618. *T. scabrum* L.
619. *T. spadiceum* L.
620. *Trigonella coerulea* (L.) Ser.
621. *T. foenum-graecum* L. – да се включи под името *Trifolium fragiferum* L.
622. *T. monspeliaca* L.
623. *Vicia angustifolia* L.
624. *V. cracca* L.
625. *V. grandiflora* Scop.
626. *V. hirsuta* (L.) Gray.
627. *V. lathyroides* L.
628. *V. sativa* L.
629. *V. sepium* L.
630. *V. varia* Host.

Fagaceae

- 631. *Fagus sylvatica* L.
- 632. *Quercus dalechampii* Ten.

Gentianaceae

- 633. *Centaurium erythraea* Rafn.
- 634. *Gentiana asclepiadea* L.
- 635. *G. cruciata* L.
- 636. *G. frigida* Haenke – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
- 637. *G. lutea* L.
- 638. *G. nivalis* L. – да се включи в списъка! – под въпрос за Пирин
- 639. *G. punctata* L.
- 640. *G. pyrenaica* L.
- 641. *G. verna* L.
- 642. *Gentianella bulgarica* (Vel.) Holub.
- 643. *G. engadinensis* (Wettst.) Holub.
- 644. *G. germanica* (Willd.) Born.
- 645. *G. praecox* Dostal.
- 646. *Swertia perennis* L.

Geraniaceae

- 647. *Erodium cicutarium* (L.) L'Her.
- 648. *Geranium bohemicum* L.
- 649. *G. coeruleatum* Schur
- 650. *G. lucidum* L.
- 651. *G. macrorrhizum* L.
- 652. *G. phaeum* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
- 653. *G. pyrenaicum* Burm.
- 654. *G. reflexum* L.
- 655. *G. robertianum* L.
- 656. *G. sanguineum* L.
- 657. *G. sylvaticum* L.

Globulariaceae

- 658. *Globularia aphyllanthes* Crantz.
- 659. *G. cordifolia* L.

Hypericaceae

- 660. *Hypericum alpigenum* Kit. – да се включи в списъка под името *Hypericum richeri* subsp. *alpigenum* (Kit.) Em.
- 661. *H. barbatum* Jacq.
- 662. *H. cerastoides* (Spach.) N. K. B. Robson
- 663. *H. maculatum* Crantz
- 664. *H. olympicum* L.
- 665. *H. perforatum* L.
- 666. *H. rumeliacum* Boiss.
- 667. *H. tetrapterum* Fries.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Juglandaceae

668. *Juglans regia* L.

Lamiaceae

669. *Acinos alpinus* (L.) Moench

670. *A. suaveolens* (Sets.) G. Don. fil.

671. *Ajuga chamaepytis* (L.) Schreb.

672. *A. genevensis* L.

673. *A. laxmannii* (L.) Benth.

674. *A. pyramidalis* L.

675. *A. reptans* L.

676. *Ballota nigra* L.

677. *Betonica officinalis* L.

678. *Calamintha grandiflora* (L.) Moench – има я в Пирин – да не е пропусната в списъка за Пирин? Конспект 2012 стр. 105

679. *C. nepeta* (L.) Sar.

680. *C. sylvatica* Bromf.

681. *Clinopodium vulgare* L.

682. *Galeopsis bifida* Boenn

683. *G. tetrahit* L.

684. *Glechoma hederacea* L.

685. *Lamiastrum galeobdolon* (L.) Ehrend. et Polatschek – да се включи в списъка под името *Lamium galeobdolon* (L.) L.

686. *L. maculatum* L.

687. *L. purpureum* L.

688. *Leonurus cardiaca* L.

689. *Lycopus europaeus* L. – има го навсякъде – да не е пропуснат в списъка за Пирин? Конспект 2012 стр. 267

690. *Marrubium peregrinum* L.

691. *M. vulgare* L.

692. *Melissa officinalis* L. – има го навсякъде – да не е пропуснат в списъка за Пирин? Конспект 2012 стр. 275

693. *Micromeria cristata* (Hampe) Grsb.

694. *Mentha aquatica* L.

695. *M. arvensis* L.

696. *M. longifolia* (L.) Huds.

697. *M. pulegium* L.

698. *Nepeta cataria* L.

699. *N. nuda* L.

700. *Origanum vulgare* L.

701. *Prunella grandiflora* (L.) Scholler

702. *P. laciniata* (L.) L.

703. *P. vulgaris* L.

704. *Salvia glutinosa* L.

705. *S. nemorosa* L.

706. *S. sclarea* L.

707. *S. verticillata* L.

708. *Satureja montana* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!

709. *Scutellaria alpina* L.

160

- 710. *S. gallericulata* L.
- 711. *Stachys alpina* L.
- 712. *S. annua* L.
- 713. *S. recta* L.
- 714. *S. sylvatica* L.
- 715. *Teucrium chamaedrys* L.
- 716. *T. montanum* L.
- 717. *T. polium* L.
- 718. *T. scordium* L.
- 719. *Thymus albanus* H. Braun
- 720. *T. glabrescens* Willd
- 721. *T. jankae* A. Kern.
- 722. *T. moesiacus* Vel.
- 723. *T. pannonicus* All.
- 724. *T. perinicus* (Vel.) Jalas
- 725. *T. pulegioides* L.
- 726. *T. sibthorpii* Benth.
- 727. *T. stojanovii* Deg.
- 728. *T. striatus* Vahl.
- 729. *T. thracicus* Vel.
- 730. *T. vandasii* Vel.

Lentibulariaceae

- 731. *Pinguicula balcanica* Casper
- 732. *Utricularia minor* L.

161

Linaceae

- 733. *Linum alpinum* Jacq.
- 734. *L. capitatum* Kit. ex Schult.
- 735. *L. catharticum* L.
- 736. *L. flavum* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
- 737. *L. tenuifolium* L.

Loranthaceae

- 738. *Loranthus europaeus* Jacq.
- 739. *Viscum album* L.

Lythraceae

- 740. *Lythrum salicaria* L.

Malvaceae

- 741. *Althaea officinalis* L.
- 742. *Lavatera thuringiaca* L.
- 743. *Malva sylvestris* L.

Menyanthaceae – ново семейство за Парка – да се включи!

- 744. *Menyanthes trifoliata* L. – нов вид за Парка, защитен от ЗБР!

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Monotropaceae

745. *Monotropa hipopitys* L.

Oleaceae

746. *Fraxinus excelsior* L. – засега да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
747. *F. ornus* L.
748. *Ligustrum vulgare* L. – има го навсякъде – да не е пропуснат в списъка за Пирин?
Конспект 2012 стр. 257

Onagraceae

749. *Circaea lutetiana* L.
750. *Epilobium alsinifolium* Vill.
751. *E. anagallidifolium* Lam.
752. *E. angustifolium* L.
753. *E. hirsutum* L.
754. *E. montanum* L.
755. *E. palustre* L.

Orobanchaceae

756. *Orobanche alba* Steph. ex Vill.
757. *O. gracilis* Sm.
758. *O. laserpitii-sileris* Reut.
759. *O. rapum-genistae* Thuill. – syn. *Orobanche elatior* Hornem. да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин! 162
760. *O. reticulata* Wallr.
O. teucarii Holand. – Този вид е посочван погрешно вместо *Orobanche alba* Steph. ex Vill. и трябва да отпадне от списъка!

Oxalidaceae

761. *Oxalis acetosella* L.

Papaveraceae

762. *Chelidonium majus* L.
763. *Corydalis bulbosa* (L.) DC.

765. *Fumaria officinalis* L.
766. *Papaver degenii* (Urum. et Jav.) Kuzm.
767. *P. rhoeas* L.

Plantaginaceae

768. *Plantago atrata* Hoppe
769. *P. gentianoides* S. et S.
770. *P. lanceolata* L.
771. *P. major* L.
772. *P. media* L.
773. *P. scabra* Moench – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
774. *P. subulata* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Plumbaginaceae

- 775. *Armeria alpina* Willd
- 776. *A. rumelica* Boiss.
- 777. *Plumbago europaea* L.

Polygalaceae

- 778. *Polygala acarnanica* (Chodat) Koz. et Petrova
- 779. *P. amarella* Crantz
- 780. *P. comosa* Schkuhr
- 781. *P. major* Jacq.
- 782. *P. vulgaris* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!

Polygonaceae

- 783. *Bilderdykia convolvulus* Dum.
- 784. *Bistorta major* S. Gray
- 785. *B. vivipara* (L.) S. Gray
- 786. *Oxyria digyna* (L.) Hill
- 787. *Persicaria amphibia* (L.) S. Gray
- 788. *P. hydropiper* (L.) Spach.
- 789. *Pleuropteropyrum undulatum* (A. Murr.) A. et D. Löve
- 790. *Polygonum arenatrum* Boreau
- 791. *P. aviculare* L.
- 792. *P. patulum* M. B.
- 793. *Rumex acetosa* L.
- 794. *R. acetosella* L.
- 795. *R. alpinus* L.
- 796. *Rumex arifolius* All.
- 797. *R. crispus* L.
- 798. *R. conglomeratus* Murray
- 799. *Rumex obtusifolius* L.
- 800. *R. pulcher* L.
- 801. *R. scutatus* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!

163

Primulaceae

- 802. *Androsace villosa* L.
- 803. *Anagallis arvensis* L.
- 804. *Lysimachia nummularia* L.
- 805. *L. punctata* L.
- 806. *L. vulgaris* L.
- 807. *Primula elatior* L.
- 808. *P. farinosa* L.
- 809. *P. halleri* G.F. Gmel.
- 810. *P. minima* L.
- 811. *P. veris* L.
- 812. *P. vulgaris* Huds. да се включи под името *Primula acaulis* (L.) L.
- 813. *Soldanella pusilla* Baumg.
- 814. *S. rhodopaea* F. K. Mey

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Pyrolaceae

- 815. *Moneses uniflora* (L.) A. Gray
- 816. *Orthilia secunda* (L.) House
- 817. *Pyrola chlorantha* Schwartz

Ranunculaceae

- 818. *Aconitum lamarckii* Reichenb. – да се включи под името syn. *Aconitum lycoctonum* L.
- 819. *A. lycoctonum* L. ssp. *neapolitanum* (Ten.) Nym.
- 820. *A. variegatum* L.
- 821. *Actaea spicata* L.
- 822. *Anemone narcissiflora* L.
- 823. *A. nemorosa* L.
- 824. *A. ranunculoides* L.
- 825. *Aquilegia aurea* Janka
- 826. *Caltha palustris* L. да се включи под името *Caltha alpestris* Shott, Nyman et Kotschy
- 827. *Consolida regalis* Gray.
- 828. *Clematis recta* L.
- 829. *C. vitalba* L.
- 830. *Delphinium balcanicum* Pawl.
- 831. *Hepatica nobilis* Mill.
- 832. *Isopyrum thalictroides* L.
- 833. *Helleborus odorus* W. et K.
- 834. *Nigella arvensis* L.
- 835. *N. damascena* L.
- 836. *Pulsatilla montana* (Hoppe) Rechb. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
- 837. *Ranunculus acris* L.
- 838. *R. arvensis* L.
- 839. *R. aquatilis* L.
- 840. *R. crenatus* W. et K.
- 841. *R. flammula* L.
- 842. *R. fontanus* C. Presl
- 843. *R. ficaria* L.
- 844. *R. peltatus* Schrank
- 845. *R. platanifolius* L.
- 846. *R. polyanthemus* L.
- 847. *R. pseudomontanus* Schur. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
- 848. *R. repens* L.
- 849. *R. rumelicus* Crantz
- 850. *R. sprunerianus* Boiss.
- 851. *Thalictrum aquilegifolium* L.
- 852. *T. minus* L.
- 853. *T. simplex* L.
- 854. *Trollius europaeus* L.

164

Resedaceae

- 855. *Reseda lutea* L.
- 856. *R. luteola* L.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Rhamnaceae

857. *Frangula alnus* Mill.
858. *Rhamnus catharticus* L.

Rosaceae

859. *Agrimonia eupatoria* L.
860. *Alchemilla bandericensis* Pawl.
861. *A. bulgarica* Rothm.
862. *A. catachnoa* Rothm.
863. *A. crinita* Buser – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
864. *A. erythropoda* Juz.
865. *A. flabellata* Buser
866. *A. glabra* Neygenf.
867. *A. glaucescens* Wallr.
868. *A. gracillima* Rothm.
869. *A. heterophylla* Rothm.
870. *A. incisa* Buser
871. *A. monticola* Opiz.
872. *A. obtusa* Buser
873. *A. pirinica* Pawl.
874. *A. reniformis* Buser
875. *A. subcrenata* Buser
876. *A. viridiflora* Rothm.
877. *A. xanthochlora* Rothm.
878. *Aphanes arvensis* L.
879. *Aremonia agrymonoides* (L.) DC.
880. *Cotoneaster integerrimus* Medic
881. *C. nebrodensis* (Guss.) C. Koch
882. *Crataegus monogyna* Jacq.
883. *C. orientalis* Pall.
884. *Dryas octopetala* L.
885. *Filipendula ulmaria* (L.) Maxim.
886. *F. vulgaris* Moench
887. *Fragaria moschata* Duchesne
888. *F. vesca* L.
889. *F. viridis* Duchesne
890. *Geum coccineum* S. et S.
891. *G. montanum* L.
892. *G. reptans* L.
893. *G. rivale* L.
894. *G. urbanum* L.
895. *Malus sylvestris* Mill.
896. *Potentilla alba* L.
897. *P. argentea* L.
898. *P. apennina* Ten. ssp. *stojanovii* Urum. et Jav.
899. *P. crantzii* (Crantz) Beck ex Fritsch
900. *P. detommasii* Ten.
901. *P. erecta* (L.) Rauschel
902. *P. haynaldiana* Janka

165

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

903. *P. micrantha* Ramond ex DC.
904. *P. neglecta* Baumg.
905. *P. obscura* Willd.
906. *Potentilla palustris* (L.) Scop. – да се включи и в двата списъка – открит за парка и Пирин!
907. *P. pedata* Willd
908. *P. pilosa* Willd
909. *P. regis-borisii* Stoj.
910. *P. reptans* L.
911. *P. ternata* C. Koch
912. *Prunus avium* L.
913. *P. cerasifera* Ehrh.
914. *P. spinosa* L.
915. *Pyrus pyraeaster* Burgsd.
916. *Rosa caesia* Sm.
917. *R. canina* L.
918. *R. gallica* L.
919. *R. glutinosa* Sibth. et Sm. – да се включи в списъка като *Rosa pulverulenta* M. Bieb.
920. *R. myriacantha* DC.
921. *R. pendulina* L.
922. *R. turcica* Rouy.
923. *Rubus anoplocladus* Sudre
924. *R. crassus* Holuby
925. *R. idaeus* L.
926. *R. lloydianus* Genev.
927. *R. sanguineus* Friv.
928. *R. saxatilis* L.
929. *Sanguisorba minor* Scop.
930. *S. officinalis* L. – да отпадне от списъка – не се посочва за Пирин!
931. *Sibbaldia procumbens* L.
932. *Sorbus aucuparia* L.
933. *S. aria* (L.) Crantz
934. *S. chamaemespilus* (L.) Crantz.
935. *S. torminalis* (L.) Cr.
936. *S. umbellata* (Desf.) Fritsch.

166

Rubiaceae

937. *Asperula aristata* L.
938. *A. arvensis* L.
939. *A. cynanchica* L.
940. *A. suberosa* Sibth. et Sm.
941. *Asperula tuberosa* Sm. – да се включи в списъка като *Asperula suberosa* Sm. – правописна грешка!
942. *Crucianella angustifolia* L.
943. *Cruciata glabra* (L.) Ehrend.
944. *C. laevipes* Opiz.
945. *Galium album* Mill.
946. *G. anysphyllon* Vill.
947. *G. aparine* l.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

948. *G. demissum* Boiss. ssp. *stojanovii* (Degen) Ancev
949. *G. divaricatum* Lam.
950. *G. lucidum* All.
951. *G. macedonicum* Krendl
952. *G. odoratum* (L.) Scop.
953. *G. palustre* L.
954. *G. pedemontanum* All. – да се включи в списъка под името *Cruciata pedimontana* (Bellardi) Echrend.
955. *G. pseudoaristatum* Schur. – засега да отпадне! Видът е под въпрос за Пирин
956. *G. rotundifolium* L.
957. *G. verum* L.

Salicaceae

958. *Populus tremula* L.
959. *Salix caprea* L.
960. *S. alba* L.
961. *S. fragilis* L.
962. *S. herbacea* L.
963. *S. purpurea* L.
964. *S. reticulata* L.
965. *S. silesiaca* Willd.
966. *S. triandra* L.
967. *S. waldsteiniana* Willd.

Santalaceae

968. *Thesium alpinum* L.
969. *T. arvense* Horvatovszky
970. *T. bavarum* Schrank

Saxifragaceae

971. *Chrysosplenium alternifolium* L.
972. *Parnassia palustris* L.
973. *Ribes alpinum* L.
974. *R. petraeum* Wulf.
975. *Saxifraga adscendens* L. ssp. *discolor* (Vel.) Kuzm.
976. *S. androsacea* L.
977. *S. bryoides* L.
978. *S. bulbifera* L.
979. *S. cymosa* W. et K. – отпада, защото е подвид на *S. pedemontana* All., която е в списъка под номер 989
980. *S. exarata* Vill.
981. *S. ferdinandi-coburgii* Kell. et Sund.
982. *S. graeca* Boiss.
983. *S. luteo-viridis* Schott et Kotschy
984. *S. oppositifolia* L.
985. *S. paniculata* Mill.
986. *S. pedemontana* All. = *S. cymosa* W. et K.
987. *S. rotundifolia* L.
988. *S. sancta* Grsb. ssp. *pseudosanta* (Janka) Kuzm.

167

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- 989. *S. stellaris* L.
- 990. *S. sempervivum* C. Koch
- 991. *S. spruneri* Boiss.
- 992. *S. stribrnyi* (Vel.) Podp.
- 993. *S. tridactylites* L.

Scrophulariaceae

- 994. *Bartsia alpina* L.
- 995. *Digitalis grandiflora* Mill.
- 996. *D. lanata* Ehrh.
- 997. *D. viridiflora* Lindl.
- 998. *Euphrasia drosocalyx* Freyn.
- 999. *E. hirtella* Jord. ex Reut.
- 1000. *E. liburnica* Wettst.
- 1001. *E. minima* Jal.
- 1002. *E. montana* Jord.
- 1003. *E. pectinata* Ten.
- 1004. *E. picta* Wimm.
- 1005. *E. rostkoviana* Hayne
- 1006. *E. salisburgensis* Funck
- 1007. *E. stricta* D. Wallf. ex Lehm.
- 1008. *Kickxia spuria* (L.) Dum.
- 1009. *Lathraea squamaria* L.
- 1010. *Linaria genistifolia* (L.) Mill.
- 1011. *L. vulgaris* Mill.
- 1012. *Melampyrum arvense* L.
- 1013. *M. cristatum* L.
- 1014. *M. sylvaticum* L.
- 1015. *Odontites serotina* (Lam.) Dum.
- 1016. *Pedicularis hoermanniana* K. Maly
- 1017. *P. ortantha* Grsb.
- 1018. *P. petiolaris* Ten.
- 1019. *P. verticillata* L.
- 1020. *Rhinanthus alpinus* Baumg.
- 1021. *R. angustifolius* Gmel.
- 1022. *R. javorkae* Soo
- 1023. *R. rumelicus* Vel.
- 1024. *R. wagneri*
- 1025. *Scrophularia aestivalis* Grsb.
- 1026. *S. bulgarica* (Stoj.) Peev
- 1027. *S. canina* L.
- 1028. *S. nodosa* L.
- 1029. *S. scopulii* Hoppe ex Pers.
- 1030. *Rhynchocorys elephas* (L.) Grsb.
- 1031. *Tozzia alpina* L. – да се включи в списъка под името *Tozzia carpatica* Waloszcz.
- 1032. *Verbascum abietinum* Borb.
- 1033. *V. blattaria* L.
- 1034. *V. davidoffii* Murb.
- 1035. *V. densiflorum* Bertol

168

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- 1036. *V. glabratum* Friv.
- 1037. *V. longifolium* Ten. ssp. *pannosum* (Vis.) Murb.
- 1038. *V. phlomoides* L.
- 1039. *V. speciosum* Schrad.
- 1040. *V. thapsiforme* Schrad. – да се включи в списъка под името *V. densiflorum* Bertol.
- 1041. *Veronica alpina* L.
- 1042. *V. arvensis* L.
- 1043. *V. beccabunga* L.
- 1044. *V. bellidioides* L.
- 1045. *V. chamaedrys* L.
- 1046. *V. didyma* Ten. – да се включи в списъка под името *V. polita* Fries
- 1047. *V. kellererii* Deg. et Urum.
- 1048. *V. montana* L.
- 1049. *V. officinalis* L.
- 1050. *V. orbelica* Peev
- 1051. *V. prostrata* L.
- 1052. *V. serpyllifolia* L.
- 1053. *V. urticifolia* Jacq.
- 1054. *V. vindobonensis* (M. Fischer) M. Fischer

Solanaceae

- 1055. *Atropa bella-donna* L.
- 1056. *Datura stramonium* L.
- 1057. *Hyoscyamus niger* L.
- 1058. *Solanum dulcamara* L.
- 1059. *S. nigrum* L.

169

Thymelaeaceae

- 1060. *Daphne cneorum* L.
- 1061. *D. oleoides* Schreb.
- 1062. *D. mezereum* L.

Tiliaceae

- 1063. *Tilia cordata* Mill.
- 1064. *T. platyphyllus* Scop.
- 1065. *T. tomentosa* Moench

Urticaceae

- 1066. *Parietaria officinalis* L.
- 1067. *Urtica dioica* L.
- 1068. *U. urens* L.

Valerianaceae

- 1069. *Kenthranthus kellereri* (Stoj., Stef. et T. Georg.) Stoj. et Stef. – да се включи в списъка под името *Centhranthus kellereri* (Stoj., Stef. et T. Georg.) Stoj. et Stef. !!!
- 1070. *Valeriana montana* L.
- 1071. *V. officinalis* L.
- 1072. *V. simplicifolia* (Rchb.) Kabath

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- 1073. *V. tripteris* L.
- 1074. *Valerianella coronata* (L.) DC.
- 1075. *V. locusta* (L.) Betsche
- 1076. *V. microcarpa* Loisel
- 1077. *V. turgida* Betsche

Verbenaceae

- 1078. *Verbena officinalis* L.

Violaceae

- 1079. *Viola aetolica* Boiss. et Heldr.
- 1080. *V. alba* Bess.
- 1081. *V. ambigua* W. et K.
- 1082. *V. arvensis* Murr.
- 1083. *V. biflora* L.
- 1084. *V. crinita* Wedd. = *V. orphanidis* Boiss.
- 1085. *V. dacica* Borb.
- 1086. *V. grisebachiana* Vis.
- 1087. *V. kitaibeliana* Schult
- 1088. *V. odorata* L.
- 1089. *V. orbelica* Panč.
- 1090. *V. orphanidis* Boiss. – отпада – има я в списъка под името *Viola crinita* Wedd. – 1085 номер
- 1091. *V. perinensis* Becker
- 1092. *V. pyrenaica* Ramond. ex DC.
- 1093. *V. reichenbachiana* Jord. ex Boreau
- 1094. *V. riviniana* Rhb.
- 1095. *V. siecheana* W. Beck – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
- 1096. *V. tricolor* L.

170

LILIOPSIDA

Araceae

- 1097. *Arum maculatum* L.

Amaryllidaceae

- 1098. *Galanthus elwesii* Hook – конвенция CITES
- 1099. *G. nivalis* L. – отпада от списъка на парка – не се посочва за Пирин!

Cyperaceae

- 1100. *Blysmus compressus* (L.) Pandz. ex Link
- 1101. *Carex acuta* L.
- 1102. *C. acutiformis* Ehrh.
- 1103. *C. atrata* L.
- 1104. *C. bulgarica* (Domin) Lazare
- 1105. *C. caryophyllacea* Latourr.
- 1106. *C. curta* Good
- 1107. *C. curvula* All.
- 1108. *C. dacica* Heuff.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

1109. *C. digitata* L.
1110. *C. divulsa* Stokes
1111. *C. echinata* Murr.
1112. *C. ericetorum* Poll.
1113. *C. ferruginea* Scop.
1114. *C. hirta* L.
1115. *C. humilis* Leyss.
1116. *C. kitaibeliana* Deg. ex Bech.
1117. *C. montana* L.
1118. *C. muricata* L.
1119. *C. nigra* (L.) Rchb.
1120. *C. ovalis* Good.
1121. *C. pallescens* L.
1122. *C. panicea* L.
1123. *C. parviflora* Host.
1124. *C. pyrenaica* Wahl.
1125. *C. remota* L.
1126. *C. rupestris* Bell. ex All.
1127. *C. sempervirens* Vill.
1128. *C. serotina* Merat.
1129. *C. sylvatica* Huds.
1130. *C. tomentosa* L.
1131. *Eleocharis mamillata* Lindb. fill
1132. *E. palustris* (L.) R. Br.
1133. *Elyna bellardii* (All.) C. Koch – да се включи в списъка под името *Kobresia myosuroides* (Vill.) Fiori.
1134. *Eriophorum angustifolium* Roth
1135. *Eriophorum latifolium* Hoppe
1136. *E. vaginatum* L.
1137. *Scirpus sylvaticus* L.
1138. *Trichophorum caespitosum* (L.) Hartm.

171

Iridaceae

1139. *Crocus flavus* West.
1140. *C. veluchensis* Herb.
1141. *Gladiolus illyricus* Koch. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1142. *Iris reichenbachii* Heuff.

Juncaceae

1143. *Juncus alpinus* Vill.
1144. *J. articulatus* L.
1145. *J. atratus* Crock
1146. *J. bufonius* L.
1147. *J. conglomeratus* L.
1148. *J. compressus* Jacq.
1149. *J. effusus* L.
1150. *J. filiformis* L.
1151. *J. trifidus* L.
1152. *Luzula alpino-pilosa* (Chaix.) Breistr.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- 1153. *L. campestris* (L.) DC.
- 1154. *L. forsteri* (Sm.) DC.
- 1155. *L. italica* Parl. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
- 1156. *L. luzuloides* (Lam.) Dandy
- 1157. *L. multiflora* (Retz.) Lej.
- 1158. *L. pindica* (Hauskn.) Chr. et Krs.
- 1159. *L. sudetica* (Willd.) DC.
- 1160. *L. sylvatica* (Huds.) Gand.

Liliaceae

- 1161. *Allium carinatum* L.
- 1162. *A. cirrhosum* Vand.
- 1163. *A. flavum* L.
- 1164. *A. melanantherum* Panc.
- 1165. *A. paczoskianum* Tuzson
- 1166. *A. paniculatum* L. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
- 1167. *A. rotundum* L.
- 1168. *A. schoenoprasum* L.
- 1169. *A. ursinum* L.
- 1170. *A. victorale* L.
- 1171. *A. webbii* Clem.
- 1172. *Anthericum liliago* L. – добавя се в списъка на видовете в парка!
- 1173. *Anthericum ramosum* L.
- 1174. *Asparagus tenuifolius* Lam.
- 1175. *Colchicum autumnale* L.
- 1176. *Convallaria majalis* L.
- 1177. *Erythronium dens-canis* L.
- 1178. *Gagea arvensis* (Pers.) Lum.
- 1179. *G. bohémica* (Zanschn.) Rs. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
- 1180. *G. fistulosa* (Ram.) Ker-Game
- 1181. *G. lutea* (L.) Ker-Gaw.
- 1182. *G. minima* (L.) Ker-Gaw.
- 1183. *G. pratensis* (Pers.) Dum.
- 1184. *Lilium martagon* L.
- 1185. *Muscari botryoides* (L.) Mill.
- 1186. *M. comosum* (L.) Mill.
- 1187. *M. neglectum* Guss.
- 1188. *Ornithogalum boucheanum* Asch.
- 1189. *O. kochii* Parl.
- 1190. *O. montanum* Cyr.
- 1191. *O. pyrenaicum* L.
- 1192. *O. sibthorpii* Greut.
- 1193. *Paris quadrifolia* L.
- 1194. *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce
- 1195. *P. verticillatum* (L.) All.
- 1196. *P. latifolium* (Jacq.) Desf.
- 1197. *P. multiflorum* (L.) All.
- 1198. *Scilla bifolia* L.
- 1199. *Veratrum lobelianum* Bernh.

172

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Orchidaceae

1200. *Cephalanthera damasonium* (Mill.) Druce – конвнция CITES
1201. *C. longifolia* (L.) Fritsch. – конвнция CITES
1202. *C. rubra* (L.) C. C. Rich – конвнция CITES
1203. *Coeloglossum viride* (L.) Hartm. – конвнция CITES
1204. *Corallorhiza trifida* Chatel. – конвнция CITES
1205. *Dactylorhiza cordigera* (Fries.) Soo – конвнция CITES
1206. *D. saccifera* (Brongn.) Soo – конвнция CITES
1207. *D. sambucina* (L.) Soo – конвнция CITES
1208. *Epipactis atrorubens* (Hoffm.) Bess. – конвнция CITES
1209. *E. helleborine* (L.) Crantz – конвнция CITES
1210. *Gymnadenia conopsea* (L.) R. Br. – конвнция CITES
1211. *Gymnadenia frivaldii* Hampe ex Griseb. – нов вид за Пирин, конв. CITES = *Pseudorchis frivaldii* (Hampe ex Griseb.) P.F.Hunt
1212. *Limodorum abortivum* (L.) Sw. – конвнция CITES
1213. *Listera cordata* (L.) R. Br. – конвнция CITES
1214. *L. ovata* (L.) R. Br. – конвнция CITES
1215. *Neottia nidus-avis* (L.) C. C. Rich – конвнция CITES
1216. *Nigritella nigra* (L.) Rchb. f. – конвнция CITES
1217. *Ophrys scolopax* Cav. – да се включи в списъка под името *Ophrys cornuta* Steven – конвнция CITES
1218. *O. sphegodes* Mill. да се включи в списъка под името *Ophrys mammosa* Desf. – конвнция CITES
1219. *Orchis coriophora* L. – конвнция CITES
1220. *O. laxiflora* Lam. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1221. *Orchis mascula* (L.) L. – нов вид за Пирин, – конвнция CITES
1222. *O. militaris* L. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1223. *O. morio* L. – конвнция CITES
1224. *O. pallens* L. – конвнция CITES
1225. *O. simia* Lam. – конвнция CITES
1226. *O. ustulata* L. – конвнция CITES
1227. *Plantanthera bifolia* (L.) L. C. Rich – конвнция CITES
1228. *Pseudorchis albida* (L.) A. et D. Löve – конвнция CITES

173

Poaceae

1229. *Achnatherum bromoides* (L.) Beauv.
1230. *Aegilops cylindrica* Host.
1231. *Agrostis capillaris* L.
1232. *A. rupestris* All.
1233. *A. verticillata* Vill. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1234. *Aira elegantissima* Schur.
1235. *Alopecurus geniculatus* L.
1236. *A. gerardii* Vill.
1237. *A. pratensis* L.
1238. *Anthoxanthum odoratum* L.
1239. *Apera spica-venti* (L.) Beauv.
1240. *Arrhenatherum elatius* (L.) Beauv. ex J. et C. Presl.
1241. *Avena compressa* (Heuff.) Sauer et Ch. – да се включи в списъка под името *Avenula compressa* (Heuffel) Sauer et Chmelitchek

1242. *A. fatua* L.
1243. *Avenula planiculmis* (Schrad.) Sauer et Chmelit.
1244. *A. versicolor* (Vill.) Lainz
1245. *Bellardiochoa violacea* (Bell.) Chiov.
1246. *Brachypodium pinnatum* (L.) Beauv.
1247. *B. sylvaticum* (Huds.) Beauv.
1248. *Briza media* L.
1249. *Bromus arvensis* L.
1250. *B. commutatus* Schrad.
1251. *B. lacmonicus* Hausskn.
1252. *B. mollis* L.
1253. *B. racemosus* Huds.
1254. *B. secalinus* L.
1255. *B. sterilis* L.
1256. *B. tectorum* L.
1257. *Calamagrostis arundinacea* (L.) Roth
1258. *C. epigeios* (L.) Roth
1259. *Chrysopogon gryllus* (L.) Trin.
1260. *Crypsis alopecuroides* (Pill. et Nitt.) Schrad.
1261. *Cynodon dactylon* (L.) Pers.
1262. *Cynosurus cristatus* L.
1263. *C. echinatus* L.
1264. *Dactylis glomerata* L.
1265. *Dasypyrum villosum* (L.) Cand.
1266. *Deschampsia caespetosa* (L.) Beauv.
1267. *Dichantium ischaemum* (L.) Rob.
1268. *Digitaria sanguinalis* (L.) Scop.
1269. *Elymus caninus* (L.) L.
1270. *E. hispidus* (Opiz.) Meld.
1271. *E. repens* (L.) Gonl.
1272. *Eragrostis minor* Host.
1273. *E. pilosa* (L.) Beauv.
1274. *Festuca airoides* Lam.
1275. *F. dalmatica* (Hack) K. Richt
1276. *F. drymeja* Mert. et Koch.
1277. *F. gigantea* (L.) Vill.
1278. *F. heterophylla* Lam.
1279. *F. horvatiana* Markgr.-Dannb.
1280. *F. nigrescens* Lam.
1281. *F. paniculata* (L.) Schintz et Thell.
1282. *F. penzesii* (Acht.) Markgr.-Dannb.
1283. *F. peristerea* (Vett.) Markgr.-Dannb.
1284. *F. picturata* Pils.
1285. *F. pirinensis* (Acht.) Acht.
1286. *F. pirinica* Horv. ex Markgr.-Dannb.
1287. *F. pratensis* L.
1288. *F. riloensis* (Hack ex Hay) Markgr.-Dannb.
1289. *F. valesiaca* Schl.
1290. *F. valida* (Uehtr.) Penz.

1291. *Glyceria plicata* Fries.
1292. *Holcus lanatus* L.
1293. *Hordeum bulbosum* L.
1294. *H. murinum* L.
1295. *Hordelymus europaeus* (L.) Harz.
1296. *Koeleria simonkaii* Adam.
1297. *K. splendens* Presl. – да се включи в списъка под името *Koeleria mitrushii* Ujhelyi
1298. *Lerchenfeldia flexuosa* (L.) Schur.
1299. *Lolium perenne* L.
1300. *L. temulentum* L.
1301. *Melica ciliata* L.
1302. *M. nutans* L.
1303. *M. uniflora* Retz.
1304. *Milium effusum* L.
1305. *Molinia coerulea* (L.) Moench
1306. *Nardus stricta* L.
1307. *Phleum alpinum* L.
1308. *P. graecum* Boiss. et Heldr.
1309. *P. hirsutum* Honck
1310. *P. montanum* C. Koch. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1311. *P. phleoides* (L.) Karst.
1312. *P. pratense* L.
1313. *Phragmites australis* (Cav.) Trin.
1314. *Piptatherum virescens* (Trin.) Boiss.
1315. *Poa alpina* L.
1316. *P. annua* L.
1317. *P. badensis* Haenke ex Vill.
1318. *P. bulbosa* L.
1319. *P. cenisia* All.
1320. *P. chaixii* Vill.
1321. *P. compressa* L.
1322. *P. macedonica* (Acht.) Stoeva et Koz.
1323. *P. media* Schur.
1324. *P. nemoralis* L.
1325. *P. pirinica* Stoj. et Acht.
1326. *P. pratensis* L.
1327. *P. sylvicola* Guss.
1328. *Sclerochloa dura* (L.) Beauv. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1329. *Sesleria coerulans* Friv.
1330. *S. comosa* Vel.
1331. *S. latifolia* (Adam.) Deg.
1332. *S. rigida* Heuff.
1333. *Setaria verticillata* (L.) P. B.
1334. *S. viridis* (L.) P. B.
1335. *Stipa balcanica* (Martin.) Kož.
1336. *S. borysteinica* Klok. ex Sprok. – отпада от списъка – не се посочва за Пирин!
1337. *Trisetum flavescens* (L.) Beauv.
1338. *Ventenata dubia* (Lers.) Coss.
1339. *Vulpia myurus* (L.) C. C. Gmel.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

1340. *V. ciliata* Dum.

Sparganiaceae

1341. *Sparganium angustifolium* Mich.

Typhaceae

1342. *Typha angustifolia* L.

1343. *T. latifolia* L.

1.14.2.1. Мъхове

Преглед на наличната информация

Интензивното проучване на мъховата флора в Пирин започва през 50-те и продължава през 60-те години на 20 в., когато излизат публикациите на Славчо Петров с хорологични данни и списъци с видове (Петров 1955, 1956, 1958, 1962, 1963). По това време и по-късно през 70-те години чуждестранни изследователи също публикуват информация от техни сборове (Simon & Vajda 1959, Kuc et al. 1965, Mickiewicz et al. 1966, Šmarda 1970, Meinunger 1975). Интересът към мъховата флора на Пирин (а през този период от време се проучват и други планини в България) може да се обясни с разнообразието от местообитания, които високата планина предлага и очакванията за богата флора. Хорологичните данни се обогатяват и по-късно (Petrov & Ganeva, 1996, Ganeva 1996, Blockeel 2006a, b; Hájková et al. 2007, Natcheva 2007, During 2008), но системно, цялостно проучване на мъховата флора на Пирин в по-ново време не е осъществявано. Обобщена справка за разпространението на мъховете в Пирин може да се намери в списъците с мъховата флора на България: Ganeva & Düll 1999, Ganeva & Natcheva 2003, Natcheva & Ganeva 2005.

176

Таксономично богатство

Прегледът на научната литература и информацията за разпространението взета от хербарни образци, депозиранни в хербариума на ИБЕИ-БАН (SOM) показва, че мъховата флора в НП Пирин има следния таксономичен състав: **2 отдела (Чернодробни и Листнати мъхове), 6 класа, 64 семейства, 132 рода и 333 вида**. Тези данни показват голямо таксономично разнообразие. На територията на парка се намират близо половината от известните досега видове в България.

С известни досега находища само в Пирин са видовете: *Scapania helvetica*, *Dicranoweisia compacta*, *Tortella fragilis*, *Bryum creberrimum*, *Tortula norvegica*, *Campylium polygamum*, *Warnstorfia fluitans*, *Brachythecium glaciale*, *Hypnum fertile*, *Ptychodium plicatum*, *Ctenidium procerrimum*.

Малките размери на мъховете, необходимостта от микроскопска техника при определяне на видовата принадлежност, както и отсъствието на системни обширни проучвания на дадена територия, поради липса на достатъчно специалисти, вероятно са сред причините за много от видовете да няма съвременни данни за разпространението.

Местообитания на мъховете

Мъховете обитават разнообразие от местообитания – иглолистни гори, смесени иглолистно-широколистни гори, открити тревни съобщества, торфища, крайречни влажни ливади, планински реки и потоци. Растат върху почва, скали, скални пукнатини, гниеща дървесина, кора на дървета и храсти, прикрепени към обливани в реките и потоците скали. В торфищата представителите на род *Sphagnum* (Торфени мъхове), както и видове на родовете *Philonotis*, *Aulacomnium*, *Calliergon*, *Callirgonella*, *Warnstorfia*, *Drepanocladus* образуват

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

съществена част от растителното разнообразие и са основни фактори за задържане на вода в тези местообитания.

Мъховете съставляват и основна част от натрупвания се торф. Важен компонент са на две от местообитанията от Директива 92/43/ЕИО (Директивата за местообитанията), а именно природно местообитание 7140 Преходни блата и плаващи подвижни торфища и 91D0 Мочурни гори. Някои от видовете са с по-широко разпространение в България и широк височинен диапазон като *Hypnum cupressiforme*, *Dicranum scoparium*, *Polytrichum commune*, други се характеризират с малък брой находища и привързаност към конкретни условия на средата, напр. стари иглолистни гори, открити скални излази, водна среда. Видовете на родовете *Grimmia* и *Racomitrium* са ксерофити, образуващи възглавничковидни обраствания по открити скали и не се срещат по други субстрати. *Leucodon sciuroides*, голяма част от видовете на род *Orthotrichum* са епифити по кора на широколистни дървета. Видовете *Scapania* и *Fontinalis antipyretica* са типични представители на мъховата водна флора

Консервационно значими мъхове в НП Пирин

Сред видовете в Червения списък на мъховете в България (Natcheva et al. 2006) са 2 вида с категория „Критично застрашен“, 1 „Застрашен“ и 29 „Уязвими“.

Buxbaumia viridis е вид от Приложение II на Директивата за местообитанията и въпреки че в България е с по-широко разпространение в сравнение с другите части на Европа, този вид е включен за мониторинг на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие и популациите му са обект на наблюдения и картиране. Расте в стари смърчови гори по гниеща дървесина. Благоприятно въздействие оказва високата въздушна влажност и затова при наличие на потоци или реки в близост до гниещата дървесина, вероятността да се намери видът е по-голяма. Заплаха е изнасянето на паднала дървесина от иглолистните гори, което води до загуба на подходящ субстрат за заселване. Основната част от популациите на вида в България и в частност в Пирин са в защитени територии и защитени зони от мрежата Натура 2000, което е благоприятно за бъдещото състояние на местообитанията.

Дълго в списъка на видове от Пирин беше включен и друг вид от Приложение II на Директивата за местообитанията – *Dicranum viride*. Данните за находището не са точни – х. Дамяница (Simon & Vajda 1959). Този вид расте по кора на стари букови дървета и досега в България е регистриран в едно находище и върху едно дърво в Западна Стара планина и с по-жизнени и многочислени популации в резерват „Боатин“ и долината на р. Заводна в границите на НП Централен Балкан. В посоченото находище в Пирин няма условия за растеж на този вид. Проучванията досега в планината не са довели до намирането му и затова предложението е да се изключи от списъка с видове в НП Пирин. В таблица 1 по-долу са представени консервационно значимите видове мъхове в парка и категорията на застрашеност.

Таблица 1. Списък на консервационно значимите видове в НП Пирин

(съкращения на категориите: CR – Критично застрашен, EN – Застрашен, VU – Уязвим, NT – Почти застрашен)

Пореден номер	Вид	Червен списък на мъховете в България - категория
1	<i>Anastrophyllum michauxii</i> (F. Weber) H. Buch	VU
2	<i>Anthelia juratzkana</i> (Limpr.) Trevis.	VU

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Пореден номер	Вид	Червен списък на мъховете в България - категория
3	<i>Asterella lindenberghiana</i> (Corda ex Nees) Arnell	VU
4	<i>Athalamia hyalina</i> (Sommerf.) S.Hatt.	VU
5	<i>Calypogeia suecica</i> (Arnell et J.Perss.) Müll.Frib.	VU
6	<i>Cephalozia ambigua</i> C.Massal.	VU
7	<i>Cephalozia connivens</i> (Dicks.) Lindb.	VU
8	<i>Jungermannia exsertifolia</i> Steph. subsp. <i>cordifolia</i> (Dumort.) Váňa	VU
9	<i>Marsupella adusta</i> (Nees emend. Limpr.) Spruce	VU
10	<i>Marsupella brevissima</i> (Dumort.) Grolle	VU
11	<i>Radula lindenberghiana</i> Gottsche ex C.Hartm.	VU
12	<i>Tritomaria exsecta</i> (Schmidel) Schiffn. ex Loeske	VU
13	<i>Sphagnum cuspidatum</i> Ehrh. ex Hoffm.	EN
14	<i>Sphagnum riparium</i> Ångstr.	CR
15	<i>Sphagnum subfulvum</i> Sjoers.	VU
16	<i>Sphagnum subnitens</i> Russow et Warnst.	VU
17	<i>Buxbaumia viridis</i> (Lam. & DC.) Moug. & Nestl.	NT
18	<i>Grimmia elatior</i> Bruch ex Bals. & De Not.	VU
19	<i>Grimmia montana</i> Bruch & Schimp.	VU
20	<i>Grimmia ramondii</i> (Lam. & DC.) Margad	VU
21	<i>Racomitrium affine</i> (F.Weber & D.Mohr) Lindb.	VU
22	<i>Racomitrium microcarpon</i> (Hedw.) Brid.	VU
23	<i>Dicranum elongatum</i> Schleich. ex Schwägr.	VU
24	<i>Amphidium lapponicum</i> (Hedw.) Schimp.	VU
25	<i>Ditrichium lineare</i> (Sw.) Lindb.	VU
26	<i>Syntrichia princeps</i> (De Not.)	VU

178

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Пореден номер	Вид	Червен списък на мъховете в България - категория
	Mitt	
27	<i>Pohlia obtusifolia</i> (Brid.) L. Koch	VU
28	<i>Bryum weigelii</i> Spreng.	VU
29	<i>Ptychodium plicatum</i> (F. Weber & D. Mohr) Schimp.	VU
30	<i>Drepanocladus sendtneri</i> (Schimp. ex H. Müll.) Warnst.	VU
31	<i>Ctenidium procerrimum</i> (Molendo) Lindb.	CR
32	<i>Callicladium haldanianum</i> (Grev.) H. A. Crum	VU

През изминалия 6-месечен период е изследвана съществуващата научна литература, касаеща разпространението на мъховете на територията на НП „Пирин“. Направена е актуализирана обобщена библиографска справка. Изготвен е график и програма за теренни изследвания.

Определени са пунктове за теренни проучвания на мъховите растения – предимно в горски местообитания. Проведено е едно полево посещение за събиране на хербарни материали за камерална обработка.

Работата на терена се затруднява от неблагоприятните метеорологични условия. Предвид сложното микроскопско определяне на събрания мъхов хербарен материал, се изисква значително време за определяне в лабораторни условия.

По време на теренната работа през 2014 г. до момента са установени 10 нови мъхови вида, от които *Vuxbaumia viridis* е с висока консервационна стойност – включена е в Приложение 2 на Директивата за местообитанията – находище в околностите на хижа Яворов.

179

1.14.3. Лечебни растения

Лечебни растения с ресурсен потенциал на територията на НП «Пирин»

Нормативни документи, свързани с режимите на ползване и опазване на лечебните растения на територията на НП „Пирин“. Диференциране на лечебните представители в зависимост от режима на ползване и/или опазване.

Опазването на лечебните растения в парковете от национална значимост се осъществява на различни нива и се регламентира с помощта на множество нормативни разпоредби. Лечебните растения се опазват на ниво популации, местообитания и екосистеми съгласно разпоредбите на Закона за лечебните растения (ЗЛР), Закона за биологичното разнообразие (ЗБР), Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Опазването на находищата на лечебни растения се осъществява в съгласие със Закона за защитените територии (ЗЗТ) и раздел „Лечебни растения“ в Плановите за управление на Националните паркове. Разпоредбите на Закона за горите не са приложими за териториите на националните паркове (чл.2, ал. 3, т.2 от Закона за горите).

Под „ползване на лечебните растения“ се разбира ползването на техните запаси. На национално ниво тези дейности се регулират от ЗЛР, ежегодната Наредба на Министъра на околната среда и водите за правилата и изискванията за специалния режим на опазване и

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

ползване на лечебните растения, раздел „Лечебни растения“ в Планове за управление на Националните паркове, както и чл. 41 от Закона за биологичното разнообразие.

Всички лечебни видове, попадащи едновременно в Приложението на ЗЛР и в Приложение № 3 към чл. 37 от ЗБР, се опазват съобразно разпоредбите на Закона за биологичното разнообразие. Те притежават статут на защитени видове на територията на цялата страна. Сред лечебните растения на НП Пирин само един вид попада в Приложение № 2а на ЗБР. Опазването на местообитанията на всички видове от посочените две приложения се извършва чрез защитени територии, обявени по реда на ЗЗТ.

Съгласно действащият план за управление на НП Пирин лечебните видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки са мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*), жълта тинтява (*Gentiana lutea* ssp. *symphyandra*), златовръх (*Rhodiola rosea*). Като икономически ценни са определени черна боровинка (*Vaccinium myrtillus*), мащерка (*Thymus* spp. *diversa*), очанка (*Euphrasia officinalis* compl.), алпийски лапад (*Rumex alpinus*), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*), дълголистен лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*). Към настоящия момент ползването на запаси от лечебни растения в НП „Пирин“ не е регламентирано изрично в Плана за управление. Съществуват пропуски в наличната информация за лечебните растения и техните ресурси на територията на НП Пирин, които са свързани с фитоценотичните особености и структурата на популациите, експлоатационните запаси на стопанскиценните видове и възможностите им за възобновяване. За черната боровинка, за която има подобни изследвания, информацията се нуждае от осъвременяване и детайлизиране. На базата на предварителна оценка на ресурсите от лечебни растения и тяхното разпространение на територията на парка, могат да се обособят следните групи:

- ✓ Видове под ограничителен режим на ползване.
- ✓ Видове с висока потенциална продуктивност, формиращи компактни масиви на територията на парка.
- ✓ Видове, разпространени дифузно (необразуващи компактни масиви) на територията на парка.
- ✓ Видове, разпространени рядко или съсредоточени в една част на парка.

Съгласно режима на ползване и/или опазване лечебни растения на територията на парка се разделят в следните групи:

1) видове, забранени за събиране на територията на цялата страна - *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салец), *Diphysastrum alpinum* (L.) Holub. (Алпийски дифазиаструм); *Taxus baccata* L. (Обикновен тис); *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче); *Rhodiola rosea* L. (Розов златовръх); *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L. (Жълта тинтява); *Gentiana punctata* L. (Петниста тинтява); *Thymus perinicus* (Vel.) Jalas (Пиринска мащерка); *Thymus stojanovii* Deg. (Сртоянова мащерка); *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салец); *Alchemilla bandericensis* Pawl. (Бъндерицово шапиче); *Alchemilla pirinica* Pawl. (Пиринско шапиче);

2) видове под режим на опазване и регулирано ползване от природата са *Polystichum lonchitis* (L.) Roth. (Копиевиден многоредник), *Asparagus tenuifolius* Lam. (Тънколистна зайча сянка), *Lilium martagon* L. (Петров кръст), *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce (Миризлива момкова сълза);

3) видове, разрешени за събиране само за лични нужди на територията на НП Пирин са 22 - *Cetraria islandica* (L.) Ach. (Исландски лишей), *Phyllitis scolopendrium* (L.) Neum. (Волски език), *Asplenium trichomanes* L. (Обикновено изтравниче), *Angelica pancicii* Vand. (Балканска пищялка), *Asarum europaeum* L. (Европейски копитник), *Carlina acanthifolia* All. (Безстъблена решетка), *Berberis vulgaris* L. (Обикновен кисел трън), *Sedum acre* L. (Лютивя тлъстига), *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. (Мечо грозде), *Betonica officinalis* (L.) Trev. (Лечебен ранилист), *Sideritis scardica* Grisb. (Пирински чай), *Convallaria majalis* L. (Момина сълза), *Althaea officinalis* L. (Лечебна ружа), *Primula veris* L. (Лечебна иглика), *Frangula*

alnus Mill. (Елшовиден зърнастец), *Alchemilla vulgaris* complex (Шапиче), *Galium odoratum* (L.) Scop. (Ароматно еньовче), *Atropa belladonna* L. (Обикновено лудо биле), *Valeriana officinalis* L. (Лечебна диланка), *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Marl. (Иглолистна хуперция), *Orchis* spp. *diversa* (Салеп), *Inula helenium* L. (Сърцевиднолюспест оман /Бял оман/);

4) видове, разрешени за събиране, както за лично, така и за стопанско ползване - всички останали видове от списъка в Приложение 1.

Ползване на ресурсите от лечебни растения на територията на НП „Пирин“

Към настоящия момент в Плана за управление на НП „Пирин“ не е регламентирана допустимостта на ползването на лечебни растения за стопански цели.

Съгласно чл.2, ал.2 на Закона за защитените територии, опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях. Активното ползване на възобновимите биологичните ресурси е естествено свързано с увеличаване на потока от хора и антропогенния натиск върху по-голяма част от територията на парка. В резултат на това възниква въпросът за нуждата от адекватна оценка на риска за състоянието на естествените популации не само на лечебните растения на територията на НП Пирин, но и на редките и защитени видове, които попадат в същите местообитания. Някои от тези видове притежават както лечебни свойства, така и висока декоративна стойност и често са обект на нерегламентирано събиране от страна на туристите.

➤ Дефиниране на критерии за определяне на растенията, чиито ресурси могат да се ползват за лични и/или стопански нужди.

Не всички лечебни видове, които се срещат на територията на НП Пирин и традиционно се използват за лични нужди или в народната медицина, имат ресурсен потенциал. Този потенциал се обуславя от множество предпоставки, свързани с разпространението на видовете, техните биологични особености и характеристики, природозащитен статут (както на ниво вид, така и на ниво местообитания), традициите в ползването им и интересът към тях, наличието на стопански запаси и др. С помощта на 5 критерия, които са разработени специално за нуждите на този проект, са оценени най-популярните и ценни лечебни видове, срещани се в НП Пирин.

181

➤ Режим на ползване и/или опазване

Този критерий е свързан с режимите на ползване и опазване на лечебните растения съгласно Закона за лечебните растения (ЗЛР) и ежегодната заповед на Министъра на околната среда и водите. Лечебните растения са разделени в три групи. Към първата група се отнасят **видове, които се събират на територията на цялата страна**. Тук са включени и някои видове, които са с високотонажни износни позиции, но не са включени в списъка на лечебните растения съгласно ЗЛР (коприва */Urtica dioica/*, шипка */Rosa canina/*, маточина */Melissa officinalis/*, обикновена хвойна */Juniperus communis/*). Общо групата включва широко разпространени видове, голяма част от които са антропофити и рудерали. Техните ресурси извън строго охраняваните територии на националните паркове и резерватите са стабилни и се ползват интензивно. Към втората група се отнасят **лечебните растения, чието ползване е разрешено в ограничени количества извън територията на националните паркове**. От видовете, посочени в Плана за управление на НП «Пирин» като потенциален източник на запаси в тази група попадат лечебната иглика (*Primula veris*), лудото биле (*Atropa belladonna*) и лазаркинята (*Galium odoratum*). Тяхното ползване може да бъде допустимо само за лични нужди. Към третата група, **забранена за стопанско ползване на територията на цялата страна**, се отнасят видове с ограничени ресурси към настоящия момент.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Литературната справка показва, че в периода 1980-1990 година някои от тези видове са осигурявали значителни количества за износ – исландски лишей (*Cetraria islandica*), европейски копитник (*Asarum europaeum*), мечо грозде (*Arctostaphylos uva-ursi*). В резултат на тяхното интензивно ползване и бавно възобновяване на ресурсите в по-късен етап се налага пълната забрана за събиране на билки от тези представители в стопански мащаб.

➤ Тонажност на билките, събирани от природата

Този критерий отчита участието на билката/билките, които се добиват от даден лечебен вид в природата, в износните квоти на страната. Той има индикаторна стойност за икономическата ценност на вида, която се определя не само от наличието на достатъчен ресурс, но и от търсенето на пазара. От данни на Министерството на околната среда и водите е известно, че основната част от билките, добивани в национален мащаб, се реализират на външния пазар. Билките, необходими за задоволяването на нуждите на вътрешния пазар са в пъти по-малко. По критерия тонажност на билката/билките, събирани от природата, лечебните растения могат да се разделят на такива с **висока** (над 10000 кг), **средна** (1000-10000 кг) и **ниска** (под 1000 кг) **тонажност**. В някои случаи видове, които имат високи износни квоти, са отнесени към групата на средно или ниско тонажните. Това се отнася за видове, чиито ресурси се осигуряват изцяло или частично от култивиране на растенията. Такива видове са дялянка (*Valeriana officinalis*), лайка (*Chamomilla recutita*), жълт кантарион (*Hypericum perforatum*), мечи лук (*Allium ursinum*) и др.

Достъпност на ресурсите

С този критерий комплексно се отчита усилието, което е необходимо за събиране на билките от отделните видове. Той е свързан от една страна с потенциалната продуктивност на даден вид, а от друга с разхода на време, енергия и средства за събиране на съответната билка. Като леснодостъпни са категоризирани видове, които имат висока потенциална продуктивност, в природата имат склонност да формират компактни масиви върху големи територии (имат ролята на доминанти или субдоминанти в съобществата, в които участват) и се събират лесно. Такива са например черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*), мащерката (*Thymus spp. diversa*), сибирската хвойна (*Juniperus sibirica*) и др. Като труднодостъпни са определени видовете, които са разпространени дифузно или ограничено и за събирането им е необходимо по-голямо усилие. Събирането на такива видове е времеемко, т.к. е необходимо да се обхождат сравнително големи територии с променлив успех, а в много случаи е свързано и с допълнително усилие при събирането, например на дълбоко разположени в почвата корени или коренища, листа на бял имел (*Viscum album*) и др.

182

➤ Икономическа ценност на видовете за територията на НП „Пирин“

Като икономически ценни видове на територията на НП „Пирин“ могат да се определят видове, които формират компактни масиви и могат да се събират със стопанска цел. Данните за разпространението на лечебните видове в парка са взети от раздел „Лечебни растения“ към Плана за управление на НП Пирин, както и Докладите за четиригодишното изпълнение на ПУ на парка за периодите 2008-2012 и 2004-2008. Някои стопански ценни видове, чиито популации в природата са защитени от закона или се намират под специален режим на ползване, въпреки традиционния интерес към тях, са определени като **видове без икономическа ценност на територията на**

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

парка. Такива са например пиринския чай (*Sideritis scardica*), елвезиевото кокиче (*Galanthus elwesii*), дялянката (*Valeriana officinalis*), различните видове орхидеи от род *Orchis*.

➤ Възобновяемост на ресурсите

Този критерий е свързан с някои основни изисквания за опазване на находищата на лечебни растения, обект на събиране, съгласно Наредба №2 / 20.01.2004 г. за правилата и изискванията за събиране на билки и генетичен материал от лечебни растения. Видовете в предложения списък могат да се разделят на такива, които бързо възобновяват ресурсите си и други, при които това става бавно. Скоростта на процеса на възобновяване зависи от биологичните особености на отделните видове, както и от вида на събираемата растителна част (цветове, листа, кори, корени и коренища, плодове, стръкове и др.). Бавно се възобновяват ресурсите след събиране на кори, листни и стъблени пъпки (обикновена бреза /*Betula pendula*/, бял бор /*Pinus sylvestris*/, бяла върба /*Salix alba*/, летен дъб /*Quercus robur*/, обикновена леска /*Corylus avellana*/ и др.), както и след събиране на корени, коренища, грудки и луковици от обикновен здравец (*Geranium macrorrhizum*), петнист змиряник (*Arum maculatum*), лечебна иглика (*Primula veris*), мъжка папрат (*Dryopteris filix-mas*), ливадно орехче (*Filipendula ulmaria*), лечебен ранилист (*Betonica officinalis*), сладка папрат (*Polipodium vulgare*) и др. Като лесновъзобновими може да се посочат ресурсите на видове, при които се събират листа (голям и ланцетовиден живовляк /*Plantago major*, *P. lanceolata*/, коприва /*Urtica dioica*/, малина /*Rubus idaeus*/), стръкове (лечебно великданче /*Veronica officinalis*/, жълт кантарион /*Hypericum perforatum*/, бял равнец /*Achillea millefolium*/), цветни пъпки, съцветия и цветни кошнички, плодове и семена (черна и червена боровинка /*Vaccinium myrtillus*, *V. vitis-idaea*/, черен бъз /*Sambucus nigra*/, глог /*Crataegus monogyna*/, сребролистна липа /*Tilia tomentosa*/ и др.). При всички посочени случаи независимо от скоростта на възобновяване на популациите е недопустимо събирането на 100% на съответната растителна част. Посочената по-горе наредба регламентира количествата, които могат да се съберат от конкретно находище, както и периодът за възстановяване на ресурсите.

183

➤ Анализ за степента на ползване на ресурсите от лечебни растения на територията на НП «Пирин»

Към настоящия момент запасите от лечебни растения на територията на парка се ползват главно за лични нужди. Стопанското ползване е ограничено и неговото количество е по-малко от това, разрешено на събиране от Дирекцията на парка. Към настоящия момент стопанското ползване на лечебни растения на територията на НП Пирин е ограничено. Направената справка показва, че позволителни за стопанско ползване на лечебни растения се издават само за събиране на плод от черна боровинка и малина в ограничени количества. За 2013 г. обемът на допустимите за ползване количества свежо тегло за черната боровинка възлизат на 1850 кг, а за малината – 930 кг. За свободно събиране са обявени ресурсите от очанка (*Euphrasia officinalis* compl.), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*) и алпийски лапад (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*), към които за сега не се проявява съществен интерес от билкосъбирачите.

➤ Видове лечебни растения с ресурсен потенциал.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Общият брой на лечебните растения с ресурсен потенциал е 91. Списъка на тези видове е изготвен на базата на информацията за стопански ценните лечебните растения в Плановите за управление на НП „Пирин“, НП „Рила“ и НП „Централен Балкан“, както и четири публикации, свързани с характеристиката и устойчивото управление на диворастващи лечебни растения в България (Хардалова и др. 1998, Евстатијева и Хардалова 2000, Гусев 2005, Evstatieva et al. 2007). Сред тях има както широко разпространени, така и някои редки видове с природозащитен статут, но с високо ценени лечебни свойства и активно търсени на пазара. От представения списък 65 вида са разрешени за стопанско ползване, 16 вида – само за лични нужди и 2 вида са забранени за събиране. 36 вида се отличават като високотонажни, 21 като среднотонажни, 32 – нискотонажни, 1 вид попада към две групи едновременно – с ниска и висока тонажност, в зависимост от растителните части, които се събират от него. При 71 вида запасите могат да се определят като леснодостъпни, при 18 вида са труднодостъпни, 2 вида попадат в две групи едновременно отново поради събирането на различни билки от тях. 50 вида са определени като икономически ценни, съгласно описания по-горе критерий. По отношение на възобновяемостта на ресурсите 62 вида са с лесно възобновими ресурси и , 28 – с трудно възобновими и 1 вид е отнесен към две групи в зависимост от събираемите му части.

Определени са видовете, които са оценени високо по всички критерии. Те са 20 – полски хвоощ, обикновена и сибирска хвойна, бръшлян, хилядолистен равнец, тревист и черен бърз, черна и червена боровинка, жълт кантарион, лечебна маточина, риган, мащерка, змийско мляко, обикновен глог, трънка, шипка, малина, лечебно великденче, обикновена коприва. За 15 вида от този списък има данни, че се срещат на територията на парка, но няма сведения за наличие на находища със стопанска ценност – полски хвоощ, обикновена и сибирска хвойна, бръшлян, тревист и черен бърз, червена боровинка, лечебна маточина, риган, змийско мляко, обикновен глог, трънка, шипка, лечебно великденче, обикновена коприва. За тях не се предвижда провеждане на ресурсологични изследвания на територията на НП „Пирин“.

Видовете очанка (*Euphrasia officinalis* complex), алпийски лапад (*Rumex alpinus*), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*) и дълголистен лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*), посочени в Плана за управление на парка като икономически ценни, не отговарят на всички критерии, дефинирани в т. 2.3. Находища на очанка на територията на парка са известни само в долната част на Каменишки, Мозговишки (около Езерник), Поленски и Главанишки циркуси. Към ограниченото разпространение на този комплекс от едногодишни видове трябва да се прибави още трудната възобновяемост на ресурсите и ниския добив от единица площ. Ресурсите от алпийски лапад и чувен са труднодостъпни, т.к. се ползват подземните части на растенията и към тях има нисък търговски интерес. Към настоящия момент няма фирми, които да са заявили такъв интерес в Дирекцията на НП. Дълголистният лопен е вид, който отсъства от приложението на ЗЛР, към него няма търговски интерес, въпреки че ресурсите от него са леснодостъпни. Въпреки изложеното, поради изявения интерес от страна на ДНП стопанските запаси на видовете алпийски лапад (*Rumex alpinus*), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*) и дълголистен лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*) ще бъдат включени в настоящото изследване и във финалния отчет ще бъдат направени препоръки дали да бъдат добавени към перспективните стопански ценните лечебни растения на НП „Пирин“. Към тази група трябва да се добави и горската ягода (*Fragaria vesca*).

184

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Окончателният списък на видовете, за които ще бъдат проведени ресурсни изследвания е:

1. *Hypericum perforatum* (Жълт кантарион)
2. *Hypericum maculatum* (Петнист кантарион)
3. *Thymus spp. diversa* (Мащерка)
4. *Achillea millefolium complex* (Бял равнец)
5. *Fragaria vesca* (Горска ягода)
6. *Chenopodium bonus-henricus* (Чувен)
7. *Rubus idaeus* (Малина)
8. *Rumex alpinus* (Алпийски лапад)
9. *Verbascum longifolium ssp. ramosum* (Дълголистен лопен)
10. *Vaccinium myrtillus* (Черна боровинка)

Консервационна значимост на лечебните растения в НП Пирин и основни мерки за тяхното опазване.

Съгласно Плана за управление на НП „Пирин“ от 2004 година лечебните растения в парка се отнасят към 182 вида висши растения, 59 семейства и 1 вид от нисшите. При инвентаризацията на лечебните растения за този план по неясни причини не е използвано Приложението към чл.1, ал 2 към Закона за лечебните растения (ЗЛР, ДВ бр.29/07.04.2000 г.) в което е посочен списък на лечебните растения, които попадат под разпоредбите на Закона. По тази причина много лечебни видове не са попаднали в списъка. След използване на списъка от ЗЛР (2000), бе изготвен актуализиран систематичен списък на лечебните растения, разпространени на територията на НП „Пирин“. Към съществуващия списък на лечебните растения в Плана за управление на НП „Пирин“ бяха добавени още 270 вида, включени в ЗЛР и срещащи се на територията на парка. Изготвеният актуализиран списък включва 443 вида лечебни растения, които влизат в Приложението към чл.1, ал 2 на ЗЛР (2000). Тези видове се отнасят към 69 рода от 82 семейства. За всеки вид е отразен консервационният статут на национално и международно ниво, базирайки се на действащи нормативни документи, червени списъци и природозащитни регистри. Анализът на резултатите показва, че таксоните с природозащитно значение могат да се разделят в 9 групи, които в някои случаи се припокриват частично или в голяма степен.

185

➤ Видове, включени в Приложенията на Закона за биологичното разнообразие.

- В Приложение № 2а в което попадат видове чиито местообитания се опазват чрез специално обявени защитени територии, попада видът *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салеп).
- Лечебните растения, включени в Приложение № 3 на ЗБР, трябва да бъдат опазвани на територията на страната. От списъка на лечебните растения на НП Пирин това са 12 вида: *Diphysastrum alpinum* (L.) Holub. (Алпийски дифазиаструм); *Taxus baccata* L. (Обикновен тис); *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче); *Galanthus nivalis* L. (Снежно кокиче); *Rhodiola rosea* L. (Розов златовръх); *Gentiana lutea ssp. symphyandra* L. (Жълта тинтява); *Gentiana punctata* L. (Петниста тинтява); *Thymus perinicus* (Vel.) Jalas (Пиринска мащерка); *Thymus stojanovii* Deg. (Стоянова мащерка); *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салеп); *Alchemilla bandericensis* Pawl. (Бъндерицово шапиче); *Alchemilla pirinica* Pawl. (Пиринско шапиче).

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Лечебни растения, включени в Приложение № 4 на ЗБР, където попадат видовете под режим на опазване и регулирано ползване от природата. Това са 4 вида от списъка с лечебни растения от НП Пирин, както следва: *Polystichum lonchitis* (L.) Roth. (Копиевиден многоредник), *Asparagus tenuifolius* Lam. (Тънколистна зайча сянка), *Lilium martagon* L. (Петров кръст), *Polygonatum odoratum* (Mill.) Druce (Миризлива момкова сълза).

➤ **Лечебни видове под специален режим на опазване и ползване (съгласно Заповед №РД-65 от 28.01.2013 г. и Заповед №РД-83 / 3.02.2014 г. на МОСВ):**

Към тях се отнасят 22 вида от флората на НП „Пирин“ – и са обект на специален режим на опазване и ползване. Това са: *Alchemilla vulgaris compl.* (Шапиче), *Primula veris* L. (Лечебна иглика), *Frangula alnus* Mill. (Елшовиден зърнастец), *Atropa belladonna* L. (Обикновено лудо биле), *Berberis vulgaris* L. (Обикновен кисел трън), *Betonica officinalis* (L.) Trev. (Лечебен ранилист), *Carlina acanthifolia* All. (Безстъблена решетка), *Sedum acre* L. (Лютива тлъстига) и *Galium odoratum* (L.) Scop. (Ароматно еньовче), *Valeriana officinalis* L. (Лечебна диланка), *Huperzia selago* (L.) Bernh. ex Schrank et Marl. (Иглолистна хуперция), *Angelica pancicii* Vand. (Балканска пищялка), *Althaea officinalis* L. (Лечебна ружа), *Sideritis scardica* Grisb. (Пирински чай), *Phyllitis scolopendrium* (L.) Neum. (Волски език), *Orchis sp. diversa* (Салеп), *Asplenium trichomanes* L. (Обикновено изтравниче), *Cetraria islandica* L. (Исландски лишей), *Asarum europaeum* L. (Европейски копитник), *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. (Мечо грозде), *Convallaria majalis* L. (Момина сълза), *Inula helenium* L. (Сърцевиднолюспест оман (Бял оман)). Съгласно посочените заповеди на територията на националните паркове се допуска събиране на изброените по-горе видове само за лични нужди.

➤ **Видове, включени в Червената книга на България, том I – Растения и гъби (2011).**

С категория „Застрашен“ (EN) са 7 вида : *Taxus baccata* L. (Обикновен тис), *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче), *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L. (Жълта тинтява), *Gentiana punctata* L. (Петниста тинтява), *Sideritis scardica* Grisb. (Пирински чай), *Thymus perinicus* (Vel.) Jalas (Пиринска мащерка), *Alchemilla catachnoa* Rothm. (Балканско шапиче).

С категория „Критично застрашен“ (CR) са 3 вида - *Rhodiola rosea* L. (Розов златовръх), *Thymus stojanovii* Deg. (Стоянова мащерка), *Alchemilla bandericensis* Pawl. (Бъндерицово шапиче).

➤ **Видове, включени в Червените списъци на българската висша флора**

С категория „Застрашен“ (EN) са включени 7 вида: *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче), *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L. (Жълта тинтява), *Gentiana punctata* L. (Петниста тинтява), *Sideritis scardica* Grisb. (Пирински чай), *Thymus perinicus* (Vel.) Jalas (Пиринска мащерка), *Alchemilla catachnoa* Rothm. (Балканско шапиче) и *Alchemilla heterophylla* Rothm. (Разнолистно шапиче).

С категория „Критично застрашен“ (CR) са 2 вида - *Rhodiola rosea* L. (Розов златовръх) и *Alchemilla bandericensis* Pawl. (Бъндерицово шапиче).

С категория „Уязвим“ (VU) са 8 вида - *Angelica pancicii* Vand. (Балканска пищялка), *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. (Мечо грозде), *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салеп), *Orchis ustulata* L. (Опърлен салеп), *Alchemilla bulgarica* Rothm. (Българско шапиче), *Alchemilla erythropoda* Juz. (Червенодръжково шапиче), *Alchemilla viridiflora* Rothm. (Зеленоцветно шапиче) и *Atropa belladonna* L. (Обикновено лудо биле).

Видовете, за които липсва достатъчно информация (DD), са 2: *Alchemilla gracillima* Rothm. (Грациозно шапиче) и *Alchemilla pirinica* Pawl. (Пиринско шапиче).

186

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

➤ Видове, включени в Приложенията на Директива 92/43/ЕИО за опазване на природните местообитания на дивата флора и фауна.

Два лечебни вида са включени в Приложение №5 на Директива 92/43/ЕИО, в което попадат видове, чието ползване трябва да бъде регламентирано чрез специални управленски мерки. Това са видовете *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L., *Ruscus aculeatus* L.

➤ Видове, включени в Европейските Червени списъци.

Видове, за които липсва достатъчно информация (DD – Data Deficient) - *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче) и *Malus sylvestris* Mill. (Киселица) (2 вида).

Слабо засегнати видове, които не се нуждаят от защита (LC – Least Concern) - *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. (Мечо грозде), *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L. (Жълта тинтява), *Mentha aquatica* L. (Водна мента), *Mentha pulegium* L. (Блатна мента), *Mentha spicata* complex L. (Обикновена мента (джоджен)), *Orchis morio* L. (Обикновен салеп), *Orchis coriophora* L. (Дървеницов салеп), *Orchis laxiflora* Lam. (Редкоцветен салеп), *Orchis pallens* L. (Бледен салеп), *Orchis simia* Lam. (Маймунски салеп), *Lolium temulentum* L. (Пиявец), *Lysimachia nummularia* L. (Кръглолистно ленивче), *Caltha palustris* L. (Обикновен блатняк), *Ranunculus flammula* L. (Огненоцветно лютиче), *Ranunculus repens* L. (Пълзящо лютиче), *Cerasus avium* (L.) Moench (Череша), *Fragaria vesca* L. (Горска ягода), *Prunus spinosa* L. (Трънка), *Veronica beccabunga* L. (Крайпотоchno великденче), *Typha angustifolia* L. (Теснолистен папур) (20 вида).

➤ Видове, включени в Конвенцията за международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора (CITES), включени в Приложение 2.

В тази група попадат следните 6 вида: *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче), *Orchis morio* L. (Обикновен салеп), *O. coriophora* L. (Дървеницов салеп), *O. laxiflora* Lam. (Редкоцветен салеп), *O. pallens* L. (Бледен салеп), *O. simia* Lam. (Маймунски салеп).

➤ Видове, включени в Регламент 338/97 за регулиране на търговията с видове от дивата флора и фауна в Европа.

В Приложение В (видове от Приложение 2 на конвенцията или поради прилика на външния вид с друг вид или видове, по отношение на които е установено, че въвеждането на живи екземпляри в природно местообитание в Европейския съюз би представлявало екологична заплаха за дивите видове от флората.) – *Galanthus elwesii* Hook (Елвезиево кокиче) и *Cetraria islandica* L. (Исландски лишей).

- в Приложение D (видове, които не са изброени в приложения от А до С и се внасят в Европейския съюз в количества, изискващи наблюдение) – *Arctostaphylos uva-ursi* (L.) Spreng. (Мечо грозде) и *Gentiana lutea* ssp. *symphyandra* L. (Жълта тинтява).

Няма видове, които да са обект на опазване от Бернската конвенция (1979).

От общия списък с лечебни растения са определени 239 вида, които са по-широко разпространени и популярни като лечебни. Те се отнасят към 180 рода и 65 семейства.

Систематичен списък на установените лечебни растения в НП „Пирин“ към 31.07.2014 г.

Таксон	Българско наименование
LICHENOPHYTA	ЛИШЕИ
<i>Cetraria islandica</i> L.	Исландски лишей
LYCOPODOPHYTA	ПЛАУНООБРАЗНИ РАСТЕНИЯ
Lycopodiaceae	Плаунови

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Diphasiastrum alpinum</i> (L.) Holub	Алпийски дифазиаструм
<i>Huperzia selago</i> (L.) Bernh. ex Schrank et Marl.	Иглолистна хуперция
EQISETOPHYTA	ХВОЩООБРАЗНИ РАСТЕНИЯ
Equisetaceae	Хвощови
<i>Equisetum arvense</i> L.	Полски хвощ
POLYPODIOPHYTA	ПАПРАТООБРАЗНИ РАСТЕНИЯ
Aspidiaceae	Аспидиеви
<i>Polystichum lonchitis</i> (L.) Roth.	Копиевиден многоредник
<i>Dryopteris filix-mas</i> (L.) Schot.	Мъжка противоглистна папрат
Aspleniaceae	Изтравничеви
<i>Asplenium adiantum-nigrum</i> L.	Черно изтравниче
<i>Asplenium ruta-muraria</i> L.	Стенно изтравниче
<i>Asplenium septentrionale</i> L.	Северно изтравниче
<i>Asplenium trichomanes</i> L.	Обикновено изтравниче
<i>Ceterach officinarum</i> DC.	Златиста папрат
<i>Phyllitis scolopendrium</i> (L.) Neum.	Волски език
Athyriaceae	Атириеви
<i>Athyrium filix-femina</i> (L.) Roth.	Обикновена Женска папрат
Polypodiaceae	Многоножкови
<i>Polypodium vulgare</i> L.	Сладка папрат
Hypolepidaceae	Орловопапратови
<i>Pteridium aquilinum</i> (L.) Kuhn.	Обикновена орлова папрат
PINOPHYTA	ГОЛОСЕМЕННИ РАСТЕНИЯ
Cupressaceae	Кипарисови
<i>Juniperus communis</i> L.	Обикновена хвойна
<i>Juniperus oxycedrus</i> L.	Червена хвойна
<i>Juniperus sibirica</i> Burgst.	Сибирска хвойна
Pinaceae	Борови
<i>Abies alba</i> Mill.	Бяла ела
<i>Picea abies</i> (L.) Karsten	Обикновен смърч
<i>Pinus sylvestris</i> L.	Бял бор
Taxaceae	Тисови
<i>Taxus baccata</i> L.	Обикновен тис
MAGNOLIOPHYTA	ПОКРИТОСЕМЕННИ РАСТЕНИЯ
Aceraceae	Кленови
<i>Acer platanoides</i> L.	Шестил
Adoxaceae	Мошковицови
<i>Adoxa moschatellina</i> L.	Обикновена мошковица
Alliaceae	Лукови
<i>Allium rotundum</i> L.	Кръгъл лук
<i>Allium schoenoprasum</i> L.	Салатен лук

188

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Allium ursinum</i> L.	Мечи лук, левурда
Amaryllidaceae	Кокичеви
<i>Galanthus elwesii</i> Hook	Елвезиево кокиче
Apiaceae	Сенникоцветни
<i>Angelica pancicii</i> Vand.	Балканска пищялка
<i>Angelica sylvestris</i> L.	Горска пищялка
<i>Anthriscus cerefolium</i> (L.) Hoffm.	Див керевиз
<i>Astrantia major</i> L.	Едро зарниче
<i>Bifora radians</i> Bieb.	Лъчисто календро
<i>Bupleurum rotundifolium</i> L.	Кръглолистна урока
<i>Carum rigidulum</i> (Viv.) Koch ex DC. ssp. <i>bulgaricum</i> Hartvig (<i>C. graecum</i> Boiss. et Heldr.)	Български кимион
<i>Chaerophyllum temulentum</i> L.	Замайващ балдаран
<i>Conium maculatum</i> L.	Бучиниш
<i>Eryngium campestre</i> L.	Полски ветрогон
<i>Heracleum sibiricum</i> L.	Сибирски девесил
<i>Heracleum verticillatum</i> Panč.	Мъхнат девесил
<i>Laser trilobum</i> (L.) Borkh.	Триделно загърличе
<i>Laserpitium siler</i> L.	Планински срамник
<i>Pimpinella saxifraga</i> L.	Каменоломков анасон
<i>Sanicula europaea</i> L.	Европейска дебryanка
Araceae	Змиярникови
<i>Arum maculatum</i> L.	Петнист змиярник
Araliaceae	Бръшлянови
<i>Hedera helix</i> L.	Бръшлян
Aristolochiaceae	Вълчеябълкови
<i>Asarum europaeum</i> L.	Европейски копитник
Asclepiadaceae	Устрелови
<i>Vincetoxicum hirundinaria</i> Medic.	Лечебен винцетоксикум
Asteraceae	Сложноцветни
<i>Achillea ageratifolia</i> (S. et S.) Boiss.	Скален равнец
<i>Achillea clypeolata</i> Sm.	Струмски равнец (Жълт равнец)
<i>Achillea clusiana</i> Tausch.	Планински равнец
<i>Achillea coarctata</i> Poir.	Сбитовлакнест равнец
<i>Achillea grandifolia</i> Friv.	Едролистен равнец
<i>Achillea linguata</i> W. et K.	Езичестолистен равнец
<i>Achillea millefolium</i> L.	Хилядолистен равнец /Бял равнец/
<i>Achillea nobilis</i> L.	Благороден равнец
<i>Antennaria dioica</i> (L.) Gaert	Витошки еделвайс
<i>Anthemis tinctoria</i> L.	Жълто подрумиче (Бяла Рада)
<i>Arctium lappa</i> L.	Обикновен репей

189

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Artemisia absinthium</i> L.	Горчив пелин
<i>Artemisia annua</i> L.	Едногодишен пелин
<i>Artemisia campestris</i> L.	Полски пелин
<i>Artemisia vulgaris</i> L.	Обикновен пелин
<i>Bellis perennis</i> L.	Обикновена паричка
<i>Carduus acanthoides</i> L.	Магарешки бодил късодръжков
<i>Carlina acanthifolia</i> All.	Безстъблена решетка
<i>Carlina vulgaris</i> L.	Обикновена решетка
<i>Chamomilla recutita</i> (L.) Rauschert	Лечебна лайка
<i>Cichorium intybus</i> L.	Синя жлъчка грапавоплодна
Таксон	Българско име
<i>Cnicus benedictus</i> L.	Бенедиктински трън, пресечка
<i>Doronicum columnae</i> Ten.	Стълбчест див слънчоглед
<i>Filago vulgaris</i> Lam.	Обикновена свещица
<i>Galinsoga parviflora</i> Cav.	Дребноцветна перуанска лайкучка
<i>Hieracium pilosella</i> L.	Солешникова рунянка /Миши уши/
<i>Hypochaeris maculata</i> L.	Петнист хипохерис
<i>Inula germanica</i> L.	Германски оман
<i>Inula helenium</i> L.	Сърцевиднолюспест оман (Бял оман)
<i>Lactuca serriola</i> L.	Компасна салата
<i>Leucanthemum vulgare</i> Lam.	Обикновена маргаритка
<i>Onopordum acanthium</i> L.	Обикновен гингер
<i>Petasites albus</i> (L.) Gaertn.	Бяла чобанка
<i>Petasites hybridus</i> (L.) Gaerth.	Хибридна чобанка
<i>Scorzonera hispanica</i> L.	Испански кокеш
<i>Senecio nemorensis</i> L.	Дъбовогорски спореж
<i>Senecio jacobaea</i> L.	Якобов спореж
<i>Senecio viscosus</i> L.	Леплив спореж
<i>Senecio vulgaris</i> L.	Обикновен спореж
<i>Solidago virgaurea</i> L.	Златен енчец
<i>Tanacetum vulgare</i> L.	Обикновена вратига
<i>Taraxacum officinale complex</i>	Лечебно глухарче
<i>Telekia speciosa</i> (Schreb.) Baumg.	Красив чернокос
<i>Tragopogon pratensis</i> L.	Полска козя брада (Брадица)
<i>Tussilago farfara</i> L.	Подбел
<i>Xeranthemum annuum</i> L.	Обикновено безсмъртниче
Berberidaceae	Киселтрънови
<i>Berberis vulgaris</i> L.	Обикновен кисел трън
Betulaceae	Брезови
<i>Alnus glutinosa</i> (L.) Gaerth.	Черна елша
<i>Betula pendula</i> Roth.	Бяла бреза
<i>Corylus avellana</i> L.	Обикновена леска

190

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Boraginaceae	Грапаволистни
<i>Anchusa officinalis</i> L.	Лечебно винче
<i>Buglossoides arvensis</i> (L.) Lohnst.	Полска белоочица
<i>Buglossoides purpureocaerulea</i> (L.) I. M. Johnston	Виолетова белоочица
<i>Cerinthe glabra</i> Mill	Гол меденик
<i>Cerinthe minor</i> L.	Малък меденик
<i>Echium italicum</i> L.	Италианско усойниче
<i>Echium vulgare</i> L.	Обикновено усойниче
<i>Heliotropium europaeum</i> L.	Обикновена подсунка
<i>Lithospermum officinale</i> L.	Птиче просо
<i>Pulmonaria mollis</i> Wulf. et Horn.	Мека медуница
<i>Pulmonaria officinalis</i> L.	Лечебна медуница
<i>Symphytum officinale</i> L.	Черен оман
Brassicaceae	Кръстоцветни
<i>Alliaria petiolata</i> (L.) Cav. et Grande.	Лъжичина
<i>Alyssum alyssoides</i> L.	Игловръх
<i>Barbarea vulgaris</i> R.Br.	Злина
<i>Capsella bursa - pastoris</i> (L.) Medic.	Овчарска торбичка
<i>Cardaria draba</i> Desf.	Родилна трева
<i>Cardamine amara</i> L.	Горчива горва
<i>Cardamine bulbifera</i> (L.) Crantz.	Луковична горва (Зъбник)
<i>Coronopus procumbens</i> Gilib.	Невидимка
<i>Descurainia sophia</i> (L.) Webb. ex Prantl.	Войничница
<i>Diplotaxis tenuifolia</i> (L.) DC.	Тънколистна двуредка
<i>Lepidium perfoliatum</i> L.	Пронизанолистна горуха
<i>Lepidium ruderale</i> L.	Буренна горуха
<i>Lunaria rediviva</i> L.	Многогодишна лопатка
<i>Nasturtium officinale</i> R. Br.	Лечебна поточарка
<i>Raphanus raphanistrum</i> L.	Дива ряпа
<i>Rorippa austriaca</i> (Crantz.) Bess.	Австрийски пореч
<i>Sisymbrium officinale</i> (L.) Scop.	Лечебна мъдрица
<i>Sinapis arvensis</i> L.	Полски синап
Campanulaceae	Камбанкови
<i>Campanula persicifolia</i> L.	Камбанка прасковелистна
Cannabinaceae	Конопови
<i>Humulus lupulus</i> L.	Обикновен хмел
Caprifoliaceae	Бъзови
<i>Sambucus ebulus</i> L.	Тревист бъз
<i>Sambucus nigra</i> L.	Черен бъз
<i>Sambucus racemosa</i> L.	Червен бъз
<i>Viburnum opulus</i> L.	Червена калина
Caryophyllaceae	Карамфилови

191

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Herniaria glabra</i> L.	Голо изсипливче
<i>Herniaria hirsuta</i> L.	Грубовлакнесто изсипливче
<i>Lychnis flos-cuculi</i> L.	Румянка (Обикновена свиларка)
<i>Minuartia setacea</i> (Thuill) Hay.	Четинолистна мишовка
<i>Saponaria officinalis</i> L.	Лечебно сапунче
<i>Stellaria media</i> (L.) Vill.	Врабчови чревца
<i>Silene otites</i> (L.) Wibel.	Ушно плюскавиче
<i>Viscaria vulgaris</i> L.	Лепка
Celastraceae	
<i>Euonymus verrucosus</i> Scop.	Брадавичест чашкодрян
<i>Euonymus europaeus</i> L.	Европейски чашкодрян
Chenopodiaceae	Лободови
<i>Chenopodium bonus-henricus</i> L.	Чувен
<i>Chenopodium botrys</i> L.	Огниче
Convolvulaceae	Поветицови
<i>Calystegia sepium</i> (L.) Rr.	Дребноцветно чадърче
<i>Convolvulus arvensis</i> L.	Полска поветица
Cornaceae	Дрянови
<i>Cornus mas</i> L.	Обикновен дрян
Crassulaceae	Дебелецови
<i>Sedum maximum</i> (L.) Suter.	Голяма тлъстига
<i>Sedum acre</i> L.	Лютива тлъстига
<i>Sempervivum marmoreum</i> Grab.	Червеникав дебелец
<i>Rhodiola rosea</i> L.	Розов златовръх
Cuscutaceae	Кукувичопреждови
<i>Cuscuta europaea</i> L.	Европейска кукувича прежда
Dipsacaceae	
<i>Scabiosa ochroleuca</i> L.	Жълтеникава самогриска
<i>Succisa pratensis</i> Moench.	Обикновено синьоглавче
Ericaceae	Пиренови
<i>Arctostaphylos uva-ursi</i> (L.) Spreng.	Мечо грозде
<i>Vaccinium myrtillus</i> L.	Черна боровинка
<i>Vaccinium vitis-idaea</i> L.	Червена боровинка
<i>Vaccinium uliginosum</i> L.	Синя боровинка
Euphorbiaceae	
<i>Euphorbia amygdaloides</i> L.	Горска млечка
<i>Euphorbia cyparissias</i> Host.	Обикновена млечка
<i>Mercurialis perennis</i> L.	Многоогдишен пролез
Fabaceae	Бобови
<i>Anthyllis vulneraria</i> L.	Целебна раменка
<i>Astragalus glycyphyllos</i> L.	Сладколистно сгабиче

192

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Astragalus glycyphylloides</i> DC.	Лъжесладколистно сграбиче
<i>Chamaecytisus hirsutus</i> (L.) Link.	Космат зановец
<i>Coronilla varia</i> L.	Пъстра зайчина
<i>Galega officinalis</i> L.	Лечебен жаблек
<i>Genista ovata</i> W.et K.	Горска жълтуга
<i>Genista tinctoria</i> complex	Висока жълтуга
<i>Lathyrus sylvestris</i> L.	Горско секирче
<i>Lathyrus vernus</i> (L.) Bernh.	Пролетно секирче
<i>Lathyrus niger</i> (L.) Bernh.	Черно секирче
<i>Lotus corniculatus</i> L.	Обикновен звездан
<i>Melilotus alba</i> Med.	Бяла комунига
<i>Melilotus officinalis</i> L.	Лечебна комунига
<i>Trifolium pratense</i> L.	Ливадна детелина
<i>Trifolium alpestre</i> L.	Алпийска детелина
<i>Trifolium arvense</i> L.	Плевелна детелина
<i>Trigonella coerulea</i> (L.) Ser.	Син сминдух
<i>Ononis spinosa</i> L.	Бодлив гръмотрън
Fagaceae	Букови
<i>Quercus dalechampii</i> Ten.	Обикновен горун
Fumariaceae	Росопасови
<i>Fumaria officinalis</i> L.	Лечебен росопас
Gentianaceae	Тинтявови
<i>Centaurium erythraea</i> Rafin.	Обикновен червен кантарион
<i>Gentiana asclepiadea</i> L.	Горска тинтява
<i>Gentiana lutea</i> ssp. <i>symphyandra</i> L.	Жълта тинтява
<i>Gentiana punctata</i> L.	Петниста тинтява
<i>Gentiana cruciata</i> L.	Синя тинтява
<i>Gentianella bulgarica</i> (Vel.) Holub.	Българска горчивка
Geraniaceae	Тинтявови
<i>Erodium cicutarium</i> (L.) L'Her.	Цикутово часовниче
<i>Geranium macrorrhizum</i> L.	Обикновен здравец
<i>Geranium pyrenaicum</i> Burm.fil.	Пиринейски здравец
<i>Geranium robertianum</i> L.	Зловонен здравец
<i>Geranium sanguineum</i> L.	Кървав здравец
<i>Geranium sylvaticum</i> L.	Горско здравец
Globulariaceae	Гологлавчеви
<i>Globularia ahyllanthos</i> Crantz	Обикновено гологлавче
<i>Globularia cordifolia</i> L.	Сърцевиднолистно гологлавче
Hypericaceae	Звънникови
<i>Hypericum perforatum</i> L.	Жълт кантарион
<i>Hypericum maculatum</i> L.	Петнист кантарион
Juglandaceae	Орехови

193

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

<i>Juglans regia</i> L.	Обикновен орех
Lamiaceae	Устноцветни
<i>Acinos suaveolens</i> (Sibth. & Sm.) G. Don f.	Ароматен ацинос
<i>Ajuga chia</i> Schreber (<i>A. chamaeptytis</i> (L.) Schreb.)	Хиоско срещниче
<i>Ajuga laxmannii</i> (L.) Benth.	Лаксманово срещниче
<i>Ballota nigra</i> L.	Черна капела
<i>Betonica officinalis</i> (L.) Trev.	Лечебен ранилист
<i>Calamintha nepeta</i> (L.) Savi	Обикновено миризливче
<i>Clinopodium vulgare</i> L.	Обикновен черновръх
<i>Galeopsis speciosa</i> Mill.	Красива бударица
<i>Galeopsis tetrachit</i> L.	Петниста бударица
<i>Lamium maculatum</i> L.	Петниста мъртва коприва
<i>Lamium purpureum</i> L.	Червена мъртва коприва
<i>Leonurus cardica</i> L.	Сърдечна дяволска уста
<i>Lycopus europaeus</i> L.	Европейска катушка
<i>Marrubium peregrinum</i> L.	Пчелинок, Сусерка
<i>Mellisa officinalis</i> L.	Лечебна маточина
<i>Mentha aquatica</i> L.	Водна мента
<i>Mentha arvensis</i> L.	Полска мента
<i>Mentha longifolia</i> (L.) Huds.	Дълголистна мента
<i>Mentha pulegium</i> L.	Блатна мента
<i>Mentha spicata</i> complex	Обикновена мента (джоджен)
<i>Nepeta cataria</i> L.	Обикновена коча билка
<i>Origanum vulgare</i> L.	Риган
<i>Prunella vulgaris</i> L.	Обикновена прищница
<i>Salvia glutinosa</i> L.	Жълт конски босилек
<i>Salvia nemorosa</i> L.	Горски конски босилек
<i>Salvia sclerea</i> L.	Мускатен конски босилек
<i>Salvia verticillata</i> L.	Прешленест конски босилек
<i>Saturea montana</i> L. ssp. <i>kitaibelii</i> (Wierzb. ex Heuffel) P.W.Ball	Китайбелова чубрица
<i>Scutellaria galericulata</i> L.	Обикновена превара
<i>Stachys annua</i> (L.) L.	Едногодишен чистец
<i>Stachys recta</i> L.	Прав чистец
<i>Stachys sylvatica</i> L.	Горски чистец
<i>Sideritis scardica</i> Griseb.	Пирински чай
<i>Teucrium chamaedris</i> L.	Обикновено подъбиче
<i>Teucrium montanum</i> L.	Планинско подъбиче
<i>Teucrium polium</i> L.	Бяло подъбиче
<i>Teucrium scordium</i> L.	Чесново подъбиче

194

1.14.4. Флора и дейности във високопланинските части на НП „Пирин“

В настоящия раздел са събрани данни от направена инвентаризация и оценка на видове в тревни и храстови съобщества и агроценози във високопланински местообитания на НП „Пирин“

Литературен преглед на съвременни източници на информация за флористичното разнообразие от висши растения в Пирин.

Върху състава на висшата високопланинска флора в Пирин са публикувани данни в редица таксономични и флористични статии (Урумов, 1909; Виходцевски, 1963; Баев, 1947; Попов и др. 2005; Спиридонов и др. 2012 и др.) и преди всичко в публикуваните флори „Флора на България“ (Стоянов, Стефанов 1924; 1933; 1948; Стоянов, Стефанов, Китанов, 1966/67); Флора на НР България т. 1-IX (1963-1989); Определител на висшите растения в България (1992) и др. През последните десетилетия данни за нови находища на таксони на територията на НП Пирин могат да се открият във Phytologia Balcanica (2007-2014).

В природозащитен аспект данни за високопланинската растителност и флора на Пирин се съдържат в Червена книга на България (1984, 2003), Бисерков (2011); Пеев (2011); Атлас на ендемичните растения в България (1991), Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие (1993), Велчев, Василев (1988) и др.

Таблица 1. Характеристика на тревните и храстовите съобщества. Типове местообитания от Приложение I на Директива 92/43/ЕЕС.

195

код	pal. class.	описание	по Бондев
4060	31.4: 31.41, 31.44, 31.46, 31.47, 31.49, 31.4A, 31.48	Алпийски и бореални ерикоидни съобщества	1, 3, 4, 6, 7, 9, 25.
4070	31.5	Храстови съобщества с клек (<i>Pinus mugo</i>)	3
6150	36.324, 26.39	Силикатни алпийски и бореални тревни съобщества	1
6170	36.41, 36.42, 36.43	Алпийски и субалпийски варовикови тревни съобщества	2
6230	36.31	Богати на видове картълови съобщества върху силикатен терен в планините	3, 6, 26, 44.
62D 0	36.391 – 36.393	Оро-мизийски ацидофилни тревни съобщества	8
6410	37.31	Ливади с <i>Molinia</i> на карбонатни, торфени или глинести почви (<i>Molinion caeruleae</i>)	3, 5, 8, 26
6430	37.71, 37.8	Хидрофилни съобщества в планинския до алпийския пояс	
6510	38.2	Низинни сенокосни ливади (със силно ограничено разпространение - южно от Попово езеро).	148
7140	54.5	Преходни блата и плаващи подвижни торфища	5
8110	61.1	Силикатни сипеи от планинския до снежния пояс	
8120	61.2	Сипеи върху варовити терени и калциеви шисти	

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

ВЪВ ВИСОКИТЕ ПЛАНИНИ			
8210	62.1	Хазмофитна растителност по варовикови скални склонове	
8220	62.252	Хазмофитна растителност по силикатни скални склонове	

Таблица 2. Списък на трансектите.

№	кратко описание	номера на подотдели	кодове на тревни и клекови местообитания	формации по Бондев (1991) (предварителна справка)
1	х. Бъндерица – х. Вихрен – Муратово езеро – ез. Окото – Кабата	1066:1, 1071:a, 1072:1, 1074:1, 1075:1, 1076:a, 1077:1, 1078:a, 1079:1, 116:e, 116:5, 116:6, 119:5, 122:2, 123:a, 125:1, 126:ж, 126:3	4060, 4070, 6170, 6230, 62D0, 6430, 8110	2,3,9
2	х. Вихрен – Рибно Бъндеришко езеро – Жабешко Бъндеришко езеро – връх Малка Тодорка	119:2, 119:5, 119:12, 119:19, 119:a, 125:1, 161:a, 1075:1, 1076:a, 1079:1, 1081:1, 1082:a, 1083:a, 1095:1, 1104:1, 1999:1	4060, 4070, 62D0, 6430, 8220	2,3,8
3	Бъндеришка поляна – Котвите – Шилегарника	130:4, 130:в, 131:2, 130:д, 133:4, 139:3, 140:3	4060	10
4	х. Вихрен – Спано поле	116:5, 116:6, 116:e, 117:1, 117:2, 117:3, 117:a, 1078:a, 1079:1, 1302:1, 1322:1, 1325:1	4070, 6230, 62D0, 8110	3, 8, 13
5	Демянишка поляна – х. Демяница – Василешки езера – Тодорини очи	156:4, 157:a, 158:2, 159:6, 159:7, 169:1, 1109:1, 1131:1, 1399:1, 1400:a	4060, 6230, 62D0, 8220	3, 8, 10
6	х. Гоце Делчев – х. Бъндерица – Попово езеро	246:1, 248:a, 249:2, 260:1, 260:2, 260:a, 261:3, 262:a, 262:2, 262:3, 263:2, 263:3, 263:4, 263:5, 263:a, 263:в, 272:1, 272:2, 272:3, 272:a, 273:1, 273:3, 273:a, 294:1, 295:2, 298:1, 1213:1,	4060, 4070, 6230, 62D0, 7140, 8110, 8220	1, 3,

196

Резултати

По литературни и хербарни данни, висшата флора на НП "Пирин" е представена от 1332 вида, които са разпределени в 109 семейства, или около 33% от видовете и 60% от семействата висши растения в България. Разпределението на семействата по брой таксони и флористично богатство е представено в таблица 3:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Таблица 3: Разпределение на семействата висши растения, по брой таксони и флористично богатство

Семейство	брой таксони		богатство %	
	родове	видове	родове	видове
Aceraceae	1	5	100	55
Adoxaceae	1	1	100	100
Alliaceae	1	11	50	24
Amaryllidaceae	1	2	20	22
Anthericaceae	1	2	100	100
Apiaceae	29	42	45	27
Araceae	1	1	33	14
Araliaceae	1	1	100	100
Aristolochiaceae	1	1	100	100
Asclepiadaceae	1	1	20	14
Asparagaceae	1	1	50	12
Aspidiaceae	3	9	100	100
Aspleniaceae	3	9	100	81
Asteraceae	55	150	55	31
Athyriaceae	1	2	50	50
Balsaminaceae	1	1	100	20
Berberidaceae	1	1	25	20
Betulaceae	2	2	100	50
Boraginaceae	13	31	61	33
Brassicaceae	28	79	47	41
Callitrichaceae	1	2	100	40
Campanulaceae	6	27	66	81
Cannabaceae	1	1	50	50
Caprifoliaceae	1	3	100	33
Caryophyllaceae	22	83	78	31
Celastraceae	1	3	50	75
Chenopodiaceae	2	4	13	8
Cistaceae	3	4	60	36
Convallariaceae	2	5	100	100
Convolvulaceae	2	4	50	30
Cornaceae	1	2	100	66
Corylaceae	3	4	100	66
Crassulaceae	4	15	66	35
Cryptogrammaceae	1	1	100	100
Cupressaceae	1	3	100	42
Cuscutaceae	1	2	100	40
Cyperaceae	7	39	43	37
Dipsacaceae	4	11	57	100
Droseraceae	1	1	50	50
Empetraceae	1	1	100	100
Equisetaceae	1	4	100	57

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Ericaceae	2	4	28	33
Euphorbiaceae	2	7	66	21
Fabaceae	17	77	35	26
Fagaceae	2	2	66	9
Fumariaceae	2	3	100	23
Gentianaceae	4	12	80	46
Geraniaceae	2	10	100	37
Globulariaceae	1	2	100	100
Grossulariaceae	1	2	100	33
Hyacinthaceae	4	9	80	39
Hypericaceae	1	8	100	36
Hypolepidaceae	1	1	100	100
Iridaceae	2	3	50	11
Isoetaceae	1	1	100	100
Juglandaceae	1	1	100	100
Juncaceae	2	16	100	48
Lamiaceae	21	65	70	51
Lentibulariaceae	2	2	100	50
Liliaceae	3	8	42	26
Linaceae	1	5	100	20
Loranthaceae	1	1	100	100
Lycopodiaceae	2	2	66	50
Lythraceae	1	1	25	10
Malvaceae	3	3	42	18
Melanthiaceae	2	2	50	16
Menyanthaceae	1	1	50	50
Monotropaceae	1	1	100	100
Oleaceae	2	3	40	27
Onagraceae	2	7	33	36
Ophioglossaceae	1	1	50	50
Orchidaceae	13	27	54	39
Orobanchaceae	1	4	50	16
Oxalidaceae	1	1	100	20
Papaveraceae	2	3	50	21
Parnassiaceae	1	1	100	100
Pinaceae	3	7	100	88
Plantaginaceae	1	7	100	44
Plumbaginaceae	2	3	50	23
Poaceae	44	112	46	37
Polygalaceae	1	7	100	47
Polygonaceae	6	17	67	35
Polypodiaceae	1	1	100	50
Primulaceae	6	14	55	47
Pyrolaceae	3	3	100	60
Ranunculaceae	16	36	89	37
Resedaceae	1	2	100	67

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Rhamnaceae	1	1	33	14
Rosaceae	20	79	67	38
Rubiaceae	4	20	67	33
Salicaceae	2	10	100	40
Sambucaceae	1	3	100	60
Santalaceae	1	3	33	33
Saxifragaceae	2	21	100	88
Scrophulariaceae	16	63	59	39
Selaginellaceae	2	2	100	100
Solanaceae	4	5	80	23
Sparganiaceae	1	1	100	25
Taxaceae	1	1	100	100
Thelypteridaceae	1	1	50	50
Thymelaeaceae	1	3	50	33
Tiliaceae	1	3	100	75
Trilliaceae	1	1	100	100
Typhaceae	1	2	100	40
Urticaceae	2	3	100	50
Valerianaceae	3	9	100	41
Viburnaceae	1	2	100	100
Violaceae	1	19	100	56
Viscaceae	1	1	50	50

В резултат на литературни и хербарни справки и/или авторски сборове е актуализиран списъкът на видовете в парка. Имената в списъка са актуализирани в съответствие със съвременния им таксономичен статус. На базата на новите данни е съставен чек-лист за улесняване на теренната работа.

Добавят се следните нови таксони:

Нови таксони във флористичния списък на НП "Пирин"

сем. Anthericaceae

1. *Anthericum liliago* L.

сем. Aspletiaceae

2. *Asplenium viride* Hudson

сем. Asteraceae

3. *Gnaphalium uliginosum* L.
4. *Hieracium alpicola* Tausch
5. *Hieracium caespitosum* Dumort.
6. *Hieracium erythrocarpum* Peter

сем. Brassicaceae

7. *Aethionema saxatile* (L.) R.Br.
8. *Alyssum orbelicum* Ančev & Uzunov
9. *Barbarea balcana* Panč.
10. *Draba lasiocarpa* Roch.
11. *Erysimum pusillum* Gillies ex Hook. & Arn.
12. *Thlaspi ochroleucum* Boiss. & Heldr.

сем. Campanulaceae

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

13. *Phyteuma confusum* Kern.
сем. Caryophyllaceae
14. *Cerastium moesiacum* Friv.
сем. Cyperaceae
15. *Eriophorum angustifolium* Roth
сем. Droseraceae
16. *Drosera rotundifolia* L.
сем. Fabaceae
17. *Anthyllis aurea* Welden
18. *Onobrychis lasiostachya* Boiss.
19. *Onobrychis scardica* Halácsy
20. *Trifolium hybridum* L.
сем. Fumariaceae
21. *Corydalis solida* (L.) Clairv.
сем. Gentianaceae
22. *Gentianella germanica* (Willd.) Börner
сем. Menyanthaceae
23. *Menyanthes trifoliata* L.
сем. Orchidaceae
24. *Orchis mascula* (L.) L.
25. *Pseudorchis frivaldii* (Hampe ex Griseb.) P.F.Hunt
сем. Orobanchaceae *
26. *Orobanche gracilis* Sm.
27. *O. laserpii-sileris* Reut.
28. *O. reticulata* Wallr.
- сем. Polygonaceae
29. *Rumex arifolius* All.
30. *Rumex obtusifolius* L.
сем. Ranunculaceae
31. *Aconitum lamarckii* Reichenb.
сем. Rosaceae
32. *Potentilla palustris* (L.) Scop.
сем. Rubiaceae
33. *Asperula tuberosa* Sm.
сем. Scrophulariaceae
34. *Euphrasia salisburgensis* Funck ex Hoppe
сем. Valerianaceae
35. *Valeriana montana* L.
36. *Valeriana simplicifolia* (Rchb.) Kabath.
сем. Violaceae
37. *Viola crinita* Wedd.

*Видът *Orobanche teucarii* Holand. е посочван погрешно вместо *O. alba* Rchb.

200

Видовете с природозащитен статус са общо 180. Общият брой на локалните ендемити е 17. Българските ендемити са 23. Балканските ендемити са 80. 68 от видовете са посочени в прил. 3 на ЗБР. 38 таксона са включение в Червения списък на висшите растения в България.

Разнообразието на видовете в тревните съобщества е тясно свързано с антропогенната дейност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

В установените егредни съобщества доминиращо участие има *Rumex alpinus*, срещат се *Urtica dioica*, *Veratrum lobelianum*, *Polygonum aviculare*, *Chenopodium bonus-henricus*, *Epilobium angustifolium*, *Verbascum longifolium*, *Lepidium ruderae* и *Taraxacum officinale*.

Необходимо е събиране на хербарни материали от критични в таксономично отношение родове и видове, за изясняване на таксономичната им принадлежност (напр. видове от критичните родове *Hieracium*, *Rubus*, *Centaurea*, *Alchemilla* и др.).

Информацията и пълният списък на растенията в тревните съобщества от високопланинските части на Пирин са в процес на попълване. До момента са валидирани 293 вида висши растения. След завършване на вегетационния сезон и теренните проучвания във всички части на Парка, ще бъде изготвен пълен списък с установени висши растения и разпределението им по групи.

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни

Въведение

Проучването включва събиране, анализиране и систематизиране на литературна информация засягаща разглежданите групи и допълването ѝ с нови данни от проведените проучвания. Резултатите позволяват инвентаризиране и анализ на безгръбначната фауна в парка. Получените данни отразяват консервационните проблеми на безгръбначните животни в плана за управление на НП Пирин. Групите, които са обхванати от настоящото проучване (Rotifera, Annelida, Arachnida, Crustacea, Myriapoda, Ephemeroptera, Odonata, Orthoptera, Plecoptera, Heteroptera, Coleoptera, Neuropterida, Hymenoptera, Trichoptera, Lepidoptera, Diptera и Mollusca) се приемат за моделни при оценка на фаунистичното разнообразие на безгръбначните животни у нас.

201

Оценка на литературните данни

Събраната информация включва 307 публикации, които засягат територията на парка. Това представлява около 95% от специализираната литература по съответните групи от Пирин. Качеството на събраната информация е различно в отделните литературни източници. То се определя от пълнотата на изследванията, остарялите или съвременни данни и нивото на познание за съответните таксономични групи.

Изводи от предварителната оценка на съществуващата информация за безгръбначните животни в НП „Пирин“

1. Липсват някои популярни и големи таксономични групи като Rotifera, Oligochaeta, Hirudinea, Crustacea, Diptera и др. Тези групи е необходимо да се използват в новия план за управление.
2. Почти липсват фаунистични данни за глациалните езера в Пирин, което рязко контрастира със системното изследване на тези езера в Рила.
3. Изследванията върху повечето групи безгръбначни животни обхващат дълъг период от време, имат фрагментарен характер и не са достатъчно представителни.
4. Работено е с моделни групи и обикновено с литературни данни от по-стари изследвания, които често не са били насочени конкретно към Пирин.

5. Липсват системни съвременни изследвания за безгръбначните животни, насочени специално към територията на парка.
6. Съществуват големи територии в парка, за които няма данни (изследванията са локализирани предимно по популярните туристически маршрути между хижите).
7. Методите на изследване при някои сравнително добре проучени групи не са достатъчно надеждни и не представят максимално видовия състав (не са използвани почвени капани тип Барбер и светлинни ловилки във високите части на субалпийския и алпийския пояс).
8. Някои големи групи, разгледани в действащия план не са включени пълноценно дори като литературни данни (Hymenoptera).
9. За редица групи (Plecoptera, Heteroptera и др.) съществуват нови данни, свързани със съвременни изследвания по цялата територия на страната.
10. Необходимо е да се осъвременят данните за консервационната значимост на групите съгласно последните издания на IUCN, Натура 2000 и Закона за биологичното разнообразие.
11. Съществува нова литература с изследвания, засягащи територията на парка, която трябва да се включи в новия план за управление.
12. Времето, предназначено за създаване на новия план за управление на НП Пирин, не позволява извършването на самостоятелни изследвания но дава възможност за някои уточнения и осъвременяване на данните, използвани при моделните групи безгръбначни животни.

Слабости на литературните данни, затрудняващи извличането на равностойна информация при сравняване на териториите са: различна степен на проучване на отделните таксони; недостатъчно изследване на много групи в съответните райони; липса на точни находища за част от съобщените видове; наличие на богата синонимия; остарели данни; липса на обобщаващи проучвания за много групи; значителни разлики в броя на таксоните между отделните райони; неизследвани територии; продължителен период на натрупване на данни за повечето райони; преобладаване в последно време на екологичните изследвания над фаунистичните. Те водят до възникването на 4 проблема:

202

Перманентно допълване на исторически съществуващ фаунистичен списък. Така видовото разнообразие на даден район е по-голямо, отколкото е в действителност. Несъпоставимост на данните по време. Сравняването между два района най-често е разграничено по време, тъй като е невъзможно да се изследват едновременно всички таксономични групи и територии.

Непълно отразяване на антропогенното влияние, сукцесионните и ландшафтните промени върху състава на съобществата. Така редица добре изследвани в миналото райони вече не съществуват или са изменени.

Приоритетни изследвания в ограничен брой райони, обект на мониторинг или природозащитно законодателство.

Богатство на таксоните

Според предишния план за управление на територията на НП Пирин са установени 2091 вида и подвида безгръбначни животни. Установените таксони принадлежат към 6 класа, 15 разреда и 207 семейства. В това число са включени 294 редки (стенотопни) вида, 216 ендемита, 176 реликта и 15 вида, присъстващи в световни и европейски списъци на застрашените видове. Броят на видовете в парка представлява около 40-50% от очакваните за района – 4500-5000 вида.

Работено е с **моделни таксономични** групи, за които има достатъчно данни. Не са включени някои големи или популярни таксони (Oligochaeta, Crustacea, Diptera и др.), поради по-малкия брой видове с консервационно значение. Разглеждането на тези групи

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

(някои от които проучвани на Пирин) увеличава значително познатите видове в парка. За последните 10 години са настъпили промени както в познанията за цялата територия на страната така и за територията на парка. Може да се приеме, че от представените в табл. ... таксони около 2800 обитават територията на парка.

Паяците (Araneae) са 321 вида от 28 семейства, което представлява 30% от видовете, установени в България. Най-големи са семействата Linyphiidae - 80 (25 %), Lycosidae - 33 (10.28 %), Gnaphosidae - 26 (8 %) и Salticidae 25 (8 %). По-бедната фауна в югозападните склонове се дължи предимно на по-слабото проучване. Най-добре са изследвани високите части на парка. Най-много видове са установени в иглолистния (286 вида - 83.80 %) и в буковия пояс - 232 вида (72.27%), който включва почти всички монтанни елементи, характерни за иглолистния пояс. Субалпийският пояс се обитава от 101 вида (31.46 %), някои от които се намират и в горската зона. Доминират планински и високопланински форми. В останалите пояси са установени по-малък брой видове – субмедитеранската растителност - 38 вида (1.83%) и в пояса на мезофилните и ксеромезофилните гори – 33 вида (10.28%). Алпийският пояс включва 35 вида (10.90 %), главно високопланински елементи. Под 2500 m не са намирани 4 вида. Характерни са 2 ендемита, известни от най-високите части на Рила и Пирин и други 2, установени само в алпийския пояс на Пирин. Високопланински елементи са 2 арктоалпийски вида, които са и глациални реликти. Монтанмедитеранските видове са реликти. Трябва да се има предвид, че арахнологичните изследвания не са на основата на ловилки тип „Барбер“ а предимно на продължителни ръчни сборове.

Многоножките (Myriapoda) са 36 вида и подвиди от 10 семейства и 8 разреда (Chilopoda - 21 вида и подвиди от 5 семейства и 3 разреда; Diplopoda - 15 вида и подвиди от 7 семейства и 6 разреда. Това представлява 20 % от видовете, установени в България. Най-богати на видове са семействата Lithobiidae и Julidae, съответно с по 16 и 12 вида. Многоножките са разпространени главно в горските части на парка и по-малко в субалпийския и алпийския пояс на планината. Почти липсват троглобионтни и синантропни видове. Три вида многоножки са сравнително често срещани в субалпийския и алпийския пояс на планината. Случайни обитатели на субалпийския пояс са 4 вида. Представители на горската фауна са над 8 вида.

203

Таблица 1 Фаунистично богатство и проученост на разглежданите групи

Забележка. Добавените корекции са маркирани в **жълто** (за групи от стария план) и в **зелено** (за групи, които не са включвани)

INVERTEBRATA	Видове в България		Видове в парка		
	брой	проученост (%)	брой	процент от българските	проученост (%)
ROTIFERA	265	53	~ 60	23	25
ANNELIDA	288	85	30		
Oligochaeta	148	74	~ 25	17	30
Hirudinea	21	85	~ 5	23	80
ARACHNIDA	2685	69			
Araneae	1100	70	321	30	50
CRUSTACEA	1060	81	~ 40	4	12
MYRIAPODA	245	86	36	15	22
Chilopoda	105	86	21	20	26
Diplopoda	120	92	15	12	21

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

INSECTA	~ 20900	51	1637	8	40
Ephemeroptera	102	78	2	2	2
Odonata	68	91	9	14	20
Orthoptera	225	95	60	26	50
Blattaria	16	80	3	19	30
Plecoptera	101	84	40	40	50
Heteroptera	1050	95	323	32	50
Coleoptera	~ 6000	67	639	11	50
Neuroptera	116	93	22	20	30
Rhaphidioptera	14	82	1	8	15
Megaloptera	3	75	2	65	80
Hymenoptera	4000	33	36	1	3-4
Trichoptera	250	96	59	23	40
Lepidoptera.	2860	28	449	16	40
Diptera	3500	35	~ 580	15	30
MOLLUSCA	480	85	89	18	82
Общо	~ 23500	65	~ 2801	11.9	40

Еднодневки (Ephemeroptera). Съобщени са 2 вида от едно семейство, коет което представлява 2% от установените в България видове. Може да се приеме, че фауната не е изследвана.

Водни кончена (Odonata). Установени са 9 вида от 4 семейства. Проучеността на групата в парка е около 20%. Районът на Пирин е слабо проучен по отношение на одонатната фауна, но проведените изследвания показаха че одонатите достигат високо разположени езера като Белеметско езеро (2400 м), Долно Тодорино езеро (2400) и Тевното езеро (2512 м).

204

Правокрили (Orthopterida). Намерени са 63 вида (Orthoptera – 60 и Blattaria – 3 вида), което представлява около 25% от видовете в България. Най-богатите във фаунистично отношение семейства между правокрилите са Acrididae, Tettigoniidae и Phaneropteridae. Двата подразреда на разред Orthoptera са представени с по 30 таксона. Най-много видове са известни от долините на Бъндерица и Демяница – 41. От останалите райони в резултат на случайни сборове са известни малък брой видове. Представителите на Orthoptera се срещат от долната граница на парка до най-високите върхове на планината (до 2850 m), като обитават всички растителни пояси. Най-много видове са установени в иглолистния пояс, но повечето от тях не са свързани с иглолистна растителност, а населяват горски поляни. Характерен обитател на иглолистния пояс е балканският ендемит *Poecilimon orbelicus*. Паркът е единствената територия в България където на пределната за правокрилите височина от 2850 m в алпийския пояс се среща комплекс от четири реликтни вида.

Перли (Plecoptera). Установени са 40 вида от 6 семейства (40% от българската фауна. Най-много видове обединяват семействата Nemouridae (16 вида) и Leuctridae (10 вида). Високият процент на ендемити обуславя уникалността на плекоптерната фауна. Приема се, че степента на проученост е средна. Някои родове съдържат от 40 до над 50% от българските видове. Разпространението на перлите е свързано с влажните зони. По тази причина те са застъпени слабо в северозападната (карстовата) част на парка. Вертикалното им разпространение достига до около 2300 m като значителна част от видовете са представени във всички височинни зони на парка. Най-богати на видове са зоните от 1500 до 2000 m. В последно време има нови данни за разпространението на перлите в България, свързани с дисертационна разработка.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Полутвърдокрили, дървеници (Heteroptera). Намерени са 323 вида от 28 семейства. В това число са включени 7 редки (стенотопни) вида, 6 ендемита, 67 реликта. Това е около 32% от известните за България видове. Броят на установените таксони и съставът на семействата показва непълно изследване на групата в границите на парка. При по-задълбочени проучвания могат да се намерят над 500 вида от около 35 семейства. Разпространението и проучеността на хетероптерната фауна в различните райони на парка е неравномерно. Най-богат е видовият състав на хетероптерите в северната част на Парка, в района на резерват Баюви дупки – Джинджирица, който е най-добре проучен. Останалите райони са по-слабо изследвани или с по-бедна хетероптерна фауна с голяма консервационна стойност. Хетероптерите са термо- и ксерофили, поради което с увеличаване на надморската височина видовият състав обеднява. Най-богати на видове са смесените гори, следвани от буковите и иглолистни гори. Най-бедна е хетероптерната фауна в субалпийския и алпийския пояс на планината. Наличието на карст дава възможност за проникване на по-топлолюбива хетероптерна фауна на голяма надморска височина. В последно време във връзка с дисертационна разработка е изследвана хетероптерната фауна на иглолистните гори в цялата страна.

Твърдокрили, бръмбари (Coleoptera). Установени са 639 вида (195 от Adepaga и 444 от Polyphaga) от 37 семейства. С най-много видове са Carabidae (137), Chrysomelidae (55), Staphylinidae (35) и Curculionidae (32). Най-добре проучени групи (с над 50 % от видовия им състав в парка) са Carabidae, Dytiscidae и Silphidae. Вероятно територията на парка се обитава от около 1800-2000 вида от около 50 семейства.

Мрежокрили (Neuroptera). Известни са 25 вида (Neuroptera – 22, Raphidioptera – 1 вид, Megaloptera – 2 вида), което представлява 20% от българските видове. Сравнително богати на видове са семействата Hemerobiidae (9 вида) и Chrysopidae (7 вида). Най-богат на видове е род *Hemerobius* (5 вида). Най-много видове са известни от долините на реките Бъндерица и Демяница (17 вида). В останалите райони от случайни посещения са известни малък брой таксони. Вертикалното разпространение на Neuroptera и Raphidioptera е ограничено под горната граница на гората тъй като установените видове в парка са дендробионти. От Megaloptera 2 вида се срещат около глациалните езера, в които се развиват ларвите им. Представителите на Neuroptera и Raphidioptera населяват само поясите на мезофилните широколистни гори и на иглолистните гори, а видовете Megaloptera – субалпийския пояс. Предпочитаните от мрежокрилите хабитати са буковите и смърчовите гори и горите от черна мура. При семейство Hemerobiidae значително преобладават видовете по иглолистни, всички Chrysopidae са обитатели на широколистни, а при Coniopterygidae по 2 вида обитават всеки тип растителност.

205

Ципокрили (Hymenoptera). Разгледани са 36 вида от 11 семейства. Най-богато представено във фаунистично отношение е семейство Ichneumonidae (17 вида), следвано от семейство Formicidae (6 вида). Всички съобщени представители спадат към широкоареални видове. Вертикалното разпространение на групата се характеризира с най-голям брой видове в ниските части на парка при надморска височина около 1500-1700 m. Има представители и във високите части на планината. Може да се каже, че тази огромна група (над 4000 вида, известни от България) не е включена пълноценно в материалите от плана за управление.

Ручейници (Trichoptera). Установени са 59 вида от 9 семейства (24% от известните за България видове. Най-многобройни са видовете от сем. Limnephilidae (10 вида от род *Limnephilus*). Фауната на Пирин е съставена от ритробионтни планински форми – предимно студенолюбиви стенобионтни форми. Липсват (или почти липсват) големи семейства като Hydroptilidae и Leptoceridae и типичните равнинни форми (Psychomyiidae). Разпространението на ручейниците е свързано с водата и те са представени слабо в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

северозападната половина на парка където речната система е силно редуцирана. Вертикалното им разпространение обхваща всички пояси на парка. В зоната от 1300-2000 до 2000-2400 m са намерени най-много видове.

Пеперуди (Lepidoptera). Установени са 449 вида (116 дневни, 333 нощни) от 24 семейства. Степента на проученост на групата в парка е около 40%. Данните от литературата не са представителни, поради неравномерното проучване. За много от видовете данните, които са приложени показват не къде са разпространени, а откъде е събиран материал. Това се отнася в голяма степен за масовите видове дневни пеперуди, които в по-старата литература се посочват с обобщено разпространение и е невъзможно да се укажат конкретни находища в парка или те са единични. Поради тези причини данните от литературата не може да се използват за изводи и заключения. Пеперудите са разпространени във всички растителни пояси и съобщества. С увеличаване на височината броят на видовете намалява. Последните изследвания на други наши планини показват, че в Пирин е възможно да се очакват около 1000 вида.

Мекотели (Mollusca). Съобщени са 89 вида, които принадлежат към 2 класа, 4 разреда и 27 семейства. Установените таксони съставляват 24% от малакофауната на България (без морските). Като се има предвид, че в Пирин няма подходящи местообитания за повечето сладководни мекотели, този процент, отнесен само за сухоземните видове (82 вида), е значително по-висок - 32.8%. Преобладават сухоземните форми, които са 82 вида, докато водните са 7. Предполага се, че са намерени над 65% от възможните видове мекотели. Прави впечатление по-слабата застъпеност на сем. Clausiliidae, която вероятно се дължи на недостатъчната проученост на тази група в разглежданата територия. Хоризонталното разпространение на мекотелите в парка е свързано в голяма степен с проучеността на територията от една страна и от друга с факта, че карстовите райони винаги имат по-богата малакофауна от силикатните. Водните представители са локализирани около някои извори и плитчините на езерата. С изключение на отделни райони (от които са известни и най-много видове) не са провеждани теренни изследвания извън основните туристически маршрути и околностите на хижите. Така големи територии от парка остават непроучени в малакологично отношение и картината на разпространение отразява предимно местата на събиране на материал. Като цяло мекотелите са представени във всички растителни пояси на Пирин.

206

Нови групи включени в План'14

Няколко популярни и богати във фаунистично отношение таксони като Rotifera, Oligochaeta, Hirudinea, Crustacea и Diptera се анализират в бъдещия план за управление. Тези групи имат по-малко представители с консервационно значение но тяхното присъствие или доминиране в редица съобщества налага да се вземат предвид. Същевременно видове от тези групи показват състоянието на съобществата и тенденциите на промените. Част от тези таксони (Rotifera и Crustacea), които са добре проучени в глациалните езера на Рила (и слабо на Пирин) показват промените на водната среда и нивото на антропогенно влияние.

Rotatoria (Ротатории, Ротифери). Проучването на тази група в глациалните езера на Пирин отстъпва значително в сравнение с нивото на изследване на Рила (Naidenov, 2001). Установени са около 60 вида в изследваните езера. Данните са фрагментарни, засягат отделни части на планината и включват 60 годишни изследвания на глациалните водни басейни на Пирин.

Crustacea (Ракообразни). Подобно е положението с планктонните ракообразни от глациалните езера. Установени са 40 вида Branchiopoda (бранхиоподи) и Copropoda (копероди). Данните са фрагментарни, засягат отделни части на планината и включват 60 годишни изследвания на глациалните водни басейни на Пирин (Naidenov, 2001). Ручейният рак (*Austropotamobius torrentium*) е установен на границата на парка.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Двукрили (Diptera). Установени са около 600 вида от 40 семейства. Данните са

фрагментарни, засягат отделни части на планината и са пръснати в статии, които не са посветени специално на Пирин. Системни проучвания на разглежданата територия има само за семейство Tachinidae. Обобщаващи изследвания върху диптерната фауна на планината липсват. Първите сведения за двукрили от Пирин дава Drensky (1929). Материалът е колекциониран предимно след Първата световна война и основната част от него се съхранява в Националния природонаучен музей. Редица чуждестранни ентомолози са събирали и публикували материали от България, в които има данни за Пирин. В някои случаи старите колекционери не дават точни находища на етикетите а посочват само Пирин.

Консервационна значимост на таксоните

За опазване на популациите от различните групи безгръбначни животни е необходимо запазването на техните местообитания а не защита на отделни представители. Установяването на значимостта на различните хабитати за опазване на безгръбначната фауна се извършва на базата на видово и популационно богатство, редки, ендемични, реликтни и застрашени видове (включени в световни, европейски и национални Червени книги или в природозащитното законодателство).

Консервационното значение се определя според това каква част от популацията на видовете присъства в Пирин. При локалните ендемити 100% от популациите им са локализиращи на територията на планината и те са от най-висока категория - **световно значение [W]**. Към тази категория са включени и българските ендемити тъй като имат по-ограничено разпространение. Балканските ендемити и субендемити са разгледани към таксоните от **европейско значение [E]**. Реликтните и редките форми (ако не принадлежат и към някоя от другите категории) оформят групата с **национално значение [N]**. Осъвременяват се данните според последното издание на IUCN Red List от 2013 г.

207

Редки (стенотопни) таксони

При добре изучените групи за редки се приемат таксони, намерени в не повече от 3 находища. Обикновено те са привързани към определени биотопи и изискват специфични условия за живот. Редките видове присъстват в състава на всяка фауна и имат консервационна стойност, която нараства значително при съчетание с реликтност и ендемизъм. Всяка промяна на средата може да доведе до изчезване на видове в локален или ареален план.

Araneae. За редки са приети 132 вида (41.1% от установените видове). Те са установени в повечето райони на парка. Тук спадат и част от установените ендемични и реликтни форми.

Myriapoda. Към редките форми принадлежат 3 вида (*Pachymerium flavum*, *Polydesmus zonkovi* и *Apfelbeckiella trnowensis*). Тук трябва да бъдат причислени и локалните ендемити, известни от територията на Пирин.

Orthoptera. За редки са приети 13 вида. Видовете *Isophya kisie* и *Pholidoptera buresi* са едновременно и локални ендемити. Най-висока степен на стенотопност е характерна за хлебарката *Phyllodromica pallida*, скакалците *Isophya brevipennis* и *Poecilimon ornatus*. Всички български популации на тези видове са изцяло в Пирин.

Heteroptera. Към тази категория принадлежат монтанмедитеранският реликт *Alloenotus egregius* и 5 глациални реликта. Видовете *Sigara (Arctocoris) germari*, *A. egregius*, *Aradus frigidus* и *Elasmucha fieberi* са установени в единични находища.

Coleoptera. Редки са 31 вида от 10 семейства, като 13 са установени в парка.

Neuroptera. Намерени са 6 вида редки форми. *Wesmaelius fassnidgei* и *W. tjederi* са глациални реликти. Българските популации на *W. tjederi* и *Hemerobius marginatus* са изцяло в Пирин.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Lepidoptera. Установени са 125 вида (33 от Rhopalocera), някои от които са ендемити или реликти.

Mollusca. За редки се приемат 3 вида, като *Helicigona kattingeri* и *H. haberhaueri*, същевременно са и ендемити. Редки мекотели са намерени в различни части на парка, но броят им е сравнително малък.

Ендемити - Към тази категория се разглеждат таксони, които не са разпространени извън Балканския полуостров. Най-често се разделят на **балкански** (установени по територията на повече от една балканска държава) и **български** (намерени в пределите на България). Последните биват **регионални** (намерени в повече находища на даден район) и **локални** (известни от едно ограничено находище). Ендемитите са важен елемент с висока консервационна стойност при оценка на териториите и показват уникалността на фауната.

От **Araneae** в парка са установени 23 вида (4 локални, 4 български, 11 балкански и 4 субендемита) или 7.2 % от установените видове. *Coelotes kulczynskii* може да се използва за мониторинг, тъй като стабилността на неговите популации е индикатор за състоянието на гората. Трябва да се отбележи, че по-голямата част от ендемитите са високопланински елементи. Те имат глациален и интерглациален произход. Обитават алпийския и субалпийския пояс на Рила и Пирин. Подобно е разпространението и на монтаномедитеранските елементи. Всички ендемити (с изключение на 2 вида) се приемат за неоендемити.

От **Myriapoda** 19 вида са ендемични форми (2 локални, 4 български, 13 балкански) - 52% от намерените в парка. Видовете *Mastigophorophyllon bulgaricum pirinicum* и *Xestoiulus pirinici* са известни само от околностите на хижите „Демяница“ и „Бъндерица“. Към българските ендемити спадат *Polydesmus zonkovi*, *Leptoiulus borisi* и *Apfelbeckiella trnowensis*. От балканските ендемити 7 вида имат холобалканско разпространение и 5 вида са известни от източната част на полуострова.

208

От **Ephemeroptera** 2 вида са ендемити (1 балкански и 1 субендемит). *Rhittrogena braaschi* е неоендемит а *Iron yougoslavicus* е намерен и в Италия.

От **Orthopterida** ендемитите са 13 таксона (4 локални, 2 български и 7 балкански) - 21% от видовете в парка. Ендемичен род е *Ancistrura* - дългопипални скакалци. Ареалите на локалните ендемити са изцяло в парка.

От **Plecoptera** ендемични са 14 вида (1 локален, 5 български и 8 балкански) – 35% от известните за парка. *Leructra kumanskii* е известен само от Пирин. Ендемичните форми са стенобионти, които обитават аерираните и студени води в планината. В последно време има нови данни за разпространението на перлите в България, свързани с дисертационна разработка.

От **Heteroptera** 6 вида (2% от видовете в парка) са ендемити (1 локален, 3 български, 2 балкански). Видът *Compsidolon balcanicum* е известен само от единични находища в Пирин. Видовете *Mecomma ambulans montanus* и *Velia saulii serbica* са неоендемити, докато *Compsidolon balcanicum*, *Dicyphus digitalidis*, *Dimorphocoris fuscus* и *Orthonotus pseudoponticus* са палеоендемити с терциерен произход. В последно време във връзка с дисертационна разработка е изследвана хетероптерната фауна на иглолистните гори в цялата страна.

От **Coleoptera** 88 таксона (13,7%) са ендемични форми. Локалните ендемити са 18, като повечето от тях принадлежат към 3 семейства (Staphylinidae, Carabidae и Curculionidae). Всички ендемити от този тип са установени на територията на парка. Българските ендемити са 25 като над половината от тях принадлежат към Carabidae (9) и Curculionidae (7). Само 2 вида от тази група (*Trechus bohemosum* и *Zabrus incrassatus tuleschkovi*) са съмнителни за парка. От българските ендемити (*Nebria rhilensis*, *Trechus bohemosum*, *Olophrum leonhardi*,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Dicentrius balcanicus pirinensis и *Dicentrius zerchei*) са разпространени само на Рила и Пирин. Те се приемат за рило-пирински ендемити. Балканските ендемити са 37, като най-много от тях са от Carabidae (9), Curculionidae (9) и Staphylinidae (7).

От **Trichoptera** ендемични са 15 вида – 25% от таксоните в парка (1 локален, 7 български и 7 балкански. Видът *Rhyacophila pirinica* е известен само от Пирин. Балкански ендемит е род *Chaetopteroides*.

От **Lepidoptera** 37 вида (8.2%) са ендемични форми. Локалните ендемити се срещат предимно в иглолистния и алпийския пояси. Българските и балканските ендемити са локализиран в иглолистния, субалпийския и алпийския пояси. В алпийския пояс не е използвана светлинна ловилка, поради което в него са локализиран предимно дневно активни форми. В субалпийския пояс данните са от високопланинските хижи.

От **Mollusca** са установени 23 ендемични таксона (6 локални, 2 български, 13 балкански, 2 субендемита) или 26% от известните за района видове. Ендемити са намерени във всички части на планината, но най-много те са по карстовите масиви от долината на р. Бъндерица до вр. Каменитица. Установени са 6 локални ендемита. Приема се, че 100% от популацията на тези видове е концентрирана в Пирин. Може да се смята, че ендемизмът сред мекотелите на Пирин е висок и в планината съществуват локални формообразуващи центрове.

Реликти - Реликтната фауна е резултат на палеоклиматичните и палеогеографските промени от терциера до наши дни. Реликтите имат висока консервационна стойност и придават специфичност и уникалност на фауната. Значителна част от тях са и ендемити. Произходът им е различен, поради което те са хетерогенна група – терциерни, преглациални (монтанмедитерански и тропични) и кватернерни (интергласиални и гласиални). Повечето български реликти са концентрирани по високите планини и често имат ареали от бореомонтанен, бореоалпийски и арктоалпийски тип, което се свързва с гласиален или интергласиален произход. Терциерните и преглациалните реликти са концентрирани по-често в Южна и Източна България, в пещерите и рядко в орофитната зона на планините.

209

Araneae. В парка са установени 58 реликтни форми (18.0% от намерените видове). Преглациалните елементи са локализиран в пещерите, иглолистния, субалпийския и алпийския пояси. Гласиалните реликти са предимно бореомонтанни и арктоалпийски видове с основни ареали в Средна и Северна Европа.

Myriapoda. От тази категория са представени 4 вида като *Lithobius lakatnicensis* има терциерен произход. Другите 3 таксона (*Lithobius borisi*, *Mastigophorophyllon bulgaricum pirinicum* и *Xestoiulus pirinicus*) вероятно са възникнали по време на залежаванията като локални изолати на по-широко разпространени родствени таксони.

Orthoptera. Установени са 4 реликтни вида. Единственият преглациален реликт е *Anterastes serbicus*. Останалите са гласиални реликти. Скакалците *Bohemanella frigida* и *Aeropedellus variegatus* имат арктоалпийско разпространение и единствената територия в България, където се срещат съвместно, е в парка.

Plecoptera. *Arcynopteryx compacta* има арктоалпийско разпространение и се приема за гласиален реликт с европейско значение.

Heteroptera. Съществуват данни за 57 гласиални и 10 преглациални реликтни форми. Последните са остатък от древната монтанмедитеранска фауна, населявала нашите планини през терциера. От последните 8 вида са свързани с иглолистния и субалпийския пояс. Гласиалните реликти са привързани главно към иглолистния пояс. Това са предимно бореомонтанни видове, чиито основни ареали са в Средна и Северна Европа. Някои от тези видове принадлежат към дендробионтната фауна и са трофично свързани със смърча. Арктоалпийските таксони *Sigara carinata*, *Sigara germari* и *Salda littoralis littoralis* са

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

свързани с езерата и влажните зони в субалпийския пояс. Броят на реликtnите видове при бъдещи изследвания вероятно ще се увеличи. В последно време във връзка с дисертационна разработка е изследвана хетероптерната фауна на иглолистните гори.

Таблица 2

Обобщени данни за разглежданите групи в Национален парк Пирин

Забележка. Таблицата се осъвременява

INVERTEBRATA	Crustacea	Araneae	Myriapoda	Odonata	Orthoptera	Plecoptera	Heteroptera	Coleoptera	Neuroptera	Hymenoptera	Trichoptera	Lepidoptera	Diptera	Mollusca	Общо
Семейства	4	28	12	4	11	6	28	37	22	11	9	24	35	15	240
Видове и подвидове	40	321	36	9	63	40	323	639	25	36	59	449	580	32	2711
Локални ендемити		4	2		4	1	1	18			1	3		5	39
Български ендемити		12	3		2	5	3	25			7	8		2	67
Балкански ендемити		3	13		7	8	2	37			7	26		5	108
Субендемители		4						8						2	14
Преглациални реликти		9	1		1		10	1						5	27
Глациални реликти		47	3		6		57	18				18			149
Редки		132	5	3	13		7	31	6	1		125			294
Застрашени															
IUCN		1						3				1		1	5
ESC		1						3				9		1	14
BC								1				4		1	6
HD								1						1	2
CITES												1			1
Защитени в България								1				2		2	5
Червена книга на България															
Натура 2000	1			1				2				4		8	

210

Coleoptera. От 19 вида реликtnи твърдокрили само *Xenion ignitum* е преглациален (терциерен) реликт, представител на монотипичен род. Той е и балкански ендемит, обитаващ почвената постилка в горските местообитания. Останалите реликти са глациални форми и принадлежат предимно към 2 семейства (Carabidae и Dytiscidae). Те са представени в северните части на Евразия и в алпийските и субалпийските зони на високите централно- и южноевропейски планини. Такива са 11 студенолюбиви таксона. Втори тип глациални реликти са 7 алпийски таксона.

Neuroptera. Реликtnи са 3 вида от сем. Hemerobiidae (Neuroptera).

Trichoptera. Всички ендемити имат постглациален произход. Вероятно е намирането на някои глациални реликtnи форми, известни от Рила.

Lepidoptera. Всички реликти (18 таксона) са глациални с бореомонтанно (15) или арктоалпийско (3) разпространение. От тях 14 вида са установени в иглолистния, 10 – в субалпийския и един – в алпийския пояс. Данните не са представителни поради недостатъчното изследване на планината.

Mollusca. Известни са 5 вида, които се приемат за преглациални или “стари” реликти. *Pomatias elegans* и *P. rivulare* имат широко разпространение. Те са включени в списъка на консервационно значимите таксони за пълнота. Останалите видове (*Limax flavus*, *Helix vulgaris* и *H. figulina*) са намерени около границите на парка.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Застрашени видове - Европейските червени списъци са съставени главно за Западна Европа, но в тях има видове, разпространени и в България. У нас тези видове обикновено имат стабилни популации без тенденция към намаляване на числеността или свиване на ареалите. Категориите в Червената книга на IUCN се прилагат на световно ниво и не трябва да се бъркат с националните категории на застрашеност, които се дават на видовете в отделните страни. Обикновено за българските популации от безгръбначни животни, включени в системата на IUCN, липсват достатъчно данни и те се разглеждат към съответната европейска категория. Много от видовете, представени в списъците на IUCN, се използват в системата CORINE, включени са в ESC Red List, Bern Convention, Habitats Directive и Natura 2000.

Видове, включени в Европейски Червени книги (17 таксона). Тези данни се осъвременяват тъй като през последните години има големи промени. Почти всяка година се представят нови промени в IUCN Red List.

Araneae. В парка е установен *Eresus cinnaberinus* – IUCN, ESC, BC.

Coleoptera. Видовете, включени към Червени списъци на различни европейски и световни конвенции са *Calosoma sycophanta* – IUCN, ESC, CORINE; *Carabus intricatus* – IUCN, ESC, CORINE; *Rosalia alpina* – IUCN, ESC, CORINE, BC, SP, HD.

Lepidoptera. От дневните пеперуди, установени в границите на парка, 9 вида са включени в Европейската Червена книга за дневните пеперуди (LRB – 1999) IUCN, BC, ESC, CITES: *Thymelicus acteon* (Rottemburg, 1775) – LRB; *Parnassius apollo* (Linnaeus, 1758) – LRB, IUCN, ESC, BC, CITES; *Parnassius mnemosyne* (Linnaeus, 1758) – BC; *Glaucopsyche rebeli* (Hirschke, 1904) LRB; *Glaucopsyche arion* (Linnaeus, 1758) – LRB; BC; *Polyommatus eroides* (Fridvaldszky, 1835) – LRB; *Erebia medusa* ([Denis & Schiffermuller], 1775) – LRB; *Nymphalis xanthomelas* (Esper, [1781]) – LRB; *Euphydryas aurinia* (Rottemburg, 1775) – LRB, BC; *Boloria titania* (Esper, [1793]) – LRB; *Proserpinus proserpina* (PALLAS, 1772) – IUCN.

211

Mollusca. От мекотелите на Пирин са установени 2 вида: *Helix pomatia* – IUCN, ESC, BC, HD, CORINE; *H. lucorum* – IUCN; ESC, BC, HD, CORINE.

Видове от Закона за биологичното разнообразие (5 вида)

Coleoptera – *Rosalia alpina*; **Lepidoptera** – *Parnassius apollo* и *Erebia rhodopensis*; **Mollusca** – *Helix lucorum* и *Helix pomatia*.

Защитени от нашето законодателство са представителите на пещерната фауна. Ограничените ареали, ниската численост и силната уязвимост на трогло- и стигобионтите при унищожаване на местообитанията им или изменение на условията в тях, обуславят високата им конзервационна значимост. На територията на Пирин са изследвани някои пещери и пропасти главно в циркусите, Байови дупки, Каменитица, Бански суходол и Разложки суходол и са установени пещерни безгръбначни животни. Типичен е паякът *Antrohyphantes rhodopensis*, известен само от високопланински пещери в Пирин, Рила и Родопите. От изследваните територии са известни 6 вида охлюви (2 троглофилни и 4 троглоксенни форми), които често са елемент на пещерните съобщества и попадат под защита, поне що се отнася до пещерите.

Видове от НАТУРА 2000 - Поради голямата надморска височина на защитената територия популациите на тези видове са ограничени около границата на парка. Установени са 8 таксона от групите Crustacea (ракообразни), Odonata (водни кончета), Coleoptera (твърдокрили) и Lepidoptera (пеперуди) (табл. 2).

Пещерна фауна - Ограничените ареали, ниската численост и силната уязвимост на троглофилните и троглобионтните форми при унищожаване на местообитанията им или изменение на условията в тях обуславят високата им конзервационна значимост. На територията на НП Пирин са изследвани някои пещери и пропасти главно в циркусите, Байови дупки, Каменитица, Бански суходол и Разложки суходол и е установена пещерна

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

фауна от безгръбначни животни. Характерен обитател е паякът *Antrohyphantes rhodopensis*, известен само от високопланински пещери в Пирин, Рила и Родопите. От изследваната територия са известни 6 вида охлюви (2 троглофилни и 4 троглоксенни форми), които често са елемент на пещерните съобщества и попадат под защита, поне що се отнася до пещерите. По тази причина са включени в списъка на таксоните с консервационно значение.

Стопански значими видове - Предмет на търговски интерес у нас (събиране и изкупуване на живи охлюви) са преди всичко 2 вида охлюви от род *Helix*: *Helix pomatia*, чиито биотопи по-често са локализирани на по-голяма надморска височина (предимно в планините) и *Helix lucorum*, който има повсеместно разпространение и се изкачва в планините до към 1200 m (рядко до 1400 m). *H. pomatia* е включен в регистрите на ESC, BC-III, HD-V и системата CORINE. Размножаването на тези видове обхваща месеците април и май. През тези месеци те са най-уязвими, тъй като полово зрелите екземпляри имат яйца и събирането им понижава силно възпроизводствените възможности на популациите. Оптималният период за събиране на охлювите, съобразен с размножаването им, е от 20 май до 20 юни. Двата „ресурсни“ вида са разпространени в Пирин, предимно около и под границите на парка.

БЕЗГРЪБНАЧНИ ЖИВОТНИ ЗА ОБСТОЙНО НАБЛЮДЕНИЕ

Coleoptera – Бръмбари

Cychrus semigranulosus Palliardi, 1825 – Балкански полуостров, Румъния и Украйна; субендемит. Хищник, който консумира предимно охлюви.

Cychrus semigranulosus balcanicus Hopffgarten, 1881 – Балкански цихрус

0-2400 m, предимно планински – Стара планина, Западна България, Люлин, Витоша, Подбалкан, Средна гора, Осоговска планина, Беласца, Рила, Пирин, Западни Родопи, Южно Черноморие. Активен IV-X, намира се под камъни

212

Балкански ендемит

Относително рядък. Наличието му показва добро състояние на съобществата. Лесно се разпознава (само един представител на род *Cychrus* в България). Може да се следи с ловилки „Барбер“.

Lepidoptera – Пеперуди

Erebia gorge (Hübner, [1804]) – Високите планини на Южна Европа, монтанен елемент с бореоалпийски произход. Едно поколение, гъсениците се хранят с житни растения (Poaceae). Каменисти планински склонове с разрежена или липсваща тревиста растителност.

Erebia gorge pirinica Buresch, 1918 – Пиринска кадийанка

У нас се среща само по най-високите части на Рила и Пирин (над 2400 m), лети VII-IX, хелиофил, мезофил

Пирин – Казана (2400 m), околностите на в. Вихрен (2600-2900 m)

IUCN – LC

Балкански ендемит

Рядък, с много ограничен ареал у нас. Може да се обърка с близки видове на рода.

Gastropoda – Охлюви

Chilostoma (Wladislavia) sztolcmani (A. Wagner, 1928) – Малка алпийска владиславия

Обитава територия около вр. Вихрен (към 20 km² в околностите на върховете Бъндерица, Каменица, Синаница) от 2000 до 2700 m. Типичен скален вид, свързан с карстови райони. Намира се в скални пукнатини и по-рядко под камъни, по голи скали или в подножието на скалите.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

На видовете от подрод *Wladislawia* не е правено мониторингово проучване. Събира се от колекционери малаколози.

IUCN – NT

Червена книга на България – VU

Локален пирински ендемит.

РАЙОНИ И СЪОБЩЕСТВА С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ

Натрупаните данни позволяват да се очертаят някои приоритетни територии, които притежават консервационна стойност, определена въз основа на ендемити, реликти, редки видове, видово и ценотично богатство и значими популации. Те обаче не са достатъчно проучени.

- Територията западно от р. Бъндерица, включваща главното карстово било с върховете Вихрен, Кутело, Бански суходол, Баюви дупки, Каменитица и Разложки суходол с прилежащите им циркуси и суходолия, поради присъствието на редица уникални и много богати съобщества, тяхната добра съхраненост и незначително антропогенно въздействие.
- Територията югозападно от Муратов връх, включваща гранитно-мраморните масиви на Синанишкото било, върховете Георгийца, Синаница, прилежащите им циркоси и трогови долини. Тази територия е недостатъчно проучена и наличните данни трябва да се разглеждат като ориентировъчни.
- Територията обхващаща долината на Дисилица, Дженгал, Безбог, Превала, Тевно езеро, Попово езеро и Кременските езера и прилежащите им циркуси и трогови долини. Тази територия е недостатъчно проучена и наличните данни трябва да се разглеждат като ориентировъчни.

213

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА УЯЗВИМОСТ

С висока степен на уязвимост са съобществата в съседство с туристическите хижи поради високо рекреационно натоварване, водещо до неблагоприятни явления, включително и ерозия от засилен туристически поток. Има риск от противозаконно застрояване и засаждане на декоративни неместни видове около хижите.

Уязвими във висока степен от прекомерна паша, утъпкване и ерозия са тревните съобщества в безлесните територии, разположени около кошари, места за водопой и прокари.

С висока степен на уязвимост от антропогенно въздействие е троглобионтната и троглофилната фауна. Троглобионтите и троглофилите са много чувствителни към най-малките изменения на условията в пещерите.

Сладководните екосистеми (извори, потоци, реки, езера, торфища и мочури) са уязвими при въздействия, които водят до промяна на водния режим и замърсяване на водите. Най-чувствителните хидробионти са кренофилните гастроподи от семейство Hydrobiidae. Техните биотопи се унищожават при каптирането на водоизточници.

С висока степен на уязвимост е безгръбначната фауна в резултат на засушаване, причинено от водохващания във водосборите на високопланинските реки, свързано с промяна на хигрофилните и мезохигрофилните местообитания.

Безгръбначната фауна е уязвима от пресушаване на мочурищата, езерца и микропонижения с високи подпочвени води.

Хидробионтните форми са твърде чувствителни към всяка антропогенна дейност, свързана със замърсяване на водата, промяна в речните системи или други изменения на местообитанията.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Силно уязвими са малките изолирани популации от реликтен и рефугиален тип. Като уязвими трябва да се разглеждат всички локални ендемити, част от редките видове и старите реликти (ако имат ограничено разпространение).

Общо степента на уязвимост при популациите на консервационно значимите елементи от безгръбначната фауна в Пирин е висока.

РЯДКОСТ

С висока степен по този показател трябва да се отбележат популациите на видовете, които се срещат у нас само в Пирин. Причина за тяхната рядкост е силно изразената им стеноитопност.

Това е достатъчно да се определи висока степен на рядкост при популациите на много групи безгръбначни животни.

С висока степен на рядкост са варовиковите скални ландшафти, които се характеризират с резки граници спрямо съседните ландшафти.

Много редки, заемащи неголеми площи, са постоянните дистрофни езера, езерца и локви, алкалните извори, мочурите, блатата и торфищата.

Много редки са някои локални ендемити, за които паркът е значим при опазване на популациите им.

ЕСТЕСТВЕННОСТ

В парка няма интродуцирани безгръбначни животни, обособили популации. Всички установени видове са автохтонни. Известна част от тях са възникнали в специфичните за Северен Пирин формообразуващи центрове и придават висока уникалност на фауната.

Това определя висока степен на естественост при популациите от безгръбначни животни в Пирин.

С висока степен на естественост са ландшафтите в резерват „Баюви дупки – Джинджирица”.

214

С висока степен на естественост по произход (над 80%) са горските съобщества в парка, в сравнение с горските територии на национално и европейско ниво.

Паркът представлява естествен комплекс от 5 растителни пояса със специфични съобщества.

ТИПИЧНОСТ

Популациите на безгръбначните животни образуват типични съобщества за различните хабитати в карстовите и силикатни терени в планината.

Независимо че подобни съобщества обитават подобни хабитати и в други наши планини, определяме степента на типичност при популациите на повечето групи безгръбначни животни в Пирин като висока.

Паркът има висока степен на типичност за планинските карстови и силикатни скални ландшафти и трогови долини, които се обитават от специфична фауна.

В и около планинските глациални езера и влажни зони съществуват съобщества с висока степен на типичност и уникалност.

РАЗМЕРИ

Размерите на парка осигуряват необходимите предпоставки за опазване на естествените екосистеми и природните процеси, протичащи в тях и изпълнение на природозащитните му функции като защитена територия.

Трябва да се помисли за разширяване на парковата територия и включване на части от Южен Пирин за връзка със Славянка.

Общата площ на резерватите в голяма степен спомага за опазването на образците от естествени екосистеми, включващи характерни и забележителни диви растителни и животински видове и местообитанията им.

РАЗНООБРАЗИЕ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

В територията на парка групата на безгръбначните животни включва ок около 25% от видовете, установени в България.

Като се има предвид, че общата проученост на безгръбначната фауна в планината не надхвърля 40%, разнообразието от таксони може да се прецени като високо. Реално процентите и степента ще се окажат по-високи след пълното проучване на парка.

Паркът е основен елемент от Общоевропейската екологична мрежа “НАТУРА 2000” в България.

Голямо е разнообразието от природни местообитания. Повечето от тях имат Европейска или Национална природозащитна значимост.

Паркът е един от основните убежища (рефугиуми) на аркто-алпийски елементи във високите планини на южната част на Европа;

От безгръбначната фауна са установени около 2 600 вида.

Ендемичните форми са 228 вида. От тях 108 вида са Балкански, 67 вида са Български и 39 вида са локални ендемити.

Паркът е формообразуващо огнище за растения и безгръбначни животни.

Паркът е екологичен коридор, способстващ обмена, разпространението и връзката на видовете от планините в тази част на Балканския полуостров.

Паркът е една от трите защитени територии с висока степен на естественост (около 70% от територията е заета от естествени екосистеми).

Паркът включва голям брой типове природни местообитания.

СТАБИЛНОСТ

В литературата липсват данни за стабилността на популациите на безгръбначните животни в парка. Ориентировъчни сведения в това направление е възможно да се получат само от новите публикации, в които понякога става дума за броя на намерените екземпляри и постоянното присъствие на определени видове. Поради естествения характер на съобществата и ограниченото антропогенно натоварване популациите на видовете, представени с висока численост, са стабилни. Редките изолирани популации трудно се поддават на отчитане и на практика липсват данни за тяхната стабилност в наличната литература.

215

Сегашното ниво на проучване на безгръбначната фауна в парка не позволява реална преценка на стабилността на популациите за повечето видове.

Относително по-ниска стабилност е възможна при пасищата в резултат на прекомерен брой пасящи животни, което води до загуба на растителни видове около кошарите, прокарите и местата за водопой, почвена ерозия и нитрофилизация. Значително понижена е стабилността на съобществата около големите ски зони.

1.15.2. Риби

На съвременният етап основните изследвания за България в Западнобеломорски басейн се отнасят до ихтиоофауната на сладководните екосистеми на р. Струма и р. Места (Апостолов, 2002; Економидис и др., 2009; Apostolou, 2005; Apostolou et al., 2010; Pehlivanov et al., 2012; Stefanov, 2010; Uzunov et al., 2013 и др.). Съществен принос са въведените и унифицирани методики за екологична оценка на основата на биологичен елемент сладководни риби и научните изследвания, отнасящи се до оценка на екологичния статус на сладководни екосистеми, приложени за пъстървови реки, в т.ч. и на територията на НП Пирин – реките Демяница, Бъндеришка, Ретиже и др. (Mihov, 2010; Pehlivanov et al., 2012; Pehlivanov et al., 2013). Изследванията, отнасящи се до глациалните езера в НП Пирин са изключително оскъдни. Съществен принос в научната литература, опазването и управлението на сладководните екосистеми в Пирин са изследванията на Чешмеджиев и др.

(2011), Cheshmedjiev et al. (2013) за Западнобеломорски район и езера в Рила и Пирин. Представена е оценка на екологичния статус на алпийски глациални езера в Пирин и Рила (Безбог, Черното, съответно) във връзка с изискванията на РДВ с прилагането на европейските стандарти за мониторинг и екологична оценка на основата на биологични елементи за качество (водорасли, макрофити, макрозообентос и риби) (Методика за мониторинг на риби, 2013; Чешмеджиев и др., 2011; Fame Consortium, 2004; Mihov, 2010), както и данни от съпътстващ физикохимичен мониторинг. За езерото Безбог в Пирин се съобщава *Salmo trutta* като типичен вид, а като случайно е определено присъствието на интродуцирания вид *Oncorhynchus mykiss*. Отчетена е добра представеност на популацията на *Phoxinus phoxinus*, който вид е разпространен в езерото от риболовци. Езерото, според авторите е продложено на дългогодишно антропогенно въздействие, свързано с внасянето на интродуцирани и неестествени видове, както и риболов.

Рибни ресурси. В някои от езерата в миналото никога не е имало риба. Такива са Стрижишкото, Тодорини очи, Горно Превалско, Кременски, Тевно езеро, Окото и др. Едно от първите заребявания е в края на 50-те години, с дъгова пъстърва в Стрижишкото езеро. По-късно, в края на 70-те години, масово в езерата е внесен сивен (*Salvelinus fontinalis*) и европейски липан (*Thymallus thymallus*) в Муратово езеро. Преди около 15 години в езерата се появява лещанката (*Phoxinus phoxinus*). Тя била използвана за жива стръв, предварително уловена в по-долните течения на реките. Останалите живи екземпляри от съдовете за съхранение са били пускани във водните басейни. Водните обекти в НП попадат в пъстървовата зона. Пъстървови риби има в 39 езера. От тях балканска пъстърва е установена в 32 езера, сивен в 17 и дъгова в 1, сивен и балканска пъстърва заедно в 10, сивен и дъгова пъстърва заедно в 1. Лещанката е установена в 29 езера, а европейският липан в 1. От реките в НП Пирин в 21 има балканска пъстърва, като в Демянишка са установени сивен и дъгова пъстърва. Последната е констатирана и за Икришка река. В близост до всички реки и езера минават туристически пътеки, а бреговете им са утъпкани от риболовците. Най-използвани за любителски риболов са реките Демянишка, Бъндеришка, Бяла река, Черната вода, Ретиже, Беговица, Демиркапийска, Спанополска, Мозговица, Козята река. Поради голямото им пълноводие рибните запаси в тях са по-големи отколкото в останалите водоеми. От езерата най-посещавани са Рибното, Муратово, Владини, Георгиевски, Къркърски, Долното Василаско, Превалските, Валявишките, Попово, Рибни езера, Кременски, Чаирски, Спанополските, Тодорини очи и Безбожко. През последните 10 години стриктно се спазват изискванията за риболов и заребяване с балканска пъстърва, с известен произход и необходими документи, протоколи и др. (План за управление на НП Пирин, 2004; Доклади на Дирекция НП Пирин – 2004-2008/2008-2012; протоколи от дирекция на НП Пирин; Национална програма за рибарството и аквакултурите; Национална програма за подпомагане на устойчивото развитие на рибните ресурси; Справка на ДНП Пирин за заребявания за периода 2004-2013 г.).

216

Определени са правила и норми за заребяване и риболов на територията на НП, съгласувано с ИАРА и МЗХ (Национална програма за рибарството и аквакултурите; Национална програма за подпомагане на устойчивото развитие на рибните ресурси; Заповед РД 09-223 от 10.04.2014, МЗХ; Заповед РД 09-112 от 25.02.2014, МЗХ; Заповеди за забрана за риболов през периода 2004 – 2013). Във връзка с опазването и поддържането на популациите на балканската пъстърва е финансиран проект, реализиран от ДНП Пирин с цел възстановяване и поддържане на речните местообитания за подобряване популациите на вида.

Национална екологична мрежа. Опазването на сладководните екосистеми и на рибните видове и ресурси е в тясна връзка с възприетите Европейски конвенции и директиви и националното законодателство (Конвенция за биологичното разнообразие, Директива за местообитанията, Директива за птиците, Бернска конвенция, Закон за биологичното

разнообразие, Закон за защитените територии, Закон за рибарството и аквакултурите, Червена книга на България, т. II. Животни и други).

Във връзка с изграждането на националната екологична мрежа е Проект „Картиране и определяне на природозащитното състояние на природни местообитания и видове – фаза I“. Оперативна програма „Околна среда 2007-2013 г.“. МОСВ. Дирекция „Национална служба за защита на природата“. Обособена позиция 2: Картиране и определяне на природозащитното състояние на риби. Разпространение на целевия вид 1131. *Leuciscus souffia* (планински кефал) в 33 BG0000209 „Пирин“ и на 1137. *Barbus bergi* (приморска мряна) в 33 BG0001028 „Среден Пирин - Алиботуш“, както и е изградена Информационна система за защитени зони от Екологична мрежа Натура 2000 с представена информация за 33 BG0000209 Пирин, 33 BG0001028. Среден Пирин – Алиботуш, 33 BG0001021 река Места, имащи отношение към Плана за управление и опазването на рибните видове и техните местообитания в НП Пирин.

Проучванията на ихтиофауната са провеждани в 4 основни направления:

1. морфология и таксономия на отделни видове (Дренски, 1951; Шишков, 1938 1939; Карапеткова, Живков, 2006; Ковачев, 1923; Моров, 1931; Jankov, 1987; Pehlivanov et al., 2013);
2. фаунистични изследвания за отделни реки, езера, язовири (Булгурков, 1958; Дренски, 1948; Ковачев, 1921; Михайлова, 1965; Шишков, 1938, 1939; Apostolou, 2002, 2005; Apostolou, Koutrakis, Pehlivanov, Vassilev, Stefanov, Velkov, 2010; Drensky, 1930; Karapetkova, Marinov, 1991; Michailowa L., 1970; Pehlivanov et al., 2013; Perry, 2010; Stefanov, 2007; Zivkov, Yankov, 1990);
3. влияние на екологични фактори върху развитието и разпространението на видове риби и състоянието на техните популации; мониторинг, методики за мониторинг на риби и екологична оценка (Методика за мониторинг на риби, 2013; Чешмеджиев и др., 2011; Fame Consortium, 2004; Mihov, 2010; Pehlivanov, 2011; Pehlivanov, Pavlova, Vassilev, Apostolou, Velkov, 2012; Pehlivanov et al., 2013);
4. влияние на зарибяването и интродукцията върху автохтонните видове и популации риби (Диков и др., 1994; Караман, 1924; Карапеткова и др., 1998; Райкова-Петрова, 2000; Pehlivanov et al., 2012; Uzunova, Zlatanova, 2007).

217

Основният отрицателно действащ фактор в НП Пирин е зарибяването с чужди видове – дъгова пъстърва (*Oncorhynchus mykiss*) и сивен (*Salvelinus fontinalis*), както и нерегламентирано внасяне на балканска пъстърва с неизвестен произход. Поради извършваното изкуствено зарибяване автохтонните елементи на ихтиофауната в парка са нестабилни и налагат определяне на местните популации от балканска пъстърва и предприемане на мерки за тяхното опазване в местата, които не са засегнати от зарибяване.

Водните екосистеми в парка се характеризират с ниска степен на естественост поради ежегодните зарибителни мероприятия в повечето от тях. Паркът е от особено значение за опазването на глациалните езера и горните течения на реките като типични местообитания за ихтиофауната. Всички глациални езера в Пирин попадат в границите на Парка. Два от защитените видове – планинския кефал и европейската змиорка се считат за изчезнали от територията на парка.

Обект на изследването са всички по-големи реки и притоци, протичащи през територията на НП Пирин. Теренните изследвания през периода 05.07-29.07.2014 обхващат 45 биотопи от сладководните екосистеми на реките Демяница, Бъндерица, Безбожка и Ретиже и 65 биотопи от 27 езерни екосистеми (Василашки езера, Валявишки езера, Бъндеришки езера; Безбожки езера). Изследванията се отнасят до проучване разпространението и състоянието на популациите от сладководни риби (балканска пъстърва, сивен, дъгова пъстърва, лещанка и

планински кефал, речна змиорка) на територията на НП Пирин. Приоритетен вид по задание от ДНПП е лещанката (*Phoxinus phoxinus*). Стратегията при предстоящите изследвания е да се продължи картирането и инвентаризацията на рибите от сладководни речни и езерни екосистеми по паркови райони. Основни показатели, обект на отчитане са: локализация с GPS координати, надморска височина, дата и час на изследването, температура и рН като основни абиотични показатели, численост и плътност на популациите риби във всеки от изследваните биотопи, брой екз. по размерна група и общо възраст, пол, размери (см.) и тегло (г.). Извършват се наблюдения и изследвания за вертикални миграции и различия в разпространението според особеностите на водоемите. Представлява съществена важност за научноизследователската работа проучването на взаимоотношенията между основния ресурсен вид – балканската пъстърва и приоритетния за изследването вид – лещанката. Извършват се наблюдения и се създава база данни за биологичните и екологични показатели и характеристики, както и за формулирането на екологична оценка по възприетите стандартни критерии. Оценява се биологичната роля на рибните популации по водоеми като обекти на биологичното разнообразие, както и ресурсното значение на видовете в тях като основа за развитие на риболовен туризъм в региона и др.

Инвентаризационните изследвания се основават на утвърдени от МОСВ методики и стандарти, адаптирани и възприети за видовете риби и за територията на парка като защитена територия. Предварително се избират и описват подходящи биотопи за пробонабиране. За речните екосистеми като най-ефективен метод се счита електроуловът. Методът е описан в Европейски стандарт BS EN 14011.3002 (Water Quality – Guidance on sampling fish with electricity). Електроуловът дава възможност за определяне както на разпространението и числеността, така и за демографската структура поради ниската степен на селективност. Не оказва увреждащо въздействие върху рибите, задължително при работа в защитени територии и със защитени видове. В някои случаи се комбинират електроулов с мрежни уреди. За езерните екосистеми се прилага методика основно с използването на мрежни уреди – стандарт EN 14757. Пробонабирането се извършва с мрежни уреди с големина на очите 0.5 см. – 1.3 см. в крайбрежната зона на езера и дълбочина до 0.5-1.5 м. Електроулов се прилага в горните течения на реки с бавно течащи участъци. Подходящи са местообитания с равни дъно, пясъчно-чакълест или пясъчно-тинест субстрат и чакълест субстрат без големи камъни или скални късове. За всеки изследван биотоп се засичат координати с ръчен GPS приемник, които се генерират в база данни. Определят се: цялата дължина на тялото в линейни см. с точност до 0,5 (L) по размерни групи; максимална ширина на тялото (H); тегло, изразено в грамове (г.) по размерни групи, както и техния брой; численост. Получените данни се записват в полеви протоколи. Теренни методи се прилагат при наличие на съответните разрешителни за улов на риба за научноизследователски цели, издавани от ИАРА при спазване на разпоредбите и отчетност на съответното звено и МЗХ, а при работа в резерватни територии – и от НСЗП, МОСВ. При лабораторни условия, след приключване на теренните изследвания, според утвърдените методики ще бъдат определени и анализирани: плътност на популациите (бр./ха), средна биомаса на отделните видове, възрастова и полова структура; темп на линейно и тегловно нарастване, изследване на храната, заболявания, паразити и др. (Белкинова и др., 2013; Коларов, 1982; Мониторинг на риби, ИАОС, 2013; Николски, 1963; Райкова, Живков, 1993; Райкова – Петрова, 2001; Райкова – Петрова и др., 1993; Чугунова, 1959; Cheshmedjiev et al., 2010; FAME Consortium, 2004; Mihov, 2010; Pehlivanow et al., 2012; Zivkov, Raikova-Petrova, 1996; Zhivkov et al., 2003 и др.). Отбелязват се заплахи за ихтиофауната (присъствие/отсъствие) за всеки от изучаваните видове и сладководна екосистема. Описват се основни параметри на водната среда по биотопи (t°C, рН и др.). След приключване на

теренните изследвания данните от полевите протоколи се попълват в електронни протоколи. Изготвя се и снимков материал. Имената на видовете риби в отчета са представени по FishBase database (Froese and Pauly, 2012).

1.15.2.1. Видов състав и богатство на таксоните (Таблица 1, 2)

Въз основа на получените резултати от теренните проучвания, както и на основата на направения литературен преглед за видовия състав, рибите в НП Пирин са представени общо от 6 вида, отнасящи се към 3 семейства и 3 разряда:

I. Разред Anguilliformes

1. Семейство Anguillidae

- *Anguilla anguilla* (Linnaeus, 1758) – Речна змиорка (=Европейска змиорка), изчезнал от територията на парка

II. Разред Salmoniformes

2. Семейство Salmonidae

- *Salmo trutta* Linnaeus, 1758 – Балканска пъстърва
- *Oncorhynchus mykiss* (Walbaum, 1792) – Дъгова пъстърва, интродуциран вид, С. Америка

- *Salvelinus fontinalis* (Mitchill, 1814) – Сивен, интродуциран вид, С. Америка

III. Разред Cypriniformes

3. Семейство Cyprinidae

- *Phoxinus phoxinus* (Linnaeus, 1758) - Лещанка
- 1131. *Telestes souffia* (Risso, 1827) – Планински кефал, с непотвърдено присъствие в НП Пирин

219

Anguilla anguilla

След настъпване на полова зрелост след 6-13 г. предприема катадромни размножителни миграции. От бреговете на Европа до Саргасово море, където си хвърля хайвера преодолява разстояние от 7-8 хил. км. за около 3 години. Носени от Гълфстрийм личинките след 3-4 г. се появяват до бреговете на Европа. Дънна риба с активен нощен начин на живот. Храна – ларви на насекоми, мекотели, раци, риби и др. Ценен стопански вид.

Salmo trutta

Обитава реки с бързотечащи, чисти, хладни води. Полова зрялост достига на 2-4 година. На дължина достига до 20-30 см. и тегло 200-600 г. Живее до 7-8 години. Храни се с ларви на насекоми – едnodневки, ручейници, перли, низши ракообразни, а възрастните - и с риба. Ценен стопански вид.

Oncorhynchus mykiss

Предпочита чисти, хладни течащи води, но издържа температура до 30°C и ниско съдържание на кислород. Полова зрялост достига на 3-4 г. На дължина достига до 25-30 см. и тегло до 800 г. Пределната му възраст е 7-8 г. Младите се хранят с ларви на насекоми, а възрастните и с риба. Ценен стопански вид.

Salvelinus fontinalis

Предпочита студени чисти води с високо съдържание на кислород. Полова зрялост достига на 2-3 г. На дължина достига до 40 см. и тегло до 1 кг. Храни се с ларви на насекоми, ракообразни и др. Обект на спортен риболов.

Phoxinus phoxinus

Обитава горни течения на бързотечащи планински реки, ручей и езера, чисти, богати на кислород с пасъчно-чакълесто дъно при температура от 12-20°C. Полово съзрява на втората, третата година при дължина около 50 мм. На дължина достига до 10-12 см. и тегло 10-15 г.

Храни се с дребни дънни безгръбначни и водорасли. Нараства бавно и живее до 5 г.
Естествена храна на пъстървата.

Telestes souffia

Възрастните обитават средните течения на потоци и реки с чиста вода и пясъчно-чакълесто дъно при температура от 10-20°C. Полово съзрява на третата година. Използва се за стръв. Стаден, бентопелагичен вид. Достига на дължина до 25 см. Храни се с ларви на насекоми и водорасли. Като заплаха за развитието му се посочва изграждането на диги по реките.

В резултат на теренните изследвания през отчетния период, извършени в речни и езерни екосистеми на територията на ПР Вихрен и ПР Безбог, от посочените видове са установени само 4 вида сладководни риби (балканска пъстърва, дъгова пъстърва, сивен, лещанка). Предстоят научни изследвания в други местообитания и паркови участъци, които се предвижда да допълнят информацията от литературните източници. Видовият състав на рибите в парка е беден, определян от специфичните условия на местообитанията (високо съдържание на кислород, ниски температури, олиготрофност и други) и биологията на видовете. Той съставлява около 5% от всички видове риби, установени за територията на страната. От тях *Oncorhynchus mykiss* (Walbaum, 1792) и *Salvelinus fontinalis* са интродуцирани видове с произход Северна Америка. Необходими са допълнителни специални проучвания за разпространението и състоянието на популациите на *Anguilla anguilla* (Linnaeus, 1758) и *Telestes souffia* (Risso, 1827). От съществена значимост са изследванията, отнасящи се до установяването и опазването на местните популации балканска пъстърва, което е изключително затруднено от провежданите многократни заребявания през годините, както и занижения контрол на зарибителния материал.

1.15.2.2. Консервационна значимост (Таблица 1.exl)

220

Реликти

Глациални реликти – два вида:

I. Salmonidae

- ***Salmo trutta*** Linnaeus, 1758

II. Cyprinidae

- 1131. ***Telestes souffia*** (Risso, 1827).

Ендемити

Няма.

1.15.2.3. Брой видове с природозащитен статус – два вида:

I. Семейство Anguillidae

- ***Anguilla anguilla***

- Включена в **Червена книга на България** като застрашен вид (ЧКНБГ, EN (=Endangered), A1a,c, B1b (I, ii, iii, iv, v), D).

- В **световен мащаб** Европейската змиорка е **критично застрашен вид** (IUCN, CR (=Critical Endangered), A2bd+4bd); включена е в приложение II на CITES конвенцията.

- Видът е обект на международен мониторинг (**Kottelat, M. and J. Freyhof, 2007**).

II. Cyprinidae

- 1131. ***Telestes souffia***

- Видът е включен в Приложение 2 на ЗБР, чл. 6 – видове, чиито местообитания са обект на опазване.

- Вписан е в Приложение III на Бернската конвенция; Приложение II на Директива 92/43 на СЕО за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна (Директива за местообитанията); EMERALD.

1.15.2.4. Видове, които трябва да са предмет на специални мерки и причините за това

- ✓ Да се извършат научни изследвания за разпространението на *Anguilla anguilla* на територията на парка в предвид изключителната му природозащитна национална и международна значимост, както и предприеманите в международен мащаб мониторинг и управление на вида и неговите местообитания.
- ✓ Да се извършат научни изследвания за разпространението на *Telestes souffia* на територията на парка като вид, защитен в национален и международен мащаб и като вид, чиито местообитания са обект на опазване съгласно Приложение II от ЗБР. Видът е слабо засегнат (IUCN, LC (=Least Concern)) в международен мащаб. В национален мащаб видът е с изключителна консервационна значимост. При установяване на вида в парка, местообитанията му се предвижда да бъдат предвидени за поставяне под специален режим, съгласно изискванията на Приложение 2 от ЗБР; да бъде наложен перманентен ихтиологичен мониторинг на вида и местообитанията му.
- ✓ Да се извършват научни изследвания за разпространението и състоянието на автохтонните популации на *Salmo trutta*. Да се предприемат мерки и режими за опазването им.

1.15.2.5. Икономически ценни видове

Икономически ценни видове на територията на НП Пирин са балканска пъстърва, сивен и дъгова пъстърва. Дъговата пъстърва по литературни данни и справки от ДНПП е най-слабо представена, поради извършваните незначителни зарибявания с този вид. Тези видове са и обект на спортен риболов. Те са основа за развитие на риболовен туризъм. За опазване на рибните ресурси в парка е наложително да бъдат спазвани периодите за риболов, както и той да се практикува само от разрешените за целта водоеми.

1.15.2.6. Пропуски в научните изследвания

221

1. Информацията от инвентаризационните изследвания по Натура 2000 са противоречиви за присъствието и разпространението на планинския кефал на територията на парка. Като единствени потенциални местообитания се посочват Кременските езера (ПУ Безбог). При настоящите изследвания се предвижда те отново да бъдат специални обекти на изследване и инвентаризации.

2. Липсват сведения за установяването на речната змиорка на територията на парка през последните 10 години. При теренните изследвания ще бъде следено и за този вид.

3. Като важен елемент на биологичното разнообразие и основен биологичен ресурс, балканската пъстърва е основен вид, обект на изучаване и опазване на територията на парка. Особено важни за опазване са автохтонните популации на вида. Тяхното състояние и присъствие, обаче е трудно установимо поради многократните зарибявания през годините, както и контрола по отношение на зарибителния материал.

4. Предвидени за инвентаризиране са и езерни и речни екосистеми, за които до настоящия етап липсват официални данни за видов състав, численост и състояние на популациите сладководни риби на територията на НП Пирин.

5. Липсват данни за състоянието на популациите на лещанката, както в нейните типични, така и в неестествените за нея местообитания. Данните за нейното разпространение се отнасят само до някои по-големи езера и речни участъци.

6. Липсват данни за вертикалните миграции на вида *Phoxinus phoxinus*.

7. Не са установени изследвания за територията на НП Пирин, отнасящи се до възрастова структура на популациите, полова структура, размерни групи, темпове на нарастване и съзряване на лещанката.

8. Не са извършвани изследвания, отнасящи се до изменения в абиотичната среда (сезонни, годишни и др.) и състава на храната върху разпространението на вида.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

9. Липсват научни изследвания за пространствената структура и взаимоотношенията между популациите на лещанката и балканската пъстърва и др.

КАРТИРАНЕ И ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА МЕСТООБИТАНИЯ, РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ВИДОВ СЪСТАВ НА РИБИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НП ПИРИН ЗА ПЕРИОДА ДО 29.07.2014 Г. (Таблица 2, 3)

През периода на теренните изследвания са извършени картиране и инвентаризации на 45 биотопа от 4 речни екосистеми (реките Демяница, Бъндерица, Безбожка, Ретиже) и на 65 биотопа от 27 езерни екосистеми (Валявишки, Василашки, Бъндеришки и Безбожки езера). За всеки един от биотопите са определени GPS координати, надморска височина и др. Измервани са и основни абиотични показатели, като температура, рН и др. Изследваните сладководни езерни и речни екосистеми се отличават с рН=6.72(Жабешко ез.) - 8.36(Безбожко ез.), измерени при температурата от 8-16.2⁰С. По-голямата част от изследваните реки и езера са с рН=7.2-7.9. Абиотичните показатели са част от създадената база данни. Осъществени са инвентаризационни научни изследвания за разпространението и състоянието на популациите на видове риби. През периода на теренните изследвания, до настоящия отчет, са регистрирани 4 вида сладководни риби в обследвани езерни и речни местообитания от парка (*Salmo fario*, *Salvelinus fontinalis*, *Oncorhynchus mykiss*, *Phoxinus phoxinus*), отнасящи се към 2 семейства (Salmonidae, Cyprinidae) и 2 разряда (Salmoniformes, Cypriniformes). Оценена е тяхната природозащитна и ресурсна значимост. В 41 биотопа на 19 езерни екосистеми и в 13 биотопа на 3 речни екосистеми е установено присъствието на вида *Phoxinus phoxinus*. Лещанка не е установена единствено в изследваните биотопи от река Бъндерица, както и в по-голяма степен в пресъхващите езера или такива на голяма надморска височина с голяма дълбочина и които са подложени на негативното въздействие на лавини. Видът обитава предимно литоралната зона. Той е типичен реофил и литофил вид. Във всички водоеми числеността му е максимална на дълбочина до 0.5 м., след което е установен до дълбочина 1.5 м., но със значително по-ниска численост (около 3-4 пъти по-ниска). Максималната численост на балканската пъстърва е на дълбочина около 1.5 м. Видът присъства и на дълбочина до 0.5 м., но с незначителна численост. Балканската пъстърва е установена в 6 биотопа на реките Демяница, Бъндеришка и Ретиже и в 33 биотопа на 12 езерни екосистеми. В 8 биотопа (Попово езеро и Горно Василашко езеро) е регистриран сивен, но с ниска численост (единични екземпляри). Единствено в р. Демяница са констатирани и 3-те вида риби от Salmonidae – балканска, американска пъстърва и сивен (под х. Демяница). Едновременно с това в тези местообитания (1.Б1-Б9) не е установен вида *Phoxinus phoxinus*. С най-голяма численост на лещанката се отличават речните биотопи на р. Демяница в близост до Валявишките езера (3.Б1-Б2-Б5) и особено биотопи 6 и 7 (3.Б6-Б7). В 10 езерни екосистеми е установено съвместното обитаване на лещанка и балканска пъстърва, а в 2 от тях присъства и сивен. Със значително по-висока численост се отличават популациите на лещанката в по-големите езерни екосистеми – Долно Василашко ез., Долно Валявишко ез., Горно Валявишко ез., Дълго Бъндеришко ез., Попово ез., Рибно Безбожко ез., Безбожко ез. Общо с най-висока численост се отличават популациите на лещанката в Безбожко ез. (738 екз.) следвани от тези в Попово ез. (596 екз.). Представителите на Salmonidae са определени с ниска численост, като най-широко разпространени са популациите на пъстървата. С най-висока численост е регистрирана за Горно Василашко ез., Долно Валявишко ез., Долно Бъндеришко ез., Рибно Бъндеришко ез., Попово ез., Рибно Безбожко ез. и Безбожко ез., а от реките – в Демяница и Бъндерица. Високата численост на популациите е предпоставка за повишен риск от болести и инвазии. Събрани са проби от различните реки и езера, като са обект на такива изследвания. Данните ще бъдат представени

222

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

след приключване на теренната работа. От друга страна, високата численост на популациите се свързва с намаляване риска от нападение на хищници, а стадното поведение също е сигнал за повишен натиск от хищници. В случая основен хищник за лещанката е балканската пъстърва. Балканската пъстърва е установена с най-висока численост в реките Демяница и Бъндерица, а от езерните комплекси това са Долно и Горно Василешки ез., Долно Валявишки ез., Дълго Бъндеришко ез., Рибно Бъндеришко ез., Попово ез., Рибно Безбожко ез. и Безбожко ез. Тези местообитания съвпадат до голяма степен с местообитанията, в които лещанката е представена с най-висока численост.

ИНВЕНТАРИЗАЦИОННИ ИЗСЛЕДВАНИЯ НА РЕЧНИ И ЕЗЕРНИ ЕКОСИСТЕМИ И СЪСТОЯНИЕ НА ПОПУЛАЦИИТЕ НА *PHOXINUS PHOXINUS* НА ТЕРИТОРИЯТА НА НП ПИРИН ЗА ПЕРИОДА ДО 29.07.2014 Г. (Таблица 4, 5)

Определени са численост, общ брой половозрели и млади индивиди, общ брой индивиди по пол, брой екземпляри по размерни групи, дължина на тялото по размерни групи (L/H см.) и тегло на лещанката (г.) на територията на НП Пирин в ПР Вихрен и ПР Безбог – езера и горни течения на реките Демяница, Бъндерица, Безбожка и Ретиже. Съставена е база данни по съответните показатели, съгласно методичните изисквания, необходими за последващо определяне на екологичните параметри и индекси.

Проучена е биологията, разпространението и условията на местообитанията, задължителните параметри на наблюдението, както и нежеланите екологични въздействия от внасянето на *Phoxinus phoxinus* в конкретни местообитания. Потенциални заплахи за оцеляване на вида са замърсяването и прекомерното отглеждане на видовете от Salmonidae. Лещанката се определя като живителна сила на сладководните чисти речни екосистеми и като важен елемент за тяхното добро състояние. Размерните групи са представени най-добре, както и числеността в биотопите от р. Демяница в близост до Валявишките езера, от млади до възрастни с максимално измерено тегло 10 г. при максимална дължина на тялото 9.0-10.0 см. В същите местообитания е наблюдавано изявено доминиране на възрастните екземпляри по численост над младите. Отново в р. Демяница, но в близост до Василешки езера, числеността на лещанките е значително по-ниска с преобладаването на по-малките размерни групи и незначително като цяло по-висока численост при младите (най-многобройно са 3-4 г. и под 1 г. с дължини съответно 6.5 и 4.0 см.). Подобни резултати са получени за реките Безбожка и Ретиже.

223

Според резултатите от направените през отчетния период проучвания, размерните групи на лещанката са представени най-пълно в изследваните биотопи от Долно Василешко езеро, Рибно Бъндеришко ез., Попово ез. и Безбожко ез. В повечето от случаите при тях половозрелите екземпляри доминират над младите по численост. За Долно Василешко ез. са установени максимум по 6 размерни групи, в които максималната отчетена дължина на тялото е 9.0 см. при тегло 9 г. В Рибно Бъндеришко ез. са установени максимално по 7 размерни групи. Най-голямата регистрирана дължина на тялото от 10.0 см. при тегло 10-12 г., но размерните групи са представени с много ниска численост. Максимално 7 размерни групи са регистрирани и за Попово ез., но при явно доминиране на половозрелите спрямо младите и висока численост в извадките (максимална дължина 9.5 см. при тегло 10.0 г.). За Безбожко езеро е отчетено явно доминиране на общо половозрелите индивиди спрямо младите (456 екз. спрямо 282 екз.), както и максимален брой размерни групи – 9 групи (от 10 до 4 см. и тегло от 10.0 г. до <1 г.). Това определя популациите на лещанката в Безбожко ез. като най-пълночленни. Това се отнася и по отношение популациите на пъстървата в това езеро. Около 80% от всички установени женски *Phoxinus phoxinus* в изследваните сладководни екосистеми са регистрирани с хайверни зърна. В по-голямата част от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

местообитанията преобладават женските индивиди лещанка спрямо мъжките. Това особено добре е изразено в популациите на вида с пълночленност на размерните групи и добра представеност на възрастните форми с максимални размери и тегло (Долно Василашко ез., Рибно Бъндеришко ез., Попово ез., Безбожко ез. и др.).

ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Създава се база данни по биотопи и видове, насочена към формулирането на обективна екологична оценка по критериите: уязвимост; рядкост; естественост; типичност; размери; биологично разнообразие; стабилност и нестабилност.

СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Оценено е ресурсното значение на ихтиофауната на територията на парка по видове и местообитания. С най-голяма икономическа значимост в конкретните обследвани местообитания са оценени представителите на Salmonidae и на първо място *Salmo trutta*, отличаващ се с най-висока численост и най-широко разпространение, спрямо останалите обследвани видове. Видовете сивен и американска пъстърва са интродуцирани северноамерикански видове. Констатираното ограничено разпространение и ниска численост на популациите се свързват с ограниченото зарибяване с тези видове.

Определени са правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП, съгласувано с ИАРА и МЗХ (Заповед РД 09-223 от 10.04.2014, МЗХ; Заповед РД 09-112 от 25.02.2014, МЗХ; Заповеди за забрана за риболов през периода 2004 – 2013 от директора на НП Пирин). Във връзка с опазването и поддържането на популациите на балканската пъстърва е финасиран проект, реализиран от ДНП Пирин с цел възстановяване и поддържане на речните местообитания за подобряване местообитанията на вида.

224

Любителски риболов на територията на НП „Пирин“ и нарушения

През периода 2004 – 2014 г риболовът на територията на Парка е разрешен в законоустановените срокове в езерата и реките извън резерватната зона и зоната за ограничаване на човешкото въздействие.

Със заповед на директора на парка, както и чрез заповеди на министъра на Земеделието и храните всяка година се посочват разрешените и забранени места за риболов. Забраните са свързани най-вече със скорошно зарибяване на определени водоеми или намаляване на запасите от риба.

Парковата охрана следи всички привърженици на любителския риболов за спазването на нормите и режимите на Плана за управление.

През периода 2004-2008 година се отчитат минимални нарушения в правилата за риболов в границите от 2 до 5 наръпления на година. През 2008-2012 г. се отчита нарастване на броя на издадените актове (от 12 на 42, съответно) и констативни протоколи от общ характер (38 на 1078, съответно), включващи и такива за незаконен риболов но конкретни данни за нарушенията при риболов не са посочени.

Посочените данни показват засилване на контрола от парковата охрана през периода 2008-2012 г. Според докладите на директорите на парка през периода като цяло нарушенията от незаконна сеч, лов и риболов намаляват. Все повече охраната обръща внимание на това територията да бъде опазена чиста от замърсяване и да контролира туристопотока и ползвателите.

Видове риби, обект на любителски риболов са пъстървовите видове риби в езерата и реките на територията на парка Лешанката е естествен вид за реките. Установена е и в голяма част от изследваните езерни екосистеми на парка.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Проведени са разговори с служители в хижите, местното население и риболовци върху проблеми с риболова, негативни въздействия върху рибните популации и др.

➤ ЗАРИБИТЕЛНИ МЕРОПРИЯТИЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НП ПИРИН

През периода 2004 -2013 година от ДНП „Пирин“ се финансира и провежда зарибяване с зарибителен материал от Балканска пъстърва (*Salmo trutta fario*) на водоеми на територията на парка.

Зарибителни мероприятия са проведени ежегодно през посочения период с изключение на 2008 и 2013 г, когато не е извършено такова. Зарибяването от 2007 г. до настоящия момент е извършено с еднолетки от пъстървово стопанство язовир „Тошков чарк“ гр. Батак, по данни от дирекцията на парка.

В паркови участъци Вихрен и Безбог са проведени зарибявания с еднолетки на Балканска пъстърва (*Salmo trutta fario*) през периода 2004- 2013 г. във следните езера и реки със съответния брой зарибителен материал.

В ПУ” Вихрен” – през 2004 г.- Рибното (3200), Дългото(3200.), Голямо валявишко (8000); 2005 г.- Голямо Валявишко езеро (5000); Езеро Окото (1700), Муратово (4250); 2006 г. - Долно Василяшко (4000), 2007 г.- Голямо Валявишко езеро (1580), Долно Василяшко (3000) и Тевно (1000); 2009 г. - Муратово езеро (2000), Превалско езеро (2000), Долно Василяшко (2000), Голямо валявишко езеро (2000), Демянишка река (1000), Бъндеришка река (1000); 2011 г. езеро Окото (1100), Дълго езеро (8800), Превалско езеро (3300), Долно валявишко езеро (3300), Долно Василяшко (2200), река Демяница (2200); 2012 г. - Муратово езеро (2000), Долно Василяшко езеро (3000), Долно Валявишко езеро (2000), Трето Превалско езеро (4800); ПР „Безбог“ през 2004 - Безбожко езеро (4250); 2009 г – Безбожко (2000), Попово езеро (2000); 2011 г. - река Туфча (2200), река Десилица (2200), река Ретиже (3300) и 2012 г. река Безбожка (4000).

225

Посочените данни са от двата доклада” Относно: четири годишното изпълнение на Плана за управление на Национален парк “Пирин”, за периода 2004 -2008 на директор инж Г. Грънчаров и за периода 2008 – 2012г на директор инж Г. Мечев, както и по издадените заповеди за забрана на риболов в определени водоеми на територията на НП Пирин от Министъра на Земеделието и храните.

➤ ТУРИСТИЧЕСКИ НАТИСК ВЪРХУ РИБНИТЕ ПОПУЛАЦИИ

Нарастването на туристическият поток и увеличаването на привържениците на любителският риболов, оказват натиск върху рибните популации. За задоволяване на нуждите на любителите риболовци се е наложило зарибяване на част от реките и езерата в НП Пирин, като за една част от водоемите преди това изобщо не са били зарибени (напр. Окото, Тодорини очи, Кременски езера, Тевно езеро, Горно превалско ез. и др.). Основен изходен пункт в тези паркови участъци за хижите Бъндерица, Вихрен и Демяница е гр.Банско, а за х. Гоце Делчев и х. Безбог - с. Добринище. От х. Гоце Делчев до х. Безбог има двуседалков лифт, който засилва туристическия поток до Безбожкото езеро и разположените по-високо (Рибни езера, Попово ез и др.).

До повечето езера има туристически маркирани пътеки, което прави достъпа на туристи и риболовците лесен до тях, особено за по-ниско разположените езера като Долното Валявишко, Долно Василяшко, Окото, Безбожко, Попово, Рибно бъндеришко, и др.

В някои от езерата се наслагват лавини, пречатстващо развитието на рибните популации в тях.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

➤ ПРЕПОРЪКИ, ПРОВОКИРАНИ ОТ ТЕРЕННИТЕ НАБЛЮДЕНИЯ И ИЗСЛЕДВАНИЯ ВЪВ ВРЪЗКА С ИЗПОЛЗВАНЕТО И ОПАЗВАНЕТО НА РИБНИТЕ РЕСУРСИ

1. Да не се увеличава разпространението и зарибяването с дъгова пъстърва, тъй като тя е значително по-еврибионтна от балканската пъстърва. Увеличаването на разпространението и на числеността ѝ крие потенциални рискове за изместване на балканската пъстърва от типичните ѝ местообитания и крие реални рискове от ограничаване и в определени случаи до ликвидиране на автохтонните ѝ популации.
2. Зарибяването с балканска пъстърва да става само с контролиран зарибителен материал.
3. Числеността на зарибителния материал да бъде съобразявана с водния дебит на местообитанията и хранителната база с оглед екологично равновесие и баланс в трофичната структура на сладководните езерни и речни екосистеми, насочени към опазване на наличното биологично разнообразие.
4. Единствено в р. Демяница от местообитанията, обект на настоящия отчет са констатирани и 3-те вида риби от Salmonidae – балканска, американска пъстърва и сивен (под х. Демяница).
5. През периода на настоящото изследване не са установени нарушения във връзка с ресурсното използване на риби и техните местообитания.

Допълнителни бележки

При провеждане на теренните изследвания върху ихтиофауната на НП Пирин през периода 08.07.- 13.07 2014 г. е наблюдавано до Долното Валявишко езеро отглеждане на селскостопански животни, крави.

226

1.15.3. Земноводни и влечуги

В разглеждания период бе извършен анализ на съществуващата информация (научни публикации, монографии, интернет) за състава и разпространението на херпетофауната в границите на Парка. Компилиране на ГИС слоеве за територията на Парка. С изключение на Плана за Управление от 2004 година (Димитрова и кол. 2004), за територията на Парка липсват цялостни проучвания на херпетофауната. Липсата на такива се дължи на сравнително ниското разнообразие при тази група, обусловено от характера на разглежданата територия - типичен планински район със съответния му климат, който е лимитиращ фактор за голяма част от земноводните и влечугите в страната. На базата на литературните източници, както и на личен опит, бяха определени райони с подходящи местообитания за извършване на теренни проучвания за разпространението и верифициране местообитанията на целеви видове земноводни и влечуги - *Salamandrasalamandra*, *Rana temporaria*, *Bufo viridis*, *Bufo bufo*, *Lacerta vivipara*, *Vipera berus*. Едновременно с това бяха компилирани ГИС слоеве за територията на Парка.

Теренните проучвания бяха извършени в периода 13-15.05.2014 г. в района на Попина Лъка. Осъществени бяха 2 нощни и 2 дневни трансекта в смесени и в иглолистни гори. В границите на Парка бяха установени 2 от целевите видове - *Salamandrasalamandra* и *Rana temporaria*, а *Bufo bufo* бе установена в извън прилежащата територия, в района на х. “Яне Сандански”. В периода на проучване, както и през целия сезон, климатичните условия бяха неблагоприятни - гърмотвеични бури, придружени с рязки спадове на температурата - които влияят неблагоприятно на целевите видове. Поради придошлите реки придвижването в района на Парка беше силно затруднено.

1.15.4. Птици

Орнитофауната на НП „Пирин“, от обобщените литературни данни към момента, наброява 159 вида (План за управление на парка 2003 г), което е около 38,9% от орнитофауната на България (BUNARCO, 2009).

Гнездовия комплекс от птици спада основно към иглолистния горски пояс, където доминират видове тясно свързани с тази растителна формация – чинки (р. *Fringilla*), кралчета (р. *Regulus*), черен синигер (*Parus ater*), червенушка (*Pyrrhula pyrrhula*), елов певец (*Phylloscopus collybita*) и др. (Симеонов, 1992).

Установените до момента видове птици се отнасят към 16 разряда и 38 семейства. С най-много видове и семейства е представен разред Passeriformes – 19 семейства и 91 вида.

Досегашни проучвания

Първата обобщаваща работа върху птиците на Пирин е на Симеонов (1986), в която авторът представя резултатите от двадесетгодишни проучвания (1964 – 1983) в отделни части на планината. Конкретни наблюдения върху видове, орнитоценологични сведения, гнездова биология и хранителен спектър са дадени в отделни публикации преди това (Симеонов, 1968, 1968а, 1969, 1970; Симеонов 1971, 1971а, 1974, 1975, 1981, 1983, 1983а; Симеонов, Петров 1982; Симеонов, Мичев 1980, 1985).

В обобщаващата публикация от 1986 г., авторът (Симеонов 1986) представя сведения за 217 вида птици в Пирин, разпределени в категории – постоянни – 87 вида, прелетни, размножаващи се видове – 69 вида, преминаващи (посещават планината само по време на прелет) – 38 вида и зимуващи – 20 вида.

Няколко години по-късно Симеонов (1970) представя резултати от проучване върху гнездовата орнитофауна в псевдомаквисите на Пирин планина.

По-нови данни за гнездещи птици, тяхната плътност и структурата на съобществата в Пирин и по-специално в смърчовите гори са представени от Nikolov (2005, 2007, 2007а)

Последващите орнитологични наблюдения от други автори се отнасят до конкретни видове или техни местообитания в територията на Националния парк и извън нея. Проучвания върху гнездовата орнитофауна на прилежащия до Прин резерват „Тисата“ са извършвани от Спиридонов и Симеонов (1988).

Публикувани материали върху разпространението и биологията на отделни видове птици има за червеногушото коприварче (*Sylvia cantillans*) (Симеонов, 1986), горския бекас (*Scolopax rusticola*) (Nikolov 2004; Stoyanov et al., 2003), както и за някои от редките и консервационно значими сови – пернатоногата кукумявка и врабчовата кукумявка (Петров 2002, Shurulinkov et al. 2003, 2005, 2005а, 2006).

Данни от проучвания свързани със зони от Натура 2000 в България са представени и във формулярите за защитена зона „Пирин“ с код BG 0000209. Нови данни за отделни видове птици са публикувани и в новите обобщаващи сборници, „Атлас на гнездящите птици в България“ (Янков 2007), „Орнитологично важни места в България“ (Костадинова, Граматиков 2007) и в новото издание на „Червена книга на Република България, т. 2“ (Големански и др. (ред.) 2011).

В България единственото до момента специализирано изследване на влиянието на антропогенната фрагментация (и в частност на ски-пистите) върху орнитоценозите в планините е проучване в НП "Пирин" (Бисерков и др., 2010). Данните сочат, че за по-голямата част от видовете птици, отбелязани да пресичат пистите, ширина им не е от значение, поради мобилността на групата. В същото време, след разширяването на ски зоната над гр. Банско, в района е отбелязано изчезване или силно намаление на числеността на видове птици с висок консервационен статут – трипръст и белогръб кълвач, глухар и пернатонога кукумявка.

227

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Видов състав (богатство на таксоните)

Към момента са установени 159 вида птици в границите на НП Пирин. Те принадлежат към 16 разряда и 38 семейства

Природозащитен статус (кансервационно значими таксони, застрашени видове)

Досега известните глациални реликти са пернатоногата кукумявка (*Aegolius funereus*), белогърбия кълвач (*Dendrocopos leucotos*) и трипръстия кълвач (*Dendrocopos tridactylus*). Балкански ендемити са пет подвида птици: белогърбия кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*), балканската чучулига (*Eremophila alpestris balcanica*), алпийската завирушка (*Prunella modularis meinertzhageni*), качулатия синигер (*Parus cristatus bureschi*) и скалната зидарка (*Sitta neumayer neumayer*).

Методи

Основните методи, които се използват при установяване числеността на гнездящите птици са методът на картиране (Territory mapping methods), маршрутния или трансектен метод (Line transects) и методът на точковото броене (Point counts) (Bibby et al., 1992). Всеки от тях има определени предимства и зависи от поставените цели и характера на местността.

Парк Пирин обхваща следните UTM квадрати:

FM83, FM91, FM92, FM93, GM00, GM01, GM02, GM03, GM11, GM12

Приоритетни видове и техните местообитания, предложени за обстойно наблюдение от Дирекцията на НП „Пирин“

Резултати от полевите проучвания - Дирекцията на парк Пирин е определила следните видове птици от приложение 3 на ЗБР, посочени за инвентаризация:

1. Горски бекас (*Scolopax rusticola*) – Гнезди в UTM квадрат GM01. В страната гнезди с численост 30-100 двойки. Гнезди в иглолистни и смесени гори от 400 до 1800 м.н.в. 228
(Stoyanov et al 2003; Nikolov 2004).

По време на теренните проучвания не бе установен, но е твърде възможно гнезденето на вида в района на х. Беговица и най-южните части на парка в района на местн. Попина лъка.

2. Голям ястреб (*Accipiter gentilis*) – Гнезди във всички квадрати, в широколистни, смесени и иглолистни гори от 0 до 2 714 м.н.в.

Наблюдаван в района на Добринище и с. Лиляново.

3. Яребица (*Perdix perdix*) – Гнезди в квадрат GM03 и FM92, от 0 до 1800 м.н.в.

Разпространена по откритите части – ливади, пасища. Наблюдавана в района на местн. Попови ливади и вр. Ореляк, които са извън парка, както и в откритите местообитания около гр. Банско

4. Гривяк (*Columba palumbus*) - Гнезди във всички квадрати, в широколистни, смесени и иглолистни гори от 0 до 2 000 м.н.в.

Установен в района на х. Беговица и най-южните части на парка в района на местн. Попина лъка, както и в Северен Пирин, парков район Вихрен.

5. Горска улулица (*Strix aluco*) - Гнезди във всички квадрати, в широколистни, смесени и иглолистни гори от 0 до 1900 м.н.в.

Не е установена при теренните наблюдения в Южен Пирин, ПР Каменица. Установена е в Северен пирин ПР Вихрен и Баюви дупки.

6. Балканска чучулига (*Eremophila alpestris balcanica*) - Гнезди в квадрати GM01, 02, 11 и 12 и FM92, 93 и 83, по каменисти открити терени от 1400 до 2500 м.н.в.

Установена при теренните наблюдения в ПР Каменица и Вихрен по високопланинските открити части. Със сигурност се среща и по алпийските части на останалите паркови райони.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opew.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

7. Планинска стърчиопашка (*Motacilla cinerea*) - Гнезди във всички квадрати, в близост до реки и потоци от 120 до 2800 м.н.в.

Установена попоречието на р. Санданска Бистрица, водохващането над Попина лъка и р. Беговица в Южните части на парка.

Наблюдавана е при предишни посещения в района на реките Глазне, Бъндерица и Демяница в Северната част на парка.

8. Алпийска завирушка (*Prunella collaris subalpina*) - Гнезди в квадрат GM01, 02, 11 и 12 и FM92, 93 и 83, по каменисти открити терени от 1400 до 2800 м.н.в.

Установена при теренните наблюдения в ПР Каменица местн. Спано поле, по високопланинските открити части субалпийски ливади – 1900 м.н.в.

Най-многобройния вид по субалпийските ливади – до 55 екз./кв. км. (Симеонов, 1986).

9. Пъстър скален дрозд (*Monticola saxatilis*) - Гнезди в квадрат GM01, 02, 11 и FM92 и 93, по скали и сипеи от 50 до 2600 м.н.в.

Не бе наблюдаван при теренните наблюдения в района на ПУ Каменица. Наблюдаван в района на вр. Ореляк. При следващите теренните наблюдения ще бъде проучен вида в ПУ Вихрен и Безбог.

1.15.5. Бозайници

Извършен е цялостен преглед на литературните данни за видовия състав и разпространението на бозайната фауна на територията на НП „Пирин“. Според наличните литературни данни на територията на НП „Пирин“ са установени 34 вида бозайници (без прилепи). В Червената книга на България са включени 7 вида - в категория уязвим (VU) - Пъстър пор (*Vormela peregusna*) и Вълк (*Canis lupus*) и в категория застрашен (EN) – Златка (*Martes martes*), Кафява мечка (*Ursus arctus*), Дива коза (*Rupicapra rupicapra*) и Дива котка (*Felis silvestris*). Един вид е реликтен – Снежната полевка (*Chyonomys nivalis*), а два подвида са балкански ендемити - дивата коза (*Rupicapra rupicapra balcanika*) и Кафявата горска полевка (*Clethrionomys glareolus pirinus*). Прегледът на литературните данни показва липсата на съвременни изследвания относно видовия състав, биотипичната привързаност и екологичните характеристики на видовете от бозайната фауна на Пирин през последните 10 години.

229

Като цяло проучеността на бозайната фауна на Пирин спада през последните 50 години и се нуждае от значително осъвременяване. Непълнотите и неточностите в информацията се изразяват в следното: липсват данни за съвременното алтитудинално и лонгитудинално разпространение на бозайната фауна в парка; някои таксономични определяния, особено що се отнася до видовете-двойници (*Apodemus sylvaticus*/*Apodemus flavicollis*; *Neomys fodiens*/*Neomys anomalus*) са съмнителни; необходимо е уточняване на съвременното разпространение на бозайната фауна в парка (местонаходища и биотипична привързаност) Необходимо е да бъдат отразени настъпилите през последните години промени както в наименованията на някои видове, така и в природозащитния им статус.

Набирането на информация приключи и за следващия период дейността по тази дейност ще бъде насочена към обобщаване и анализ на данните относно разпространението на видовете на територията на НП „Пирин“, коректното им таксономично определяне и осъвременяване както на наименованията, така и на консервационния им статус.

През отчетния период от 2.07 до 6.07. 2014 г. бе извършена теренно-проучвателна работа в паркови райони "Баюви дупки" и „Вихрен“, заемащи северо-западните части от територията на Национален парк "Пирин". Теренната работа бе съсредоточена в районите на циркусите Баюви дупки, Разложки Суходол и Василешки циркус. Теренната работа включваше наблюдение и картиране на следи, екскременти и други следи от жизнена

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

дейност на видовете от бозайната фауна по трансектен метод и метод чрез улавяне с живоловни капани тип „Шерман“. Бе приложен и метода на капано - денонощията за отчитане на относителната численост на дребните бозайници.

Бяха осъществени трансектни наблюдения от м. Бетловото, през хижа „Яворов“, до циркусите Окаденски циркус и Разложки Суходол, от Хижа „Пирин“ до езеро „Окото“ и по посока а хижа „Дамяница“.

В резултат на проведените теренни проучвания чрез директни наблюдения или улов бяха установени следните видове от бозайната фауна в изследвания район:

1. **Снежна полевка (*Chionomys nivalis*)** – глациален реликт (целеви вид на НП „Пирин“). Бе локализирана и картирана колония на снежната полевка в рид Каменитица (N41°48.866' и E 023°22.265'), под местността Стъпалата. Площадката на заложените капани обхваща територия с надморска височина от 2031м н.в. до 2 300 м н.в. в зоната на циркуса Разложки суходол. Биотопът е открит, скалист, с множество морени, покриващи 90% от грунда, разположен до малка река. Склоновете са с югоизточно и югозападно изложение, където снеговете се топят най-бързо. За 100 капано-денонощия бяха уловени 11 полово зрели, възрастни индивиди (7 мъжки и 4 женски). В района на хижа „Вихрен“ на 1907 м н.в. (N41°81.314' и E 023°37.045') бе регистрирано второ местонахождение на снежната полевка. Характеристиката на биотопа е сходна с тази от района на рид Каменитица. Бе уловен само един полово зрял женски екземпляр.

2. **Дива коза (*Ripicarpa rupicarpa balcanica*)** - балкански ендемит. В района на местността „Стъпалата“ - N41°48.333' и E 023°22.221' бяха наблюдавани диви кози с малки.

3. **Ръждива горска полевка (*Clethrionomys glareolus pirinus*)** – балкански ендемит. В района на хижа „Вихрен“ – 2010 м н. в., координати N41°75.167' и E 023°41.520' бе уловен един екземпляр от вида.

4. **Обикновена кафявозъбка (*Sorex araneus*)** – в района на хижа „Вихрен“ - 2010 м н.в., координати N41°75.167' и E 023°41.520' бе уловен един екземпляр.

Индиректно, чрез регистриране на екскременти или следи от жизнена дейност, в района на полевите изследвания бяха регистрирани следните видове:

5. **Невестулка (*Mustela nivalis minutus*)** - (целеви вид на НП „Пирин“). В района на ез. „Окото“, в района на хижа „Вихрен“ (N41°75.167' и E 023°41.520') бяха регистрирани екскременти на невестулка, която явно използва добрата хранителна база от дребни бозайници, установена в района (снежна полевка, ръждива горска полевка, обикновена кафявозъбка и къртица).

6. **Европейска къртица (*Talpa europea*)** Над хижа „Вихрен“ (N41°81.314' и E 023°37.045') бяха регистрирани голям брой къртичини.

7. **Лисица (*Vulpes vulpes*)** В района на рид „Каменитица“ ((N41°48.866' и E 023°22.265')) бяха намерени типични екскременти на лисица, от които ясно се вижда, че тя използва през сезона като хранителна база снежната полевка.

В района около хижа „Вихрен“ бе регистрирано значително видово разнообразие – бяха регистрирани общо 5 вида от дребната бозайна фауна: снежна полевка, ръждива горска полевка, обикновена кафявозъбка, европейска къртица и невестулка.

Необходимо е да бъдат отразени настъпилите през последните години промени както в наименованията на някои видове, така и в природозащитния им статус.

230

1.15.5.1. Прилепи

Период на проучването: 25 – 27.06.2014 г. **Местоположение** Югозападен дял на НП в района на х. Беговица и северозападно от м. Попина лъка при надморска височина

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

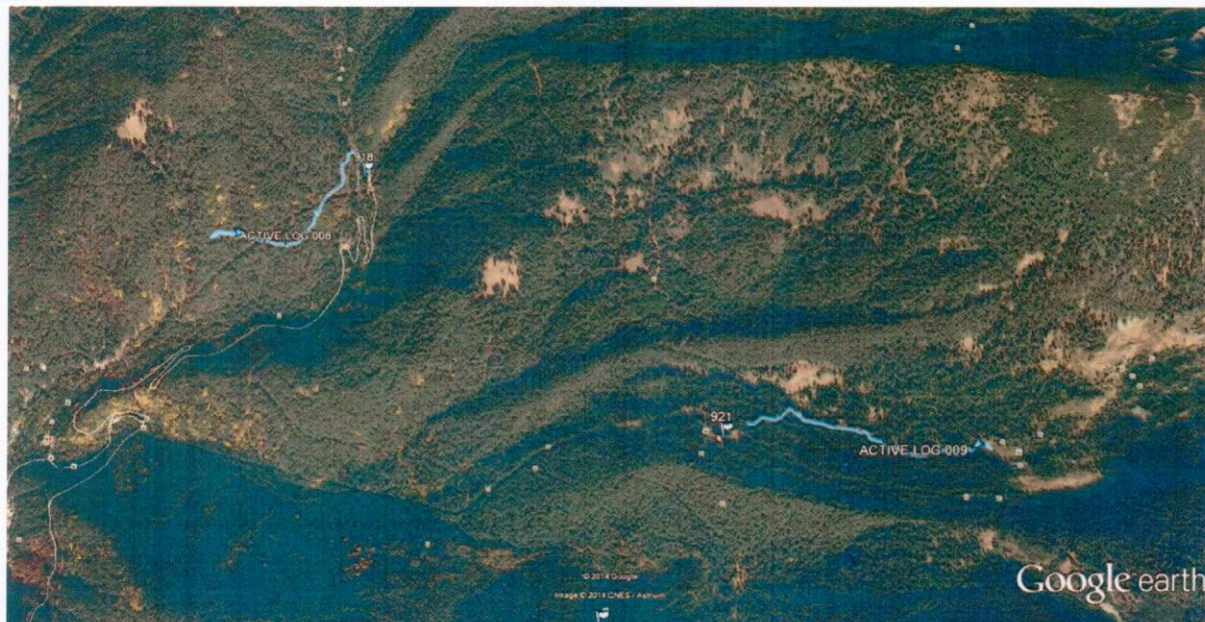
ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

съответно 1700-1800 м и 1500 – 1600 м (фиг. 1). Проучването обхваща иглолистния горски пояс.

Фиг. 1. Пунктове и трансекти, по които бе извършено проучването на прилепите.

Методи

Бяха използвани два типа ултразвукови детектори – тип “Pettersson D240 x” и “Tranquility Transect” със записващи устройства “Transcend MP 860”. Географските координати бяха заснемани с помощта на GPS устройство Garmin eTrex Legend.

231

Получените записи на ехолокационни звуци на прилепи бяха обработени със специализиран софтуер „Adobe Audition” и „Bat Sound 3.1” for Windows. За целите на видовото определяне, освен характерната форма на сонограмата на ехолокационните звуци на прилепите, бяха измервани следните звукови параметри:

- честота с максимална енергия на звука;
- максимална и минимална честота на звука;
- продължителност на звука;
- интервал между издаваните последователно звуци.

Резултати

Общо бяха регистрирани четири вида прилепи:

Широкоух прилеп (*Barbastella barbastellus*): характерен обитател на горските планински екосистеми, включен в Приложение II на Дир. 92/43 ЕС. Сонограмата на регистрираните ехолокационни звуци е представен на **фиг. 2**;

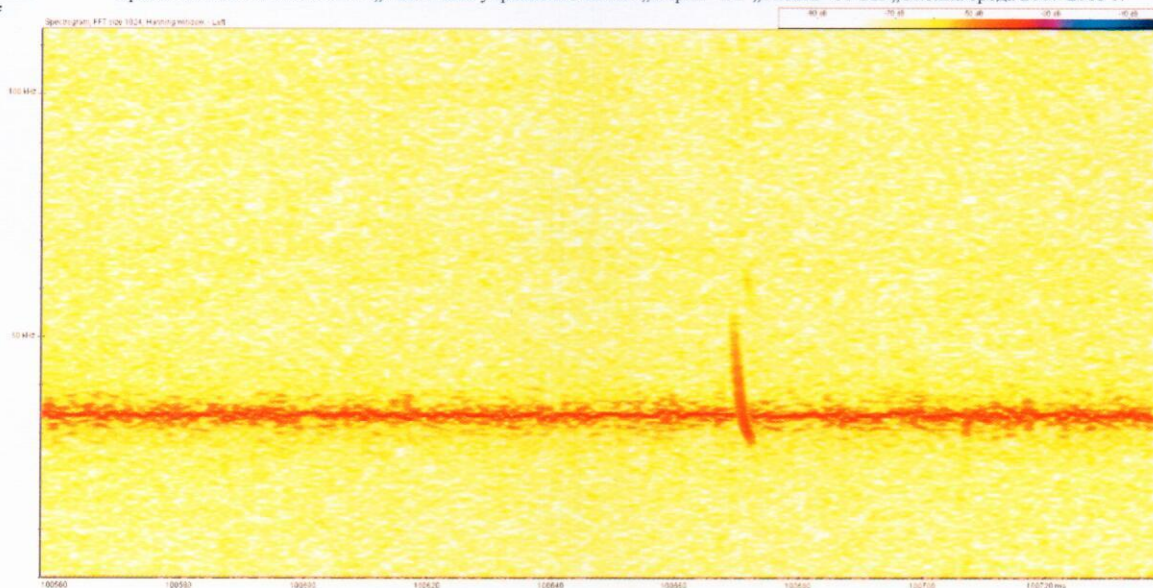
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opec.moev.government.bg

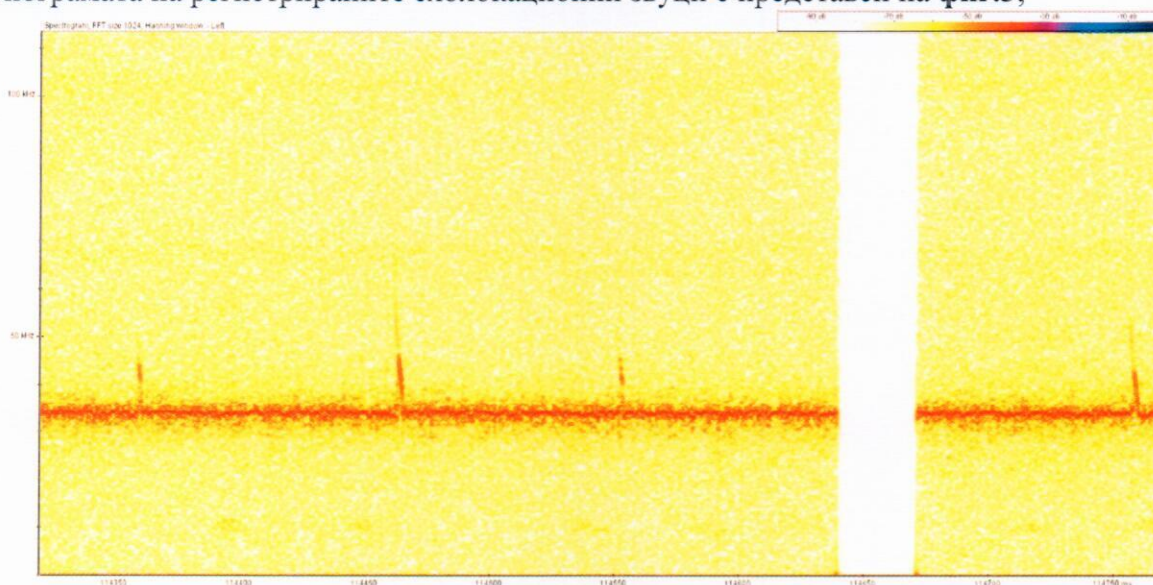
Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Фиг. 2. Сонограма на ехолокационен звук на Широкоухия прилен (*Barbastella barbastellus*) в долината на р. Беговица.

Мустакат нощник (*Myotis mystacinus* gr.): горски вид, установяван с висока активност над водната повърхност и в долините на реките в Рила, Стара планина и Пирин. Сонограмата на регистрираните ехолокационни звуци е представен на **фиг.3**;

Фиг. 3. Сонограма на ехолокационни звуци на Мустакат нощник (*Myotis mystacinus*) в долината на р. Беговица

Малък вечерник (*Nyctalus leisleri*): горски вид, среща се на територията на страната предимно в стари гори, обитава хралупи. Сонограмата на регистрираните ехолокационни звуци е представен на **фиг. 4**.

232

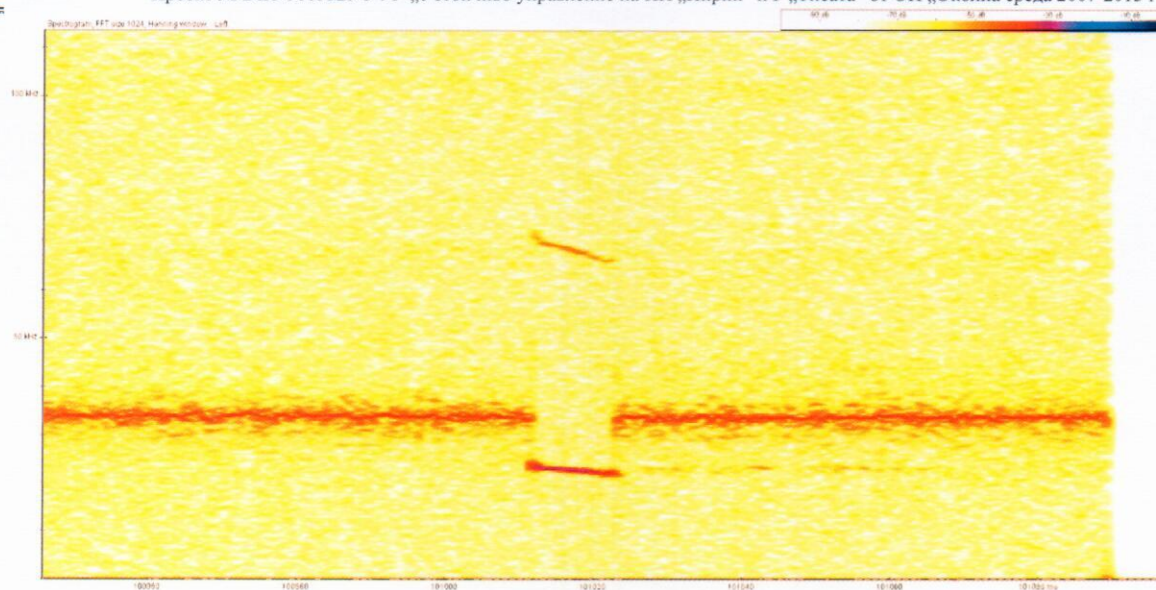
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

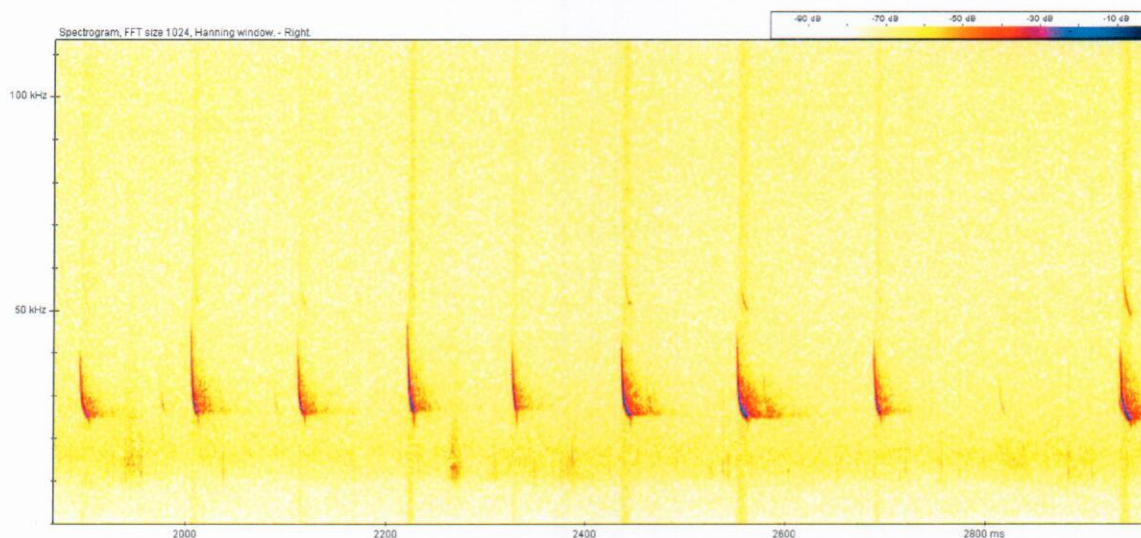
Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Фиг. 4. Сонограма на ехолокационни звуци на Малък вечерник (*Nyctalus leisleri*) в долината на р. Беговица

Полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*): горски и синантропен вид. Често обитава постройки – под керемиди, процеци и тавани. Установен непосредствено около хижа Беговица. Сонограмата на регистрираните ехолокационни звуци е представен на **фиг. 5**.

Фиг. 5. Сонограма на ехолокационни звуци на Полунощен прилеп (*Eptesicus serotinus*), регистрирани край х. Беговица

233

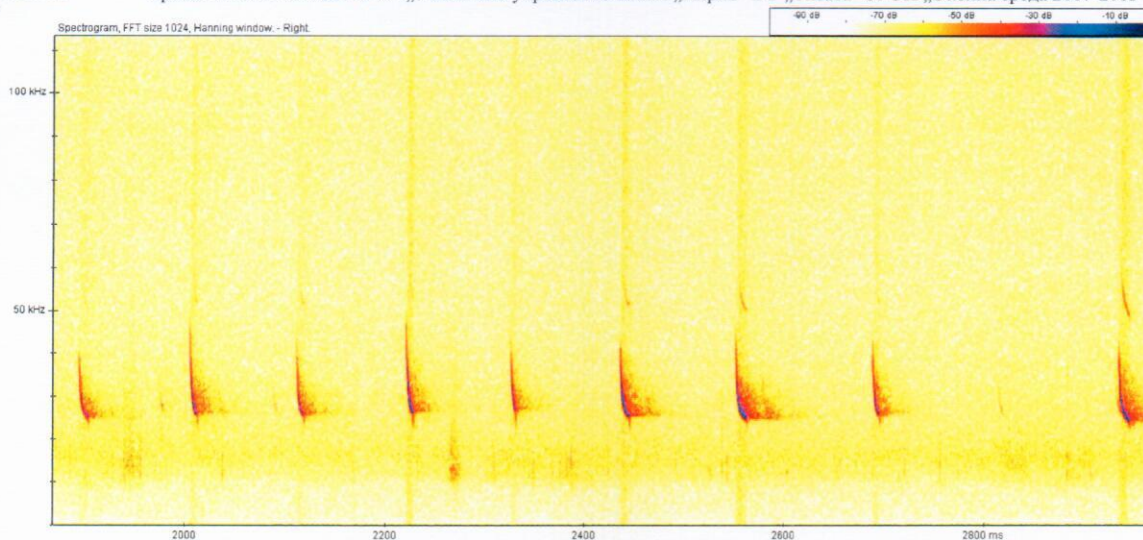
ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Фиг. 5. Сонограма на ехолокационни звуци на Полунощен прилен (*Eptesicus serotinus*), регистрирани край х. Беговица

КУЛТУРНА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА ХАРАКТЕРИСТИКА

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ПАРКА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Население и демографска характеристика(вкл. трудова заетост и образователна структура)

Национален парк Пирин е разположен на територията на област Благоевград и на седем общини – Банско, Г. Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли и Разлог.

По данни на Националния статистически институт (НСИ), окончателни данни от Преброяването на населението за 2011г., населението на района на Национален парк Пирин е 130931 души. От тях 64483 са мъже и 66448 жени. В градовете живеят 79650, а в селата 51281 души. От жителите на градовете 38895 са мъже и 40755 жени. В селата има 25591 мъже и 25690 жени. (Табл. 1) Данните показват, че в района на Национален парк Пирин 60.8% от хората живеят в градовете и се наблюдава лек превес на жените. Най-много население има в общините Сандански – 40470 души, Г. Делчев 31236 души, Разлог – 20598 души и по-малко в общините, Симитли – 14283 души, Банско – 13125 души, Струмяни – 5778 души и Кресна – 5441 души.

Таблица 1. Общо население седемте общини по пол, в градовете и в селата

Общо			В градовете			В селата		
всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
130931	64483	66448	79650	38895	40755	51281	25291	25690

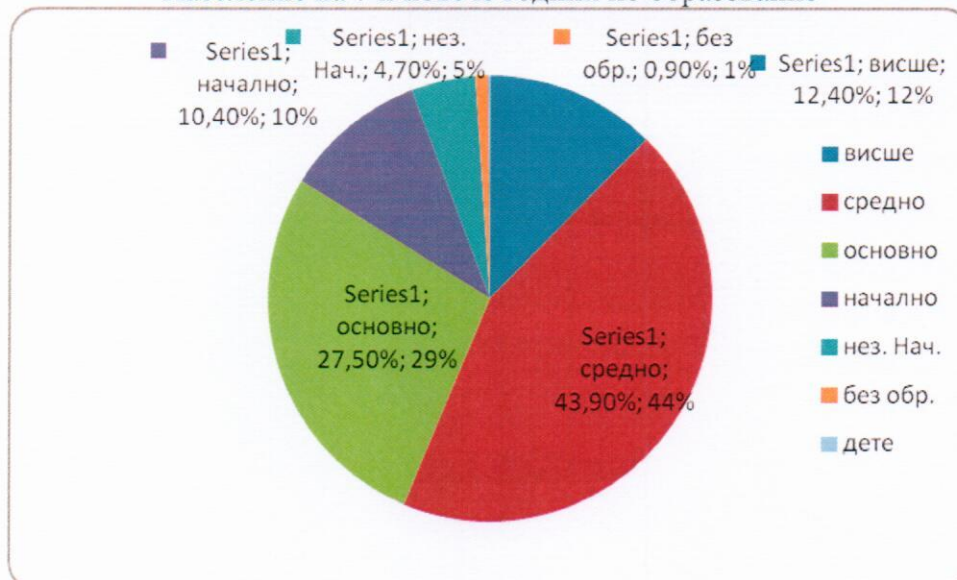
Източник: Национален статистически институт, 2011 г.

235

Образователната структура в седемте общини от района на Национален парк Пирин е под средната за страната – 12.4% от хората са с висше образование като по-голямата част от тях са съсредоточени в общините Банско – 16.09%, Разлог – 14.35%, Сандански – 13.32%, Г. Делчев – 13.02%. Най-малък процент висшисти има в общините Струмяни – 4.73%, Кресна – 7.03% и Симитли – 7.1%. Преобладават хората със средно образование – 43.9% показател, който е близък до средния за страната. С основно образование са 27.5%, с начално – 10.4%, с незавършенож начално – 4.7%, никога не са посещавали училище – 0.9% и 0.2% са деца. /Виж. Графика 1/

Население на 7 и повече години по образование

Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

236

1.6.2. Селищна мрежа

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради.

Електронен височинен модел на релефа

Цифровият модел на релефа е създаден използвайки основно фотограметричен метод. При извършване на работата са изпълнени следните етапи:

- Подготвителни дейности.

В този период е направен анализ на данните с които се разполага за генериране на модела на релефа. Определен е обхвата на задачата съгласно последните данни за границите на парка Пирин. Избрано е да се работи в координатна система БГС2005, зона 35 и Балтийска височинна система.

- Фотограметрична обработка

Извършено е решение на блокова аеротриангулация на базата на изпълненият план за летене. С получените данни от това решение са построени стереомоделите и автоматично е генериран модел на релефа.

Чрез стереокартиране са извлечени структурни линии на релефа, като водосливи, характерни форми на релефа и др. Определени са границите на растителна покривка и осреднена височина на покритието.

Ръчно е редактиран получения модел на релефа в участъците на характерните структурни линии. Изключена е височината на растителната покривка.

- Проверка и запис на резултатите.

Получения модел на релефа е проверен с налични геодезически измервания и не са констатирани значителни разминавания от точността заложена по задание.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Модела на релефа е записан като регулярна матрица във формат ESRI Binary Grid в координатна система БГС2005, зона 35 и Балтийска височинна система. Генерирани са хоризонтални през 5 метра и са записани като векторни данни във формати ESRI Shape и DXF. Векторните данни са записани в координатна система БГС200, зона 35 и координатна система 1970 зона К9

Топографски и геодезически измервания

Геодезическите дейности по заснемане на сградите и инфраструктурата свързана с тях е реализирана съгласно описаните в Заданието изисквания.

Извършени са част от геодезическите дейности на територията на парка. Работата се извършва паралелно, като се извършва съгъстяване на геодезическата мрежа и се развива Работна геодезическа основа (РГО) за районите в които има сгради и прилежаща инфраструктура.

РГО е положена чрез провеждане на GPS измервания с двучестотни GPS приемници „Trimble“ и Sokkia. За базова станция е използвана референтна станция в гр. Разлог на фирма „Naviteg“, разпространяваща WGS координати в епоха 2005 г. в съответствие с развитата национална GPS мрежа. В отделни случаи за референтна станция са използвани точки от националната GPS мрежа: триангулационни точки №№750 „Свети Георги“ и 804 „Кулата“. Използвани са GPS измервания с двучестотни GPS приемници на точки от Държавната астрономо геодезическа мрежа /ДАГМ/ включително и тт №14 - „Вихрен“, необходими за извършване на трансформацията на координатите в координатна система 1970 г. Използвани са следните изходни геодезически точки:

- Базова станция в гр. Разлог на фирма „Naviteg“;
- триангулационни точки от ДАГМ №№750, 804, 14, 8423, 8386, 36, 752, 753.

237

Точките от РГО са номерирани от № 1 последователно. Такива точки са създадени за всички основни райони на хижите и хотелите. Същите са стабилизиращи с трайни геодезически знаци като: тръбички, геодезически пирони и на места обозначени върху скали или огромни непреместваеми камъни. Точките от РГО са реперирани по местни предмети и сгради.

За заснемане на всички теренни характеристики е развита и допълнително полигонова мрежа, като за изходни са използвани точките от РГО.

За заснемане на подробностите са извършени преки геодезически измервания с високоточни тотални станции /Sokkia3010 и Topcon 3005/, по полярният метод. На заснемане подлежат:

- всички площни, линеини и точкови обекти в основните райони, както и около отделните сгради;
- частично и граници на растителна покривка с цел онагледяване на използваната и поддържаната територия около сгради и инфраструктура;
- входи и изходи от основната пътна мрежа за достъп до районите и маршрути от и за района;
- водоизточници, каптажи, резервоари, преливници и водохващания, както и съоръжения за производство на електроенергия /ВЕЦ, мини ВЕЦ/;
- геодезически са определени и характерни в района съоръжения като тепавици, чешми, кръстове, паметници, противо лавинни съоръжения, параклиси и др.

1.16.3.1. Техническа инфраструктура, посочена от Д „НП Пирин“

- *Електрификация*, в т.ч. ВЕЦ, вкл.мини ВЕЦ за нуждите на обекти в парка;
- *Електропроводи* на територията на парка;
- *Водоснабдяване - Водоизточници*

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Водните ресурси, формирани на територията на парка се използват за водоснабдяване на хижите, хотелите, почивните станции и други туристически обекти в парка и населените места в прилежащата му зона.

От изворни води са изградени каптажи в следните местности:

- м. Калугерица – за водоснабдяването на гр.Разлог;
- изворите Циганско кладенче, Пелеви извори, Усина, дренажно водохващане и сондажни кладенци – за водоснабдяването на гр.Банско;
- извор до р. Бъндерица за Почивна станция “Академика” и х. “Бъндерица”;
- извори Крънтията, Студения чучур, Широка поляна за водоснабдяването на с. Обидим и с. Места
- извори Перлеш и Шулай за водоснабдяването на гр. Добринище;
- извори при р. Мелнишка под Стефанов връх – за водоснабдяване на с. Сугарево и гр. Мелник;
- извори на р. Синанишка в м. Мандрата, извори Студената вода на р. Разколска и извор Черната вода на р. Влахинска– за водоснабдяването на гр. Кресна;
- с локално значение са каптажите за водоснабдяване на хижите “Яворов”, “Пирин”, “Вихрен” (непосредствено над хижата), „Демяница“ (близо до хижата), заслон „Синаница“ и др.;
- за водоснабдяване на хижа “Безбог” е каптиран извор в м. Душевадника.

От речни води се осъществяват водохващания за задоволяване на следните потребности:

- р. Стружка и р. Валявица – за водоснабдяването на гр.Симитли;
- водохващане на р. Алексова – за водоснабдяването на м. Предела и гр. Разлог.
- р. Санданска Бистрица, особено по-големите й притоци р. Башлийца, събираща водите на циркусите Башлийца, Чаира, Белемето и Беговишка, р. Сърчалийца, формирани от водите на циркусите Голямо и Малко Спано поле и някои други по-малки притоци, са обхванати във водноосиловата каскада „Санданска Бистрица“, включваща ВЕЦ „Попина лъка“, ВЕЦ „Лиляново“ и ВЕЦ „Сандански“. Към нея са включени водохващания на р. Мозговица, р. Крива река, р. Разсланковица, р. Тремошница. При тази водноосилова каскада се прилага добра екологична практика за комплексно използване на водите след ВЕЦ „Сандански“ за водоснабдяването на гр. Сандански.

238

Водоснабдителни мрежи и съоръжения.

✓ *Община Разлог:*

- От каптиран извор на кота 1200 м в м. Калугерица, чрез водопровод ф200 mm, водата се подава към язовир с вместимост 50 000 m³ под Суходолското езеро за водоснабдяване на гр. Разлог. От същата водоснабдителна система се водоснабдява Почивната станция на Министерски съвет в района на парка, както и базите в близката контактна зона.
- Речно водохващане „Улуко“ в местността „Предела“ също се използва за водоснабдяване в община Разлог;
- За водоснабдяването на курортния комплекс “Предела” и зоната за отдих “Кулиното” се използва водоснабдителна мрежа, включваща няколко каптажи в м. Засеко и водохващане на р. Алексова.
- С локален характер е водоснабдяването на х. “Яворов” от местен водоизточник в м. Стъпалата.

✓ *Община Банско:*

- Водоснабдяването на гр. Банско се осъществява чрез каптирани извори в м. Караманица, Свети Иван, Пепев кладенец, Усипо, Циганско кладенче и Пелеви извори.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

- За водоснабдяването на гр. Банско и почивните станции, разположени в по-ниската част на парка, е изградено и дренажно водохващане чрез сондажни кладенци във водосбора на р. Дамяница, откъдето с водопровод $\phi 200$ mm, водите се събират в резервоар с обем 5000 m^3 .
- Изграден е и нов водопровод за допълнително водоснабдяване на гр. Банско от м. Усипо, чието предназначение е да осигурява гр. Банско и почивните бази допълнително, при необходимост, с вода за питейно-битови цели с дебит $Q=30 \text{ l.s}^{-1}$.
- Селище Добринище се водоснабдява чрез водохващанията „Липев пожар“ и „Плавилото“;
- За водоснабдяване на хижа „Бъндерица“ и разположения до нея къмпинг, е изграден водопровод, в който водата постъпва от резервоар, захранван от каптаж, разположен край р. Бъндерица, непосредствено преди хижа „Вихрен“.
- Хижа „Дамяница“ е водоснабдена с помощта на бент, изграден след сливането на реките Василаска, Стражишка и Валявица, към които се добавя и водата от водохващане от Василаските езера.
 - ✓ Община Гоце Делчев
 - ✓ Община Сандански:
- Гр. Мелник и селищата Сугарево и Карланово се водоснабдяват чрез водопровод, включващ води от изворите на р. Мелнишка, която се образува от сливането на р. Сугаревска и Бела река, каптирани под Стефанов връх.
- За комплекса „Попина лъка“ е изградено местно водоснабдяване, но е с тенденция да се захрани от водопровода за гр. Сандански;
- Водохващането от р. Тремошница се използва за водоснабдяване на гр. Сандански, м. Туричка черква, хижа „Яне Сандански“ и хижа „Каменица“ (група Сандански).
- Водохващанията на р. Спанополска, р. Главница, р. Мозговица, Козя река, р. Крива река и р. Разланковица се обединяват чрез събирателен канал във водна кула, откъдето водата се отправя към ВЕЦ „Попина Лъка“ и ВЕЦ „Лиляново“;
- Изградено е и водохващане на р. Тремошница с масивен яз и странично водовземане от р. Мозговица при ВЕЦ „Попина лъка“, от р. Разланковица и р. Бождовска.
- За водоснабдяване на хижа „Пирин“ е изграден водопровод $\phi 80$ mm, в който постъпва вода от каптаж на извор, разположен на около 2 км над хижата в м. Баш мандра.
 - ✓ Община Струмяни
 - ✓ Община Кресна:
- Водоснабдителната система на гр. Кресна включва каптиране на 3 извора, разположени в НП „Пирин“ в местността „Студена вода“ при р. Разколска, 2 извора в местността „Мандрата“ на р. Синанишка и извор „Черната вода“ на р. Влахинска на около 10 км източно от гр. Кресна.
 - ✓ Община Симитли:
- За водоснабдяване на община Симитли се използват речни водохващания на р. Стружка и р. Валявица;

239

Канализация и пречиствателни съоръжения на територията на парка

Отдалечеността на обектите един от друг затруднява изграждане на централизирана канализация. Третирането на отпадните води от обектите се осъществява в две форми:

- Групиране на няколко водопотребители в обща канализация за дадена територия - почивна станция ВиК, вила „Рибарника“, почивна станция „ДЗИ“, хотел „Изворите“, почивна станция „ПСС“ на ПУ „Вихрен“. Въпреки усилията за изграждане на канализация, непречистените отпадъчни води от нея се заустват във водните тела на територията на парка;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Всички останали сгради на територията на парка са на септични ями, които не са в добро състояние, а каналът, отвеждащ отпадъчните води от хижа Демяница, например, изобщо не достига до съществуващата там зидана септична яма и директно инфилтрират към повърхностните и подземни водни тела, които наблизко се използват за водоснабдяване с питейни води.

Като се има предвид, че на територията на парка е организирано водохващане за питейно-битово водоснабдяване на голяма част от обектите и населените места във водосборите на р. Места и р. Струма, може да се подчертае, че е недопустимо настоящето дифузно замърсяване. Не може да се разчита на самопречистване, тъй като за пълно разграждане на азотсъдържащите замърсители от отпадъчните битово-фекални води са необходими 45 дни, а водохващания се осъществяват непрекъснато. За целта трябва да се изградят модулни локални пречиствателни съоръжения за всички обекти на територията на парка

1.16.3.2. Налична транспортна инфраструктура

✓ по отношение на мощността

• **държавна пътна мрежа** - в границите на контактната зона, държавната пътна мрежа като мощност е достатъчна със своите 413 км дължина.

• **горска пътна мрежа** – мощността е недостатъчна, както като обща дължина, така и като гъстота, сравнявайки със средната гъстота на съществуващата пътна мрежа в подобни по конфигурация на терена други райони на България, където оптималната гъстота варира между 10 и 15м/ха, докато в района на парка е 3,96/ха, а в контактната зона 6,40м/ха.

Плътността е сравнително равномерна в контактната зона, докато на територията на парка на места липсва (Места, Г.Делчев, Илинденци и Симитли), а в Добринище е двойно по-голяма от средната.

✓ по отношение на състоянието

• **държавна пътна мрежа** – Според критериите за състояние на държавната пътна мрежа, може да се приеме, че състоянието и е добро. Пътищата в лошо състояние са 19,5км или 5% от общата дължина.

• **горска пътна мрежа** – Анализът и показва, че състоянието на пътищата в лошо състояние т.е.земните пътища към пътищата в добро и задоволително състояние е в границите на 60:40. По-различно е положението в частите на зоните за подход в парка. Там където ги има пътищата са в лошо състояние.

✓ ефективност на съществуващата пътна мрежа

Ефективността, това е понятие което разглежда условията, които предлага съществуващата пътна мрежа за управлението, охраната, поддържането, колективните и индивидуални посещения в парка. Тези условия в преобладаващите случаи са добри. Задоволителни са при Места, Г.Делчев, Кресна и Симитли и то при използване на високопроходими превозни средства. Груповият организиран автомобилен туризъм има условие само в подходите от гр. Банско, с. Добринище и гр. Разлог и то до определени граници, поради липса на места за паркиране. Индивидуалния автомобилен туризъм, няма условия само в подхода през гр.Симитли, докато в другите зони за подход условията за осъществяването му са задоволителни и то главно до или в близост до границите на парка. Като цяло се налага извода, че има **прекомерно натоварване на територията на парка с посетители от североизток, което пък от своя страна води до непоправими последици за състоянието на парка.**

✓ Съществуващи паркинги

Паркингът на Шилигарника е с изчерпан капацитет за върхово натоварване. Това създава условия за нерегламентирано паркиране по протежение на пътя. Проблемите са в паркирането на личните автомобили през уикенда и през зимния сезон. Необходимо е те да

240

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

се решават с технически и организационни мероприятия, където е възможно да се организират нови паркоместа, изградени по подходящ, ненарушаващ начин. При леглова база от 1822 места общо са необходими около 460 паркоместа./при съществуващи 260-270/

* Окончателното разпределение на площите за техническа инфраструктура и сравнението им с минал период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

✓ **Въжени линии**

* Окончателното разпределение на въжените линии и сравнението им с минали периоди на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

✓ **Пешеходни туристически пътеки**

Проектираните пешеходни туристически маршрути с Паркоустройствения проект от 1993 год. са достатъчни за равномерното разпределение на посетителите на територията на парка. Определените главни и второстепенни маршрути осигуряват насочване на туристите към всички части на обекта. Слабост е, че не са обозначени на терена връзките с някои от подходите към парка:

- от гр. Симитли и с. Брежани /от северозапад/
- от с. Стара Кресна и с. Ощава /запад/
- от с. Струмьяни /югозапад/
- от с. Места през м. Хайдушки кладенец /изток/

* Окончателното разпределение на пътеките и сравнението им с минали периоди на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

241

1.16.3.3. Сгради и сградни комплекси

1.16.3.4. Ски-зони на територията на парка

Ски-зона Банско и прилежаща територия

Обща характеристика

Ски-зона Банско или наричана понастоящем според критериите на ЮНЕСКО „буферна зона“ е с площ **1004.2** ха. В границите на „буферната зона“ съгласно инвентаризацията от 2014г. са включени:

- Гори, поляни - 853.9 ха;
- Ски-писти - обща дължина - 19.5 км; площ - 121.9 ха;
- Ски-път - обща дължина - 10.5 км; площ - 10.5 ха;
- Лифт - обща дължина - 18.3 км; просека обща дължина 10.6 км; обща площ на просеки - 15.9 ха
- Стадион - площ - 0.8 ха;
- Горна станция кабинка - площ - 1.2 ха

Ски-зона с център гр.Банско има съществено значение за развитието на местната икономика в района на Банско, Добринище и цялата Разложка котловина е осъществяването на проект за изграждане на „ски-зона с център гр.Банско“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-511325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Проектът стартира през 2003г. въз основа на Концесионен договор.

В последствие Плана за управление на НП „Пирин“ е съобразен с приетия териториално – устройствен план за „Ски-зона с център град Банско“.

Изграждането и функционирането на всички съоръжения и сгради е съобразено с необходимите екологични норми. Изградени са 3 броя биологични стъпала за пречистване на отпадните води, подбрани и внедрени са екологични технологии на високо ниво, работи се по програма за затревяване и зачимяване на откритите терени, работи се по противоерозионно укрепяване и др.

Ски-зоната е значително натоварена. През зимния сезон на ден минават средно между 3500 и 4500 човека. В пикови моменти поема около 7-8 хил. туристи.

Изграждането на ски-зона „Банско“ е мащабен проект, даващ силен тласък в развитието на целия регион. Това е основополагаща инвестиция, която стимулира инвестиционния интерес в широк периметър и дава устойчивост на туристическия бизнес през зимния сезон.

Ски-зона Добринище и прилежаща територия

Обща характеристика

Ски-зона **Добринище** или наричана понастоящем според критериите на ЮНЕСКО „буферна зона“ е с площ **82.9** ха. В границите на „буферната зона“ съгласно инвентаризацията от 2014г. са включени:

- Гори, поляни - 76.9 ха;
- Ски-писта - обща дължина - 0.6 км; площ - 2.6 ха;
- Ски-път - обща дължина - 1.8 км; площ - 1.8 ха;
- Лифт - обща дължина - 1.4 км; просека обща дължина 1.3 км;
обща площ на просеки - 1.6 ха.

242

Туристически пътеки и прилежаща територия

По данни от План '04 на тетиртоията на НП „Пирин“ общата дължина на туристически пътеки е 00,0 км, която включва 30 бр. маршрути(главни маршрути – 13 бр. и Второстепенни маршрути – 17 бр.). При обхода на туристически пътеки не се констатират нарушения с практическо значение, както по пътеките така и в прилежащите им територии в резултат на туристическа дейност. Ограничени по количество на места са изоставени отпадъци – шишета, торбички, хартиени, хранителни и др. отпадъци. Ще подчертаем, че това се наблюдава много рядко и изолирано.

По пътеките и прилежащите им територии не се наблюдават учатъци, в които да протичат интензивни ерозионни или други деградационни процеси.

Районите на хижите, пикници и прилежаща територия

По данни от План'04 на тетиртоията на НП „Пирин“ се намират:

- хижи – 7 бр.;
- заслони – 4 бр.;
- хотели – 4 бр.;
- почивни станции – 10 бр.;
- бунгала – 21 бр.;
- търговски обекти – 10 бр.;
- други (частни вили, ски-гардероб, жилищни сгради и др.) – 32 бр.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Строителство през периода след приемане на План'04 свързано с реконструкция, ремонт и подмяна на съоръжения в района на ски-пистите

През периода 2008-2012 год. в Министерството на околната среда и водите са постъпили и реализирани следните инвестиционни предложения от фирма „ЮЛЕН“ АД:

- ✓ „Подмяна на съществуващ седалков лифт 4 FIX от м. „Бъндеришка поляна“ до м. „Коларски път“ с нов седалков лифт 6 CLD, зона Бъндерица, ски-зона с център гр. Банско“;
- ✓ „Подмяна на съществуващ седалков лифт 3 FIX от м. „Шилигарника“ до подножието на вр. Вихрен със седалков лифт тип „Купелбар“ /4 CLD/;
- ✓ „Подмяна на съществуващ влек тип „котва“ към „Старата писта“ със седалков лифт 4 FIX демонтиран от трасето „Бъндеришка поляна-Коларски път“, зона „Шилигарника“, ски-зона с център гр. Банско“;
- ✓ Реконструкция на съществуващо заведение за хранене на Бъндеришка поляна, ски- зона с център гр. Банско.
- ✓ „Подмяна на съществуващи два влека тип „паничка“ и „котва“ със седалков лифт тип
- ✓ „Купелбар“ /4 CLD/. в м. „Платото“, ски-зона с център гр. Банско,
- ✓ Реконструкция, преустройство и модернизация на сграда със смесено предназначение - „Финална къща“, зона „Шилигарника“, ски-зона с център гр. Банско“;
- ✓ Реконструкция и разширение на ПСОВ „Бъндеришка поляна“, ПСОВ „Платото“ ПСОВ „Шилигарника“;
- ✓ Проекти за рекултивация на ски писти и ски-път, в участъци с ерозия.

Съпътстващи възстановителни дейности след реконструкция, ремонт и подмяна на съоръжения в района на ски-пистите 243

- **ПРОЕКТ за Обект: Възстановяване на природни местообитания в просеката на демонтиран ски влек, местността „Чалин валог“ - ски зона с център Банско НП „Пирин“, Община Банско, М 1:2000 Фаза: Работен проект, 2010 г.**

Предмет на работният проект са площи с нарушени природни местообитания, получени в резултат от оформяне на просека с цел изграждане на ски- влек през 1982 г.

Проектът предвижда възстановяване на природно местообитание комплекс 91ВАХ9410 (Мизийски гори от обикновена ела Х Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*)) – гората е доминирана от мозаечна смес на обикновената ела по дървесна маса (45%) и обикновен смърч (40%) и 91СА - Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори, като и целостта на ландшафта чрез залесяване на обикновен смърч и обикновена ела.

Местоположението на обекта за възстановяване на природното местообитания е показано на сателитна снимка (сн.1) на обекта в М 1:25000.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Сателитна сн.1 - М 1:25000

- Работен проект за Обект: „Рекултивационни дейности след изпълнение на инвестиционни предложения за подмяна на четири седалков лифт 4 FIX от м. „Бъндеришка поляна“ до м. „Коларски път“ и подмяна на два влека тип „паничка“ и тип „котва“ в м. „Платото“, Парков район „Вихрен“, Национален парк ПИРИН

Предмет на настоящият работен проект са площи с нарушена природна среда от изкопно-насипни работи и ликвидация на подменени съоръжения след изпълнение на инвестиционни предложения за подмяна на четири седалков лифт 4 FIX.

Проектът включва **Техническа рекултивация** - почистване и подготовка на терена, транспортиране на земни и скални маси по предназначение, изграждане на противоерозионни канавки-валове, изграждане на декоративна стеничка от каменна зидария на циментов разтвор и др. и, **Биологична рекултивация** - Залесяване с бяла мура (*Pinus peuce*, като добиването на фиданките ще се извърши от горната част на просеката за лифт Шилигарника-Тодорка, Захрастяване със сибирска хвойна *Juniperus sibirica* Burs., като добиването на фиданките ще се извърши от територия в сервитута на лифт „Тодорка“ и Затревяване с тревно семе добито северната страна на ски-писта „Платото“ покрай клековото насаждение, където съществуващата тревна покривка плътно покрива терена.

244

Предварителни(прединвестиционни) проучвания със Задание за проектиране на обект: Рекултивация на нарушени терени – част от ски-писти с номера от 2 до 5, 5А, 5Б, от 6 до 9, 9А, 10, 11, 15 и 16 в Ски зона с център гр.Банско, НП „Пирин“, Община Банско са изработени въз основа на сключен договор за услуга между ПЛАНЕКО ООД и „ЮЛЕН“ АД.

НАРЕДБА № 4 от 19.02.2013 г. за защита на горските територии срещу ерозия и порои и строеж на укрепителни съоръжения

Обн. - ДВ, бр. 21 от 01.03.2013 г.

Насоката на рекултивационните дейности в нарушените терени на НП „ПИРИН“ - Ски зона с център гр.Банско се предвижда да бъде възстановяване на цялостта на ландшафта, включваща природните местообитания, растителността и видовете от флората.

В резултат на Предварителни(прединвестиционни) проучвания се установи, че през периода 2003-2012 г. върху значителни части от всички ски-писти са извършени рекултивационни дейности от „ЮЛЕН“ АД, включващи изкуствено противоерозионно затревяване. Успешно изкуствено са затревени части от ски-писти със обща площ 78.55 дка. Затревяването в тези площи е в рамките 80-100% покритие на терена. При някои случаи се наблюдава дори 40-50% зачимяване от площите им. На отделни места при 80 до 90% изкуствено затревените парцели има малки петна с размери от 50 до 150 м², които са все още голи без тревна растителност, нуждаещи се от биологична рекултивация. Преди изкуственото затревяване в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добро живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

обхвата на пистите са изграждани валове-канавки върху по-стръмните участъци, правено е задръстване с клони (в активни ровини) или запълването им със скални материали, като ерозията до голяма степен е овладяна. Независимо от извършените върху ски-пистите противоерозионни затревявания, изградените стотици л.м. валове-канавки, стотиците квадратни метра задръствания и употребената стотици кубични метра скална маса за запълване на ровини, все още върху значителна площ (18.33 ха или върху 17.3% от площта на писти), при дъжд с по-голяма интензивност е възможно развитие на водна ерозия. Необходимо е допълнително комплексно третиране на тези участъци с рекултивационни мероприятия в т.ч. и с мероприятия за борба с водната ерозия.

Със Заданието за проектиране на обект се планира да се извършат проучвателни работи за:

- Изработване на тахиметрични измервания за ситуация и надлъжен профил на участъци от хидрографската мрежа предвидени за укрепяване с дребноразмерни укрепителни съоръжения;
- Съставяне и използване на ситуации в М 1:1000 или М 1:2000 за парцелиране на обектите за рекултивация в зависимост от характера на бъдещите мероприятия за рекултивация;
- Детайлно проучване на природните условия – климат, релеф, почви, ерозия на почвите, растителност, хидрографска мрежа и др.;
- Детайлна оценка на ерозията на почвите чрез директно проучване на терена;
- Детайлни проучвания за растителността в обекта и прилежащите територии;
- Детайлни проучвания за природните местообитания в прилежащите територии;

Въз основа на проучванията да се предвидят необходимите мероприятия за техническа и биологична рекултивация съгласно Наредба № 26 от 02.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (ДВ, бр.89 от 22.10.96 г.) на МЗХП, МОС, МТРС и Комитет по горите към МС.

245

За техническата рекултивация да се проектира: подравняване и оформяне на терена в окончателен вид; противоерозионни съоръжения; транспортиране и разстилане на хумусен пласт от налични депа и др. За борба срещу ерозията да се проектират: валове канавки; укрепителни стенички от каменна зидария на циментов разтвор с височина до 0.25-0.30 м; тераски с обратен наклон за затревяване; плетчета; противоерозионни затревявания и др. В хидрографската мрежа да се проектират необходимите дребноразмерни укрепителни съоръжения (каменни прагчета на циментов разтвор, клейонажи и други напречни съоръжения), както и едроразмерни (баражи) укрепителни съоръжения при необходимост. Проектирането на укрепителни съоръжения да се извърши само с естествени материали – камък или дървен материал или комбинация от тях.

Проектът за биологичната рекултивация следва да съдържа комплекс от мероприятия за създаване на благоприятни условия за настаняване на тревна, храстова или дървесна растителност в терените за рекултивация, като торене с оборски тор, мулчиране посева и др. Със Заданието за проектиране на обекта и във връзка с **НАРЕДБА № 4 от 19.02.2013 г. за защита на горските територии срещу ерозия и порои и строеж на укрепителни съоръжения**, Обн. - ДВ, бр. 21 от 01.03.2013 г. се планира да се извършат проучвателни работи за:

- ✓ Изработване на тахиметрични измервания за ситуация и надлъжен профил на участъци от хидрографската мрежа предвидени за укрепяване с дребноразмерни укрепителни съоръжения;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

✓ Съставяне и използване на ситуации в М 1:1000 или М 1:2000 за парцелиране на обектите за рекултивация в зависимост от характера на бъдещите мероприятия за рекултивация;

✓ Детайлно проучване на природните условия – климат, релеф, почви, ерозия на почвите, растителност, хидрографска мрежа и др.;

✓ Детайлна оценка на ерозията на почвите чрез директно проучване на терена;

✓ Детайлни проучвания за растителността в обекта и прилежащите територии;

✓ Детайлни проучвания за природните местообитания в прилежащите територии;

Въз основа на проучванията да се предвидят необходимите мероприятия за техническа и биологична рекултивация съгласно Наредба № 26 от 02.10.1996 г. за рекултивация на нарушени терени, подобряване на слабопродуктивни земи, отнемане и оползотворяване на хумусния пласт (ДВ, бр.89 от 22.10.96 г.) на МЗХП, МОС, МТРС и Комитет по горите към МС.

За техническата рекултивация да се проектира: подравняване и оформяне на терена в окончателен вид; противоерозионни съоръжения; транспортиране и разстилане на хумусен пласт от налични депа и др. За борба срещу ерозията да се проектират: валове канавки; укрепителни стенички от каменна зидария на циментов разтвор с височина до 0.25-0.30 м; тераски с обратен наклон за затревяване; плетчета; противоерозионни затревявания и др. В хидрографската мрежа да се проектират необходимите дребноразмерни укрепителни съоръжения (каменни прагчета на циментов разтвор, клейонажи и други напречни съоръжения), както и едроразмерни (баражи) укрепителни съоръжения при необходимост. Проектирането на укрепителни съоръжения да се извърши само с естествени материали – камък или дървен материал или комбинация от тях.

Проектът за биологичната рекултивация следва да съдържа комплекс от мероприятия за създаване на благоприятни условия за настаняване на тревна, храстова или дървесна растителност в терените за рекултивация, като торене с оборски тор, мулчиране посева и др. До настоящия момент по Предварителни (прединвестиционни) проучвания със Задание за проектиране на обект: Рекултивация на нарушени терени – част от ски-писти с номера от 2 до 5, 5А, 5Б, от 6 до 9, 9А, 10, 11, 15 и 16 в Ски зона с център гр. Банско, НП „Пирин“, Община Банско **не са изработени технически проект за обекта.**

В процес на съставяне за ЦМ на НП са следните слоеве в мащаб 1:10 000 с данни за: Водоснабдителни обекти и утвърдени вододайни зони; Транспортна инфраструктура; Сгради и сградни комплекси, вкл. нефункциониращи и изоставени; Техническа инфраструктура; Сгради и съоръжения в ски-зоните

Създадените досиета на инфраструктурните обекти, с правна и строително-техническа документация, кадастрални скици са включени в Сборник „Инфраструктурни обекти“

1.16.4. Селско стопанство

1.16.5. Горско стопанство

1.16.5.1. Исторически преглед за управлението и ползването на горите в Парка

В исторически план управлението и стопанисването на горите на територията на НП „Пирин“ е свързано със създаването и функционирането на защитените територии в

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

днешните му граници (резервати и парк), както и на държавна структура за управление, която през 2014 г навършва кръгла 50 годишнина.

В границите на Народния парк до 1974 година, а след това и на Национален парк „Пирин“ се включват земи от горския фонд, стопанисвани преди това от държавните лесничейства: ДЛ „Разлог“, ДЛ „Добринище“, ДЛ „Банско“, ДЛ „Места“, ДЛ „Гоце Делчев“, ДЛ „Катунци“, ДЛ „Мелник“, ДЛ „Сандански“, ДЛ „Цапарево“, ДЛ „Кресна“ и ДЛ „Симитли“. До образуването на НП Пирин, горите са стопанисвани по силата на лесоустройствени проекти, изготвени за всяко от цитираните лесничейства/стопанства.

След обособяването му, горските територии са били обследвани, инвентаризирани, устройвани и управлявани по силата на планове и проекти, както следва:

- ✓ **Паркоустройствен проект за Народен парк „Пирин“ (1990г.),** Предпроектни проучвания с ТИЗ за ТП – ДФ АГРОЛЕСПРОЕКТ - Инвеститор КГПП.
- ✓ **Паркоустройствен проект на НП „Пирин“ - Разширение (1992г.)** ДФ АГРОЛЕСПРОЕКТ, фаза Предпроектни проучвания с ТИЗ за ТП.
- ✓ **Паркоустройствен проект на НП „Пирин“ (1993г.), Технически Проект - ДФ АГРОЛЕСПРОЕКТ-инвеститор КГ при МС,** Предмет на Техническия проект са одобрените Предпроектни проучвания за Паркоустройствен проект за Народен парк „Пирин“ с Протокол на ЕТИС на КГ от 09.05.1991г. и Протокол на Комисия за приемане на ландшафтната таксация. Общата площ, която е третирана с ТП е **40 066.7ха.**
- ✓ **Паркоустройствен проект на „СКИ-ЦЕНТЪР - гр. Банско“ (1999 г.),** Агролеспроект ЕООД- Работен проект, инвеститор община Банско.
- ✓ **Лесоустройствени проекти /Горска инвентатизация (ГИ) и горскостопански планове (ГСПл) за териториални поделения (ТП) на Югозападното държавно предприятие (ЮЗДП) в контактната зона на Национален парк „Пирин“ за актуалния /** действащия към 2014 г ревизионен период – държавните горски стопанства (ДГС): „Разлог“, „Добринище“, „Гоце Делчев“, „Катунци“, „Цапарево“, „Симитли“ и „Кресна“.

247

1.16.5.2. Ползвания от горите на НП Пирин

От предоставената и обработена до момента информация за ползванията на дървесина в НП Пирин, за периода 2004 – 2012 година, по вид на дейностите и количества, се констатира следните данни представени в Таблица №1

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Таблица №1 Добити количества дървесина в НП Пирин за периода 2004 – 2014 г, по вид на дейностите и по основни категории дървесина.

Вид дейност	Под.	Площ на	Добито при сечта				Година на сечта
			Строителна	Дърва	Вършина	Общо	
Общо ПС		7,8	1827	193	0	2020	2004
Общо СПМ		1150,1	834	1626	0	2460	
Общо сан.сечи		71,1	924	123	0	1047	
Общо ПР			5	425	0	430	
ВСИЧКО		1229,0	3590	2367	0	5957	
Общо ПС		1,2	190	185	0	375	2005
Общо ПВД		115,4	134	728	0	862	
Общо СПМ		60,2	167	220	0	387	
ВСИЧКО		176,8	491	1133	0	1624	
Общо ПВД		136,4	256	965	0	1212	2006
Общо ПС		1,8	303	17	0	320	
ВСИЧКО		138,2	559	982	0	1532	
Общо ПВД / ВСИЧКО		32,1	269	1272	0	1541	2007
Общо ПВД / ВСИЧКО		11,4	344	1797	0	2141	2008
Общо ПВД / ВСИЧКО		20,1	796	1726	0	2522	2009
Общо ПВД / ВСИЧКО		18,7	192	1167	0	1359	2010
Общо ПВД		19,4	1075	2013	0	3088	2011
Общо ПС		1,0	25	4	0	29	
ВСИЧКО		20,4	1100	2017	0	3117	
Общо ПВД / ВСИЧКО		26,5	503	1461	0	1964	2012
Общо ПВД / ВСИЧКО		21,8	283	1759	0	2042	2013
Всичко за п-да 2004-2013 г		1695,0	8118	15681	0	23799	

248

Забележка: В таблицата са възприети следните съкращения: - ПС – планировъчни сечи; ПР – Почистване и рекултивация на съществуващи трасета и ски-писти; ПВД – поддържащи и възстановителни дейности (основно санитарни сечи, но също отгледни и възобновителни сечи); СПМ – суха и паднала маса (за местното население и чрез възлагане).

Както се вижда от таблицата, в периода на действие на Плана от 2004, са ползвани общо 23800 плътни куб.м дървесина (кръгло). Най-голямо е ползването през 2004 год - 5960 куб.м, а най-малко през 2010 г – 1359 м3. Основното ползване е при извеждане на поддържащи и възстановителни дейности (ПВД), и по-конкретно – от поддържащата дейност „санитарна сеч“. Едновременно в групата ПВД са посочени от една страна количествата дървесина предоставени за лично ползване от местното население под формата на „суха и паднала маса“ (СПМ), което е и преобладаващата форма на ползване на дървесина в парка (видно от Таблица №2), а от друга страна предоставени на фирми за дърводобив, в случаите на усвояване на по-големи количества повредена дървесина на едно място (Таблица №3 – за последните 3 години).

Таблица №2 Реализирано ползване от местното население (Контингент „местно население“ – КМН) през последните 4 години от действието на План ‘04.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Година	ПУ	Стояща маса	Едра	Средна	Дребна	Всичко строител на	Дърва	Общо Лежащо
Куб.м (м3)								
2010	Вихрен	1051	62	13	3	78	726	976
	Баю.дупки	265	11	0	0	11	192	203
	Безбог	66	5	3	0	8	42	50
	Синаница	30	0	0	0	0	23	23
	Каменица	218	2	0	0	2	170	172
	Всичко за НП	1630	80	16	3	99	1153	1424
2011	Вихрен	1191	121	4	5	130	782	912
	Баю.дупки	311	24	0	0	24	215	239
	Безбог	101	9	0	0	9	67	76
	Синаница	170	0	0	0	0	130	130
	Каменица	123	0	0	0	0	95	95
	Всичко за НП	1896	154	4	5	163	1289	1452
2012	Вихрен	1285	86	9	15	110	873	983
	Баю.дупки	269	22	0	0	22	185	207
	Безбог	172	9	2	0	11	123	134
	Синаница	81	0	0	0	0	62	62
	Каменица	193	13	0	0	13	135	148
	Всичко за НП	2000	130	11	15	156	1378	1534
2013	Вихрен	1497	102	18	9	129	1024	1153
	Баю.дупки	408	81	0	0	81	233	314
	Безбог	263	36	3	1	40	165	205
	Синаница	79	0	0	0	0	61	61
	Каменица	217	0	0	2	2	165	167
	Всичко за НП	2464	219	21	12	252	1648	1900

249

Таблица №3 Реализирано ползване от фирми, чрез възлагане през последните 4 години от действието на План '04.

Година	ПУ	Договор	Фирма	Стояща маса	Едра	Средна	Дребна	Всичко строителна	Дърва	Лежащо
Куб. М (м3)										
2010	Вихрен	31/11.10 .2010г.	"Семково-21" АД	622,7	0	238	159	397	82	479

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

		37/05.11 .2010г.	"АВОН-5"ООД	116	75,2	4	0	79,22	9,76	88,98
	Всичко за НП			738,7	75,2	242	159	476,2	91,76	568
2011	Вихрен	11/02.05 .2011г	"Лесострой- 2010" ООД	1156	276	68	0	344	545	889
	Безбог	39/16.09 .2011г.	"ЦУКОВ" ЕООД	458	238	2,34	0	240,3	112	352,3
	Всичко за НП			1614	514	70,3	0	584,3	657	1241
2012	Вихрен	35/25.9. 2012г	"Лесострой- 2010"ООД	114	33	30	0	63	25	88
	Баюви дупки	34/24.9. 2012	"Еврофорест" ЕООД	104	63	1,1	0	64,1	15,18	79,28
	Безбог	32/20.09 .2012г.	"Лесър" ООД	170	83	12	1	96	43	139
	Камени ца	36/25.09 .2012г.	"СИП-Груп България" ООД	553	315	8,12	0	323,1	102	425,1
	Всичко за НП			941	494	51,2	1	546,2	185,2	731,4
2013	Безбог	1/05.02. 2013г.	"Лесър" ООД	51	8,34	22	1,76	32,1	6,9	39
	Всичко за НП			51	8,34	22	1,76	32,1	6,9	39

Информацията за ползванията е обширна и обработването ѝ не е приключило. Анализът ще продължи в посока представяне на данни още за количествата дървесина добити по години (периоди), по вид на дейностите, категории, предназначение и по Паркови участъци от 1998 год до 2013 г. В цялостния си вид (за периода от 1998 до 2013 г) е представена в Приложение-1 към настоящия План

✓ Ползватели на дървесина в НП Пирин

Основен ползвател на дървесина е местното население – 6310 м³ за последните 4 години. Според Таблица №3, макар и само за 2580 м³ кръгло, дърводобивът е възлаган и на избирани чрез конкурс по ЗОП изпълнители. През последните 4 години това са били търговските дружества: "Семково-21" АД, "АВОН-5"ООД, "Лесострой-2010" ООД, "ЦУКОВ" ЕООД, "Лесострой-2010"ООД, "Еврофорест"-ЕООД, "Лесър"-ООД, "СИП-Груп България"-ООД, "Лесър"-ООД. На тях е възлаган дърводобивът, основно за усвояване на по-големи по площ и отдалечени участъци, както и за по-големи по обем количества дървесина, като напр. при ветровала 2011-12, в региона на ПУ Синаница /Сандански/ възложен на фирма СИП – Груп България ООД. Възлагането става съгласно редът и условията указани в „Правилник за условията и реда за управлението, възлагането на дейности по поддържане и възстановяване на горите, възлагане на туристически

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

дейности, охраната и контрола в горите, земите и водните площи в ЗТ държавна собственост“, Обн. ДВ бр. 49/14.06.2005 г, утвърден от министъра на околната среда и водите“.

✓ **Практикувани технологии при провеждане на сечите в горите**

Ползването на дървесина се извършва полумеханизирано. Повалянето на стоящи дървета и разкриването им на секции на място в подотделите, се извършва от секачи с придобита правоспособност за работа с моторен трион. Извозването се извършва с животинска тяга (коне, катъри) на самар до временни складове на горски /централен автомобилен път. Превоза до крайния потребител или лицето закупило дървесината е с камиони.

✓ **Възобновяване, залесяване**

В периода 2010- 2013 година в НП „Пирин“ не са извършвани залесявания, респ. не се е налагало да се взимат семена, резници, фиданки и др. от горски разсадници или горски стопанства.

1.16.5.3. Информация за състоянието на горски култури от нетипични за района на парка, дървесни видове, вкл. Чуждоземни

След приключване на инвентаризацията на горските територии и след разработване на таксационната характеристика по насаждения, ще бъде възможно да се обобщи информацията за горските култури от нетипични и чужди дървесни видове, както и да се направят изискващите се анализи.

251

1.16.5.4. Констатираните в последните години нарушения – вид, брой, горещи точки и др., свързани с видовете от приложение 4 на Закона за биологичното разнообразие и други. Обобщение на констатираните в последните години нарушения (по вид, брой, горещи точки) са представени в Таблица №4 (по данни от Д НП Пирин).

Както е видно от нея, най-масови са нарушенията от незаконна сеч на територията на Парка (15-33 бр/год, за периода 2011-2013 г) – общо 75 броя. В отчетите на Д НП не са посочени количествата отсечена дървесина.

Други нарушения с по-голяма тежест в извадката за последните години са: „паленето на огън и бивакуването извън определените за това места“ – 23 случая (най-много в ПУ „Безбог“ – 18; „движението и паркирането на МПС извън обозначените места“ - 24 случая, най-много в ПУ „Каменица“ – 18 бр. 14 са случаите на незаконна паша, 13 са случаите на извършване на дейности без съгласуване с Д НП, и т.н.

Таблица № 4 за издадените констативни протоколи за установени админ. нарушения на територията на НП „Пирин“ през периода 2011 – 2013 година

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Вид нарушение	Парков район															Общо за НП				
	Вихрен			Бай. дупки			Синаница			Каменица			Безбог							
	Година / Брой на издадените Констативни протоколи за нарушения																			Всичко
	11	12	13	11	12	13	11	12	13	11	12	13	11	12	13	11	12	13		
Незаконно реч на територията на НП "Пирин"	8	13	20	2	8	10		1		1	2	2	4	3	1	15	27	33	75	
Незаконно строителство на територията на НП "Пирин"			2				2			2					1	2	2	3	7	
Карене на огън извън обозначените за това огънни места и трасета															4			4	4	
Извършване на дейности на територията на НП "Пирин" без съгласуване	4	2	2	1				1	1		1				1		5	5	3	13
Незаконен лов и носене на ловно оръжие на територията на НП "Пирин"		1	2		1		1						5	1		6	3	2	11	
Незаконен риболов на територията на НП "Пирин"								1		1				3	4		4	5	9	
Незаконна паща на територията на НП "Пирин"		1	1					2	2	1	1	3	1	1	1	2	5	7	14	
Спазване на санитарното и дилектното състояние на територията на НП "Пирин"																	0	0	0	
Движение и паркиране на МПС извън обозначените места			1	2						4	14			1	2	6	15	3	24	
Палене на огън и вивакуване извън определените за това места	3		1					1					9	5	4	12	6	5	23	
Събиране на плодове и гъби над нормите определени с ПУ															1		0	1	1	
Други		2	1									2		1			3	3	6	
Общо	15	19	30	5	9	10	3	5	4	6	21	7	19	16	18	48	70	69	187	

252

По данни от Д НП „Пирин“ през последните 4 години са регистрирани следните пожари.

Таблица № 5 за регистрираните пожари в териториалния обхват на НП Пирин в периода 2010 – 2013 г.

Година	Парков Участък	Засегнатата площ от пожара - ха	Местност / Отдел	Причина
2010	Безбог	0,5	Бански Джангал	Незаконно бивакуване
	Вихрен	-	Бъндеришка поляна – писта „Томба“	Мълния
2011	Вихрен	15,6	Р-т „Юлен“, Газейски циркус 2300 – 2500 м н.в.	Неизвестен извършител
	Вихрен	2,5	Езеро „Окото“	Човешка

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

2012		1,6	Р-т „Юлен“, м „Типишки езера“	небрежност / неизвестен
		0,02	М. „Меча поляна“	Мълния
	Безбог	0,02	м/у 16 и 17 стъл-бове на въж. линия Добринище	Човешка небрежност / неизвестен
		0,1	Вапата	Мълния
		0,1	Гаджев Поят / 95-ш	Мълния
2013	Вихрен	0,025	Межд.станция Бънд.поляна – вр.Тодорка /121-д	Мълния
		0,02	Гърлото /под вр.Дунино куче / 89-а	Мълния
		0,4	Р-т „Баюви дупки – Джинджирица“, м. Беталовото, отд. 66-а	Мълния
	Баюви дупки			

1.16.6. Лов, риболов, събиране на природни продукти

1.16.7. Туризм, отдих, спорт, услуги

253

1.16.7.1. Мониторинг (преброяване) на посетителите на НП „Пирин“; Анкетно проучване сред посетителите на НП „Пирин; Национално представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“

Условията за ползване на НП „Пирин“ за развитие на природосъобразен туризъм, отдих, спорт и други услуги са едни от важните социално-икономически аспекти от изготвянето на ПУ на НП „Пирин“ 2014-2023 г. Тяхната актуализация, допълване на информацията и изследване/проследяване на състоянието, промените и тенденциите в развитието им са особено необходими в контекста на визията „Националният парк и хората“.

В изпълнение на задачите по дейности от този раздел досега се предприеха няколко проучвателни дейности: 1) инициране на мониторинг (преброяване) на посетителите на Парка, включващ един летен сезон¹ (юли-септември 2014 г.); 2) провеждане на национално представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“; 3) стартиране на анкетно проучване сред посетители на парка, което също обхваща един летен и един зимен сезон.

✓ Мониторинг (преброяване) на туристопотока на НП „Пирин“;

Проучи се съществуващата документация за мониторинга на туристическия поток, който се провежда ежегодно от няколко години от Д НП „Пирин“ с цел подпомагане управлението на парка и определяне степента на въздействие на посещаемостта върху биоразнообразието в парка. Проучени бяха наличните отчети и обобщена информация за средногодишния брой туристи преминаващи през основни/възлови входно-изходни пунктове и брой нощувки през последните няколко години досега. Въз основа на тях се изготвиха графични илюстрации на динамиката на броя на туристите и нощувките на територията на парка за 2012 и 20113 г., които ще бъдат използвани в сравнителен анализ с новополучените данни от настоящия мониторинг (вж. таблици 1-6)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

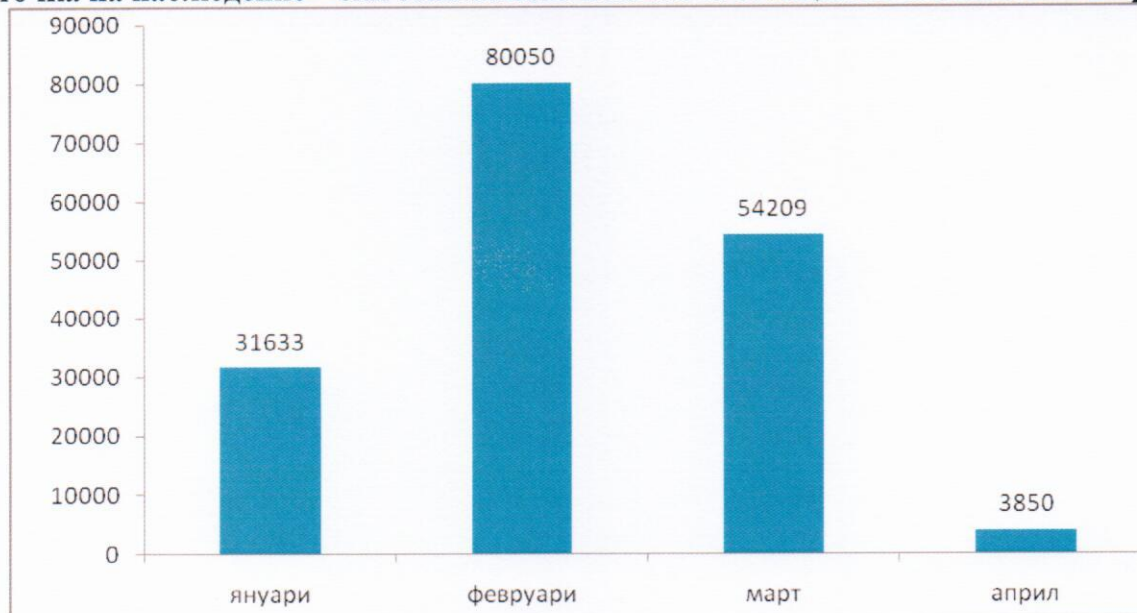
Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

1. Преброяването на посетителите за зимния туристически сезон ще стартира през декември 2014 г.
2. Таблиците изготви неключов експерт от екипа – Наташа Милева.

Таблица 1. Брой туристи през зимния сезон (януари-април) 2013 г. в Парков район „Вихрен“ в НП „Пирин“

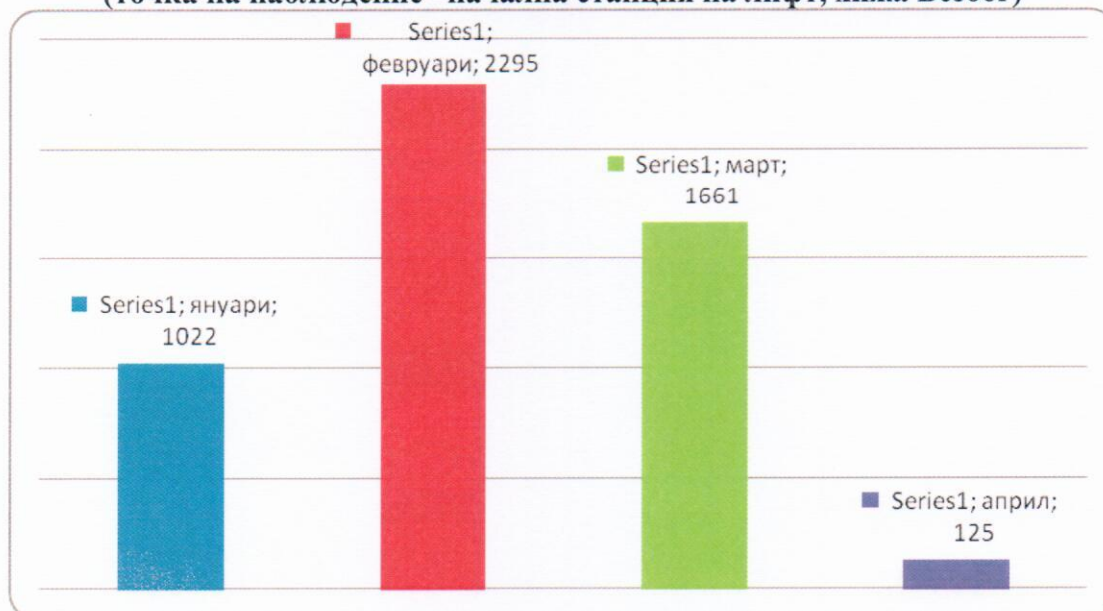
(точка на наблюдение – ски зона Банско и начална станция на кабинковия лифт)

254

Таблица 2. Брой туристи през зимния сезон (януари-април) 2013 г. в Парков район „Безбог“ в НП „Пирин“

(точка на наблюдение – начална станция на лифт, хижа Безбог)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Таблица 3. Брой туристи в НП „Пирин“ през летния сезон (юни-октомври) 2013 г.

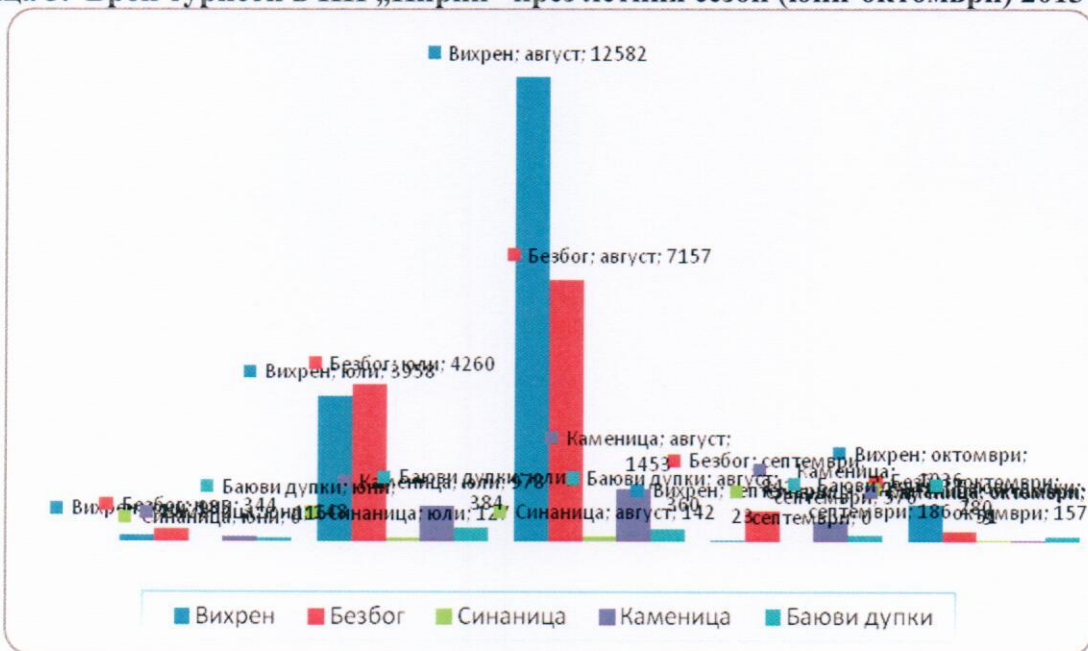

Таблица 4. Брой нощувки в хижите в НП „Пирин“ през летния сезон (юни-октомври) 2013 г.

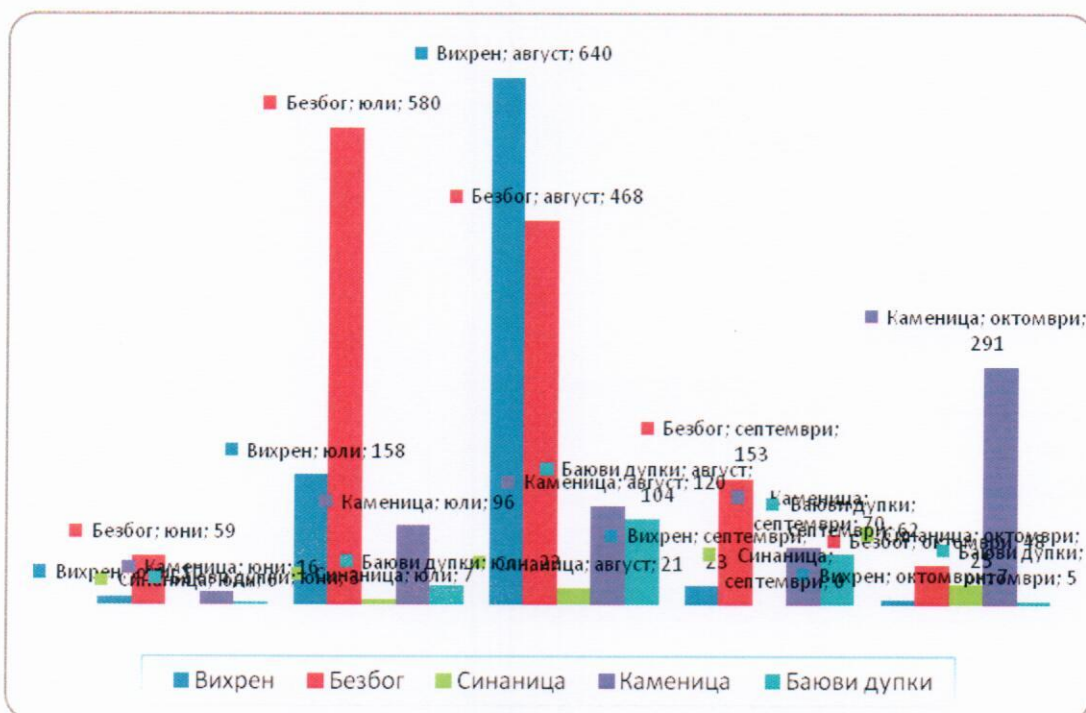

Таблица 5. Брой туристи в НП „Пирин“ през август и септември 2012 г.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

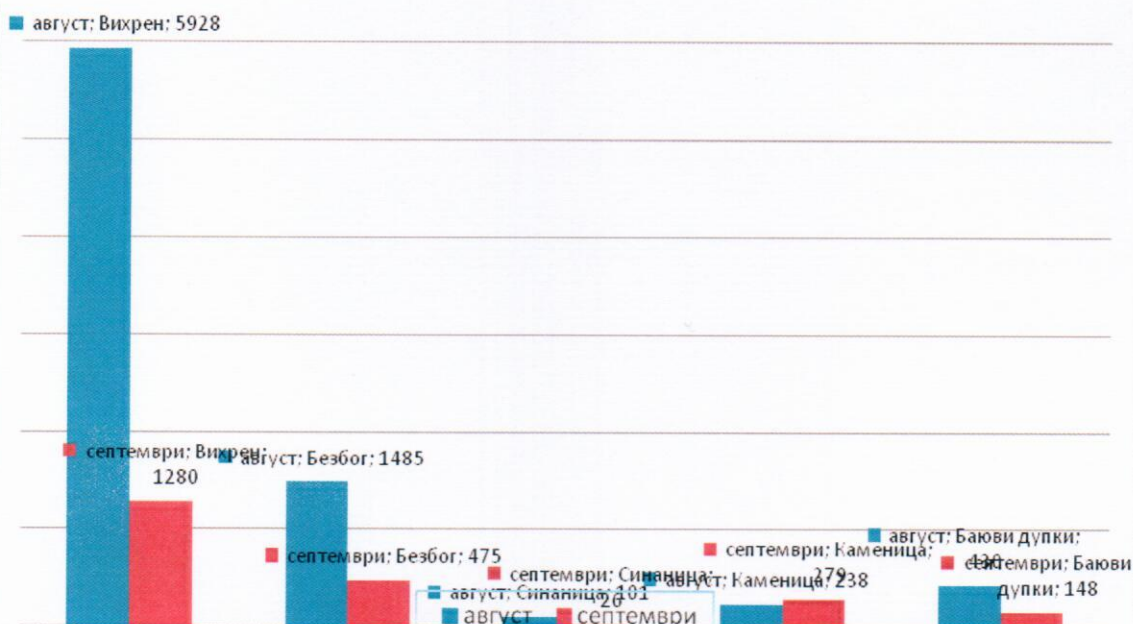
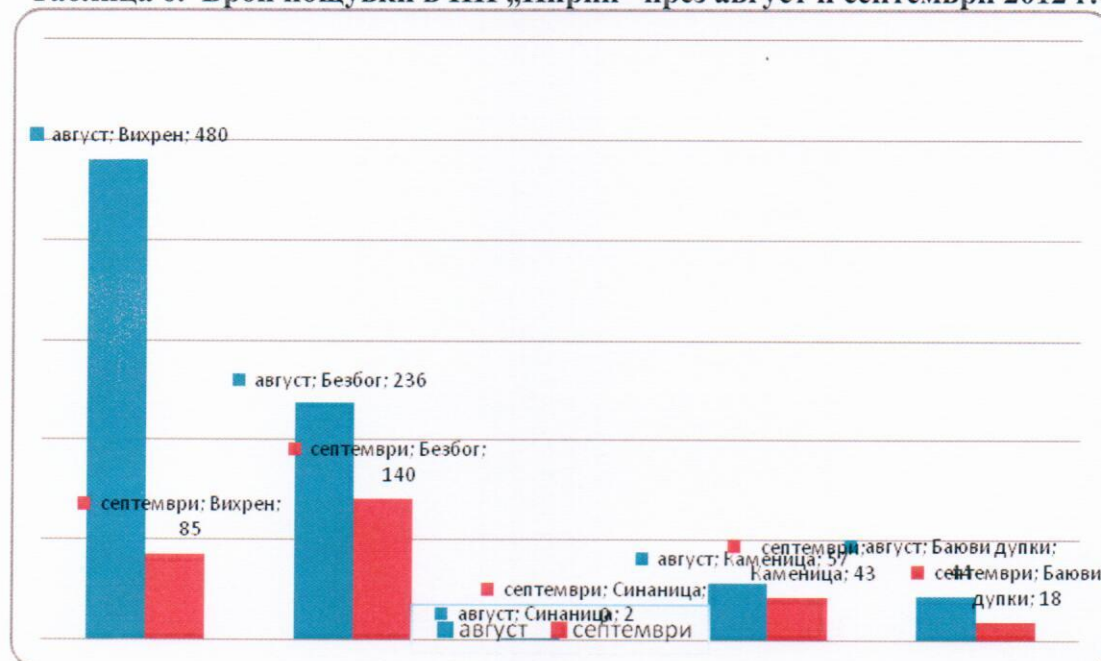

Таблица 6. Брой нощувки в НП „Пирин“ през август и септември 2012 г.

256

Забележка. Данните са от представяне на Мониторинг на туристопотока в НП „Пирин“ през 2012 и 2013 г.

За нуждите на разработването на новия ПУ на парка и с цел да се обогати с нови данни посещаемостта му, да се опише динамиката на броя на посетителите по сезони и входно-изходни пунктове (паркови участъци), през м. юли 2014 г. стартира мониторинга на туристопотока. За целта първо беше изработена методика за мониторинга, която проучи и стъпи на съществуваща методика, използвана от Д НП „Пирин“ досега, но бе обогатена с

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

още възлови входно-изходни пунктове, като на практика всеки от шестте паркови района бе представен поне с един преброителен пункт. По този начин се обхващаха основните туристически маршрути на цялата територия на парка.

Основни преброителни пунктове (летен сезон):

ПР „Баюви дупки“- **Симитли (с. Сенокос за вр. Пирин)**

Разлог (м. „Бетоловото“ – за х. „Яворов“)

ПР „Вихрен“ - **Банско** 1. Кабинков лифт - нач. станция; 2. „Мотиката“ – паркинг – пътеката по ски пътя ; 3. Пресечната точка на пътеките за х. Демяница от Рибарския завой на шосето към х. „Вихрен“ и м. „Кариерата“; 4. х. „Бъндерица“ – паркинга на къмпинг Бъндерица; х. „Вихрен“.

ПР „Безбог“ - **Добринище** (1. Долна станция на лифта към х. „Безбог“; 2. на х. „Безбог“ (на „Душевадката“))

ПР „Трите реки“ - **Гоце Делчев** (от х. „Попови ливади“ към х. „Малина“ и х. „Пирин“)
с. Рожен (към х. „Пирин“)

ПР „Каменица“ - **Сандански** (на м. Разкола и м. Водохвощането - Мозговица (над м. Попина лъка)

ПР „Синаница“ - 1. **Струмяни (с. Илинденци)** – на м. „Мраморни кариери“
2. **Кресна** – м. „Върбите“

Основни преброителни пунктове (зимен сезон):

ПР „Баюви дупки“- **м. Кулиното (2 км от Предела)**

ПР „Вихрен“ - **Банско**

1. Кабинков лифт, нач. станция (пикови часове – 8-10.30 ч.);

2. Банско: – паркинг на Шилигарника, паркинг на Бъндеришка поляна, паркинг на Старата котва¹

ПР „Безбог“ - **Добринище** (1. Долна станция на лифта към х. „Безбог“; 2. на х. „Безбог“ (на „Душевадката“))

257

За преброяването на посетителите бе изготвен **преброителен лист**. Посетиха се всички Основните входно-изходни преброителните пунктове са 14 броя, на които се извършва мониторинга. Извършен е инструктаж на преброителите.

Данните от преброителните листове се обобщят в релевантни коефициенти/величини, като съвкупната информация ще се представи в аналитичен вид и илюстрира с графични изображения. Ще се потърси база за сравнимост с паралелния мониторинг осъществяван от Д НП.

Анкетно проучване сред посетителите на НП „Пирин“

С цел да се събере по-детайлна и качествена информация за информираността, мотивацията за посещение и мнението на посетителите за състоянието и по-нататъшното развитие на парка се иницира анкетно проучване общо сред **400** случайно избрани посетители на парка (на принципа на „отзовалите се“), което също обхваща един летен и един зимен сезон. За целта е изработена анкетна карта за посетителите, която включва въпроси относно осведомеността на респондентите за статута на парка, целта, мотивацията и честотата на посещаемост на парка, предпочитаните сезони, начина на придвижване в парка и ползваните обекти за подслон, изборът на маршрут(и) и източници на информация за този избор, оценка за състоянието на дейностите и услугите, предлагани на територията на НП „Пирин“.

¹ На трите паркинга ще брои един човек, който ще минава през трите паркинга. Броят се колите и лицата – средно по 3 души в кола.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Проучването на посетителите стартира в два от входно-изходните преброителни пунктове (на паркови участъци) – м. Бетоловото (Разлог) вкл. и х. „Яворов“ и м. Мраморни кариери (с. Илинденци).

Анкетна карта за проучване сред посетителите на парка е приложена в Приложение

Национално представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“

Изследването е подготвено и проведено по стриктно следване разработената методика.

Изготвена е **трестепенна гнездова извадка** с обем 1000 лица, представителна за населението на страната на 16 и повече години. По статистически метод бяха определени 125 гнезда на територията на цялата страна, в които да се интервюират по 8 респонденти.

Методиката за националното представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“ е приложена в Приложение

Разработен е научно-изследователският инструментариум на изследването - **стандартизиран въпросник за пряко индивидуално интервю (face-to-face interview)**.

Въпросникът включва блокове от въпроси със следните индикатори: оценка на състоянието на природата на национално равнище; значимостта на съхраняването на природата за страната; готовност за оказване на подкрепа за опазване на природата в критични ситуации; разбиране за същността на защитените територии; информираност и знание за съществуването на НП „Пирин“ и познаване на неговите граници; посещаемост на парка; оценка на дейностите и услугите на територията на парка; очаквания и препоръки към дирекцията на парка; социално-демографски профил и жизнен стандарт на респондентите.

258

Въпросникът за интервю за националното представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“ е приложен в Приложение

I. Национално представително изследване на общественото мнение за НП „Пирин“ „Националният парк и хората“.

При подготовката и провеждането на изследването стриктно е следвана предварително разработената методика.

За целта на изследването беше изготвена **трестепенна гнездова извадка** с обем 1000 лица, представителна за населението на страната на 16 и повече години. По статистически метод бяха определени 125 гнезда на територията на цялата страна, в които да се интервюират по 8 респонденти.

Разработен беше научно-изследователският инструментариум на изследването - **стандартизиран въпросник за пряко индивидуално интервю (face-to-face interview)** - на всички респонденти се задават едни и същи въпроси, с едни и същи, предварително формулирани отговори към тях. По този начин се повишава достоверността на емпиричните данни, защото на практика за всички респонденти въпросите и отговорите към тях са напълно еднакви. До окончателния вид на въпросника се стигна след множество срещи и обсъждания с ключовия експерт. Графично се оформи анкетната карта за печат.

За да бъде методически коректно събрана информацията по еднакъв начин от всички анкетьори, всички теренни изследователи трябва да спазват едни и същи стандарти, да работят по един и същ начин, да изпълняват едни и същи изисквания. За да се намалят отклоненията до минимум, се изготви **писмена инструкция** за анкетьорите, съдържаща начина на подбор на респондентите и изискванията за попълване на въпросника.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Разработено беше и **Описание на гнездото** – включва данни за извършения от анкетъора обход, данни за изследваните лица (име, адрес, телефон) и причините поради които част от потенциалните респонденти не са се включили в изследването. Въз основа на описанието на гнездото се изчислява *responserate* на изследването.

За стартирането и провеждането на изследването се извърши определена **организация**, която включва разпределение на работата между отделните анкетъори, контрол върху качеството на работата и спазване на изискванията за работа на терен. Към организацията се отнася осигуряването на отпечатване на документацията на изследването, разпределянето ѝ по области, според броя на лицата попаднали за интервюиране, инструктиране на ръководителите на екипи по места, текущи консултации на супервайзори и анкетъори по хода и проблемите на изследването.

За времето 25.06 – 20.07.2014 г. (периода на теренната работа) бяха реализирани 1000 интервюта.

За по-нататъшната обработка на събраната информация със специализираната програма SPSS се изработи **макет/матрица**, по която да се въвеждат и обработват получените данните.

II. Изследване на посетителите на НП „Пирин“

Заедно с ключовия експерт се обсъди въпросника за посетителите и бяха дадени **методически бележки** по него. Организира се отпечатването на анкетната карта. Създадена беше **организация** и стартира изследването на посетителите в Разлог, Бетоловото и Илинденци, „Мраморни кариери“.

III. Мониторинг (преброяване) на посетителите на НП „Пирин“

259

Обсъдиха се предложените от ключовия експерт методика за мониторинг на посетителите и преброителния лист. С оглед организацията на самото преброяване на туристопотока бе извършено пътуване до прилежащите райони на НП „Пирин“ за определяне на преброителните пунктове, набиране и инструктиране на преброителите. Мониторингът стартира и се осъществява текуща връзка с преброителите по въпроси и проблеми, свързани с тяхната работа.

IV. Регионално социално-икономическо изследване

Разработена е методика за провеждане на регионалното социално-икономическо изследване. Направена е **извадка** с обем 600 лица, включваща 75 гнезда разпределени в 35 населени места от 7-те прилежащи общини, като във всяко гнездо ще се интервюират 8 лица.

1.16.7.2. Проучвателни работи за оценка на въздействието на туристически дейности и по ползване на природни ресурси върху ОСН на територията на НП „Пирин“

Предмет на изследване е въздействието на туристическите дейности в НП „Пирин“ върху обекта за опазване на културното и природно наследство (ЮНЕСКО). Туристическите дейности се осъществяват в околната среда на обекта за опазване на културното и природно наследство по ЮНЕСКО и тя въздейства пряко върху нея. Туристическите въздействия произтичат от туристопотока, от създаването на условия за практикуване на различни видове туризъм, които имат разнопосочно вредно проявление, и най-вече практикуването на ски-туризма изискващ изграждането на различни видове съоръжения и освобождаване на открити терени за ски писти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Обект на проучване са туристическите дейности и особено ски-туризма и последиците от него.

НП „Пирин“ е национален обект за планински отдих и туризъм. Посещава се и през зимния и летния сезон, както от туристи от страната, така и от чуждестранни туристи и представлява една от основните туристически дестинации в Югозападна България.

Обекти на проучването

Основните туристическите обекти, включени в настоящото проучване са Ски-зона Банско, Ски-зона Добринище, Туристически пътеки, Районите на хижите, както и прилежащите им територии при вероятност за негативно влияние от туристическа дейност.

В проучването под „други дейности практикувани в НП „Пирин“ са включени дейностите по ползване на природни ресурси от територията на парка.

Резултати от проведено проучване за въздействието на туристическите дейности практикувани в НП „Пирин“ върху околната среда

- ✓ **Идентифициране на туристическите обекти, включени в проучването**
- ✓ **Идентифициране на въздействието от туристическите дейности в защитената територия (ЗЗ) и защитената зона (ЗЗ)**

Територията на НП „Пирин“ се припокрива с територията на ЗЗ „Пирин“ с код BG0000209, тип С - Защитена зона и по двете Директиви.

- ✓ **Въздействие върху чистотата на ЗТ и ЗЗ**

Антропогенно влияние в ЗТ и прилежащата ѝ територия се изразява в:

- замърсяване с битови отпадъци
- замърсяване със строителни отпадъци
- нерегулирано използване на пестициди (пръскане със самолети и др.), складиране на химически вещества, изкуствени торове и др. в непосредствена близост със ЗТ и ЗЗ.

- ✓ **Въздействие върху почвите**

Антропогенно влияние в ЗТ се изразява в:

- загуба на почва вследствие на строителство на туристическа инфраструктура
- ерозията на почвата
- замърсяване от локални и дифузни източници
- уплътняване (деградация) на почвата.

- ✓ **Въздействие върху биоразнообразието**

Антропогенно влияние в ЗЗ се изразява в:

- загуба на природни местообитания предмет на опазване в ЗЗ
- загуба на местообитания на видове предмет на опазване в ЗЗ
- безпокойство на дивите животни от туристически дейности
- незаконно бране на цветя и билки и колекциониране на редки, ендемични и застрашени видове
- разпространение на агресивни и нежелани растителни видове (рудерализация)
- браконьерство

260

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

✓ Специфични проблеми, свързани с въздействието на туризма върху защитената територия и защитената зона

- Дисперсно строителство в непосредствена близост или в самата защитена зона и защитени зони на хотели, бунгала, обслужващи сгради и др;
- Замърсяване на подпочвените водите и почвата от течове на амортизирани канализационни колектори, отвеждащи отпадните води, или от изградени септични ями към заведения за хранене

✓ Идентифициране на въздействието по ползване на природни ресурси от територията на парка.

1.16.9. Информираност на обществеността за парка и отношението към него

1.16.10. Превенция и борба с пожарите

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Техническа инфраструктура

1.17.2. Селско стопанство

1.17.3. Горско стопанство

261

За целите на Плана за управление, оглед да бъдат описани горскостопанските дейности и функции на горите в прилежащите на Парка територии, се набира информация от териториалните поделения (ТП) на югозападното държавно предприятие (ЮЗДП) в Благоевград – от граничните на парка горски стопанства.

Обработка се информация за случаите на залесяване с нетипични за района дървесни видове в прилежащите на Парка територии, както и за отглеждането и развъждането на нетипични видове дивеч и риба в тях.

Информацията за дейности в прилежащите на парка горски територии, за култури от нетипични, вкл. чужди за парка дървесни видове е обработена само частично (само от 3 ТП на ЮЗДП - ДГС Добринище, ДГС Кресна и ДЛС Разлог).

В Предварителният доклад на Плана за управление, както и в Сборник „Гори“, информацията по този раздел ще бъде допълнена.

1.17.4. Лов и риболов

1.17.5. Туризм, отпих, спорт и услуги

Задачата на Плана за управление на НП „Пирин“ за периода 2014-2023 г. е да актуализира, прецизира и допълни информацията за съществуващите условия за туризм, отпих, спорт и услуги в прилежащите територии. В аспект туризм,отпих, спорт и услуги обхвата на прилежащите територии е увеличен

В съответствие с посочените задачи, при разработването на раздела в методически план се съобразяват:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- методическите постановки, залегнали в План 04;
- събраната и обработена актуална информация за аспектите, касаещи проблема.

За целите на задачата приемаме следните определители за обхвата:

- населени места, разположени в близост до границите на парка;
- развити или в процес на развитие туристически локализации, формирания и самостоятелни обекти;
- местоположение, предназначение и характеристики на обектите.

От всички населени места, разположени в близост до границите на НП и предвид предполагаеми взаимовръзки и взаимозависимости между тях и парка, са представени тези, които съгласно възприетата от нас методика следва да бъдат предмет на проучване по отношение условията и възможностите за развитие на функцията отдиш и туризъм в прилежащите територии.

Населените места, предмет на внимание в настоящият раздел са общо 26, от които 4 града и 22 малки и много малки села, а именно - Разлог, Банско, Баня, Добринище, Обидим, Места, Кремен, Брезница, Корница, Лъжница, Илинденци, Долна Градница, Кресна, Сенокос, Стара Кресна, Ощава, Брежани, Сугарево, Долени, Любовка, Бождово, Малък целим, Голем целим, Вихрен, Лиляново, Плоски.

Анализът на наличието, характера и качествата на природните ресурси и материално-техническата база за туризъм показва, че от посочените 26 населени места, носители на функцията туризъм и отдиш, която има качества да осигури взаимовръзки с ресурсите на парка са само шест, а именно Разлог, Банско, Баня, Добринище, Илинденци и Кресна. Останалите населени места представляват класически малки селища, някои от които имат качества за селски туризъм, но той все още не е получил нужното развитие /Обидим, Места, Кремен, Брезница/.

262

1.7.5.1. Обекти за туризъм и отдиш:

- **Община Банско** – тук се намира основното съсредоточие на туристическа инфраструктура в прилежащата територия. По данни на НСИ средствата за подслон с капацитет над 10 места, са както следва:
 - Средства за подслон (капацитет над 10 легла) - 119
 - Стаи в средствата за подслон - 4134
 - Легла - 10134

Освен посочените средства за подслон, в община Банско като елементи на туристическата инфраструктура са представени още:

- Къщи, предлагащи туристически легла - всичко 97 бр., 783 стаи, 1679 легла;
 - В т.ч. – 1 звезда – 1 бр. с 9 стаи и 29 легла;
 - 2 звезди - 17 бр. (142 стаи и 304 легла),
 - 3 звезди – 79 бр. (632 стаи 1346 легла)
- Самостоятелни стаи – всичко 371 обекта с 875 бр.стаи и 1894 легла
 - В т.ч. – 1 звезда – 6 бр. с 17 стаи и 37 легла;
 - 2 звезди - 127 бр. (381 стаи и 824 легла),
 - 3 звезди – 238 бр. (477 стаи 1033 легла)

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

По данни от отдел „Търговия и туризъм“ при община Банско, общият капацитет на легловата база в средствата за подслон и местата за настаняване в общината към 14.02.2012 г. е 18274 бр. В посочения брой легла (18274) са включени и леглата във високотегловни обекти, категоризирани от МИЕТ.

Броят на заведенията за хранене и развлечения на територията на община Банско (по данни на отдел „Търговия и туризъм“ при община Банско) е както следва.

Вид на обекта	Брой в гр. Банско	Брой в другите НМ	Общ брой в общината
Ресторанти (класически, с национална кухня, механи) и заведения за бързо хранене	282	35	317
Питейни заведения (кафе-аперитиви и кръчми)	176	22	198
Барове и дискотеки	25	2	27
Кафе-сладкарници	7	3	10
Всичко	490	62	552

По данни на община Банско, местата за настаняване по категории и брой легла в града, са както следва:

Вид база:	Брой обекти	Общ брой легла
Хотели пет звезди:	4	1 317
Хотели четири звезди:	14	3 549
Хотели три звезди:	15	1 708

263

Обектите за спорт в общината са:

- Ски училища -10 бр.;
- Спа центрове – 35 бр.;
- Игрални зали – 6 бр.;
- Интернет клубове – 2 бр.;
- Ледени пързалки – 1 бр.;
- Училище за кънки на лед – 1 бр.;
- Фитнес зали – 50 бр.
- **с.Баня** – обектите, разположени в селото са както следва:
 - Термо-спа-хотел „Римска баня“ – разположен е в южната част на селото разполага с 30 луксозно обзаведени стаи и 6 къщички, ски-гардероб, ресторант, лоби бар, магазини, конферентна зала с 25 места, закрит басейн с минерална вода, спа-център, течаща минерална вода с температура 25°C с доказани лечебни качества, собствен транспорт до кабинков лифт Банско.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

- Хотел „Авалон Резиденс и Спа“ – разполага с 8 студия, 19 апартамента с 1 спалня, 7 апартамента с 2 спални, спа и медицински център, яздене с професионален водач, едномдневни излети и пикници.
- Спа-хотел „Аспа Вила“ - разполага с 17 двойни стаи, 19 лукс стаи, 4 апартамента и 1 студио; ресторант със 150 места, лоби бор с 40 места, конферентна зала със 100 места, басейн с минерална вода, модерно оборудван спа-център;
- Апартохотел-спа „Вита Спрингс“ – разполага с 12 луксозно обзаведени апартамента, 12 двойни стаи, минерални басейни, вкл. за деца, спа-услуги, ресторант с 50 места и лятна градина с 40 места.
- **гр.Добринище** – в града са изградени 3 хотела и 7 къщи за гости, насочени към обслужването на туристи, както през летния, така през зимния сезон; градът е изходно място за туристическа база /заслон/ Мочарата, разположен в местността Голямата Мочара; представлява комплекс от бунгала с капацитет 160 места, електрифицирана, водоснабдена, с кухненски блок и столова; съседни туристически обекти – хижа Гоце Делчев /1.30 ч/, хижа Безбог /2.30 ч/;
- **гр.Разлог** – в града са изградени следните обекти:
 - семейна къща-хотел „Матерхорн“ разположен е на 400 m. от центъра на гр.Разлог; предлага добри условия за настаняване;
 - Ваканционен комплекс Раденка 3 звезди; състои се от различни по тип ваканционни сгради и съоръжения; обекта разполага с 87 луксозно обзаведени апартамента; ресторанти, конферентна зала, басейн, фитнес, сауна, спа услуги, барбекю.
 - Спа-хотел Катарина, 4 звезди – разположен е в местността „Катарина“ на 3 km от центъра на гр.Разлог и 10 km от ски-зона Банско; комплексът разполага със 116 двойни стаи, 21 апартамента, 46 еднофамилни къщи, ресторант със 120 места и допълнителна зала със 30-40 места, барбекю, тераса, лоби-бар със 100 места, механа с 60 места и тераса с 40 места, спа-център с площ 150 m²; спортни обекти и детски площадки.
 - хотел „Разлог“ – разполага с 40 единични и двойни стаи и 17 апартамента, ресторант, барбекю, фитнес-център, сауна, ски-гардероб, автомобили под наем, условия за конна езда.
- **с.Илинденци** – разполага с хотел „Арт-център“, категория 1 звезда, с 20 места; хотел „Белица“, който разполага с 40 места;
- **гр.Кресна** – в града и в непосредствените му околности се намират следните обекти:

264

- Ресторант-хотел „Роси“ – разположен е на главен път Е79; разполага със 7 двойни стаи, ресторант с 40 места и тераса с 50 места;
- Хотел „Стримон ВВ“ – разположен е в център на гр. Кресна, разполага със 8 двойни стаи, 3 апартамента и 1 мезонет, лоби бар с 30 места и ресторант с 42 места;
- Хотел „Бриони“, гр.Кресна – разполага с 56 места, ресторант с 60 места, през лятото-120; предлага организиран туризъм до водопадите на Стара Кресна, Кресненското дефиле и хижа Синаница; има условия за спортен риболов, велотуризм, разполагат с лицензиран планински водач;
- Хижа „Загаза“ – намира се в Северозападен Пирин на 1400 м.н.в.; представлява двуетажна полу-масивна сграда с капацитет 50 места; водоснабдена, електрифицирана, етажни санитарни възли; туристическа кухня, столова, лавка, отоплява се на твърдо гориво; съседни туристически обекти – хижа „Синаница“ /3.30 ч по маркирана пътека/, хижа Яворов /5.30 часа/.

Освен по населени места, за постигане на посочените по-горе цели, анализът на съществуващите дадености за туризъм и отдих в прилежащите територии визира и извънселищни формирания и единични обекти /хижи, почивни станции и бази/, които имат значение за развитие на функцията отдих в проучваната територия. Тук попадат Попина лъка, Попови ливади /Папаз чаир/, Беталовото, както и хижите Яне Сандански, Предел, Гоце Делчев, Малина и Каменица.

265

✓ Извън селищни формирания

ПОПИНА ЛЪКА – в това формирание попадат следните обекти:

- почивна станция „Попина лъка“ – намира се на 16 km от гр.Сандански; разполага с 30 легла, ресторант и магазин; всяка стая е със собствен санитарен възел, цените са в зависимост от сезона, предвидени са отстъпки за деца, групи над 25 г., престой; обектът не предлага бизнес удобства;
- вилно селище „Попина лъка“ – намира се на 15 km от гр.Сандански, на 1230 м.н.в.; наблизо се намира Попинолъшкия водопад-интересна природна забележителност; селището се състои от частни вили, част от които се отдават под наем;
- хотел „Котарите“ – разполага с 18 двойни стаи със самостоятелни санитарни възли, общо 36 легла, барбекю, ресторант;
- почивен дом „Медика“ – обектът работи от юни до септември, разполага с 42 легла, етажнен санитарен възел, лятна градина;
- почивен дом „Водопад“ – разполага с 32 легла, всяка стая е със самостоятелен санитарен възел, лятна градина, термална вода;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

■ горски дом „Попина лъка“ – разполага с 8 места в 4 двойни стаи, етажен санитарен възел, лятна градина, барбекю, спортна площадка.

ПОПОВИ ЛИВАДИ /Папаз чаир/ - местността е разположена в седловина между средната и южна част на Пирин; на 4-5 km е разположено с Делчево, известно с автентичните си възрожденски къщи. В тази местност са разположени следните обекти:

- хотел механа „Чановете“, разположен е на 1430 м.н.в.; разполага с 20 легла в 9 стаи, изходен пункт е за резерватите Ковачевица, Лещен, Долен и минералните води на с.Огняново;
- почивна станция на ТПР „Атанас Тишовски“ – разполага с общо 50 легла в 14 стаи с по 2 и 3 легла, като и две допълнителни бунгала със с пълно помещение и малък кухненски бокс; обекта разполага с механа, барбекю и лятна градина;
- почивен дом „Ореляк“ – разполага с 1 апартамент, 1 двойна, 4 тройни и 6 четворни стаи и бар-ресторант;
- хотел „Васи-Лена“ – разполага с 37 легла, разпределени в 12 стаи с по 2, 3 и 4 легла, самостоятелен санитарен възел, ресторант с 40 места на закрито и 40 места – на открито;
- хижа „Попови ливади“ – разположена е на 1430 м.н.в; заедно с вили „Брезите“ предлагат общо 100 места за настаняване;

266

БЕТАЛОВОТО

- хотел „Терра“ – 4 звезди; разполага с 600 легла, разпределени в 202 луксозни двойни стаи и апартаменти в 4 отделни сгради; луксозно обзаведени, отопляем външен басейн, солариум, заведения за хранене;
- „Мурите“ клуб-хотел – 4 звезди; 150 легла, разположени в 4 самостоятелни сгради, открит и закрит басейн, масажни студия, ресторант, лоби бар, конферентна зала;
- Хотел „Гриин ууд“ – разположен е на 6 km от гр.Банско, на 3 km от Разлог и на 2 km от Катарина; 4 звезди; 240 легла, разположени в 28 двойни стаи, 53 студия, 19 апартамента с 1 ателие и 6 апартамента, фитнес, детска площадка, конферентна зала;
- Хотел „Балкан джуъл“ – 4 звезди; 320 легла; общо 160 уютни, модерно обзаведени помещения – студия и апартаменти; открит басейн, детски площадки, конферентна зала;
- Хотел „3 планини“ – 4 звезди; разполага с 84 легла в 42 апартамента и 12 студия; разполага със здравен и спортен център, басейн, ресторант, лоби бар.

Хижи

В териториалния обхват, разглеждан в настоящия раздел, са разположени следните хижи:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Хижа „Гоце Делчев“ – разположена е в местността Логовете, на 12 km от гр. Добринище, на 1600 м.н.в.; оптималния капацитет на хижата е 106 легла, а максималният – 105 д.; хижата е на 2 етажа и партер; разполага с ресторант, сауна и ски-гардероб; на запад от хижата, по черен горски път, на около 2.3 km се намира местността Мочарата – приятно място за почивка; хижата е начална станция на седалков лифт, който качва за 30 мин. до хижа Безбог, разположена на 2240 м.н.в.;
- Хижа „Яне Сандански“ – разположена е в южната част на местн. Попина бъка, поречие на р.Главница; представлява масивна 30 етажна сграда с капацитет 70 места, етажни санитарни възли и централно отопление;
- Хижа „Предел“ – намира се на 1050 м.н.в. в местн. Мрезиница; хижата е напълно обновена; разполага с 13 модерно обзаведени стаи, от които 9 двойни, 4 тройни, 2 апартамента; всички стаи са със самостоятелни санитарни възли; капацитетът на хижата е 38 места;
- Хижа Малина – разположена е на 1674 м.н.в. в местн. Калугера, Северен Пирин; представлява масивна двуетажна сграда със 68 места и етажни санитарни възли;
- Хижа Каменица /Беговица/ - разположена е на 1750 м.н.в. на левия бряг на р. Козя /Беговишка/; представлява 3 етажна сграда, стаи с 2-7 легла и 4 апартамента, с капацитет 97 места, електроснабдена, водоснабдена, с етажни санитарни възли; отоплява се с печки на твърдо гориво; разполага с ресторант, туристическа кухня, столова, съседни туристически обекти – хижа Пирин /5.20ч/, хижа Демяница /5.30ч/, хижа Синаница /6.30ч/, хижа Безбог /7.30ч/, изходен пункт за хижа Каменица са местностите Попина лъка и Туричка черква /черковното/;

267

1.7.5.2. Анализ на стратегически документи на национално, регионално и общинско ниво, касаещи туризма и отдиха в НП Пирин и прилежащите територии

Настоящият раздел има за цел да направи анализ на взаимовръзките между НП Пирин и околната територия и стратегически документи на различно йерархично ниво, които имат отношение към развитието на туризма и отдиха в парка и неговата прилежаща територия.

✓ Стратегия за развитие на туризма 2014 – 2030 год.

Съгласно стратегията, основната цел на развитието на туризма в периода 2014-2030 г. е утвърждаване конкурентоспособността и ефективността на туристическия сектор на България, посредством оптимално използване на наличните природни и антропогенни ресурси в съответствие с пазарните изискванията и потребителските очаквания за устойчиво развитие на туризма

За реализирането на стратегическите цели на стратегията са формулирани следните приоритети:

- Позициониране на България като туристическа дестинация в по-висок клас на световния туристически пазар като качество на предлагания туристически продукт и добавена стойност;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Увеличаване дела на специализираните видове туризъм, водещи до целогодишна и по-интензивна натовареност – балнео (медикул спа), спа и уелнес, културен (във всичките му форми - исторически, археологичен, етнографски и поклоннически), еко и селски туризъм, приключенски, конгресен, ловен, голф, винен и гурме туризъм и др.;
- Стимулиране на интегрирано регионално развитие на туризма чрез формиране на подходящи организационни структури, координация на предлагането и прилагане на регионално диференцирана държавна туристическа политика;
- Опазване и устойчиво използване на туристическите ресурси, в това число природни, културни и антропогенни;
- Подобряване на туристическите атракции и свързаната с тях инфраструктура;
- Повишаване защитата, правата и сигурността на потребителите на туристически услуги;
- Насърчаване на сътрудничеството между институциите на централно и местно ниво и представителите на туристическата индустрия и създаване на възможности за развитие на партньорство;
- Повишаване качеството на образование и обучение в туризма в съответствие с нуждите на туристическия сектор и пазара на труда;

Насоките за развитие на отделните форми на туризъм, които стратегията определя за развитието им е както следва:

ЗИМЕН /СКИ/ ТУРИЗЪМ

268

- Увеличение на дела на планинския и ски туризъм в общия дял на туристическите услуги и продукти в България, както за вътрешния така и за външните пазари. Развитие на целогодишни планински курорти, предоставящи интегриран туристически продукт, съобразно последните установени международни стандарти;
- Увеличение на разнообразието и комплексността на планинския и ски туризъм с други видове туризъм;
- Увеличение на броя нощувки;
- Увеличение на продължителността на сезона;
- Увеличение на продължителността на престоя на туристите;
- Увеличението на приходите от планински и ски туризъм;
- Увеличение на броя и качеството на генериращи пазари за този вид туризъм; □
Привличане на инвестиции с цел подобряване и изграждане на инфраструктурата за нуждите на планинския и ски туризъм;

Мерки

- Ограничаване на нерегламентираното строителство и целесъобразно и контролирано използване на природните, географските, социално-икономически, културно-исторически и други ресурси на страната;
- Осигуряване на финансови средства за развитие на инфраструктура за нуждите на планинския и ски туризъм;
- Значително увеличаване на инвестициите за подобряване качеството на обучението и професионалната квалификация на туристическите кадри на всички нива –

управление, маркетинг, обслужване и др. Освен осигуряването на добре подготвени специалисти е нужно да се търсят начини за обратна връзка с клиентите относно качеството на предоставяните услуги и измерване на удовлетвореността на гостите.

КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ

Мерките, които стратегията предвижда за неговото развитие са както следва:

- Пълно картографиране и оценка на потенциалните обекти за културен туризъм по определени критерии от гледна точка на атрактивността им да привличат туристи, в каква степен са адаптирани за туристически посещения, управленска воля и местен капацитет за развитие, подкрепа от местните общности и др.;
- Внимателен подбор на обекти, в които да се инвестира, за да се развият като туристически атракции;
- Разработване на продуктова концепция, основаваща се на съвременни тематични интерпретационни подходи;
- Оборудване на обектите със съответстващи на концепцията съвременни интерактивни съоръжения, с които да се създават пакет от разнообразни услуги;
- Популяризиране на културните атракции сред индивидуалните туристи и да се включват в културно-познавателни маршрути;
- Ефективна комуникация на всички заинтересовани страни, включени в развитието на културния туризъм;
- Осигуряване на активно участие на заинтересованите страни от публичния и частния сектор в стопанисването и управлението на културните атракции;
- Целенасочени мерки за предпазване на обектите от външни негативни въздействия и създаване на съответстваща природна и/или социална среда, която подобрява туристическото въздействие на обектите;
- Предприемане на адекватни и своевременни мерки за съхранение, поддържане и експониране на обектите;
- Ангажиране на местни НПО, общински ръководства и бизнес организации в разработването и осъществяването на проекти на културния туризъм, финансирани със средства по различни програми;
- Създаване на възможности културният туризъм да допълни други видове туризъм и да подкрепи конкурентоспособността на масовите видове туризъм, както и на балнео и СПА, и делови туризъм, на градски и уикенд туризъм и да увеличи продължителността на сезоните;
- Насърчаване работодателите в туризма да инвестират във формирането на нови професионални умения

269

ЕКОТУРИЗЪМ

Стратегията предвижда следните мерки за развитието му:

- Изграждане на клъстери и разгръщане на мрежи от ключови бизнес- начинания в екотуризма и търговски вериги на международно, национално, регионално и местно ниво;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Поощряване развитието на малките екотуристически предприятия (настанителна база), съобразено с принципите на устойчивото развитие, вкл. местни традиции, изисквания за опазване на околната среда, енергийна ефективност и др.;
- Поощряване прилагането на мерки за енергийна ефективност в областта на екотуризма на всички нива - национално, регионално и местно при изграждане на обща и специализирана инфраструктура и при разработване на продукти и услуги в областта на екотуризма;
- Насърчаване на дейности, насочени към образование на потенциални туристи - интерпретативни и образователни програми с участието на различни възрастови групи, зелени училища с ученици от начално, основно, средно образование, обучителни семинари със студентите от ВУ, учители от общините около защитените територии и др.

СЕЛСКИ ТУРИЗЪМ

За развитието му стратегията предвижда:

- утвърждаване на селската туристическа индустрия като устойчив източник на алтернативна трудова заетост в селското стопанство, значим експортен сектор и възможност за допълнителни доходи за редица селскостопански производители, общини и държавата като цяло;
- създаване и внедряване на специална национална система за акредитация на местата, обектите и фирмите, опериращи в сферата на селския туризъм, която да включва критерии, минимални стандарти, символика, формални механизми за контрол и обработка на туристическите рекламации;
- формулиране и маркетизиране на индивидуална, уникална ваканционна концепция за селския туризъм в България и нейното позициониране на вътрешния и международния пазар. Съдействие за организиране и осъществяване на кооперативен маркетинг на различните равнища на управление;
- разработване и внедряване на потребителски ориентирана резервационна система, интегрираща цялото предлагане на селски туризъм в страната;
- водене на надеждна статистика и създаване на база данни за развитието на селската туристическа индустрия / в страната / чуждестранен опит/;
- използване на селския туризъм за привличане и пристрастяване на българските и чуждестранните туристи към българските селскостопански продукти /сирене, кашкавал, зеленчуци, плодове, подправки, билки и пр./ чрез което да се повиши търсенето и потреблението им;
- разработване и разпространение на информационни и на рекламни материали, провеждане на и участие в семинари, кръгли маси, конференции, туристически изложения и други PR, рекламни и маркетингови кампании и др. инициативи, посветени на развитието на селския туризъм.

270

ВИНЕН И ГУРМЕ ТУРИЗЪМ

Стратегията предвижда разработване на специализирани и комбинирани маршрути и продукти за нуждите на винения туризъм, съобразени със спецификата на потребителските изисквания и предпочитания (винени семинари и конференции, интегрирани винени и кулинарни курсове, комбинирани дегустации на вино със сирена или колбаси, курсове за

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-511325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

начинаещи в областта на сомелиерството, обиколки и разходки за фото-, видеолюбители и художници; - организиране на конкурси, изложби и презентации, практически занимания по лозарство (рязане на лозя, гроздобер), семейни програми извън туристическия сезон и др.), както и както и разкриване на възможности за успешно комбиниране с почти всички останали видове туризъм.

ГОЛФ-ТУРИЗЪМ

Стратегията предвижда:

- Разработване на Програма и план за действие за развитие на голф туризъм в Република България.
- Определяне на терени за голф-игрища и селища с оглед формирането на голф-дестинации.
- Насърчаване на изграждането на голф-игрища и голф-селища в близост вече утвърдени туристически и културно-исторически дестинации и места с наличие на подходящи природни ресурси. Това разнообразие в разположението на голф терените позволява да се съчетае практикуването на любимия спорт с планинската прохлада, почивка на морския бряг или културен туризъм. Голф комплексите могат да се съчетават с модерни балнео и СПА центрове с възможност за релаксация.
- Законово определяне на постоянни параметри за направата на ПУП предназначени за голф-игрища.
- Стимулиране на партньорство в изграждането и развитието на голф-игрища и селища.
- Въвеждане на допълнителни облекчения за инвестиционното развитие на териториите за рекреационни дейности, в които се включват и голф селищата.
- Стимулиране и подпомагане провеждането на голф турнири от национален и международен характер.
- Насърчаване работодателите в туризма да инвестират във формирането на нови професионални умения, в подготовката и квалификацията на кадрите в сферата на голф туризма.
- Разработване и разпространение на информационни и на рекламни материали, провеждане на и участие в семинари, кръгли маси, конференции, туристически изложения и други PR, рекламни и маркетингови кампании и др. инициативи, посветени на развитието на голф туризъм.

271

ЛОВЕН ТУРИЗЪМ

Стратегията предвижда следните мерки за развитието му:

- специализиране и паспортизиране на ловните и риболовни стопанства за нуждите на туризма;
- насърчаване на практиката за отдаване на концесия на ловни стопанства за осигуряване условия за отглеждане на повече и по-разнообразен дивеч за отстрел;
- насърчаване създаването и популяризирането на продукти за фотолов и наблюдение на диви животни;
- насърчаване работодателите в туризма да инвестират във формирането на нови професионални умения, в подготовката и квалификацията на кадрите в сферата на ловния туризъм;

- разработване и разпространение на информационни и на рекламни материали, провеждане на и участие в семинари, кръгли маси, конференции, туристически изложения и други PR, рекламни и маркетингови кампании и др. инициативи, посветени на развитието на ловния туризъм.

Стратегията ще бъде последвана и надграждана за целия период на действие допълнително от детайлизиран генерален мастер план за устойчиво развитие на туризма. Генералният мастер план ще съдържа конкретните дейности по приоритетите, субектите за тяхното изпълнение, сроковете, в които трябва да бъдат изпълнени и необходимите за реализирането им финансови, нормативни и човешки ресурси, както и отчитането на корелационните зависимости от измененията в пазарната среда, световните икономически тенденции и промяната на нормативната база, уреждаща туристическата индустрия, както в ЕС, така и в глобален мащаб.

Регионален план за развитие на Югозападен регион за периода 2014-2020г.

Регионалният план за развитие предлага следната специфична цел, касаеща туристическото развитие:

Специфична цел I.4 – Оползотворяване на местния туристически потенциал

Целта за оползотворяване на туристическите ресурси ще се постигне с действия в 3 направления:

1. Подобряване на инфраструктурата – транспортна, инженерна, социална и туристическа;
2. Съхраняване, опазване и подобряване на качествата на туристическите ресурси – природни, културни и антропогенни;
3. Институционална координация – между администрации и фирми в туризма.

272

Неизползваните възможности за устойчиво развитие на регионалния туризъм във всичките му форми се крият във формирането на клъстерни структури. Изявени са предпоставки за следните туристически клъстери:

- клъстер „Ски-туризъм“, включващ изявените туристически дестинации Банско, Боровец и зона Витоша;
- клъстер „Балнеология и СПА“ – Сандански, Костенец, Велинград, Сапарева баня, Горна баня, Овча купел, Баня, Костенец, Добринище и с Баня;

Съгласно плана, основните усилия/действия следва да се насочат към:

- развитие на природни, културни и исторически атракции от национално и световно значение /паметници на културата, природни забележителности, фестивали и др./;
- развитие на ски и всички форми на зимния туризъм;
- популяризиране на селския познавателен туризъм, насочен към самобитността на отделните части на района;
- развитие на екотуризма;
- насърчаване на СПА и балнеоложкия туризъм;
- подобряване на достъпа и прилежащата туристическа инфраструктура;
- формиране и маркетинг на регионални туристически продукти;
- популяризиране на природното и културно наследство.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

гр. Сандански - по данни от общината в града има 2 бр. кръстовища с натоварен автомобилен трафик около 200 МПС/час. През 2013 г. няма значителна промяна в акустичната обстановка в град Сандански и община сравнено с предишни години. Съществуващите промишлени обекти на територията на общината се намират предимно в промишлената зона и не са източници на наднормен шум за населените места.

- Депо за твърди битови отпадъци - гр. Сандански. Съгласно условията в издаденото комплексно разрешително се спазват изискванията за периодичност за провеждане на собствен мониторинг на източниците на шум. Последните измервания са извършени през 2012 г. Не са констатирани наднормени нива на шум, съгласно действащите норми.

През 2013 г. не са съставяни актове за установяване на административни нарушения.

гр. Кресна - централната градска част е под въздействие на шумово натоварване от автомобилен транспорт и ж.п. транспорт. Измервания не са извършвани. Няма изработена общинска програма за намаляване на шумовото натоварване.

- „Енергоремонт Кресна“ АД - гр. Кресна. През 2013 г. са извършвани измервания за еквивалентно ниво на шум, излъчван от промишления източник, съгласно условията в издаденото комплексно разрешително. Резултатите от мониторинга показват спазване на нормите за промишлени зони.

Източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда на туристически обекти

* Окончателното разпределение на натоварените площи от туристи и сравнението им с минал период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите и данните от експертното проучване на туристическите потоци. Ще бъде допълнено и с изследването върху шумовите нива на туристическите обекти от екстерт от Раздел Абиотични фактори.

308

1.20.1.6. РАДИАЦИОНЕН КОНТРОЛ

1. Нормативна база в областта на радиологичния мониторинг

Закон за безопасно използване на ядрената енергия (Обн., ДВ, бр. 63 от 28.06.2002 г., изм. и доп., бр. 120 от 29.12.2002 г., бр. 70 от 10.08.2004 г., в сила от 1.01.2005 г., изм., бр. 76 от 20.09.2005 г., в сила от 1.01.2007 г., бр. 88 от 4.11.2005 г., бр. 105 от 29.12.2005 г., в сила от 1.01.2006 г., бр. 30 от 11.04.2006 г., в сила от 12.07.2006 г., бр. 11 от 2.02.2007 г., изм. и доп., бр. 109 от 20.12.2007 г., в сила от 1.01.2008 г., изм., бр. 36 от 4.04.2008 г., бр. 67 от 29.07.2008 г.)

Този закон урежда обществените отношения, свързани с държавното регулиране на безопасното използване на ядрената енергия и йонизиращите лъчения и с безопасното управление на радиоактивните отпадъци и отработеното гориво, както и правата и задълженията на лицата, които осъществяват тези дейности за осигуряване на ядрена безопасност и радиационна защита.

Наредба за основни норми за радиационна защита (ПМС № /2004 г.)

Наредба за изграждане, експлоатация и развитие на Националната автоматизирана система за непрекъснат контрол на радиационния гама-фон в Р България (ПМС № 434/19.11.1997 г.)

Наредба за планиране и готовност за действия при радиационна авария (ДВ бр. 33 от 1999 г., ПМС № 58/26.03.1999 г.)

Наредба за норми за целите на радиационната защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост в Р България (Наредба № 1/15.11.1999 г.)

Радиационен гама-фон и атмосферна радиоактивност

В системата на МОСВ се извършват постоянни наблюдения за стойността на радиационния гама-фон чрез Национална автоматизирана система за непрекъснат контрол на

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Освен формирането на регионални туристически клъстър, залог за успешна реализация на целта са и организационни действия, като формиране на регионални и местни туристически асоциации и партньорства, вкл. и между общини.

Развитието на ски-туризма, както и на други форми за туризъм ще се осъществява в съответствие с устройствените планове на туристическите и ски-зоните. Отчитането на ограниченията и режимите на територията ще допринася за устойчивото развитие на туризма, съобразно местния потенциал при съхраняване качеството на природната среда. Характеристиките и потенциала на района позволяват да се избегне концентрацията на туристите в една или две зони, а да се разсъсредоточат на територията на района, като се включи наличния неизползван потенциал за познавателен, еко, селски и СПА туризъм, което би допринесло за постигане на по-равномерно натоварване на туристическата инфраструктура не само през зимния сезон.

Развитието на туризма като цяло ще отчита нормите рекерационно натоварване и статута на територията.

Мерките и проектите в тази сфера ще разчитат на финансиране от ОП „Региони в растеж 2014-2020“ и Програмата за развитие на селските райони 2014-2020“.

Общински планове за развитие период 2014-2020

Общински план за развитие на община Разлог за периода 2014-2020г.

Общинският план за развитие /ОПР/ се фокусира върху развитието на общината през следващите 7 години. Документът е със средносрочно действие и предоставя стратегическа програма за общинско развитие през следващия период 2014-2020.

Основната цел на общинския план за развитие е да предложи обща рамка и последователност на конкретни действия за устойчиво и интегрирано развитие на местно ниво.

За успешното постигане на тази цел, в областта на туризма плана си поставя за решаване основни задачи, разпознаваеми в приоритетни области 4 и 5 от плана.

Приоритетна област 4 – Балансиран икономически растеж – лидерство на туризма, селското стопанство и промишлеността

Съгласно тази приоритетна област, „...туристическото развитие на общината следва да се организира около разнообразяването на туристическия продукт и постигане на допълняемост и преход между отделните дейности. Динамичното развитие на отрасъла следва да се основава на комплексна стратегия и програма, следваща изискванията за допустимо натоварване на природните и исторически ресурси. Балансът между екологичните и икономически съображения е задължителен и постижим, чрез планиране и строителство на адекватни туристически форми за обслужване и настаняване“.

Действащият до 2013г. ОПР на община Разлог разглежда туристическото развитие като главна тема в икономическото развитие на общината. Приоритетите от стратегията на местната инициативна група /МИГ/ Разлог, поставя акцента върху развитието и предлагането на специфични местни продукти и особено на селския и екологичен туризъм. Стратегията за постигане на устойчиво развитие на община Разлог извежда нуждата от осигуряване на допълващи дейности, подкрепящи разложкия туризъм.

Към посочената приоритетна област, ОПР 2014-2020 предвижда следните мерки:

- **Мярка 4.2 – Формиране на икономически клъстър, свързани с темите туризъм и земеделие.** Съгласно тази мярка, формирането и функционирането на клъстър отразява съвременните виждания за ефективно икономическо развитие, акцент на тази мярка са 5-те села от подножието на Рила-Долно Драглище, Горно Драглище, Добърско, Годлево и Бачево, притежаващи както необходимите характеристики и условия за туризъм, така и съответната специфика и индивидуалност. В тази мярка не

273

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

са предложени населени места, разположени в подножието на Пирин, вероятно поради неговото активно развитие в последните години.

- **Мярка 4.7 – Формиране на разнообразен туристически продукт, обединяващ зимни спортове, екотуризъм, рекреация с балнеология, селски туризъм, културен туризъм.** Съгласно стратегията, тази мярка се позовава на съществуващите отлични туристически ресурси в общината и подсказва областите за бъдещи интервенции. Отделните туристически направления изискват фокус не само за своето обособяване или обогатяване, но и за тяхното успешно интегриране.
- **Мярка 4.8 – Разработване на туристически маршрути, обвързващи в единна система природните, исторически и културни обекти.** Местните културни маршрути и екопътеки могат да бъдат пространствено и информационно свързани в обща туристическа мрежа. Тя следва да се състои от разнообразни пътища и местата на тяхното пресичане, където се организират места за престой, експониране на забележителности и други допълващи дейности.
- **Мярка 4.9 – Използване на транспортния и туристически потенциал на теснолинейката при разработването на съвместни проекти с други общини по долината на р.Места.** Теснолинейката между гр.Септември и Добринище е едно от 3-те подобни съоръжения в България, построено през първата половина на XX век. Нужно е нейната роля да бъде преосмислена и да се превърне във важен път до община Разлог, както и на туристическа атракция, позволяваща запознаване на туристите с красотата на долината на р Места.
- **Мярка 4.10 - Адекватно планиране и изграждане на необходимата туристическа структура за постигане на баланс с екологичните съображения.** Тази мярка е предварителното условие за балансираното и устойчиво развитие на туристическите структура, едновременно в урбанизираните и неурбанизирани територии и проектна основа, съобразно действащото законодателство, етичните и естетически норми.

274

Приоритетна област 5 – Обновяване на инфраструктурата и публичните пространства
Съгласно ОПР, усъвършенстването на инфраструктурата е условие, без което не може да се осигури устойчиво местно развитие, обединяващо социалните, икономически, екологични, културни и управленски аспекти.

- **Мярка 5.2 – Изграждане на пешеходни и велосипедни пътища за осигуряване на достъп до туристически забележителност.** Тази мярка изисква изграждането на пешеходни и вело алеи и пътища, следващи туристическите маршрути. Те ще осигуряват не само достъп до обектите, но и представляват и самостоятелна атракция, обогатяваща туристическия профил на общината.
- **Мярка 5.3 – Изграждане на посетителски центрове и информационно представяне на природните и исторически дадености на общината.** Мярката е обвързана с идеята за очертаване на завършена система от различни природни и исторически пътища с внимателно подбрани локации, форма на информационни знаци и ориентири, с което ще се осигури разпознаваемост и улеснен достъп до туристическите забележителност.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opec.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Община Банско – общинският план за развитие на общината за периода 2014-2020 е разработен, но все още не е приет и публикуван.

Община Гоце Делчев няма разработен общински план за развитие за периода 2014-2020г. Планът е в процес на разработване.

Община Сандански - няма разработен общински план за развитие за периода 2014-2020г. Планът е в процес на разработване.

Община Струмяни - няма разработен общински план за развитие за периода 2014-2020г. Планът е в процес на разработване.

Община Кресна – Общински план за развитие на община Кресна за периода 2014-2020г.

Целта на общинския план за развитие /ОПР/ на община Кресна има за цел да представи рамката и основните насоки в социално-икономическото развитие на общината.

Съгласно ОПР, в следващите години община Кресна ще се развива в посока на устойчивите форми на туризъм – селски, екологичен и др., като ще се разширява базата на настаняване и хранене, ще се развива туризъм, който да се основава на местните природни ресурси без да ги нарушава.

Мерките за постигане на тази цел, определени с ОПР са:

- изграждане и обновяване на съоръженията за спорт и отдих в гр.Кресна и селата на територията на общината;
- изграждане на интегриран туристически продукт за развитие на екотуризма като основно средство за опазване на биоразнообразието;
- разработване на маркетинг план за развитие на рафтинг-туризма;
- изграждане на туристическа инфраструктура;
- рехабилитация на зелените площи-паркове, детски площадки и съоръжения към тях;
- легализиране на къщи за гости в с.с. г. Брезница, Стара Кресна и Ощави;
- определяне на туристически маршрути през резерват Тисата;
- създаване на информационен център в гр.Кресна, съвместно с ДНП Пирин;
- изработване на набор от информационни и печатни материали за района-имиджова брошура, карти с маршрути, сувенири и др.;
- дообзавеждане с пътни табели в местата, където липсват;
- изграждане на крайречна зона за отдих и рекреация в центъра на гр.Кресна.

275

Конкретна връзка с туристическото развитие на общината има предвидената в ОПР цел 4.4—Развитие на жизнеспособен туризъм като алтернативен източник на икономическо развитие на общината. Тази цел съдържа няколко конкретни мерки.

Мярка 4.4.1 – Развитие на алтернативни форми на туризъм, съобразен с местните ресурси. Предвиждат следните дейности:

- преглед, оценка, анализ и изготвяне на номенклатура на всички минерални извори на територията на общината;
- Формиране на местен туристически продукт, осигуряващ „разпознаваемост“ на общината на туристическия пазар-широка реклама за популяризиране на възможностите за пешеходен и екотуризъм в Синанишкия дял на Пирин;
- Развитие на балнеоложкия туризъм в община Кресна;
- Основен ремонт на Градешки и Ощавски минерални бани.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Мярка 4.4.2 – Развитие на туристическата инфраструктура. Мяркaта предвижда следните дейности:

- подобряване на туристическата инфраструктура чрез привличане на български и чуждестранни инвеститори;
- развитие на съпътстващи туристически услуги – транспортни, хотелски, развлекателни и др.;
- разкриване на функциониращ Еко-център в с.Влахи;
- възстановяване на туристически маршрути в Пирин и Малашевска планина;
- основен ремонт на лагер Синаница;
- разкриване на туристически център в гр.Кресна.

Община Симитли – Общински план за развитие на община Симитли 2014-2020 /проект/

Общинския план за развитие /ОПР/ е основен стратегически документ за развитие на общината. Съгласно плана, на територията на общината има изградена туристическа инфраструктура, но тя не е достатъчна за развитие на туризма, напр. множество хижи в местността Предела, а по поречието на р.Струма /Кресненско дефиле/ има изградени няколко rafting-секции с биваци.

Основната мисия на ОПР на общината е „Интензивно и устойчиво развитие на община Симитли като желано място за живот и икономическа дейност“.

Визията за развитие на общината е „изграждане и развитие на ефективна административна среда с висок капацитет и институционална устойчивост, представяща услуги в подкрепа на гражданското общество, неправителствените организации и бизнеса, за постигане целите на Европейската кохезия чрез повишаване качеството на живот и условията за икономическо развитие в община Симитли“;

За постигане на визията за развитие на общината по отношение на туризма и отдиха ОПР предвижда:

Приоритетна ос 1 – Подобряване условия на живот

Мярка 1.6 – Подобряване качеството на живот чрез подобряване възможностите за отдих и спорт. Към тази мярка са предвидени следните действия:

- 1.6.1 – Развитие и поддържане на места за масов отдих;
- 1.6.2 – Изграждане и реконструкция на спортната инфраструктура за професионален спорт в свободното време;
- 1.6.3 – Създаване и развитие на практики за провеждане на спортни състезания и мероприятия.

Приоритетна ос 3 – Развитие на туризма като стратегически икономически отрасъл на община Симитли. Развитието на сектора туризъм е особена важност за общината, за което допринасят качествата на природните ресурси и обектите на културното и историческо наследство, поради което туризма и неговото развитие са изведени като самостоятелен приоритет при разработването на ОПР. Предвидените в тази приоритетна ос мерки са:

- **Мярка 3.1 Изграждане на техническата, комуникационна и прилежаща инфраструктура към туристическите обекти в общината.** Тази мярка предвижда изграждане на основната и вторична инфраструктура към туристическите обекти в общината.

276

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- **Мярка 3.2 Стимулиране на общински и регионални туристически продукти.**
Мярката включва дейности, свързани с популяризиране на туристическия продукт в общината като част от туристически направления и съвместни продукти.
- **Мярка 3.3 Правене на политики, междуобщинско и трансгранично сътрудничество за подобряване и развитие на туристическия потенциал на общината.** Тази мярка визира провеждането на мероприятия, свързани с разработването на устройствени планове и схеми, промяна на предназначението на територии и обекти, разработване и изпълнение на стратегически документи и планове, свързани с обхвата на приоритета. Един от ключовите моменти е свързан с определяне на територии за развитие на вилни зони и места за изграждане на обекти за настаняване на туристи.

Основните източници за изпълнение на мерките по приоритета са Структурните и Кохезионен фонд на ЕС, ЕФРСР и средства от националния и общински бюджет.

Община Хаджи Димово - няма разработен общински план за развитие за периода 2014-2020г. Планът е в процес на разработване.

Общи устройствени планове на общини

Съгласно чл.103, ал.2 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), „Общите устройствени планове определят преобладаващото предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на териториите, обхванати от плана“. Съгласно чл.106 от ЗУТ с Общия устройствен план на община се определят:

1. Общата структура на територията, преобладаващото предназначение на съставните и структурните части - местоположението и границите на териториите за населени места и селищни образувания; земеделските територии; горските територии; териториите за природозащита; териториите за културно-историческа защита; нарушените територии за възстановяване и териториите със специално, с друго или със смесено предназначение.
2. Общият режим на устройство на всяка от териториите по т. 1 със съответните правила и нормативи.
3. Разположението на мрежите и съоръженията на техническата инфраструктура на територията на общината и връзките им с териториите на съседните общини и с инфраструктурни мрежи, съоръжения и обекти от национално значение.
4. Териториите с публична държавна и с публична общинска собственост и режимът на тяхното устройство.
5. Териториите с вероятно разпространение на предвидими природни бедствия и необходимите превантивни мерки и начин на устройство и защита
6. Териториите за активно прилагане на ландшафтно-устройствени мероприятия и естетическо оформяне.

Община Разлог

Общината няма разработен общ устройствен план. Предстои възлагане на техническо задание за изработването му.

Община Банско

277

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Общината има разработен Общ устройствен план -предварителен проект, който в момента се намира в процес на процедура по ЗООС по отношение доклада за оценка на съвместимост. Съгласно плановото задание територията на парка не е предмет на устройствено планиране.

Съгласно проекта на ОУПО, на територията на общината са формирани две спортно-туристически зони със съответни съоръжения, специализирани за зимни спортове:

- Ски зона Банско

Зоната разполага с 11 ски писти и 4 ски пътя с обща дължина 75 км. Специализирани са:

- за начинаещи - 6 писти;
- за напреднали - 5 писти;
- за професионалисти - 2 писти.

Дължините им варират от 510 до 2700 м., денивелациите – от 75 до 925м.

Достъпът до зоната се осигурява от кабинков лифт с долна станция южно от гр. Банско в м. Грамадето и междинна станция в м. Чалин валог, както и от асфалтов път. Ски пистите се обслужват от:

- 6 четириседалки лифта;
- 1 триседалков лифт;
- 3 vleka тип „котва“;
- 3 vleka тип „паничка“;
- 10 детски vleka.

Ски зоната се изгражда и устройва по силата на одобрен общ устройствен план.

- Ски зона Добринище

Зоната разполага с една ски писта между хижите „Безбог“ и „Гоце Делчев“ с обща дължина 5 km и денивелация от 826 m. В различните си участъци предлага условия за ползване от начинаещи и напреднали скиори. Обслужва се от двуседалков лифт. Има и два детски vleka. Долната станция на лифта при х. „Гоце Делчев“ е достъпна по 12 километров асфалтиран път.

278

- Други урбанизирани територии

Наличните природни и антропогенни ресурси за развитие на различни видове туризъм, особено на ваканционен, са довели през последните два десет години до бурна урбанизация на извънселищни територии, чрез промяна на предназначението на единични или групи поземлени имоти, основно в землището на Банско и в по-малка степен - на Добринище. В резултат на това, извън границите на населените места са урбанизирани общо 121 ха, в т.ч. за рекреационни дейности, курортни и вилни зони, за производствено-складови дейности, за обекти на общественото обслужване (най-често крайпътни обекти), за спорт, за комунално стопанство и др. Върху част от урбанизираните територии извън населените места с последователни решения на Общинския съвет са формирани „Хотелска зона“, „Вилна зона“, „Смесена многофункционална зона“, но не е пристъпено към планиране на устройството им. Предвижданията на плана по отношение развитието на туризма, спорта и рекреацията в общината се свеждат до **развитие на туристическата инфраструктура** - съобразявайки се от една страна със силно натоварения ресурс за зимни ски спортове, а от друга с неоползотворените ресурси за алтернативни форми на туризъм – балнео-лечебен, културно-познавателен, селски, спортен и други. ОУПО предвижда относително малко по-нататъшно изграждане на базата за настаняване и подслон. Нарастването ѝ е от 18 274 легла през 2012 г. на 22 000 л. през 2030 г. Що се отнася до спортните обекти за ски и планински туризъм предвидено е тяхното евентуално по-нататъшно доизграждане да се определи в съответствие с ограничителните условия, които ще въведе новият План за управление на Национален парк „Пирин“.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Община Гоце Делчев

Общият устройствен план за община Гоце Делчев е в процес на разработване. Има изработено задание за ОУП. Възложена е на кмета на общината да бъдат проведени по-нататъшни действия по изработването на плана, но липсва финансиране. МИП е осигурило частично финансиране за продължаване на работата по плана.

Община Сандански

Общината разполага с достатъчно природни и антропогенни ресурси за да развива културно – исторически, познавателен, селски и планински рекреативен и балнеоложки туризъм. Освен културните и историческите забележителности, разположени на територията на общината, тук има и редици обекти на нематериалното културно наследство, което е нов акцент в опазването на културно-историческото наследство. Основните обекти са Градски археологически музей, Епископска базилика - I - VI век, римска гробница мавзолей - IV век, раннохристиянска гробница (стенописи) в местността „Ловен дом“, крепост на Алексей Слав - гр.Мелник, Ламбро-Янкулова къща в гр.Мелник, църкви, параклиси, манастири, библиотеки, читалища, фолклорни състави, ансамбли, групи (мъжки, женски и детски певчески групи и група за стари градски песни в Мелник).

Селският туризъм в общината е все още непопулярен, но предоставя големи възможности за развитие. Особено подходящи са гр. Мелник, с. Рожен и други населени места, на първо място заради своите природни дадености

Все по-голям интерес за български и чужди туристи представляват пешеходния туризъм, алпинизъм, вело- и конен туризъм, научно и природо-познавателен туризъм. За целта общината трябва да предостави достатъчно голяма леглова база в селата и да се поддържа добра маркировка. Този вид туризъм е свързан с краткосрочни престои в населени места или хижи, като това е предпоставка за развитие на по-малките населени места в селищната мрежа.

279

Общината е партньор на „Пирински туристически форум“ в подготовката за създаване на регионален екотуристически продукт „През девет планини“ и провеждане на „Дни на Пирин 2004“. Местностите „Попина лъка“, „Туричка черква“ и „Тremoшница“ със своите курорти са подходящи за почивка през летния туристически сезон.

На територията на гр.Сандански се разполагат над 80 минерални извора, които са предпоставка за развитие на града като национален балнеологичен курорт. Тук освен релаксация характер на водата, тя е известна и със способностите си за лечение на неспецифични и хронични белодробни заболявания. За нуждите на курортистите освен поликлиниката в съседство до минералната баня има и мрежа от отлична хотелска инфраструктура, предлагащи различни SPA процедури.

За удовлетворяване на нуждите на гореописаните видове туризъм на територията на общината са изградени 17 бр.хотели (в т.ч.1 звезда-5бр.; 2- звезди-2бр.; 3 звезди-5бр.; 4 звезди-4бр.; 5 звезди-1 бр.), 25 бр. семейни хотели (в т.ч. 1 звезда-1бр.; 2 звезди-12бр.; 3 звезди-12бр.), 9бр.мотели, 3 почивни станции (в т.ч.1 звезда-2бр.; 2звезди-1бр.), 5 къщи и два къмпинга - две звезди.

Община Струмяни

С решение № 199 от протокол № 20/28.02.2013г, на основание ЗМСМА и ЗУТ се приема изработването на ОУП на община Струмяни. Поради липса на финансиране, изработването на ОУП не е започнало. През април 2014г. Министерството на инвестиционното проектиране е отпуснато частично финансово подпомагане за изработване на ОУП, насочена към изработване на Задание за обхват и съдържание на ОУП.

Община Кресна

Общината няма изработен общ устройствен план. През април 2014г. МИП е подпомогнало финансово изработването на задание за обхват и съдържание на ОУП на община Кресна.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Община Симитли

Общината няма изработен общ устройствен план. През април 2014г. МИП е подпомогнало финансово изработването на задание за обхват и съдържание на ОУП на община Симитли.

Община Хаджидимово

Общината няма общ устройствен план или действия, свързани с изпълнението му.

Стратегически документи на общинско ниво

- ✓ **Маркетинг стратегия за развитие на региона на Банско като европейски център за зимен туризъм, 2010 год.**

Стратегията прави анализ на състоянието на туристическия пазар у нас и в Европа, анализ на състоянието на туристическата инфраструктура в общината както и на възможностите за развитие на туризма и поставя следните цели и приоритети за „превръщането на Банско в курорт от европейска величина“:

- Привличане на по-ниска класа от населението, чрез Пансионати и Хостели или чрез създаване на конкретен туристически продукт (пакет) на по-ниски цени.
- Повишаване на квалификацията на обслужващият персонал.
- Създаване и спазване на регламент за екскурзоводи и планински водачи (в момента липсват).
- Разработване и прилагане на услугата „обиколка на забележителностите“ с автомобилен транспорт.
- Продължаване на културното развитие на града в същото направление както в зимните дисциплини, така и в културните летни мероприятия.
- Развиване на гр. Добринище и селата в общината като курортни селища.
- Възстановяване на историческото наследство и развиване на фолклорните традиции.

На база силните и слаби страни, както и на база възможностите за развитие стратегията предлага развитие на продуктова, маркетингова, рекламна и ценова стратегии и развитие на диферсифициран туристически продукт.

Очакваните резултати от прилагането на стратегията са:

- Разработени и утвърдени комплексни туристически продукти;
- Подобрена транспортна инфраструктура;
- Подобрени и усъвършенствани транспортни услуги;
- Изградена единна информационна система както за легловата база, така и за всички атракционни, екскурзоводи, планински водачи и пр.;
- Оптимизиране използваемостта на легловата база;
- Разработени нови атрактивни допълнителни услуги;
- Изградени и работещи информационни центрове;
- Повишена квалификация на туристическия персонал и превръщането му в съветник за клиента;
- Създадени нови партньорства с чужди туроператори и туристически агенции с цел привличане на повече чуждестранни туристи;
- Увеличено участие в туристически борси и изложения;

280

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opecmoew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- Подобро промотиране на курорта и мероприятията в него;
 - Повишаване на туристическия поток към курорта.
- ✓ **Проект за адаптиране на паметниците на КИН за развитие на туризма в община Разлог**

Основната цел на проекта е развитието на туризма в региона и в частност на територията на община Разлог, развитие на устойчиви, специфични за региона туристически продукти, увеличаване посещаемостта и заетостта на легловата база в региона. Разумно използване на природното и културно наследство за повишаване устойчивото икономическо развитие на региона.

Основни дейности, обхванати в проекта са:

- изготвяне на маркетингова стратегия за развитие на туризма. Община Разлог е богата на природни забележителности и културни паметници, вече е изградена настанителна туристическа база с голям капацитет, необходима е активна дейност, свързана с подобряване на туристическите забележителности, реклама и туристически маркетинг.
- реконструкция, реставрация, консервация и социализацията (благоустройство на околните пространства) на основните обекти на интервенция в проекта - Старата баня и Старата Турска баня и рехабилитиране на 500 метра улица в с. Баня, която свързва двете бани
- Изграждане на воден атракцион със съоръжения с акцент върху “водата” и нейното използване е тематично свързана с богатия ресурс от минерални източници в района и с разположената в съседство “Турска баня”.
- изграждане на Посетителски и информационен център популяризира и повиши интереса на туристите към новите туристически атракции. Той е разположен срещу Старата Турска баня, в непосредствена близост както до нея, така и до улицата, която води към другата баня – Старата баня. Информационният център представя не само туристическите атракции в село Баня, но и в целия регион.

281

✓ **Програма за устойчиво развитие на туризма в община Сандански 2012-2016г.**

Програмата прави кратък преглед на природните и антропогенни туристически ресурси в общината както и на наличната материално-техническа база.

Основната цел на програмата е :“ Утвърждаване и развитие на община Сандански като международен туристически център, предлагащ разнообразен и целогодишен туристически продукт“ .

Програмата поставя и следните подцели:

- Изграждане и поддържане на инфраструктурата, обслужваща туризма, включително местни пътища, свързващи паметниците на културата и на историческото наследство;
- Опазване, поддържане и развитие на зелените площи;
- Организация на информационното туристическо обслужване (основно чрез Туристически информационни центрове – Сандански и Мелник;
- Привличане на туристи чрез реклама в страната и чужбина на туристически обекти, намиращи се на територията на общината;

- Съхраняване, опазване и подобряване качествата на туристическите ресурси, в това число природни и антропогенни;
- Разнообразяване на туристическото предлагане чрез популяризирането на малко познати местни забележителности и организирането на дейности, събития, фестивали и др. мероприятия, представящи богатството на Пиринския край и България.

✓ Програма за развитие на туризма в община Струмани 2010 - 2013

Програмата е със срок на действие до 2013г. и все още няма данни за резултатите от нейното изпълнение и евентуално продължаване. Независимо от това, кратък преглед на програмата показва, че на база направения анализ на природния и икономически потенциал на общината, тя поставя следната основна визия за развитие на туризма в общината: *„През 2013 г. - община Струмани да привлича все повече туристи с богатото си културно-историческо и природно наследство, чрез система от утвърдени маршрути и обекти, да ги радва с утвърдения си културен календар от събития и специални прояви, да ги посреща в разнообразна настанителна база: хотели, семейни хотели, ресторанти, уютни селски къщи и красиви хижи, където да бъдат обгрижвани от щастливи местни хора с по-добри доходи и възможности.“*

Директна връзка на програмата с НП „Пирин“ може да се намери в Цел 4: Развитие на природосъобразен туризъм и съпътстващата инфраструктура в Малешевска планина, в НП „Пирин“ и защитените зони по Натура 2000, съдържаща следните мерки:

Мярка 4.1., Изграждане на мрежа от маршрути за планинския пешеходен туризъм на територията на цялата община, включително кратки (лъчови) тематични маршрути в близост до населени места–локални туристически центрове и обвързването им с местните легенди, предания и обичаи”;

Мярка 4.2. „Участие в изготвянето на плановете за управление на защитените зони по Натура 2000 и залагане на дейности за развитие на екосъобразен туризъм”;

Мярка 4.3. „Информационно и туристическо обезпечаване на община Струмани като важна входно-изходна точка за посещение на НП „Пирин”;

Мярка 4.4. „Инвентаризация на природното наследство на територията на община Струмани и създаване на публичен архив от бази от данни с on-line достъп до него”

Мярка 4.5. „Изграждане на посетителски център”

ИЗИСКВАНИЯ

От направеният по-горе анализ, в частност от общинските плановете за развитие в частта им туризъм, се налагат няколко основни изисквания по отношение развитието на направлението „туризъм“ в прилежащите територии на НП Пирин:

- разработване на комплексна стратегия и програма за развитие на отдиха, туризма и спорта, съобразно допустимото натоварване на природните, исторически и културни ресурси;
- разработване на туристически маршрути, свързващи в единна система природните, исторически и културни обекти;
- възстановяване на теснолинейката Септември-Добринище и превръщането ѝ в активна туристическа атракция;
- създаване /изграждане/ на пешеходни и вело алеи и пътища, следващи атрактивни туристически маршрути, с цел осигуряване на по-широк достъп до обекти, предмет на туристически интерес;

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

- изграждане на посетителски центрове с цел представяне и ползване на природни и исторически дадености;
- създаване на информационен център в гр. Кресна, съвместно с ДНП Пирин;
- популяризиране на възможностите за развитие на пешеходния и екотуризъм в Синанишкия дял на Пирин.

1.18. КУЛТУРНО – ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Задачи:

- ✓ Да се актуализира и допълни описателната част в План'04 относно културно-историческото наследство в и около НП Пирин на база посочените по-долу дейности:
- ✓ Да се проучат културно-историческите и археологически ресурси в НП Пирин и се отразят отчетите от археологически експедиции в Пирин и прилежащите на парка територии.

1.18.1. Видове, характеристика и структура на недвижимото културно наследство

Според Закона за културното наследство (от 10.04.2009г., изм.:ДВ бр.80/2009г., ДВ бр.92/2009г., ДВ бр.93/2009г., ДВ бр.101/2010г.,ДВ бр.54/2011г., ДВ бр.15/2012г., ДВ бр.38/2012г., ДВ бр.45/2012г.) недвижимите културни ценности(НКЦ) са: археологически; исторически(сгради, съоръжения, паметни места, свързани със забележителни исторически събития и личности), архитектурно-строителни, художествени, урбанистични, паркови и градински, етнографски и две нови категории (ДВ, бр. 54 / 2011) - културен ландшафт и културен маршрут.

Недвижимите културни ценности се категоризират и като: праисторически, антични, средновековни, възрожденски, от ново и най-ново време.

По териториален критерии те са единични и групови: ансамбъл, комплекс, историческо селище, историческа зона и археологически резерват.

Според културната, научна стойност и обществената значимост недвижимите културни ценности категоризират са със: "световно значение"- вписаните в Списъка на световното наследство; "национално значение", "местно значение", "ансамбловое значение" и "за сведение".

Недвижимото културно наследство притежава огромен потенциал като ресурс за развитие на т.н. „културен“ туризъм. В последното десетилетие в ход са реализации на много проекти, финансирани по европейски фондове за превръщането на досега неизвестни археологически и архитектурни комплекси в туристически продукт.

В резултат на проучване и набиране на информация са получени от НДА на НИНКН актуални списъци на всички недвижими културни ценности, намиращи се както на територията на НП Пирин, така и в онези територии, които се определят като „прилежащи“.

Поискани са от Националния археологически институт с музей при БАН списъци на археологическите обекти от АИС „Археологическа карта на Република България“, които се намират на територията на НП Пирин.

В събраната информация е и Предварителния проект на ОУП на община Банско. Цялата база данни за НКЦ следва да бъде структурирана в две групи:

- Археологически обекти, намиращи се на територията на НП Пирин
- НКЦ в прилежащите територии.

За археологическите НКЦ в НП ще бъде направена карта с локализации по списъка, който се очаква да бъде предоставен от НАИМ при БАН. Подобна карта вече е създадена в

283

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

ОУПО-Банско. По отношение на експозиционния си потенциал, част от археологическите обекти, които имат изключителна научна стойност, не притежават такъв – напр. праисторическите (тяхната специфика предполага дълъг период на проучване). Базата данни в „Археологическа карта на Република България“ включва не само разкопани обекти, но и такива, които са локализирани само с теренни обходи. Информацията за наличието на археологически обекти на територията парка има важна превантивна роля за опазването им, особено на онези, които имат само предварителна идентификация.

НКЦ в прилежащите територии трябва да бъдат селектирани и филтрирани по следните критерии:

- към НП Пирин. Те са важни като непосредствен културен контекст и туристически ресурс;
- Социализирани НКЦ или с потенциал за социализация – обектите, които са в процес на развитие на разкриване и представяне на публиката, както и изграждане на обслужваща инфраструктура. Работи се по изготвяне на актуален списък на НКЦ, структуриран в осем раздела, съответстващи на посетителските входи-изходи на НП „Пирин“, отразяващ настъпилите промени в последното десетилетие.

1.18.2. Нематериално културно наследство

Нематериалното културно наследство включва празници, обичаи, фестивали, които определят Празничния календар на местните общности

1 януари - Традиционен кукерски карнавал в Банско – кукерски игри, конкурс за най-добър костюм, елементи от обичаи с наричания за плодородие.

6 януари - Йордановден в с. Добринище. След църковната служба в черквата „Св. св. Петър и Павел“ празникът продължава с хвърляне на кръста в р. Дисилица и изваждането му от водите от млади неженени мъже, които „събират“ благословията на селяните си.

21 януари - Честване на Бабинден в Банско с пресъздаване на ритуала „Поливане“.

Средата на м. Март - Тодоровден се отбелязва в с. Добринище с общонародно веселие и конни състезания.

Март - Хоризон фестивал Банско. Зимен фестивал на електронната музика, който се стреми да допълни удоволствието от зимните спортове с качествени партита. Организира се от две години и заема пето място в британската класация на Pulseradio.net – "22 бутикови фестивала, които трябва да посетиш преди да умреш." Фестивалът се осъществява благодарение на две големи музикални компании, базирани в Англия, британски гражданин и община Банско.

17-24 май - Празници на Банската традиция. Етнографски и кулинарни изложби, изложби на изобразителното и приложното изкуство, тематични вечери, посветени на банския хумор, песни, хора, обичаи. Тези чествания откриват и летния туристически сезон.

май – юни - Фолклорен фестивал "Между три планини", Банско. Организира се от 11 години като съвместна инициатива на община Банско и продуцентска къща „Едита Груп“. В двата фестивални дни Банско е сцена на самодейността - певци и танцьори от цялата страна и балканския регион се надпяват и надиграват в красивия курортен град. Традиция е на сцената на фестивала да се представят български обреди, обичаи и народни носии от различни етнографски области.

20-22 юни - „Еделвайсите на България“ - международен фестивал на дружбата, спорта и изкуството. Организира се за пръв път тази година.

м. Август - Честване на Илинденско - Преображенското въстание.

2 август - Честване на деня на Пирин.

284

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

8 – 13 август - Международен джаз фестивал в Банско, най-големият летен музикален форум в България, който се организира от 1998 г. Концертите са безплатни за публиката, а организацията се осъществява с помощта на спонсори. По традиция в програмата присъстват стилове и групи, представящи почти всички направления в жанра. Вечерните концерти събират многохилядна публика пред откритата сцена в центъра на Банско - площад "Никола Вапцаров". През цялата фестивална седмица джаз звучи и през деня, от различни камерни сцени, разположени в големи курортни комплекси и ресторанти.

Втората неделя на август - Общоселски събор в Добринище. Богата фолклорна програма от местни изпълнители.

август - Банско Опера фест. Организира се съвместно от Монте Мюзик, община Банско и Кемпински Хотел Гранд Арена Банско за пета поредна година. Представя заглавия от класически оперен репертоар.

6 септември - Световен конкурс за детска рисунка. Организира се за втора поредна година за деца от 4 до 15 години. През 2013 г. темата на конкурса е „Да опазим зелена нашата планета земя“. Големите награди са статуетка „Малък Зограф“ и статуетка „Малък Молер“, а останалите победители получават златни, сребърни и бронзови медали.

5 октомври - Празник на гр. Банско. Градът чества освобождението си от османска власт през 1912 г. Организира се празнична програма, концерти и др.

19 – 23 ноември - Международен фестивал на изкуствата "Утринна звезда". Организира се от Сдружение Арт академия „Утринна звезда“ и Община Банско, под патронажа на Министерство на културата, с партньорството на Читалище „Н.Й. Вапцаров“ гр. Банско. От 2009 година в различните конкурсни програми вземат участие и колективи от чужбина. Във фестивалните програми са застъпени на конкурсни начала повечето от формите за художествено-творческа изява: модерни танци, характерни танци, народни танци, хип-хоп, брейк, стрийт денс, изобразително изкуство, фолклор, попмузика, поезия и слово, театрално изкуство. МФИ „Утринна звезда“ съдейства за срещата на млади таланти и създава условия за креативни творчески контакти в атмосфера на атрактивни занимания и планински отдиш.

285

ноември - Банско Филм Фест. Международният фестивал на планинарския филм се провежда в Банско през месец ноември всяка година. Организаторите имат два девиза - "Толкова много планини и толкова много погледи към тях" и "100% extreme, 100% adventure, 100% adrenaline". Целта на фестивала е съхраняване, популяризация и създаване на планинска култура чрез показване на многообразието на културни практики и планински традиции от цял свят.

ноември - Международен турнир по спортни танци Bansko Open. Участват български и балкански спортни двойки, оценявани от международна съдийска бригада с лицензия от WDSF (Световна федерация по спортни танци) и над 20 български съдии.

7 декември - Чества се годишнина от рождението на поета Никола Вапцаров.

ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ

4 февруари - Отбелязва се годишнината от рождението на патрона на града Гоце Делчев.

14 февруари - Трифон Зарезан в с. Делчево.

Февруари - Бабугеруване. Празнува се през м. февруари в с. Мусомище, 8 км южно от Гоце Делчев. Отбелязва се с кукерски игри за прогонване на злото и осигуряване на здраве и плодородие.

Края на февруари – март - Сирни Заговезни в Гоце Делчев и християнските селища в общината. Подвижен празник, свързан с началото на Великите пости. Характерно за местната традиция е паленето на огромни огньове в отделни квартали на града и подготвянето на традиционната вечеря с баница и ловене на завъразано на тавана яйце с уста.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

края на м. април - началото на м. Май - Християнски празник, посветен на "Св. Богородица". Празнува се в манастира "Живоприемни източник", който се намира на 3 км югозападно от Гоце Делчев. Отбелязва се на първия петък след Великден с голям събор с празнична литургия в манастира и курбан в местността Манастирски ливади.

4 май - Отбелязва се годишнината от смъртта на патрона на града Гоце Делчев.

6 май - Гергьовден. Празник на мюсюлманските села **Лъжница и Корница.**

21 май - Св. св. Константин и Елена, по-известен в локален план като „Св. Костадин“. Празнува се на връх Св. Костадин над с. Делчево. Събор с празнична литургия и курбан.

24 юни - Събор „Слънце Луна“ на Еньовден в Делчево и Гоце Делчев. Арт форум на свободната импровизация, базирана на автентичния фолклор.

2 август - Илинденски събор. Празнува се в местността **Попови ливади**, разположена на 18 км югозападно от Гоце Делчев. Традиционен събор в памет на загиналите в Илинденско–Преображенското въстание – организиран от Община Гоце Делчев. Събират се жителите от целия Гоцеделчевски район и отчасти от Санданска община. Съборът започва с празнична програма от изявени фолклорни състави от общината, провеждат се спортни състезания – мотоциклетизъм, делтапланеризъм и други. На сергии се предлагат различни изделия на традиционните занаяти като звънчарство, тъкачество и други. В събора вземат участие и женски и детски групи за автентичен фолклор от града и селата Баничан, Лъжница, Брезница, Корница и други. На същия ден се чества и патронният празник на църквата в село Добротино, което се намира на пътя за “Попови ливади”.

8 септември - Празник на с. Баничан и с. Господиновци.

Септември - Традиционен панаир в Гоце Делчев.

Октомври - Международен фестивал на класическата китара в Гоце Делчев. Всяка година Гоце Делчев се превръща в една голяма сцена, защото музика звучи навсякъде, превръща се в един град на младостта и на таланта. Доказано той се превръща в трамплин към големите творчески успехи - 18 лауреати на този конкурс са едни от най-изявените изпълнители на класическа китара, концертиращи по родните и международни сцени, преподаватели в известни музикални училища и академии.

Ноември - Балкански фолклорен фестивал в Гоце Делчев с участието на състави от Сърбия, Гърция, Македония и България. Събитието се организира от общинската администрация и народно читалище "Просвета".

6 декември - Никулден. Празник на с. Мусомище.

29 декември - Куртулуш байрам. Празник в с. Брезница. честване годишнината от връщането на имената на мюсюлманското население след възродителния процес. На 29 декември 1989 г. под настиска на международната общественост, в резултат на вътрешнополитическа криза и след едномесечни протести на мюсюлманите в България на извънреден пленум на БКП по предложение на Александър Лилев се взема решение за връщане на религиозните и всякакъв друг вид свободи на българските граждани.

КРЕСНА

1 януари - Бабугеруване в Кресна. Кукерски игри.

14 февруари - Празник на лозята и виното в Кресна и с. Долна Градешница. Водосвет, зарязване на лозята и конкурс за най-добро вино.

7-8 август - Традиционен събор с празнична литургия и курбан в местността Св. Петка, с. Ощава.

5 октомври - Честване на Кресненско-Разложкото въстание с курбан и празнична литургия.

19 октомври - Ден на св. Иван Рилски. Празник на град Кресна.

РАЗЛОГ

Януари - Международен кукерски фестивал „Старчевата“ в гр. Разлог. Провежда се ежегодно от 2008 г. насам към средата на месеца. Фестивалът е продължение на вековната

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

кукерска традиция в града. Организатор е община Разлог със съдействието на Федерацията на Европейските карнавални градове. За международния фестивал в Разлог пристигат групи от Италия, Франция, Турция, Македония, Сърбия и др. Българската кукерска традиция е представена от многобройни групи от цялата страна. Кукерите от Разлог се наричат „чауши“ или „старци“, костюмите им са изработени от козя кожа, а конусовидната им шапка, която достига до два метра, завършва с конска опашка. Най-важният елемент от костюмите са звънците, чието тегло може да достигне 40-50 кг. Фестивалът има състезателен характер. Всяка група се оценява от жури на базата на представянето на кукерската традиция, начина, по който са предадени местните обичаи от региона на групата, оценяват се още облеклото и артистичността на групите. Продължителността на фестивала зависи от броя на групите, но обикновено продължава два дни. От 1995 г. Разлог е член на Федерацията на Европейските карнавални градове. В първия ден на новата година в Разлог се провежда друг местен кукерски фестивал със същото име. Пак в първия ден на новата година се организират кукерски игри и в с. Бачево.

Март - Тодоровден, празник на с. Бачево. Празникът започва сутрин с освещаване на иконата на Св. Теодор Тирон в църквата "Св. Димитър" в Бачево и на ритуалните хлябове в присъствието главно на възрастни жени-свекърви. Иконата се изнася на площада, където се благославят конете и техните стопани. С дълбок поклон младите снахи се покланят на своит есвекърви, за да са високи житата и да е плодородна годината. Не е случайно наименованието на ритула - "Конски Великден". В този ден както на Великден се боядисват червени юйца и с тях се обтриват бузките а децата, челата на конете и на едачите. По обяд става кушията /състезанието с коне/, а вечер е голямото празненство на площада.

Традиционна кушия на Тодороден се провежда и в местността Катарино.

Юли - Мото-рок фест „Предел“ в местността Предела.

Август - Събор на народното творчество "Пирин пее".

Международна лятна академия за изкуство „Огънят на Орфей“ – Разлог. Творчески и фестивален форум на утвърдени творци, педагози и млади хора от България и Европа. Обединява музика, изобразително изкуство, литература, театър, фотография, фолклор, танц. Предоставя възможност за изява и обучение на млади таланти с преподаватели на международно ниво.

24 октомври - Празник на гр. Разлог. На тази дата по време на Балканската война от 1912 година градът е освободен от османска власт от Родопския отряд под командването на генерал Стилян Ковачев и преминава в пределите на България.

САНДАНСКИ

Февруари - Фестивал на мелнишкото вино "Златен грозд". Провежда се в първата десетдневка на месеца за трета поредна година като продължение на традиционното честване на Трифон Зарезан в Мелник. Жителите и гостите на града могат да се насладят на разнообразието от вина, произведени в региона, на майсторлъшки мезета и на фолклорна програма, представяща местните традиции и обичаи във винопроизводството.

19 април - Честване на гибелта на Яне Сандански. Полагане на венци на бюст-паметника в гр. Сандански. Слово и полагане на венци на гроба на войводата край Роженския манастир.

Светли четвъртък (първата седмица след Великден)

По традиция всяка пролет на Светли четвъртък (първата седмица след Великден) се чества празникът на град Сандански. Множество народ се събира на красивите поляни край манастирчето с името на братята лечители "Св. св. Козма и Дамян". Честването започва с празнична литургия и водосвет за здраве. Тържествата продължават с фолклорна програма на поляната на местността „Манастирчето". В програмата за празника са включени още

287

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

народни борби, дефиле с духов оркестър и мажоретки и антично театрализирано шествие. Празникът завършва с концерт на пл. „България“, последван от тържествена заря.

Юни - Международен фолклорен фестивал "С песните на сестри Бисерови". Провежда се всяка година през месец юни за три дни в селата Пирин и Левуново и в град Сандански, на площад "България". Прочутите в цял свят **сестри Бисерови** канят групи от чужбина, които показват своето фолклорно изкуство. Фестивалът е и повод да се съберат музиканти и почитатели на песните на фамилия **Бисерови**. Сред участниците във фолклорния фестивал, са представители на Италия, Финландия, Англия, Япония, фолклорни състави от различни краища на страната, които представят автентични музикални изпълнения и танци. За всеки един от фестивалните дни се оформят три сцени, съответно в Летния театър в Сандански, в родното село на изпълнителките Пирин, където участниците са посрещани с хляб и сол от Любимка Бисерова и на площад България в град Сандански, където е заключителната вечер на фестивала.

Август - Балкански младежки фестивал „Младостта на Балканите“ (БМФ) е най-голямото международно младежко събитие в Югоизточна Европа. Макар и създаден в Габрово (1996) в разгара на конфликтите в бивша Югославия, от 2005 г. фестивалът се провежда в Сандански с цел да се доближи по-близо до своите партньори. Основната му цел е да подпомага стремежите на младите хора от България, Балканите и Европа да се опознаят, да обменят информация, да разширят контактите си и да творят заедно в името на един по-добър свят. Включва разнообразни прояви - сцена за съвременни улични изкуства, международна изложба "Жега, Жажда, Живот", конкурси за традиционни танци и поп-рок изпълнители.

31 август - "Полагане честния пояс на Пресвета Богородица", храмов празник на един от най-старите български манастири "Св. Богородица Спилеотиса" (наричан още "Света Зона"), намиращ се над град Мелник. Макар и в руини днес, манастирът се почита като свято място от жителите на град Мелник и околностите му, а храмовият празник на параклиса "Св. Зона" на 31 август е и **празник на град Мелник**. Всяка година на този ден се отслужва литургия и се раздава курбан за здраве, след което миряните се отправят към центъра на града, за да разгледат галерията с картини и икони, керамика и медни съдове, да отпият глътка от прочутото мелнишко вино и да чуят най-новите стихове на Мелнишките поетични вечери.

288

8 септември - Рождество Богородично. Храмов празник на Роженския манастир.

Септември - Фестивал „Пирин фолк“. Основан през 1993 г. от Община Сандански, Радио Благоевград и Телевизионен център Благоевград.

Края на септември-началото на октомври - Фестивал "Гроздобер в Мелник". Шествие на гроздоберачите, тържествен църковен водосвет за здраве и плодородие, пресъздаване на ритуали, свързани с гроздобера, представяне местните кулинарни традиции и фолклор.

29 декември - Празник на младото червено вино в Сандански.

СИМИТЛИ

Януари - Кукерски фестивал „Симитлия – древната земя на кукерите“. Провежда се от 11 години, като представя различни кукерски традиции от региона и цялата страна.

8 септември - Празник на град Симитли.

СТРУМЯНИ

Първата събота на м. Февруари - Празник на лозята и виното в Илинденци. Селото е прочуто с гроздето и произвежданото от него вино - керацуда. Сортът е донесен от бежанците от Егейска Македония, заселили се тук през 1912 година. Всяко семейство в селото отглежда от 0,5 до 5 декара от този сорт грозде и произвежда вино от него.

7 април - Празник на Струмяни.

21 май - Св.св. Константин и Елена. Традиционен общоселски събор в Струмяни.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

17 юли - Храмов празник на църквата „Св. Марина“ в Илинденци.

1-3 август - Събор в Илинденци.

Септември - Международен скулптурен симпозиум на фондация „Арт център“ Илинденци. Провежда се от 1998 г. по инициатива на скулптура Иван Русев. Голяма част от творбите, създадени по време на симпозиума, след това се експонират в Скулптурния парк Илинденци. По време на пешеходната разходка в парка посетителите могат да се насладят, както на невероятните природни красоти, така и на монументалното, съвременно парково изкуство на над 65 утвърдени имена в скулптурата от България, Австрия, Индия, Япония, Холандия, Франция, Словакия, Румъния, Израел, Швеция, САЩ, Канада и Мексико, така и на работите на редица млади автори сега започващи творческата си дейност.

Предпоследната седмица на октомври - Международен фолклорен фестивал „Малешевото пее и танцува“ в с. Микрево.

1.19. Ландшафт

При определяне ландшафтната структура на НП Пирин се използват двете ландшафтни класификации разработени за страната – регионална и типологична.

Съгласно картатана **регионалното ландшафтно райониране** на България (Петров, 1997), която отразява ландшафтно-генетичното единство, териториалната цялостност и единството на ландшафтите, територията на НП Пирин попада в следните ландшафтни зони, области и райони:

В. Зонална ландшафтна Южнобългарска планинско-котловинна област

XV Пиринска ландшафтна подобласт

90. Вихренско-Полежански ландшафтен район

91. Западнопирински ландшафтен район

92. Източнопирински ландшафтен район

93. Севернославянски ландшафтен район

XVI Средноместенска ландшафтна подобласт

94. Разложки ландшафтен район

95. Моминоклисурски ландшафтен район

96. Южноместенски (Неврокопски) ландшафтен район

Обозначените буквени и числени индекси означават ландшафтна област, подобласт и райони и съответстват на възприетото Регионално ландшафтно райониране на страната.

Типологичната класификационна система на ландшафтите в България (Петров, 1997), отразяваща широчинно зоналният, меридионално секторният, височинният, скалният и антропогенен фактор. Тя характеризира състоянието и функционирането на ландшафтите като отворени геосистеми със специфична вътрешна структура. Под въздействието на външни, естествени и антропогенни фактори в нея протичат разнообразни процеси. Те до голяма степен зависят от вътрешната структура на геосистемите и тяхната устойчивост. Степента на устойчивост на ландшафтите спрямо външни въздействия се определя от най-устойчивият компонент – морфолитогенният фундамент. Той се възприема като главен критерий за определянето на клас ландшафти. Типът ландшафти се определя въз основа на зонални хидроклиматични показатели. Подтип ландшафти се определя от същите зонални показатели като при тип ландшафти, но с величини вариращи в интервалите на съответният

289

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

тип. Група ландшафти се определят на базата на мезоморфолитогенни показатели като вид и свойства на скалния субстрат, характер на съвременните наслаги и др.

Територията на НП Пирин попада в ландшафтна структура, която се характеризира с 15 групи, 8 подтипа и 5 ландшафтни типа от клас Планински ландшафти (табл. 1).

Табл. 1. Типологични ландшафтни единици на територията на НП Пирин

3. Клас	Планински ландшафти
3.9. Тип	Ландшафти на субсредиземноморските нископланински гори
3.9.20. Подтип	Ландшафти на нископланинските ксерофитни храстови гори среднопланинските широколистни гори и вторични ливади
3.9.20.48. Група	Ландшафти на нископланинските ксерофитно храстови гори на метаморфни скали
3.10. Тип	Ландшафти на умереновлажните планински гори
3.10.21. Подтип	Ландшафти на среднопланинските широколистни гори
3.10.21.54. Група	Ландшафти на среднопланинските широколистни гори на масивни иметаморфни скали
3.10.23. Подтип	Подтип Ландшафти на високопланинските иглолистни гори
3.10.23.56. Група	Ландшафти на високопланинските иглолистни гори на интрузивни скали
3.10.23.57. Група	Ландшафти на високопланинските иглолистни гори на кристалинни шисти и гнайси
3.10.23.58. Група	Ландшафти на високопланинските иглолистни гори върху мрамори
3.10.24. Подтип	Ландшафти на високопланинските формации на единични дървета, клекове и храсталаци
3.10.24.60. Група	Ландшафти на високопланинските формации на единични дървета, клекове и храсталаци на интрузивни скали
3.10.24.61. Група	Ландшафти на високопланинските формации на единични дървета, клекове и храсталаци на кристалинни шисти и гнайси
3.11. Тип	Ландшафти на високопланинските ливади
3.11.25. Подтип	Ландшафти на високопланинските субалпийски ливади и храсти
3.11.25.63. Група	Ландшафти на високопланинските субалпийски ливади и храсти на интрузивни скали
3.11.25.66. Група	Ландшафти на високопланинските субалпийски ливади и храсти върху флувиоглациални отложения
3.11.26. Подтип	Ландшафти на високопланинските алпийски ливади
3.11.26.67. Група	Ландшафти на високопланинските алпийски ливади на интрузивни скали
3.11.26.68. Групи	Ландшафти на високопланинските алпийски ливади на кристалинни шисти и гнайси
3.11.26.69. Група	Ландшафти на високопланинските алпийски ливади върху мрамори
3.12. Тип	Ландшафти на планинските голи скали
3.12.28. Подтип	Ландшафти на планинските скали и сипеи в реликтно-гласиален релеф
3.12.28.73. Група	Ландшафти на планинските скали и сипеи в реликтно-гласиален релеф върху гранити и гнайси
3.12.28.74. Група	Ландшафти на планински скали и сипеи в реликтно-гласиален

290

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

	релефвърху мрамори
3.13. Тип	Ландшафти на планинския гол карст
3.13.30. Подтип	Ландшафти на субсредиземноморския планински гол карст
3.13.30.78. Група	Ландшафти на субсредиземноморския планински гол карст върху мрамори

Числените индекси на ландшафтните таксономични рангове са част от **ландшафтна карта** на страната и отразяват йерархичната ландшафтна класификация, към която принадлежи територията на парка.

Актуализирана ландшафтна структура

Мащабът, в който са разработени регионалното и типологичното ландшафтно райониране на България е 1:400 000.

За по-подробно характеризирана структурата на ландшафтите от територията на НП Пирин се прилага по-подробна система за класифициране – по вид на земно покритие. Видът на земното покритие дава физиономията на ландшафта и е относително траен във времето.

За определянето структурата на ландшафта се използва ландшафтно-екологичния подход, който включва анализ и синтез на компонентите на ландшафта. Анализът е приложен при характеризиране на компонентите, които имат значение за формиране на ландшафтната структурата. Синтезът включва получаване на нова информация във вид пригоден за обособяване на структурни ландшафтни единици от различен ранг, определяне структурата на ландшафта и нейното картографиране – изготвяне на ландшафтна карта. Възприема се схващането, че съвременните ландшафти са продукт от взаимодействието между природни и антропогенни фактори, т.е. определената ландшафтна структура на парка е вторична.

Определени се следните относително еднородни ландшафтни единици – горски, ливаден, скален, аквален и антропогенен ландшафт.

Ландшафт горски

Физиономичен компонент в този ландшафт е горско-дървесната растителност.

Разделя се на следните разновидности:

- Горски широколистен високостъблен ландшафт
- Горски широколистен издънков ландшафт
- Горски иглолистен ландшафт с естествен произход
- Горски иглолистен ландшафт с изкуствен произход
- Горски ландшафти на храсталачни клекови формации

Ландшафт ливаден

Към него се отнасят природно-териториални комплекси, в които отсъства дървесна растителност. Физиономичен белег за ландшафта са ливадните тревни съобщества.

Ландшафт аквален

Водещ и физиономичен компонент в ландшафт аквален са повърхностните води. От разновидностите на ландшафт аквален, на територията на НП Пирин се срещат:

- Аквален реченландшафт – в структурата на речните ландшафти се включват водосборителна реките заедно с техните притоци.
- Аквален езеренландшафт – в структурата му участват естествените езера и мочурища.

Ландшафт скален

Скални ландшафти са формирани от открити на повърхността скали в територията на НП Пирин. Изградени са само от един ландшафтен компонент, който е с водеща и физиономична функция. Характеризират се с резки граници, спрямо съседните ландшафти.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Тяхната специфична форма и облик са продукт от взаимодействието между ендегенни и екзогенни природни сили – грохоти, сипеи, скални образувания, морени. В зависимост от произхода, химичния и минерален състав на скалите се срещат следните разновидности на скалните ландшафти:

- Скален масивен интрузивен(гранит)
- Скален метаморфен карбонатен (мрамор, мраморизиран варовик)

Ландшафт антропогенен

В зависимост от вида на антропогенната дейност, оказала влияние за образуването на антропогенните ландшафти, на територията на парка се срещат следните разновидности:

- Антропогенен комуникационен ландшафт – тук се отнасят всички природо-териториални комплекси, в които антропогенното въздействие се изразява в строителство на различни категории пътища, включително полските и просеките, както и електропроводи, паркинги, ски писти и влекае.
- Антропогенен индустриален ландшафт – кариера
- Антропогенен – към него се отнасят природо-териториални комплекси, в които присъстват антропогенни елементи – сгради на заслони, хижи, планински вили и бази, хотели, бунгала, селскостопански комплекси (мандри, обори и др.), дворни места и други.

Ландшафтите на НП Пирин се отличават структурно и с височинната поясностопределяща се от надморските височини и възприетото Горско-растително райониране на България. По този начин територията на парка се разделя на като следните ландшафтни пояси:

- Нископланински ландшафти в пояса от 800-1500 m
- Среднопланински ландшафтив пояса от 1500-1900m
- Горнопланински ландшафтив пояса от 1900-2200m
- Високопланински ландшафтив пояса от 2200-2500m
- Субалпийски ландшафтив пояса от 2500-2700m
- Алпийски ландшафти в пояса над 2700m

292

Методология за оценка на управлението на НП Пирин / Адаптирана за НП Пирин от източник: Световната комисия за защитени територии (WCPA). RAPPA/

С прилагане на методиката се цели да се оцени доколко е постигната целта, с която е обявен парка. Оценката включва:

1. Определяне на силните и слаби страни в управлението
2. Анализ на обхвата, характера и разпространението на различни заплахи и натиск
3. Определяне на териториите с високо екологично и социално значение и уязвимост
4. Определяне на консервационните приоритети за защитената територия
5. Съдействие за развитие и определяне на приоритетите на подходящи политики и последващи стъпки за подобрене ефективността на управление на защитената територия.

Оценка на управлението се извършва на пет стъпки:

Оценката може да се извърши на всеки етап от управлението - планиране, изпълнение и оценка, като фокусирането може да бъде върху различни въпроси или информация.

Методологията се основава на цялостната рамка за оценка, разработена от Световната комисия за защитени територии (WCPA). Методологията е едно от няколко усилия за разработване на специфичен инструмент за оценка, който е в съответствие с рамката на WCPA. Рамката на WCPA включва шест основни елемента на оценяване: същност, планиране, ресурси, процеси, производителност и резултати.

Съгласно методиката се изготвя и попълва въпросник, който покрива всеки от тези елементи и е организиран съгласно рамката за оценка на WCPA.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Същност	Проектиране и планиране на ЗТ	Ресурси	Управленски процеси	Управленска Продукция/резултати	Резултати
Заплахи Значение за биоразнообразието Социално-икономическо значение Уязвимост Политика на ЗТ Политика по околна среда	Цели на ЗТ Правна защита Проектиране и планиране на мястото Системи за проектиране на ЗТ	Персонал Комуникация и информация Инфраструктура Финансиране	Планиране на управлението Практики на планирането Изследвания, мониторинг и оценка	Превенция на заплахите Възстановяване на мястото Управление на дивата природа Обществени дейности Управление на посетителите Инфраструктурни резултати Планиране на резултатите Мониторинг Обучение Проучвания	Натиск

Оценката на управлението на НП Пирин ще бъде извършена в пет стъпки, както следва:

- **Стъпка 1** - Определяне на обхвата на оценката
- **Стъпка 2** - Оценка на наличната информация за НП
- **Стъпка 3** - Изготвяне и попълване на въпросник за оценка
- **Стъпка 4** - Анализ на резултатите
- **Стъпка 5** - Определяне на последващите стъпки и препоръки

293

Стъпка 1 - Определяне на обхвата на оценката

Обхватът на оценката се определя като се даде отговор на следните въпроси:

1. Какви са специфичните цели на извършваната оценка на управлението?
2. Как и от кого ще бъде използвана информацията?
3. Кой ще участва в процеса?
4. Как ще бъдат представени резултатите?
5. Какви ресурси са налични за извършване на оценката?
6. Кой ще бъде отговорен за координирането и извършването на оценката?
7. В какви срокове ще се извърши оценката?
8. Какви са последващите планирани стъпки след като оценката приключи?

Стъпка 2 - Оценка на наличната информация за НП

За оценка на управлението е необходимо да бъде прегледана и анализирана цялата налична информация – като количество и качество.

Съществуващата информация, която се взема предвид, включва:

- Проучвания на биоразнообразието
- Оценка на необходимостта от обучение и изграждане на капацитет
- Анализ на заплахите
- Научно – изследователски проучвания
- Социологически проучвания
- Вътрешни програми и теренни проучвания и доклади
- Външни доклади от независими агенции
- Преглед на законодателството и политиките

Стъпка 3 - Изготвяне и попълване на въпросник за оценка

За изпълнението на тази стъпка се разработва въпросник за оценка на управлението на парка.

Отговорите на въпросите са в четири основни категории: „да“, „по-скоро да“, „по-скоро не“, „не“. Отговор „да“ означава, че всички или почти всички от изискванията са изпълнени; отговор „по-скоро да“ означава, че по-голямата част от изискванията са изпълнени или ще бъдат изпълнени в близко бъдеще, или всички са изпълнени, но отговарящият все още е предубеден за „да“; отговор „по-скоро не“ означава, че само някои от изискванията са изпълнени или дори да са изпълнени всички, резултатите все още са незадоволителни; отговор „не“ означава, че никое от изискванията или почти никое не е спазено. Въпросите, на които е отговорено с „по-скоро да“ или „по-скоро не“ трябва да включват и пояснителни бележки защо не се отговаря с твърдо „да“ или „не“. В случай, че отговорът е неизвестен, отговарящият трябва да отговори според най-добрата налична информация. В случаите, когато отговорът е неясен, отговарящият трябва да даде отговор на базата на най-добрата налична информация и професионализъм, а липсата на информация трябва да бъде отбелязана в полето за забележки.

Въпросите, по които се набира информация, са в следните групи (Приложение 1):

- Обща информация
- Натиск и заплахи
- Значение на парка за биологичното разнообразие
- Социално икономическо значение
- Уязвимост
- Цели – планиране
- Правна сигурност – планиране
- Проектиране и планиране на територията
- Управление на персонала
- Комуникация и информация
- Инфраструктура
- Финансиране
- Планиране на управлението
- Вземане на управленски решения
- Проучване, мониторинг и оценка
- Резултати

294

Стъпка 4 - Анализ на резултатите

Анализът включва информация за всеки натиск и заплаха оценени в стъпка 2. Степентта, въздействието и дълготрайността са комбинирани, за да се изработи цялостна оценка на степентта на натиск и заплаха за всяка една дейност.

Стъпка 5 - Определяне на последващите стъпки и препоръки

Препоръките се съсредоточават върху ключовите изменения, необходими за стратегическо подобряване на ефективността на управлението на НП. Тези промени могат да включват политики, практики за управление, и/или разпределение на финансирането.

Стратегически препоръки са тези промени или действия, които ще имат най-голямо и най-ефикасно въздействие върху подобряването на ефективността на управлението.

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

Мониторингът на компонентите на околната среда се извършва съвместно с РИОСВ-Благоевград и Лабораторният комплекс на Изпълнителната агенция по околна среда гр. София и обхваща всички общини на територията на РИОСВ-Благоевград.

Общините, които са на територията на НП Пирин и в непосредствена близост са:

- Община Разлог
- Община Банско
- Община Гоце Делчев
- Община Сандански
- Община Струмяни
- Община Кресна
- Община Симитли

1.20.1. Анализ на компонентите на ОС от наличната официална информация

Анализът на състоянието на компонентите на околната среда (въздух, води, земи и почви с ерозия, отпадъци, шум и радиация) е направен въз основа на официална информация съдържаща се в:

- ✓ РЕГИОНАЛНА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ - БЛАГОЕВГРАД ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА СЪСТОЯНИЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА -2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013
- ✓ Национални доклади за състоянието на околната среда в Р. България – ИАОС-МОСВ– 2008-2012
- ✓ Доклади от Басейнова дирекция на Западно беломорски район – Благоевград
- ✓ Общински програми и отчети на общините в и в близост до НП Пирин
- ✓ Информация от Предишни отчети по отношение на управлението на Парка
- ✓ ПУ на НП Пирин – 2004
- ✓ Отчети относно състоянието на Парка към ЮНЕСКО
- ✓ Данни от експертите разработващи Абиотични фактори - Мониторинг
- ✓ Научни разработки

295

1.20.1.1. КАЧЕСТВО НА АТМОСФЕРНИЯ ВЪЗДУХ

Мрежа за контрол на качеството на атмосферния въздух на територията на РИОСВ-Благоевград като част от НСМОС – подсистема „въздух“.

Качеството на атмосферния въздух (КАВ) в област Благоевград се оценява чрез анализ на получените от пункта за мониторинг (АИС - Благоевград) данни и сравнение на измерените концентрации за контролираните замърсители с нормите за КАВ, установени с нормативни актове (национални и на ЕС). КАВ се контролира и в отделните общини на територията на РИОСВ-Благоевград. Общините, които се намират на територията на НП Пирин и в околностите му са: Община Разлог, Община Банско, Община Гоце Делчев, Община Сандански, Община Струмяни, Община Кресна, Община Симитли.

- ✓ При промишлените източници не са констатирани съществени превишения на нормите за допустими емисии.

1.20.1.2. ВОДИ

Опазването на повърхностните води от замърсяване обхващат поречията на реките Струма и Места.

Качеството на повърхностните води са разгледани по поречия и обхващат и общини извън територията на Парка. Анализът цели определяне на горещи точки и ще бъде допълнена с анализа на експерта от Раздел Абиотични фактори.

Повърхностните води

Източници на отпадни води:

Информацията, използвана за анализ на състоянието на повърхностните води на територията на Парка е ползвана от РИОСВ – Благоевград, която осъществява контрол на:

- ✓ обектите, които формират отпадни води;
- ✓ обектите, които формират отпадни води с емисии на опасни и вредни вещества;
- ✓ изпълнението на условията и изискванията в издадените разрешителни за ползване на водни обекти за заустване на отпадни води, издадени по Закона за водите и комплексните разрешителни и по ЗООС, в т.ч. собствен мониторинг на дадените обекти.

Източници на отпадни води и състояние на пречиствателните съоръжения

Основни източници на отпадни води са градските канализационни мрежи и по-големите промишлени обекти, заустващи отпадни води в селищните канализации. Голяма част от населените места в териториалния обхват на Парка са с изградени канализационни мрежи, които се стопанисват от ВиК дружества. На територията на около Парка има една действаща градска пречиствателна станция за отпадни води - ГПСОВ гр. Разлог. Изградените локални пречиствателни станции и съоръжения се поддържат сравнително в задоволително техническо и експлоатационно състояние.

За обектите, които формират емисии на приоритетни и приоритетно опасни вещества, общи и специфични замърсители и заустващи във водни обекти има изготвен списък за осъществяване на задължителен контрол, утвърден от министъра на околната среда и водите. Промислените предприятия, ползващи водни обекти, се проверяват и се извършва лабораторен контрол задължително два пъти годишно.

296

Таблица: Обекти, формиращи отпадъчни води и заустващи във водни обекти, които подлежат на задължителен контрол през 2013 г.

№:	Наименование	Населено място	Община	Място на заустване
1	Община Благоевград, Канализационна система с ПСОВ гр.Благоевград	гр. Благоевград	Благоевград	р. Струма
2	„26 май“ ЕООД гр.Благоевград, Галваничен цех с. Покровник	с. Покровник	Благоевград	р. Струма
3	„Агромах“ ЕООД с.Бело поле, ТМСИ и асфалтова база с. Бело поле	с. Бело поле	Благоевград	р. Струма
4	Община Симитли, Канализационна система гр. Симитли	гр. Симитли	Симитли	р. Струма
5	Община Симитли, Канализационна система с. Черниче	с. Черниче	Симитли	р. Крупнишка
6	„В и К“ ЕООД гр.Кресна, Канализационни колектори гр. Кресна, с. Сливница и с. Долна Градешница	гр. Кресна, с. Сливница и с. Долна Градешница	Кресна	р. Струма

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moev.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

7	Община Струмяни, Външен Канализационен колектор – с. Струмяни	с. Струмяни	Струмяни	р. Струма
8	Община Струмяни, Външен Канализационен колектор – с. Микрево	с. Микрево	Струмяни	р. Струма
9	Община Сандански, Канализационна мрежа с ПСОВ с. Вълково	с. Вълково	Сандански	р. Струма
10	Община Сандански, Канализационна система гр. Сандански	гр. Сандански	Сандански	р. Санданска Бистрица
11	„Дамяница“ АД с. Дамяница, Винарна с. Дамяница	с. Дамяница	Сандански	отводнителен канал р. Струма
12	Община Сандански, Канализационен колектор с. Ново Делчево	с. Ново Делчево	Сандански	р. Склавска
13	Община Петрич, Канализационна система гр. Петрич	гр. Петрич	Петрич	р. Струмешница
14	Община Петрич, Външен канализационен колектор за с. Михнево и с. Кърналово	с. Михнево	Петрич	р. Струмешница
15	„Бест пластик“ ООД с. Капатово, Цех за рециклиране на пластмасови отпадъци с. Капатово	с. Капатово	Петрич	р. Мелнишка
16	Община Якоруда, Канализационни колектори гр. Якоруда	гр. Якоруда	Якоруда	р. Места
17	„Меандър“ ООД гр. София, Мандра с. Черна Места, общ. Якоруда	с. Черна Места	Якоруда	р. Дрещенец, приток на р. Черна Места
18	„Община Белица, Канализационна система гр. Белица, с. Краище, с. Горно Краище и с. Дагоново,	гр. Белица	Белица	р. Места
19	„Екоинженеринг-РМ“ ЕООД гр. София, ПСОВ с. Елешница	с. Елешница	Разлог	Вълчо дере, р. Места
20	Община Разлог, Канализационна система с ПСОВ гр. Разлог	гр. Разлог	Разлог	р. Изток
21	ЕТ „Векир- Радка Бележкова“ с. Годлево, Манда с. Годлево	с. Годлево	Разлог	р. Радоновец
22	Община Банско, Канализационна система гр. Банско	гр. Банско	Банско	р. Глазне
23	„Юлен“ АД гр. Банско Канализационна система с ПСОВ „Бъндеришка поляна“	Ски зона гр. Банско	Банско	р. Бъндеришка
24	Юлен“ АД гр. Банско Канализационна система с ПСОВ „Шилигарника“	Ски зона гр. Банско	Банско	дере, ляв приток на р. Икришка

297

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.opc.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

25	Юлен АД гр. Банско Канализационна система с ПСОВ „Платото“	Ски зона гр. Банско	Банско	дере, десен приток на р.Икришка
26	Община Гоце Делчев, Канализационна система гр. Гоце Делчев	гр. Гоце Делчев	Гоце Делчев	р. Градска
27	Община Гоце Делчев, Регионално депо за неопасни отпадъци	с. Добротино	Гоце Делчев	дере, приток на р. Сушица
28	Община Гърмен, Канализационен колектор с. Дъбница	с. Дъбница	Гърмен	р. Върбишка
29	Община Гърмен, Канализационни колектори с. Огняново	с. Огняново	Гърмен	р. Канина

ОБОБЩЕНИЕ

• Обекти, за които са необходими пречиствателни съоръжения:

Повечето населени места, с изключение на гр. Благоевград, гр. Разлог, с. Баничан и с. Вълково, заустват отпадните води на практика без пречистване.

• Обекти, които имат изградени ПСОВ и работят ефективно:

- „Биляна трико“ АД - гр. Петрич, ПСОВ към апретурен цех;
- „Беласица“ АД - гр. Петрич, ПСОВ към галваничен цех;
- „Магнетик хед технолоджик- България“ АД - гр. Разлог, ПСОВ химически цех;
- „ЗТА“ АД - гр. Банско, ПСОВ към галваничен цех;
- „Екоинженеринг РМ“ ЕООД - гр. София, ПСОВ «Звезда» с. Елешница;
- „Хера 2006“ ООД - гр. Гоце Делчев, ПСОВ галваничен цех;
- „Вента“ ООД, с. Копривлен, ПСОВ-Багривно-апретурен цех с. Копривлен.

• Обекти с изградени ПСОВ и локални пречиствателни съоръжения, които не работят ефективно:

- „Дамяница“ АД 0 с. Дамяница, Винарна с. Дамяница;
- „Карлсберг“ ЕАД - гр. София, Пивоварна Благоевград;
- „Юлен“ АД - гр. Банско, Ски зона с център гр. Банско;
- „Меандър“ ООД - гр. София, Мандра с. Черна Места;
- ЕТ «Векир - Радка Бележкова» - с. Годлево, Предприятие за преработка на мляко с. Годлево;
- „Евро мийт енд милк“ ЕООД - гр. Благоевград, Месо и млекопреработващо предприятие гр. Кочериново;
- „КФМ“ ООД - гр. Благоевград, Месопреработващо предприятие гр. Благоевград;
- „Черкезов“ ООД - с. Струмяни, Мраморен цех с. Струмяни;
- „Агромах“ ЕООД - с. Бело поле, ТМСИ с. Бело поле, Община Благоевград.

• **Общ брой на стопанските субекти, които с отпадните си води емитират приоритетни и приоритетно опасни вещества (съгласно Приложение 1 към чл. 1, ал. 2 на Наредбата за стандарти за качество на околната среда за приоритетни вещества и някои други замърсители);**

1.2. ИЗВОДИ

• Басейн на река Струма

От данните на РИОСВ – Благоевград за 2013 г. изводите са както следва:

От 37 броя повърхностни водни тела категория „река“:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

- в много добро състояние са 5 ВТ;
- в добро състояние са 17 ВТ;
- в умерено състояние/потенциал са 8 ВТ;
- в лошо състояние/потенциал са 5 ВТ;
- не е направена оценка на 2 броя ВТ, тъй като по време на пробовземанията не е имало вода в реката.

• **Басейн на река Места**

От данните на РИОСВ – Благоевград за 2013 г. изводите са както следва:

От 36 броя повърхностни водни тела категория „река“:

- в много добро състояние е 1 ВТ;
- в добро състояние/потенциал са 15 ВТ;
- в умерено състояние са 9 ВТ;
- в лошо състояние/потенциал са 9 ВТ;
- не е направена оценка на 2 броя ВТ, тъй като по време на пробовземанията не е имало вода в реката.

Дирекция „Национален парк Пирин“, съгласувано с Изпълнителната агенция по околна среда /ИАОС/, е определила езера и участъци от реки, в които ежегодно по определен график се изследва качеството на водите. Пробовземанията се осъществяват и обработват от служителите в регионалните лаборатории към ИАОС. В последствие в ДНП „Пирин“ се представят протоколи с направените анализи за състоянието и качеството на водите по показатели.

Направените изследвания отразяват статуса на повърхностните води на територията на парка през периода на маловодие (август) и периода на пълноводие (юни). До момента всички направени анализи на изследванията на реките и езерата характеризират водите като чисти и с високо качество.

299

ПРОЕКТИ

За подобряване управлението на водите на територията на НП и около него, са подадени следните проекти:

- **„Изграждане на пречиствателни станции за отпадни води към хижите Яворов, Бъндерица и Пирин“** – схема за безвъзмездна помощ за опазване на околната среда, културното наследство и институционално сътрудничество на регионално и местно ниво. – трансграничния регион България – Македония реф. №: BG2004/016-786.01.01/Grants – 04MAC03.02-033.

Проектът достигна да трета фаза на оценка (пред подписване на договор), но поради липса на част от съпътстваща документация на граничния партньор, проектът не беше одобрен.

- **„Към ефективен мениджмънт на водите и устойчиво развитие на туризма в трансграничния регион Благоевград-Солун“** – програма Устойчиво развитие, чрез опазване и запазване на водите и биоразнообразието в трансграничния регион България – Гърция, реф. №: BG2005/017-454.03.03/Grants – 06.04. 2007г.

В проекта е включено изграждане на Пречиствателни съоръжения на хижите – Яворов, Бъндерица и Дамяница. Кандидатстваща организация е БТС – Туристическо дружество „Вихрен“ – Банско, Дирекция „Национален парк Пирин“ е асоцииран партньор по проекта.

Бюджет на проекта: EUR 343 932, Искана безвъзмездна помощ: EUR 300 000.

Проектът не е одобрен поради липса на административен капацитет на кандидатстващата организация (Туристическо дружество „Вихрен“ – Банско), и е преапликиран за изграждане на Пречиствателни съоръжения на хижите Пирин, Синаница и туристически заслон Тевно езеро по Програма ФАР ТГС България Македония Реф №:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

2005/017-456.01/Grants- 05MAC/02/02/02, Sustainable Development Grant Scheme
(04.12.2007г.) България – Македония ТГС

Реф №: 2005/017-456.01/Grants- 05MAC/02/02/02, Sustainable Development Grant Scheme

Таблица: Информация за проекти, финансирани по ОПОС 2007-2013 (източник МОСВ)

Община бенефициент	Наименование на проекта	Статус
Банско	Рехабилитация на водоснабдителната и канализационна система на гр. Банско с изграждане на ПСДВ	В процес на изпълнение
Разлог	Подготовка и изпълнение на проект за подобряване и развитие на инфраструктурата за питейни и отпадъчни води в гр. Разлог	Временно спрян
Разлог	Подготовка на интегриран инвестиционен проект за подобрения във водния сектор на гр. Разлог – реконструкция и разширяване на водопроводното и канализационната мрежа и разширение на ПСОВ Разлог	Прекратен
Сандански	Изграждане на ПСОВ и рехабилитация и разширение на ВиК мрежата на гр.Сандански	Временно спрян
Сандански	Техническа помощ за ИП – Изграждане на ПСОВ	Прекратен
Симитли	Подготовка за реконструкция и доизграждане на ВиК мрежа на гр. Симитли и изграждане на ПСПОВ	Приключен
Симитли	Подготовка за реконструкция и доизграждане на ВиК мрежа на с. Крупник и изграждане на ПСПОВ	В процес на изпълнение

300

1.20.1.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

Обобщена информация за територията на НП Пирин, определена с устройствените схеми и планове/урбанизирани територии (населени места и селищни образувания), земеделските територии, горските територии, нарушени територии за възстановяване

Таблица: Разпределение по видове територии и по общини:

Община	Обща площ дка	Земеделски Площи дка	Горски площи дка	Населени места дка	Водни площи дка	Територии за добив на пол. изк. и депа дка	Територии за транспорт и инф-р-ра дка	Съотношение земедел.площ / обща площ %
Разлог	440 314	165 306	257 592	11 884	3 412	982	1 138	37.5
Банско	475 881	138 556	327 035	7 112	2 027	18	1 133	29.1
Г. Делчев	330 210	162 482	155 797	8 282	2 735	0	914	49.2
Сандански	998 416	389 203	575 825	19 430	9 631	22	4 305	38.9
Струмяни	355 190	155 002	190 115	4 738	3 715	24	1 596	43.6

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Кресна	344 549	88 215	248 930	5 240	1 413	13	738	25.6
Симитли	553 004	193 682	342 949	9 448	3 512	1 424	1 989	35
Общо	6 660	2 616	3 798	157	54 924	9 979	22 593	39
	123	751	594	281				

Забележка: Ползвани са данни от Стратегия за устойчиво развитие на област Благоевград-2000г., Областна дирекция „Земеделие и гори“ гр.Благоевград, Регионално управление на горите гр.Благоевград, Общински планове за развитие 2005-2013 на общините

Почвени типове на територията на НП Пирин

На територията на парка са представени :

планинска тъмноцветна горска почва (Umbric Cambisols)	12905,4 ха, 44,30%
планинска кафява горска почва (Cambisols)	8053,0 ха, 27,70%
планинско-ливадна почва (Rankers)	6962,0 ха, 22,10%
хумусно-карбонатна почва (Rendzinas)	1721,9 ха, 5,90%

Източник: За характеризиране на почвите е ползвана информация от Почвена карта на РБот 2000 г., както и данни от 18 броя почвени разрези заложени при предишни проучвания за обекта.

Разпределение на земите на територията на НП Пирин

В границите на Национален парк “ Пирин” земите са разпределени както следва:

- Населени места
- Водни площи
- Горски фонд
- Селскостопански фонд
- За паша са определени 9300.8 ха, от които:
 - 5029.1 ха са от селскостопанския и
 - 4271.7 ха са от горския фонд (Технически паркоустройствен проект за НП “Пирин”).
- Територии за добив на пол. изк. и депа
- Територии за транспорт и инфраструктура

Всички площи за паша са в територии с традиционен режим на селскостопанско ползване, разпределени в 5 паркови района – “ Баюви дупки”, “Вихрен”, “Безбог”, “Каменица” и “Синаница”.

От селскостопанския фонд най-големите територии, разрешени за паша са в район “Каменица “ – 4040.3 ха, следват “ Синаница” – 426.8 ха, “Безбог” – 256 ха и “ Вихрен” – 252.1ха .

* Окончателното разпределение на земите и сравнението им с минали период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

От 2004 г. е въведена програма за почвен мониторинг в три нива.

I–во ниво /широко мащабен мониторинг/. Обхваната е територията на РИОСВ - Благоевград, с изключение на общините Кочериново и Рила (с изменение на Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите от 23.12.2011 г. ДВ бр. 103, са в равномерна мрежа 16x16 км с 22 броя постоянни пункта.

Наблюдавани показатели - мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, кобалт, арсен, живак, общ азот, общ фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата (pH), нитратен азот, общ въглерод, устойчиви органични замърсители /16ПАН, 6РСВ, 8 хлорорганични замърсители/,

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

обемна плътност, влагосъдържание, специфична електропроводимост, гранулометричен състав.

През 5 години се прави обследване от всички пунктове. В останалото време от редуциран брой пунктове, съгласно утвърдени програми за почвен мониторинг от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околната среда.

През 2010 г. е извършено цялостно пробонабиране и изпитване. Резултатите показват, че само от два пункта, Банско и Брезница, общ. Гоце Делчев има превишение на максимално допустимите концентрации. За пункта в с. Брезница по показател олово 149 мг/кг при норма 130 и за пункта край гр. Банско по показател арсен - 29,45 при норма 25 мг/кг, само в едно от трите повторения.

През 2011 г. са обследвани 8 бр. Пункта, от които само Симитли, се намира на територията на парка. Няма превишение на максимално допустимите норми на този пункт. Стойностите са идентични с тези от 2010 г.

За 2012 г. са обследвани 8 бр. пункта, а за 2013 г. - 5 бр. РИОСВ Благоевград не разполага с резултати от изпитванията за последните две години.

Според анализа на РИОСВ – Благоевград на базата на резултатите от провеждания почвен мониторинг по широк спектър от показатели по всички компоненти на околната среда и фактори които и влияят, структурата и обемите на производство в региона, както и възраждане на земеделието в последните години, състоянието на почвите е в добро състояние.

* Окончателното разпределение на замърсените земи и сравнението им с минали период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

302

Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

Нарушени терени от добивната промишленост и депа са 9979 дка, като се позоваваме на данни от Областна стратегия за развитие на област Благоевград и Общински планове за регионално развитие на общините.

За област Благоевград, традиционно от години, се водят от 2500 до 3000 дка с издадените концесии в последните години.

С измененията на Закона за подземните богатства от март 2011 г., Министерство на икономиката, енергетиката и туризма е държавният орган, отговорен за упражняване на контрол върху дейностите по добиване на подземни богатства, включително и изпълнението на проекти за рекултивация.

* Окончателното разпределение на нарушените земи и сравнението им с минали период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

Забележка: Ползвани са данни от Стратегия за устойчиво развитие на област Благоевград-2000г., Областна дирекция „Земеделие и гори“ гр.Благоевград, Регионално управление на горите гр.Благоевград, Общински планове за развитие 2005-2013 на общините

Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

От 2004 г. е въведена програма за почвен мониторинг в три нива.

I-во ниво /широко мащабен мониторинг/. Обхваната е територията на РИОСВ - Благоевград, с изключение на общините Кочериново и Рила (с изменение на Правилника за устройството и дейността на регионалните инспекции по околната среда и водите от 23.12.2011 г. ДВ бр. 103, са в равномерна мрежа 16x16 км с 22 броя постоянни пункта.

Наблюдавани показатели - мед, цинк, олово, кадмий, никел, хром, кобалт, арсен, живак, общ азот, общ фосфор, органичен въглерод, активна реакция на почвата (pH), нитратен азот, общ

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

въглерод, устойчиви органични замърсители /16РАН, 6РСВ, 8 хлорорганични замърсители/, обемна плътност, влагосъдържание, специфична електропроводимост, гранулометричен състав.

През 5 години се прави обследване от всички пунктове. В останалото време от редуциран брой пунктове, съгласно утвърдени програми за почвен мониторинг от изпълнителния директор на Изпълнителна агенция по околната среда.

През 2010 г. е извършено цялостно пробонабиране и изпитване. Резултатите показват, че само от два пункта, Банско и Брезница, общ. Гоце Делчев има превишение на максимално допустимите концентрации. За пункта в с. Брезница по показател олово 149 мг/кг при норма 130 и за пункта край гр. Банско по показател арсен - 29,45 при норма 25 мг/кг, само в едно от трите повторения.

През 2011 г. са обследвани 8 бр. Пункта, от които само Симитли, се намира на територията на парка. Няма превишение на максимално допустимите норми на този пункт. Стойностите са идентични с тези от 2010 г.

За 2012 г. са обследвани 8 бр. пункта, а за 2013 г. - 5 бр. РИОСВ Благоевград не разполага с резултати от изпитванията за последните две години.

Според анализа на РИОСВ – Благоевград на базата на резултатите от провеждания почвен мониторинг по широк спектър от показатели по всички компоненти на околната среда и фактори които и влияят, структурата и обемите на производство в региона, както и възраждане на земеделието в последните години, състоянието на почвите е в добро състояние.

* Окончателното разпределение на замърсените земи и сравнението им с минали период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

303

Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

Нарушени терени от добивната промишленост и депа са 9979 дка, като се позоваваме на данни от Областна стратегия за развитие на област Благоевград и Общински планове за регионално развитие на общините.

За област Благоевград, традиционно от години, се водят от 2500 до 3000 дка с издадените концесии в последните години.

С измененията на Закона за подземните богатства от март 2011 г., Министерство на икономиката, енергетиката и туризма е държавният орган, отговорен за упражняване на контрол върху дейностите по добиване на подземни богатства, включително и изпълнението на проекти за рекултивация.

* Окончателното разпределение на нарушените земи и сравнението им с минали период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите

Ерозия на почвите

Наблюдението за интензитета и размера на площите подложени на ветрова и водна ерозия се извършва от ИАОС към МОСВ на базата на математичен модел. В РИОСВ няма налична информация за засегнатите площи, точно местоположение и степен на развитие на ерозионните процеси.

Съгласно разпоредбите на Наредбата за реда и начина за инвентаризация, проучвания, извършване и поддържане на необходимите възстановителни мероприятия на площи с увредени почви приета с ПМС № 187 от 23.07.2009 г., компетентни органи са МЗХ и ДАГ.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

За оценка на ерозионните процеси в територията на НП „Пирин“ са ползвани топографски карти в М 1:50000 и наличната в парка техническа информация. Обектът е проучен допълнително на терена през юли-август-септември 2014 г.

Данните за ерозията на почвите на територията на Парка ще бъдат представени след инвентаризацията му. Ще бъдат анализирани и коментирани резултатите от инвентаризацията, с акцент върху причините и динамиката на ерозионните процеси.

1.20.1.4. ОТПАДЪЦИ

Кратка информация и анализ за управление на отпадъците

През 2013 г. управлението на битовите отпадъци се извършва съгласно ЗУО, Общинските програми за управление на отпадъците и местните наредби, като последните два документа са разработени по отмененият ЗУО и не отразяват голяма и важна част от задълженията на кмета на общината.

Предвид новите изисквания, през 2013 г. продължиха да действат старите програми за управление на отпадъците, като тези с изтичащ срок на действие бяха удължени по отношение на мерките с цикличен срок на изпълнение, свързани основно с почистване на замърсени площи, системите за сметосъбиране и сметоизвозване, неизпълнени дейности в периода на действие и др.

- Кратка информация за изпълнение на заложените ангажименти на общините в Програмите по чл. 29, ал. 1, т. 1 от Закона за управление на отпадъците, във връзка с изпълнение на задълженията им за разделно събиране на битовите отпадъци, включително отпадъци от опаковки, както и изпълнението им на договорите с организациите по оползотворяване на отпадъци от опаковки;

Информацията за организацията по оползотворяването, срока на действие на договора и др. е представена в табличен вид, за 2013 г. с отразени промени спрямо същите през 2012 г., поради отнемането на разрешение

304

Таблица: Въведени системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки и други масово разпространени отпадъци

Община	Вид масово разпространен отпадък	Организация по оползотворяване	№ на договор и дата на подписване	Срок на действие на договора	Брой контейнери за разделно събиране на отпадъците от опаковки, обем на съдовете в литри
Разлог	Отпадъци от опаковки	„ЕКОПАК България“ АД, София	433/18.11.2009	31.12.2012	79 бр. т. – 1 500
Банско	Отпадъци от опаковки	„ЕКОПАК България“ АД, София	Няма номер 03.01.2005	безсрочен	30 бр. т. - 240 30 бр. т. - 120.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

					9 бр. т. - 1 100
Гоце Делчев	Отпадъци от опаковки	„РЕПАК“ АД, София	Няма номер 15.06.2006	15.06.2011	15 бр. - 1 100 62 бр. - 240
Сандански	Отпадъци от опаковки	„РЕПАК“ АД“, София	240- 5/25.06.2007	30.06.2013	42 бр. – 1 100 24 бр. -240
		Булекопак“ АД			42 бр. – 1 100 24 бр. -240
Струмляни	Отпадъци от опаковки	„ЕКОПАК България“ АД, София	ДГ- 1/09.04.2007	безсрочен	14 бр.т. – 1 100
Кресна	Отпадъци от опаковки	„ЕКОПАК България“ АД, София	Януари 2007	31.12.2011	23бр.т. – 1 000
Симитли	Отпадъци от опаковки	„ЕКОПАК България“ АД, София	Няма номер 04.04.2007	31.12.2011	22 бр. т. – 1 000

Задължените общини за въвеждане на системи за разделно събиране на отпадъци от опаковки са предоставили следната информация за внедрените системи:

Община Разлог - общинската администрация е дала предписания на търговските обекти на основание ЗУО и Наредба за опаковките и отпадъците от опаковки за недопускане смесването на отпадъци от опаковки с общите генерирани битови отпадъци на територията на общината. Търговските обекти периодично се проверяват за изпълнение на направените предписания. При събирането на разделно събраните опаковки от фирмата подизпълнител на „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД, присъства и служител от Об.А – Разлог. Служители на общината ежедневно проверяват местата за РСОО с цел проследяване на количествата събрани опаковки и поддържане на контейнерите в добро състояние. При констатиране на нередности своевременно се сигнализира до „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД.

Община Банско - налице е договор с „ЕКОПАК“ АД, която в качеството си на организация по оползотворяване на отпадъци от опаковки е сключила договор за обслужване на 135 бр. контейнери, разположени в 45 точки, съответно в син (за хартия и картон), жълт (за пластмаса) и зелен (за стъкло) цвят, на територията на градовете Банско и Добринище с „Феникс“ ЕООД, гр. Дупница. Отпадъците от три контейнерната система се транспортират до гр. Дупница.

* Разработва се Стратегия за управление на отпадъците, която ще бъде анализирана в следващия етап на проекта.

Община Гоце Делчев - на територията на гр. Гоце Делчев са разположени 54 комплекта съдове за разделно събиране на отпадъци от опаковки, които са в добро техническо състояние. Обслужват се по график от „РЕПАК“ АД, гр. София.

Община Сандански - Събирането и транспортирането на отпадъците от опаковки са извършва в срок от фирма „Евроимпекс Благоевград“ ООД, гр. София – подизпълнител на „РЕПАК“ АД, което извършва и дейностите по предварително третиране – сортиране на доставените отпадъци на площадка в с. Зелен дол.

Община Симитли - основно отпадъците в съдовете се събират разделно и по-рядко се наблюдава смесване с битови отпадъци. Събирането и транспортирането се извършва от

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-511325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

„Феникс Дупница“ ООД, гр. Дупница, по утвърден график и на основание договор с „ЕКОПАК БЪЛГАРИЯ“ АД. Местоположението на точките се променя след разрешение на кмета на общината.

- Депа с преустановена експлоатация през годината, осъществена рекултивация – местоположение и площ на депата (в дка) - инсталации с преустановена експлоатация за третиране на отпадъци, различни от депа.

Проектът за рекултивация на депото в м. Въковия, землище на гр. Банско, собственост на Община Банско претърпя необходимите корекции и предстои неговото съгласуване с компетентният орган МОСВ.

- Населени места, количество и видове на битовите отпадъци, които се третират в инсталации/ съоръжения със срок на експлоатация, който предстои да изтече през следващите две години. Предприети мерки за решаване на проблема;

Предстои изграждането на две нови регионални депа, които ще обслужват общините Разлог, Банско, Симитли.

Списък на депата за битови отпадъци

Община Разлог

Местоположение: 6 км северозападно от гр. Разлог в м. „Седръч“; земеделски фонд на площ 26 дка. Обща площ 68 дка. В експлоатация от 1996 г.

Община Банско

Местоположение: 8 км югозападно от гр. Банско в м. „Въковия“ земеделски фонд: на площ 7,5 дка. Общината има програма за управление на дейностите по отпадъците, която се актуализира ежегодно.

Община Г.Делчев

До февруари 2001 г. се експлоатира старо депо. Предстои рекултивиране. От февруари 2001 г. се предвижда експлоатирането на ново депо, което отговаря навсички изисквания по наредба № 13/ 06.11.98 г. за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадъци/ ДВ бр. 152/1998 г

Местоположение: 6 км североизточно от гр. Г. Делчев в м. „Мокра поляна“. Заета площ 19 дка. Двете депа са разположени непосредствено едно до друго.

Община Сандански

Местоположение : по пътя 2 км югозападно от гр. Симитли в м. Динов анджък ; земеделски и горски фонд; Заета площ 10 дка. В момента приключва изграждане на ново депо, отговарящо на

Наредба № 13, което ще обслужва общини Сандански и Струмяни

Община Струмяни

Местоположение : в землището на с. Микрево ; на 5 км. Западно от с.Струмяни в м. Винка“;Земеделски фонд.

Община Кресна

Местоположение :3 км югоизточно от гр.Кресна в м. „Падина“; Земеделски фонд; заета площ 9 дка.

Община Симитли

Местоположение : 2 км югозападно от гр. Симитли в м. „Динов анджък“; земеделски и горски фонд; заета площ 10 дка. Депото е с изчерпани капацитетни възможности. Предстои изграждане на ново депо на регионален принцип,съгласно изискванията на Наредба № 13 /06.11.98 г

Третирането на всички гореизброени депа е запръстяване. Основен проблем по отношение на битовите отпадъци, е че почти всички депа/ с изключение на Г.Делчев и новостроящото се в Сандански, не отговарят на Наредба №13 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадъци.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„ОКОЛНА СРЕДА 2007 – 2013 г.“
www.ope.moew.government.bg

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

Таблица: Депа за битови отпадъци

Община	Банско	Разлог	Гоце Делчев	Симитли	Кресна	Струмяни	Сандански
Вид на хранилището							
Отстояние - от населено място - от водни течения и др. обекти							
Обща площ (дка)							
Видове засти територии							
Експлоатация - начало - край							
Обем - проектен (м³) - зает от отпадъци (м³)							
Начин на депониране							

✓ Отоплителната централа в гр. Банско е първата в България използваща ВЕИ (възобновяем енергиен източник) за централизирано топлоснабдяване, с мощност 10 000 kW. Като гориво в централата се използва дървесна биомаса.

307

5. Микросметища на територията на НП Пирин – Информация ще бъде дадена след инвентаризацията на парка

6. Обобщена оценка за състоянието и разрешаването на проблемите с отпадъците

Въз основа на извършваните от РИОСВ проверки фирмите започват да изпълняват изискванията на ЗУО и подзаконовите нормативни актове - извършват класификация на отпадъците и сключват договори за предаването им с лица, имащи разрешение за дейности с отпадъци, получаване на разрешения за дейности с отпадъци.

Информацията ще бъде обобщена след инвентаризацията на парка

1.20.1.5. ШУМ

Контрол на градски и промишлените източници по отношение на излъчвания от тях шум в околната среда

гр Разлог – няма налична информация

гр Банско – няма налична информация

гр. Гоце Делчев – не са регистрирани промишлени обекти в града и общината през 2013 г., създаващи шумови проблеми при извършване на производствена дейност.

- Съгласно утвърдения график за измервания през 2013 г. на територията на община Гоце Делчев са извършени контролни измервания на нивата на шум излъчван в околна среда от промишлен обект- „Юро Дийл“ ЕООД, гр. Гоце Делчев – фабрика за производство на ковчежи. Не са констатирани наднормени стойности на нивата на шум.

- Депо за твърди битови отпадъци - гр. Гоце Делчев като обект с издадено комплексно разрешително по ЗООС през 2013 г. е провело собствен мониторинг по фактор «Шум». Не са констатирани наднормени стойности на нивата на шум.

- Основният източник на шум в града е натоварения автомобилен трафик по улиците.

радиационния гама-фон по утвърдена мрежа от пунктове и периодичност. Автоматизираната система има за цел своевременно установяване на инцидентно повишаване на радиационния гама-фон на територията на страната.

Радиоактивността на земята се нарича «естествена», за разлика от създадената от човека «изкуствена» радиоактивност. Всички живи организми, включително и човекът са подложени на нейното влияние. Естествената радиоактивност има два компонента: земна и космическа. Земната компонента се дължи на естествените радиоактивни елементи главно от уран-радиевия и ториевия редове, както и на радионуклида калий-40. Тези елементи съществуват навсякъде в природата. Намират се в почвената покривка, в различните видове скали и речните наноси.

Естественият радиационен гама-фон е конкретна физична характеристика на околната среда, характерна за всеки пункт, област и регион.

Дозовото натоварване на населението от природни източници на радиоактивност във всеки отделен пункт на земната повърхност се дължи основно на:

- концентрацията на радон във въздуха – 54%;
- космическото лъчение – 16%;
- съдържанието на калий 40 в елементите на околната среда – 13%;
- други естествени източници на радиация – 17%.

В резултат от дейността на човека става допълнително обогатяване на елементите на околната среда с естествени и техногенни радионуклиди и тяхното пространствено преразпределение.

Наблюденията през 2013 г. на територията на РИОСВ – Благоевград показват, че **радиационният гама-фон е в границите на характерния естествен-гама фон за региона. Няма регистрирани превишения.**

309

Обобщени изводи за радиационното състояние на околната среда.

✓ За **водните** обекти се прилага Наредба № 1/15.11.1999 г. за норми за целите на радиационната защита и безопасност при ликвидиране на последствията от урановата промишленост – обща бета активност (2000 mBq/l), обща алфа активност (500 mBq/l), съдържание на общ уран (0,3 mg/l) и специфична активност на радий-226 (500 mBq/l).

Изследванията на водите от реките протичащи в райони на контролираните обекти (р. Златарица, р. Мелнишка, р. Луда река и р. Канина) са с показатели под допустимите норми.

✓ През 2013 година е провеждан контрол върху радиационното състояние на **река Места**. Резултатите от наблюденията и анализите показват, че реката е в добро радиационно състояние и стойностите на радиологичните показатели са значително под ПДК.

✓ Радиологичният контрол на **руднични** води от бивши уранодобивни обекти се изразява в контрол на радиологичните показатели, съгласно Наредба № 6/09.11.2000 г. за емисионни норми за допустимо съдържание на вредни и опасни вещества, зауствани във водни обекти – съдържание на общ уран (2mg/l) и специфична активност на радий – 226 (/700 mBq/l).

Радиологичният контрол на руднични води установи повишени показатели във:

- вода от шолната на обект „**Сугарево**“ - повишена обща алфа и бета активност, и съдържание на уран над ПДК;
- вода от шолна-1 на обект „**Игралище**“ – повишена обща алфа активност, обща бета активност и радий над ПДК;
- вода от шолната на обект „**Сенокос**“ – повишена обща алфа и бета активност, уран и радий над ПДК;
- вода от шолна – 9 на обект „**Елешница**“ – уран, радий, обща бета и алфа активност над ПДК.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

• извор в местност „Лозята“ на обект „Елешница“ - повишена обща алфа активност.
Останалите проби взети от районите на бивши уранодобивни обекти са с радиологични показатели под ПДК.

✓ През 2013 г. са взети и анализирани проби от всички обекти с ликвидиран уранодобив. Изследвани са съдържанията на следните естествени радионуклиди: уран-238, радий-226, торий-232, калий-40, олово-210 и цезий-137. (Източник Регионален доклад 2013)

Обект „Елешница“ – общ. Разлог

Повече от анализираните през годината проби (12 бр.) от необработваеми почви и дънни утайки показват характерни фонове стойности на изследваните естествени радионуклиди. Завишени съдържания на радий-226, уран-238 и олово-210 (от 5 до 10 пъти над фоновата стойност) са установени при проби от кариера „Копитото“, „Вълче дере след хвостохранилището“ и района на завод „Звезда“.

Обект „Мелник – Сугарево - Златолист“ – общ. Сандански.

През 2013 са анализирани 10 бр. проби от необработваеми почви и дънни утайки. Завишени съдържания на уран-238, радий-226 и олово-210 (3 до 7 пъти над фоновите стойности) е установено при проба от района на шахта -3, шахта - 1 и сорбционния комплекс. При останалите проби, стойностите на изследваните естествени радионуклиди, варират в границите на характерните за региона.

Обект „Игралище“ – общ. Струмяни.

През 2013 са анализирани 6 бр. проби от необработваеми почви и дънни утайки. Завишени съдържания на уран-238, радий-226 и олово-210 (3 до 10 пъти над фоновите стойности) е установено при проба от района на куповото извличане и щолна - 1. При останалите проби, стойностите на изследваните естествени радионуклиди, варират в границите на характерните за региона.

Обект „Сенокос“ – общ. Симитли.

През 2013 са анализирани 4 бр. проби от необработваеми почви и дънни утайки. Пробите извън границите на кариерата са с показатели близки до фоновите стойности по изследваните елементи.

Обект „Брежани“ – общ. Симитли.

През 2013 са анализирани 2 бр. проби от необработваеми почви. Пробите са с показатели близки до фоновите стойности по изследваните елементи.

Обект „Струма“ – общ. Симитли.

През 2013 са анализирани 7 бр. проби от необработваеми почви и дънни утайки. Всички анализирани проби показват характерни за района фонове стойности на изследваните естествени радионуклиди.

✓ Изследваните през 2013 година проби от необработваеми почви и дънни утайки на територията на Благоевградска област, показват характерните фонове стойности на естествените радионуклиди.

✓ Завишени съдържания се наблюдават в районите на обекти – потенциални замърсители и особено в пробите взети от ликвидираните добивни изработки.

✓ Няма особени различия на състоянието в сравнение с 2012 г.

Горещи точки с проблеми, касаещи компонентите на околната среда

* Окончателното определяне на горещи точки и сравнението с минал период на управление на НП ще бъде представено след приключване на инвентаризацията на парка и анализа на резултатите и след представяне на резултатите от анализа на Абиотични фактори, Мониторинг и Туристическо натоварване.

310

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въздух

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Решения за
по-добър живот

Договор № УР-051/29. 01. 2014 г. с предмет: „Разработване на ПУ на НП „Пирин“ за периода 2014 – 2023 г.“
Проект № DIR-5113325-3-91 „Устойчиво управление на НП „Пирин“ и Р „Тисата“ от ОП „Околна среда 2007-2013 г.“

През 2013 г. нивата на замърсителите серен диоксид, азотни оксиди и бензен са значително под нормативно определените пределни стойности.

Запазва се тенденцията на превишения на нивата по показател ФПЧ10, вследствие на битовото отопление, транспорта, неподдържана пътна и прилежаща инфраструктура. През 2013 г. АИС - Благоевград е регистрирала превишения на средноденонощната норма на ФПЧ10 (ПДКср.дн. 50 мкг/м³) в 69 дни. Сравнено с 2012 г., през 2013 г. броят на дните с превишение на средноденонощната норма за ФПЧ10 е намалял (106 бр. през 2011 г. и 84 през 2012 г.). Според данните от мониторинга всичките 69 бр. превишения през 2013 г. са регистрирани през зимните месеци - януари, февруари, октомври, ноември и декември. През месец декември са регистрирани най-голям брой превишения – в 28 дни.

Води

Канализационните колектори на повечето големи населени места, с изключение на Разлог, заустават отпадните води в повърхностни водни обекти без пречистване. През 2013 г. на териториалния обхват на НП, няма въведени в експлоатация нови ПСОВ, поради което екологичната обстановка по отношение на отпадните води остава непроменена. Извършва се реконструкция на ГПСОВ Благоевград с цел допречистване на отпадните води от азотни и фосфорни съединения и привеждане на ПСОВ в съответствие с изискванията за зауставане в чувствителна зона.

Основен източник за замърсяване на повърхностните води са отпадните води от канализациите на населените места, без изградени ПСОВ. На практика канализационните колектори на по-голямата част от населените места заустават отпадните води в повърхностни водни обекти без необходимото пречистване.

Земи и Почви

Резултатите от провеждания почвен мониторинг по широк спектър от показатели, контролът от страна на РИОСВ в последните години, дават основание да се даде положителна оценка за състоянието на почвите, структурата и обеми на производство на предприятия в региона, възраждане на земеделието

Съотношение земеделска площ/обща площ – динамика през последните 10 год

Нарушени терени

Земи с повишено туристическо натоварване

Микросметища

Ерозия

Отпадъци

Изградените регионални депа за отпадъци (3 бр.), на които се обезвреждат отпадъците на 7 бр. общини от общо 15 в териториалните граници на РИОСВ-Благоевград, осигуряват в максимална степен защита на околната среда и човешкото здраве за териториите които обслужват.

Предвид забавеното изграждане на регионалните депа за битови отпадъци в Разлог и Благоевград, ключов екологичен проблем в региона е третирането на битовите отпадъци.

Проблем представляват старите депа за отпадъци общо 6 бр. (от тях 1 бр. депо за инертни отпадъци и 5 бр. депа за неопасни отпадъци), които не отговарят на нормативните изисквания и тяхната експлоатация ще продължи до въвеждане в действие на регионалните системи за управление на отпадъците. Старите депа са с изтекли планове за привеждане в съответствие и изчерпан капацитет, което създава сериозни проблеми свързани с минималните технически изисквания при експлоатацията (прибутване, уплътняване и запръстване на отпадъците, осигуряване на ограда охрана и входящ контрол).

В териториалния обхват на НП няма изградени инсталации за третиране на строителни и биоразградими отпадъци, каквито са задължителни с оглед прилагането на ЗУО и подзаконовите нормативни документи.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА
РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ

Наблюдава се намаляване броя на нерегламентираните замърсявания с отпадъци и площите засти с тях.

Въвеждането и налагането на новият Закон за управление на отпадъците и поднормативните документи относно третирането на строителните отпадъци, биоразградимите отпадъци, третирането на утайките от ПСОВ и употребата им, както и на компоста са част от предизвикателствата към местните власти и задължението на кмета. Задължителното въвеждане на разделното събиране на отпадъци от хартия и картон, пластмаса, стъкло и метал от административни, търговски, производствени и др. обекти е началото на разделното събиране на всички отпадъчни потоци, което изисква ЗУО.

През 2013 г. се наблюдават редица положителни тенденции, като резултат на прилагане на законодателството и упражнения контрол по управление на отпадъците. Повишен е контрола и мерките предприети от общините, областно пътно управление и др. институции по отношение чистотата на обществените територии. Все по-рядко се регистрират нерегламентирани сметища, а възникналите локални замърсявания с отпадъци се почистват своевременно.

Относно трансграничния превоз на отпадъци по Регламент 1013/2006 г. на Европейския парламент от 14.06.2006 г. през 2013 се наблюдава ограничаване на нерегламентирания внос/износ на отпадъци при гр. Г. Делчев.

През 2013 г. се извърши събиране, транспортиране, физикохимично третиране и последващо изгаряне на опасни отпадъци (циановодород, цианиди и други опасни вещества), намиращи се на територията на „Струма – С“ АД (в несъстоятелност), гр. Сандански. Приемането на опасните отпадъци се извърши на 28.03.2013 г. съгласно изискванията на ЗУО, по договор между „Бал Бок Инженеринг“ АД и Областна администрация – Благоевград.

Високите стандарти, наложени в областта на обезвреждането на отпадъците в депа, са сериозно предизвикателство пред общинските администрации по отношение задължението им да заплащат отчисления в лева за всеки тон депониран отпадък. Финансовите проблеми са основната причина, с която общините обясняват неизвършването на отчисленията

312

Екологичен проблем се явява и съхранението на негодни за употреба препарати за растителна защита. Тревожно е състоянието на складовете в община Сандански и община Струмани. В по-малка степен това се отнася и за община Разлог. Общините кандидатстват за финансиране на проекти за екологосъобразно обезвреждане на тези препарати, но с променлив успе

Шум

Нивата на шум са завишени преди всичко от автомобилния транспорт на градовете

През зимния период се наблюдава завишаване на шума около туристическите обекти

Радияция

Резултатите от радиологичния мониторинг на околната среда през 2013 г. показват, че радиационният гама фон е в границите на характерните за страната фоновы стойности. Не са наблюдавани повишавания на специфичните активности на естествени и техногенни радионуклиди в атмосферния въздух. Стойностите не се различават от измерените през предходната година. Определените специфични активности на радионуклиди в почвите от пунктовете на територията РИОСВ – Благоевград са в естествения за страната диапазон. Измерените обща алфа и обща бета активности на водните проби от реките Места, Струма, Канина, Златарица, Струмешница показват добро радиационно състояние.

Горещи точки